

19

212

Α. ΚΟΥΡΤΙΔΗ
Γ. ΚΟΝΙΔΑΡΗ - Γ. ΚΑΛΑΡΑ

ΑΘΗΝΑΙ
ΕΚΔΟΤΗΣΙΔ ΚΟΛΛΑΡΟΣ

• 1863

58

1868
315

184328

63

40

1863
56134
5178
315
18328 73

Α. Π. ΚΟΥΡΤΙΔΗ
Γ. Σ. ΚΟΝΙΔΑΡΗ Γ. Α. ΚΑΛΑΡΑ

Αρ. ειδ. 45125

Ο ΔΥΣΣΕΙΑ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ

Γ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

επ.

νάχα
γιατί

στοὺς

ΕΚΔΟΣΗ 6.

ἔρωποι!
τοὺς τὸ

θό ποὺ
τὸν ἔα-
άμη τὸ
τὸς δὲ
ἀκρι-

αὐτὴ
ικός.
τὸν
τὸ-

ΔΘΗΝΔ 1925
ΕΚΔΟΤΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΑΡΟΣ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ» ΣΤΑΔΙΟΥ 44

Κάθε γνήσιο άντίτυπο έχει σ' αὐτὴν τὴ σε-
λίδα τὶς ύπογραφὲς τῶν συγγραφέων καὶ τὴ σφρα-
γῆδα τοῦ ἐκδότου.

J. D. Κολλαρύ

1881 J. D. Κολλαρύ

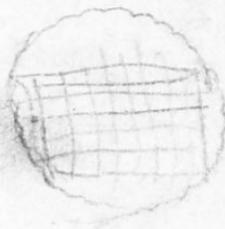
Τυπογραφεῖο Πολάτογλου καὶ Καμπάνη.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

χ
αρδ.

ΜΕΡΟΣ Α'

1. Τί ἀποφασίζουν οἱ θεοὶ γιὰ τὸν Ὀδυσσέα.

Μιὰ μέρα ὅλοι οἱ θεοὶ εἶχαν συμβούλιο. Μονάχα ὁ Ποσειδῶνας, ὁ θεὸς τῆς θάλασσας, ἔλειπε, γιατὶ εἶχε πάει ταξίδι σὲ χώρα μακρινή.

Ο Δίας θυμήθηκε τὸν Αἴγισθο καὶ εἶπε στοὺς ἄλλους θεούς:

«Τί παράξενοι ποὺ εἶναι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι! Νομίζουν πώς ὅτι κακὸ παθαίνουν, ἐμεῖς τὸν τὸ στέλνομε, ἐνῷ αὐτὸ δὲν εἶναι ἀλήθεια.

»Τί φταιμε ἐμεῖς τώρα γιὰ τὸν Αἴγισθο ποὺ σκοτώθηκε; Δὲν παραγγείλαμε σ' αὐτὸν μὲ τὸν ξακουστὸ ταχυδρόμῳ μας τὸν Ἐρμῆ, νὰ μὴν κάμη τὸ πακούργημα ποὺ εἶχε στὸ νοῦ του. Μὰ αὐτὸς δὲ μᾶς ἀκούσει καὶ τὸ ἔκαμε. Καὶ νὰ τώρα, τὸ ἀκριβοπλήρωσε».

Στὸ Δία ἀποκρίθηκε ἡ γαλανομάτα Ἀθηνᾶ:

«Πατέρα μου, τοῦ ἔπρεπε τοῦ Αἰγίσθου αὐτὴν τὴν τιμωρία. Ἀμποτε τὰ ἴδια νὰ πάμη κάθε πακός. Μονάχα γιὰ τὸ δυστυχισμένο τὸν Ὀδυσσέα, ποὺ βρίσκεται σ' ἓνα μακρινὸ νησὶ καὶ ὑποφέρει τόσες πίκρες, ματώνει ἡ καρδιά μου.

Συνέλευση των ανταρτών

» Σ' αὐτὸ τὸ νησὶ κατοικεῖ ἡ θεὰ Καλυψώ, καὶ θέλει νὰ τὸν κρατήσῃ γιὰ πάντα καὶ προσπαθεῖ νὰ τὸν κάμη νὰ ξεχάσῃ τὴν πατρίδα του.

» 'Ο 'Οδυσσέας δῆ βλέπει τὴν ὕδα νὰ φύγῃ, καὶ λαχταρᾶ νὰ δῆ καὶ καπνὸ μονάχα ν' ἀνεβαίνη ψηλὰ ἀπὸ τὴ γλυκιά του πατρίδα.

» Γιατί, πατέρα μου, δὲν τὸν λυπᾶσαι ;»

— « Κόρη μου, τί λόγια εἶν' αὐτά; » ἀποκρίθηκε ὁ Δίας. « Πῶς μπορῶ νὰ ξεχάσω τὸν 'Οδυσσέα, ποὺ εἶναι πρῶτος στὴ γνώση καὶ στὴν ἔξυπνάδα, καὶ κάνει τόσες θυσίες σὲ μᾶς τοὺς θεούς; Μὰ ὁ Ποσειδῶνας εἶναι θυμωμένος μαζί του, γιατὶ τοῦ τύφλωσε τὸ γιό του τὸν Πολύφημο. Ἀπὸ τότε τὸν κατατρέγει.

» Άλλὰ τώρα ἂς βροῦμε τρόπο νὰ γυρίσῃ στὴν πατρίδα τού. Καὶ ὅσο γιὰ τὸ θυμὸ τοῦ Ποσειδῶνα νὰ μὴ σᾶς μέλῃ. "Οταν δὲν οἱ ἄλλοι εἴμαστε σύμφωνοι, ἐκεῖνος τίποτε δὲν μπορεῖ νὰ κάμη".

Τότε τοῦ λέει ἡ 'Αθηνᾶ:

« Ναί, πατέρα μου, ἀφοῦ δὲν εἴμαστε σύμφωνοι, στεῖλε τὸν 'Ερμῆ νὰ προστάξῃ τὴν Καλυψώ, ν' ἀφήσῃ ἀμέσως τὸν 'Οδυσσέα νὰ γυρίσῃ στὴν πατρίδα του. Ἐγὼ θὰ πάω στὴν 'Ιθάκη νὰ βρῶ τὸ γιό του τὸν Τηλέμαχο, νὰ βάλω θάρρος μέσα στὴν ψυχή του καὶ νὰ τὸν στείλω νὰ πάη νὰ μάθη γιὰ τὸ γυρισμὸ τοῦ ἀγαπημένου πατέρα του ».

---

2. Η Ἀθηνᾶ πηγαίνει στὸ παλάτι
τοῦ Ὀδυσσέα.

Ἡ Ἀθηνᾶ φόρεσε τὰ ὡραῖα πχρούσα πέδιλά της, ποὺ τὴ σήκωναν ἀπάνω ἀπὸ τὴ θάλασσα καὶ τὴ στεριὰ σὰν πουλί πῆρε στὸ χέρι της τὸ βαρὺ κοντάρι μὲ τὴν ἀκονισμένη λόγχη καὶ ἔκεινησε ἵσια γιὰ τὴν Ἰθάκη.

Κατέβηκε κοντὰ στὸ παλάτι τοῦ Ὀδυσσέα καὶ στάθηκε στὸ κατώφλι τῆς αὐλόπορτας κρατώντας τὸ κοντάρι.

Δὲ φαινόταν ὅμως πιὰ σὰν Ἀθηνᾶ. Ὁποιος τὴν ἔβλεπε νόμιζε πῶς ἦταν ὁ Μέντης, ὁ βασιλιὰς ἐνὸς μικροῦ νησιοῦ, ποὺ δὲν εἶναι πολὺ μακριὰ ἀπὸ τὴν Ἰθάκη.

Ο Μέντης ἦταν παλιὸς καὶ ἀγαπημένος φίλος τοῦ Ὀδυσσέα.

Ἀπὸ τὴν πόρτα ποὺ στάθηκε, ἀκουε τὴ μεγάλη ταραχὴ ποὺ ἔκαναν στὸ παλάτι οἱ μητρῆρες.

Η θεὰ Ἀθηνᾶ.

Ἄλλοι ἔτρωγαν κι ἔπιναν, ἄλλοι γελοῦσαν δυνατὰ καὶ φώναζαν, καὶ ἄλλοι τραγουδοῦσαν καὶ χόρευαν.

Οἱ δοῦλοι καθάριζαν τὰ τραπέζια μὲ σφουγγάρια. Ἄλλοι ἔκοβαν ψημένα κρέατα καὶ τὰ μοίραζαν στοὺς μνηστῆρες, καὶ ἄλλοι κερνοῦσαν κρασί.

Ἐκεῖ ἀνάμεσα στοὺς μνηστῆρες, σὲ μιὰ γωνιά, καθόταν καὶ ὁ Τηλέμαχος μὲ λυπημένη καρδιὰ καὶ συλλογιζόταν τὸν πατέρα του.

---

3. Πώς ὁ Τηλέμαχος δέχτηκε στὸ πελάτες του
τὸ Μέντη.

Ο Τηλέμαχος εἶδε πρῶτος τὸν ξένο, ἔτρεξε στὴν πόρτα, ἔπιασε τὸ δεξί του χέρι, τοῦ πῆρε τὸ κοντάρι καὶ τοῦ εἶπε: «Καλῶς ὥρισες, ξένε».

· Κι ἐμπρὸς αὐτὸς κι ἀπὸ πίσω ὁ Μέντης μπήκαν στὸ παλάτι.

Ἐκεῖ ὁ Τηλέμαχος ἔστησε τὸ κοντάρι τοῦ ξένου σ' ἓνα στῦλο, ποὺ ἦταν στημένα καὶ πολλὰ κοντάρια τοῦ Ὁδυσσέα.

Τὸν ξένο τὸν κάθισε παράμερα ἀπὸ τοὺς ἄλλους, γιὰ νὰ μὴν τὸν πειράζῃ ὁ θόρυβος ποὺ ἔκαναν οἱ μνηστῆρες, καὶ γιὰ νὰ τὸν ρωτήσῃ γιὰ τὸν πατέρα του, χωρὶς νὰ τὸν ἀκούσῃ κανένας.

Τὸν κάθισε σ' ἓνα πολὺ ὅμορφο θρόνῳ καὶ τοῦ ἔβαλε κάτω ἀπὸ τὰ πόδια του ἓνα σκαμάκι. Ὅγετερα πῆρε κι αὐτὸς κάθισμα καὶ κάθισε κοντά του.

Σὲ λίγο μιὰ δούλα ἔφερε χρυσὸν κανάτι καὶ ἀσημένια λεκάνη, κι ἔχυσε νερὸν στὸν ξένο γιὰ νὰ νιφτῆ.

“Υστεραὶ μιὰ γριὰ κελάρισσα ἔβαλε τραπέζι μὲ πολλὰ φαγητά. Κι ἄλλος δοῦλος κερνοῦσε κρασὶ σὲ χρυσὰ ποτήρια.

‘Αφοῦ ἔφαγαν καὶ ἤπιαν, δὲ Τηλέμαχος ρώτησε τὸν ξένο :

«Ξένε, πές μου ποιὸς εἶσαι, καὶ ποιὰ εἶναι ἡ πατρίδα σου; Μὲ ποιὸ πλοῖο ἔφτασες ἐδῶ; Γιατὶ βέβαια δὲν ἥρθες πεζὸς στὸ νησί μας. Πρώτη φορὰ ἔρχεσαι δῶ ἢ ξαναῆρθες κι ἄλλοτε;»

‘Ο ξένος ἀποκρίθηκε :

«Μὲ λένε Μέντη κι ἔρχομαι ἀπὸ τὸ Μεγανῆσι, τὴν πατρίδα μου. Πηγαίνω μὲ τὸ πλοῖο μου σ' ἕνα μακρινὸν νησί, γιὰ νὰ δώσω σίδερο καὶ νὰ πάρω χάλκωμα. Μὲ τὸν πατέρα σου εἴμαστε παλιοὶ φίλοι. Σὰ θέλεις, πήγαινε νὰ ρωτήσῃς τὸ γερο-Λαέρτη, τὸν παππού σου.»

»“Ηρθαὶ δῶ, γιατὶ ἀκουσα πῶς γύρισε ἀπὸ τὰ ξένα ὁ πατέρας σου. Μὰ οἱ θεοὶ δὲν τὸν ἀφήνουν, φαίνεται, ἀκόμη νὰ γυρίσῃ. Δὲν πέθανε ὁ πατέρας σου· εἶναι ζωντανὸς καὶ βρίσκεται θαλασσοδαρμένος σὲ κάποιο μακρινὸν νησί. Κάτι μοῦ λέει πῶς γρήγορα θὰ γυρίσῃ ἐδῶ, γιατὶ εἶναι πολὺ ἔξυπνος· καὶ μὲ σίδερα νὰ τὸν ἔχουν δεμένο, αὐτὸς θὰ βρῇ τρόπο νὰ ξεφύγῃ.

»Μὰ δὲ μοῦ λές, τί διασκέδασῃ εἶναι αὐτὴ

ποὺ γίνεται στὸ παλάτι σου ; Καὶ τί ἄνθρωποι εἶναι αὐτοί ; Γιατί κάλεσες τόσον κόσμο ; Ἐχεις καμὰ γιορτὴ ἥ γίνεται γάμος ; Αὐτοὶ δὲ μοῦ φαίνονται ἄνθρωποι καλοί, γιατὶ τὰ φερούματά τους εἶναι πολὺ πρόστυχα ».

— « Ξένε μου, ἀποκρίθηκε ὁ Τηλέμαχος, ὅσο ἦταν ἐδῶ ὁ πατέρας μου, τὸ σπίτι μας ὅλοι τὸ τιμοῦσαν. Μὰ ἀπὸ τότε ποὺ χάμηκε καὶ κανεὶς δὲν ἔρει ποὺ βρίσκεται, μαζεύτηκαν ἐδῶ πολλοὶ νέοι ἀπὸ τὴν Ἰθάκη κι ἀπὸ τὰ γύρω νησιά, καὶ ζητοῦν τὴν μητέρα μου γία γυναῖκα τους. Λύτῃ ὅμως δὲν τοὺς δίνει ἀπόκριση. Κι ἔτσι μ' αὐτὴ τὴν πρόφαση δὲ φεύγουν ἀπὸ τὸ παλάτι, ἀλλὰ κάθονται καὶ οημάζουν τὴν περιουσία μας ».

Α. Η συμβουλὴ τοῦ Μέντη.

Ο Μέντης εἶπε τότε μὲ θυμό :

« Ἀ, καὶ νὰ φανερωνόταν αὐτὴ τὴ στιγμὴ ὁ Ὁδυσσέας στὴν πόρτα μὲ τὴν περικεφαλαία, τὴν ἀσπίδα καὶ τὰ δυὸ κοντάρια του!... Τότε θὰ ἔβλεπαν αὐτοὶ ἐδῶ τί πικροὺς γάμους θὰ ἔκαναν! Σὺ ὅμως σκέψου πῶς νὰ διώξης τοὺς μνηστῆρες ἀπὸ τὸ παλάτι σου.

« Ἄκουσέ με καλὰ καὶ πρόσεξε στὰ λόγια μου. Αὔριο τὸ πρωὶ κάλεσε ὅλο λαὸ στὴν πλατεῖα, φανέρωσε τὴ γνώμη σου καὶ πρόσταξε τοὺς μνηστῆρες νὰ γυρίσουν στὰ σπίτια τους.

» "Υστερα ν' ἀρματώσης ἔνα καλὸ καράβι καὶ νὰ διαλέξης καὶ εἴκοσι ναῦτες.

» Πρῶτα πρῶτα πήγαινε στὴν Πύλο. Ἐκεῖ βα-

σιλιάς είναι ό γερο-Νέστορας, ἄνθρωπος πολύξερος καὶ φίλος τοῦ Ὀδυσσέα.

» Ἀπὸ κεῖ νὰ πᾶς στὴ Σπάρτη, νὰ φωτήσῃς τὸ Μενέλαο ποὺ γύρισε τελευταῖος ἀπ’ ὅλους ἀπὸ τὴν Τροία μὲ τὴν Ἐλένη.

» Κι ἀν μάθης πῶς ὁ πατέρας σου εἶναι ἀκόμη στὴ ζωῆ, τότε κάμε λύγη ὑπουρονῆ. "Οσο κι ἀν στενοχωρεθῆς, περιμένε ἀκόμη ἔνα χρόνο.

» "Αν δημος μάθης πῶς πέθανε, τότε γύρισε πίσω, κάμε του ἔνα μυῆμα καὶ προσπάθησε μὲ κάθε τρόπο νὰ διώξῃς τοὺς μνηστῆρες ἀπὸ τὸ παλάτι σου. Δὲν εἶναι σωστὸ νὰ κάνης σὰν παιδάκι. Δὲν είσαι πιὰ μικρός. Κοίταξε νὰ φερθῆς σὰν ἄντρας, καὶ οἱ ἄνθρωποι ὅλοι θὰ σ’ ἐπαινοῦν.

» Τώρα εἶναι καιρὸς νὰ γνωίσω στὸ πλοῖο μου καὶ στοὺς συντρόφους μου, ποὺ μὲ περιμένουν».

‘Ο Τηλέμαχος ἀπορίθηκε :

«Ξένε, σ’ εὐχαριστῶ πολὺ γιὰ τὴ συμβουλή. Μοῦ μίλησες γνωστικά, σὰν πατέρας στὸ παιδί του. Ἀπ’ ὅσα μοῦ εἶπες, τίποτε δὲ θὰ ξεκάσω. Μὴ φεύγης δημος. "Οση βία κι ἀν ἔχης, μεῖνε μὰ στιγμὴ ἀκόμη νὰ σου δώσω ἔνα ωραῖο δῶρο».

— «Τώρα βιάζομαι. Τὸ δῶρο μοῦ τὸ δίνεις σταν ξαναγυρίσω». Αὐτὰ εἶπε ὁ Μέντης κι ἔφυγε.

‘Ο Τηλέμαχος ἀπὸ κείνη τὴ στιγμὴ ἔνιωσε μέσα του μὰ νέα δύναμη καὶ μεγάλο υἱόρρος. Τώρα κατάλαβε τίνος γιὸς ἦταν καὶ τί ἔπρεπε νὰ κάμη.

Δ. Θ Τηλέμαχος προσκαλεῖ τὸ Λαό
σὲ συνέλευση.

Οἱ μνηστῆρες ἔτρωγαν, ἔπιναν καὶ ξεφάντωναν

δόλη τὴν ἡμέρα. Ὅταν νύχτωσε, νύσταξαν καὶ πῆγαν στὰ σπίτια τους νὰ κοιμηθοῦν.

Καὶ ὁ Τηλέμαχος ἀνέβηκε στὴν κάμαρά του νὰ κοιμηθῇ. Μιὰ καλὴ καὶ πιστὴ γριὰ ποὺ τὸν εἶχε ἀναθρέψει βρέφος, ἡ Εὐρύκλεια, τὸν ἀκολούθησε μὲν ἔνα ἀναμμένο δαδὶ στὸ χέρι.

Ο Τηλέμαχος κάθισε στὸ κρεβάτι του, γδύθηκε κι ἔρριξε τὸ χιτῶνα του στὰ χέρια τῆς γερόντισσας.

Αὐτὴ τὸν ἐδίπλωσε καὶ τὸν κρέμασε σ' ἔνα ξυλόκαρφο κοντά στὸ κρεβάτι. Ὅτανερα βγῆκε σιγά σιγά καὶ τράβηξε τὴν πόρτα ἀπὸ τὸν ἀσημένιο χαλκά.

Ο Τηλέμαχος ξαπλώθηκε καὶ σκεπάστηκε μὲ μαλακὸ σκέπασμα. Μὰ δὲν τὸν ἔπαιρνε ὑπνος. Ὅλη τὴν νύχτα συλλογίζοταν τὰ λόγια τοῦ Μέντη.

Σηκώθηκε πρωὶ πρωὶ ἀπὸ τὸ κρεβάτι του, ντύθηκε γρήγορα καὶ βγῆκε ἀπὸ τὸ παλάτι.

Αμέσως ἔδωσε διαταγὴ στοὺς κήρουκες νὰ προσκαλέσουν μὲ τὴ δυνατὴ φωνή τους τὸ λαὸ στὴν πλατεῖα.

Ολοι ἔτρεξαν ἐκεῖ βιαστικά, γιατὶ ἤταν ἡ πρώτη φορὰ ποὺ τοὺς καλοῦσαν σὲ συνέλευση ἀπὸ τότε ποὺ ἔφυγε ὁ Ὁδυσσέας γιὰ τὴν Τροία.

« Γιατί μᾶς προσκαλοῦν ; » ἔλεγε ὁ ἔνας στὸν ἄλλο. « Ποιὸς μᾶς φωνάζει ; Ὅρθιε καμὰ εἰδηση γιὰ τὰ παιδιά μας, ποὺ λείπουν εἴκοσι χρόνια στὰ ξένα μὲ τὸν Ὁδυσσέα ; »

Σὲ λόγο φάνηκε καὶ ὁ Τηλέμαχος. Κρατοῦσε στὸ χέρι του τὸ μεγάλο κοντάρι κι εἶχε κρεμασμένο ἀπὸ τὸν ψηλὸ του τὸ λαμπερὸ σπαθί του. Τὸν ἀκολούθησαν καὶ δυὸ μεγάλοι γοργόποδοι σκύλοι.

6. Τί γένεται στὴν συνέλευσην.

Ο Τηλέμαχος στάθηκε, στὴ μέση τῆς πλατείας καὶ μὲ δυνατὴ φωνὴ εἶπε στὸ λαό;

« Ἐγὼ σᾶς προσκάλεσα ἐδῶ, φίλοι μου, γιὰ νὰ σᾶς φανερώσω τὸν πόνο μου.

» Γιὰ τὰ παιδιά σας, ποὺ πῆγαν μὲ τὸν πατέρα μου, δὲν ἔμαθα τίποτε. Γιὰ τὸν ἑαυτό μου θέλω νὰ σᾶς μιλήσω.

» Ξέρετε τὴν λύπη ποὺ ἔχω γιὰ τὸν πατέρα μου, τὸν καλὸ βασιλιά σας, ποὺ σᾶς ἀγαποῦσε σὰν παιδιά του καὶ φρόντιζε ὅσο μποροῦσε γιὰ τὸ καλό σας.

» Ἐκεῖνος πιὰ γάμηκε καὶ δὲν εἶναι καμιὰ ἐλπίδα νὰ ξαναγυρίσῃ!

» Σὰ νὰ μὴ μ' ἔφτανε δὲ καημὸς αὐτός, μαζεύτηκαν στὸ παλάτι πολλὰ ἀρχοντόπουλα ἀπὸ δῶ καὶ ἀπὸ τὰ νησιὰ γύρω, καὶ ζητοῦν νὰ πάρουν γυναῖκα τὴν μητέρα μους χωρὶς τὴν θέλησή της.

» Καὶ μ' αὐτὴ τὴν πρόφαση κάθονται ἀπὸ τὸ πρωὶ ὡς τὸ βράδυ στὸ πατρικό μου σπίτι καὶ σφάζουν τὰ βόδια μας, τ' ἀρνιά μας, τὰ γίδια μας καὶ τοὺς χοίρους μας καὶ πίνουν τὰ κρασιά μας. "Αχ! ἀν ἦταν ἐδῶ κανένας ἄντρας σὰν τὸν Ὀδυσσέα, θὰ μᾶς γλίτωνε ἀπ' αὐτὸ τὸ κακό.

» Ἐγὼ δὲν μπορῶ νὰ κάμω τίποτε. "Αν εἶχα τὴ δύναμη θὰ τοὺς ἔδιωχνα· γιατὶ τὸ κακὸ παράγινε καὶ δὲν ὑποφέρεται πιά».

"Υστερα ἱέει στοὺς μνηστῆρες:

« Μόνοι σας νὰ νιώσετε τὸ ἄδικο ποὺ κάνετε

στὸ σπίτι μου. Ντραπῆτε καὶ τοὺς ἀνθρώπους ποὺ κατοικοῦν γύρῳ στὸ νησί μας. Φοβηθῆτε καὶ τὸ θυμὸ τῶν θεῶν, γιατὶ οἱ θεοὶ τιμωροῦν τοὺς κακοὺς καὶ τοὺς ἀδίκους».

Αὐτὰ εἶπε δὲ Τηλέμαχος καὶ μὲ δάκρυα στὰ μάτια πῆγε καὶ κάθισε στὴ θέση του.

«Οἶος δὲ λαὸς ἀκούοντας τὰ λόγια αὐτὰ συμπόνεσε τὸν καλὸν Τηλέμαχο.

«Οἶοι τὸν κοίταζαν στὰ μάτια καὶ κανεὶς δὲ μίλησε.

Μονάχα δὲ Ἀντίνοος, δὲ πιὸ ἀδιάντροπος καὶ δὲ πιὸ κακομαθημένος ἀπὸ ὅλους τοὺς μηνηστῆρες, σηκώθηκε καὶ εἶπε:

«Γιατί μᾶς βρεῖεις, ἄμυναλε Τηλέμαχε; Ἐμεῖς φταιμε γι' αὐτὰ ποὺ γίνονται στὸ παλάτι σου ή ή μητέρα σου; Τρία χρόνια πέρασαν μὲ τὸ σήμερα καὶ μὲ τὸ αὔριο, χωρὶς νὰ διαλέξῃ ἔναν ἀπὸ μᾶς γι' ἀντρα της.

» «Ἄρχισε νὰ ὑφαίνη στὸν ἀργαλειὸν ἔνα πανὶ καὶ μᾶς εἶπε:

«Ἀφῆστε με νὰ τελειώσω αὐτὸ τὸ σάβανο τοῦ γερο - Λαέρτη τοῦ πεθεροῦ μου».

Ἐμεῖς τὸ δεχτήκαμε, μὰ τὸ πανὶ αὐτὸ τελειωμὸ δὲν εἶχε, γιατὶ δὲ τὶ ὑφαινε τὴν ἡμέρα, τὸ ξενφαινε τὴν νύχτα. Καὶ μόλις τόρα μὰ δούλα μᾶς φανέρωσε τὴν πονηριά της.

«Ἀν θέλης λοιπὸν νὰ φύγωμε ἀπὸ τὸ παλάτι σου, στείλε τὴ μητέρα σου στὸ πατρικό της σπίτι, καὶ παρακίγησέ την νὰ πάρῃ ἀντρα ἐκεῖνον ἀπὸ

μᾶς ποὺ θὰ τῆς διαλέξῃ ὁ πατέρας της. Μόνο-
ἔτσι θὰ ἡσυχάσῃς ».

— « Τί λές, Ἀντίνοε; » ἀποκρίθηκε ὁ Τηλέ-
μαχος. « Τὴ μητέρα μου νὰ διώξω ἀπὸ τὸ σπίτι
μου; Τὴ μητέρα μου ποὺ μὲ γέννησε καὶ μὲ
ἔθρεψε μὲ τὸ γάλα της! Καὶ πάλι γιὰ ὑστερη-
φορὰ σᾶς παρακαλῶ, φύγετε ἀπὸ τὸ παλάτι μας,
γιατὶ οἱ θεοὶ θὰ σᾶς τιμωρήσουν ».

Οἱ μνηστῆρες ἀρχισαν τότε νὰ βρίζουν δυνατὰ
κι ἔγινε μεγάλος θόρυβος.

« Ο κόσμος σκορπίστηκε καὶ οἱ μνηστῆρες πῆγαν
ἴσια στὸ παλάτι.

**Σ. Θ Τηλέμαχος φανερώνει τὸ σκοπό του
στὴ γριέ της Εύρυκλεια.**

« Ο Τηλέμαχος ἔφυγε μονάχος ἀπὸ τὴ συνέ-
λευση καὶ πῆγε μακριὰ κατὰ τὴν ἀκρογιαλιά. Ἐκεῖ
προσευχήθηκε στὴν Ἀθηνᾶ καὶ εἶπε:

« Θεά, σὺ ποὺ θέλεις τὸ καλό μου καὶ μὲ προ-
στατεύεις, ἀκουσέ με καὶ βοήθα με· γιατὶ δὲν ἔχω
στὸν κόσμο κανένα γιὰ νὰ μὲ βοηθήσῃ ».

Δὲν εἶχε τελειώσει τὴν προσευχὴν καὶ νά,
φανερώνεται ἐμπρός του ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ, δμοια μὲ
τὸν Μέντορα στὸ πρόσωπο, στὴ φωνὴ καὶ στὴν
κορμοστασιά. Χτύπησε τὸν Τηλέμαχο στὸν ώμο καὶ
τοῦ εἶπε :

« Καρδιά, Τηλέμαχε. Κοίταξε, νὰ μοιάσῃς τοῦ
πατέρα σου, πωὺ ποτὲ δὲ δείλιασε. Καὶ τώρα ξετο-

μάσου γιὰ τὸ ταξίδι. Ἔγὼ θὰ φροντίσω γιὰ πλοῖο καὶ γιὰ ναῦτες, καὶ θάρυπ ραζί σου. Σὺ έτοιμασε τροφές. Γέμισε κρασὶ τὶς λαγῆνες καὶ μὲ ἀλεύρι τὸ ἀσκιά».

Ο Τηλέμαχος γύρισε ἀμέσως στὸ παλάτι. Βρῆκε τὴν Εὐρύκλεια καὶ τῆς εἶπε κρυφὰ τὸ σκοπό του, καὶ τῆς παράγγειλε νὰ τοῦ έτοιμάσῃ ὅτι χρειαζόταν. Τὴν πρόσταξε ὅμιλος νὰ μὴ φανερώσῃ σὲ κανένα πώς πῆγε ταξίδι.

Η Εὐρύκλεια ἀρχισε νὰ κλαίη κι εἶπε στὸν Τηλέμαχο :

« Ποιός, παιδί μου, σοῦ ἔβαλε στὸ νοῦ αὐτὸ τὸ ταξίδι; Πῶς θὰ πᾶς σὲ ξένους τόπους, ἐσὺ τὸ μονάκριβο καὶ πολυαγαπημένο παιδί μας; Σὲ μέρη ἄγνωστα χάθηκε ὁ πατέρας σου, καὶ τώρα θέλεις νὰ φύγης καὶ σύ; Κάθισε στὸ σπίτι σου· ποιὸς ξέρει τί μπορεῖς νὰ πάθης στὰ ξένα! »

« Μὴ φοβᾶσαι, καλὴ κυρούλα » ἀποκρίθηκε ὁ Τηλέμαχος. « Εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνη αὐτὸ τὸ ταξίδι. Θέλω νὰ μοῦ κάμης ὅρκο, πώς δὲ θὰ μάθη τίποτε ἡ μητέρα μου πρὶν περάσουν δέκα δώδεκα ἥμέρες».

Η Εὐρύκλεια ὠρκίστηκε. « Υστερα έτοιμασε ὅσα τῆς εἶχε παραγγείλει ὁ Τηλέμαχος.

Μόλις νύχτωσε ὁ Μέντορας πῆγε στὸ παλάτι τοῦ Οδυσσέα μὲ δυὸ ναῦτες.

Τὸ παλάτι ἦταν κατάκλειστο. Ὁλοι κοιμόνταν καὶ μονάχα ὁ Τηλέμαχος ἔμενε ἄγρυπνος.

Ο Μέντορας τὸν ἐφώναξε ἔξω καὶ τοῦ εἶπε:

« Τηλέμαχε, τὸ πλοῖο εἶναι έτοιμο κι οἱ ναῦτες

σὲ περιμένουν. Δῶσε γρήγορα στοὺς συντρόφους μας τὰ πράματα ποὺ ἔτοιμασες γιὰ τὸ ταξίδι, καὶ πᾶμε».

Σὲ λίγο ὅλοι ἦταν μέσα στὸ πλοῖο. Οἱ ναῦτες ἔλυσαν τὰ παλαιάρια καὶ τὸ πλοῖο ἔσκινησε.

“Ο Τηλέμαχος φεύγει μὲ τὸν Μέντορα γιὰ τὴν Πύλο.

”Αρχισε νὰ φυσᾶ πρίμος ἀνέμος, τὰ πανιὰ φουσκωσαν, καὶ μέσα στὸ σκοτάδι τὸ πλοῖο ἔσκαζε γοργὰ τὰ κύματα ποὺ ἄφοιζαν.

**8. Ο Τηλέμαχος φάνει μὲ τὸ Μέντορα
επὴν Ηὔλο.**

Τὸ πλοῖο ἔφτασε στὴν Ηύλο πολὺ πρωΐ.

Ἐκείνη τὴν ὥρα οἱ κάτοικοι μαζὶ μὲ τὸ βασιλιά τους, τὸ γερο - Νέστορα, ἦταν μαζεμένοι στὴν ἀρδολιὰ κι ἔκαναν θυσία στὸν Ποσειδῶνα.

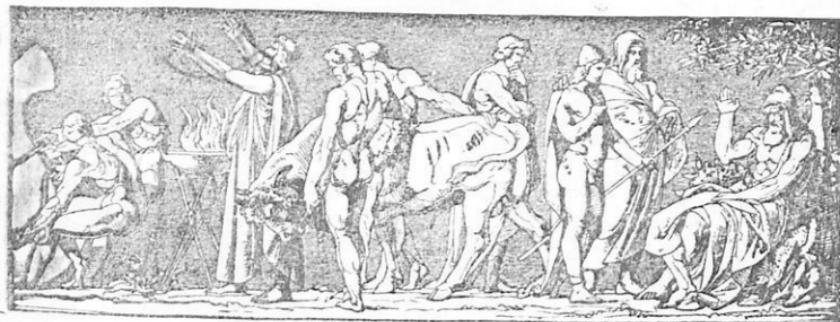
Στοὺς βθυμοὺς ἔκαισαν πολλὰ μεριὰ ἀπὸ βόδια. Τὸ ἄλλα κρέατα τὰ εἶχαν μοιραστῆ ἀναμεταξύ τους.

Τὸ πλοῖο μπῆκε στὸ λιμάνι. Οἱ ναῦτες μάζεψαν τὰ πανιὰ κι ἔδεσαν τὸ πλοῖο.

“Ο Μέντορας κι δ ὁ Τηλέμαχος πήδησαν ἔξω στὴ στεριά.

Στὸ δρόμο ποὺ πήγαιναν δὲ Μέντορας ὀδηγοῦσε τὸν Τηλέμαχο πῶς νὰ μιλήσῃ καὶ πῶς νὰ φερθῇ.

Οἱ Πύλιοι, μόλις εἶδαν τοὺς ξένους, ἔτρεξαν πρὸς τὸ μέρος τους· καὶ δὲ πρῶτος ποὺ τοὺς πλησίασε, ἦταν δὲ Πεισίστρατος, δὲ γιὸς τοῦ Νέστορα. Τοὺς ἔσφιξε τὸ χέρι μὲ τὸ «καλῶς ὠρίσατε» καὶ τοὺς ἔφερε στὸ τραπέζι. Τοὺς ἔβαλε νὰ καθίσουν κοντά στὸν πατέρα του τὸ βασιλέα, στὸν ἄμμο τῆς ἀκρογιαλᾶς, ἀπάνω σὲ μαλακές προβιές, καὶ ἐκεῖ τοὺς πρόσφεραν κρέας καὶ κρασὶ μέσα σὲ κρυσταλλοποτήρια.

“Ο Νέστορας μιλεῖ μὲ τὸν Τηλέμαχο καὶ τὸ Μέντορα.

“Υστερα δὲ γερο-Νέστορας ρώτησε τοὺς ξένους:

«Ξένοι, ποιοὶ εἶστε; Ἀπὸ ποῦ ξεκινήσατε; Καὶ γιὰ ποιὰ δουλειὰ ταξιδεύετε στὴ θάλασσα;»

“Ο Τηλέμαχος ἀποκρίθηκε μὲ θάρρος:

«Πολυφημισμένε βασιλιά, ἀπὸ τὴν Ἰθάκη ἐρχόμαστε, μήπως μάθωμε ἀπὸ σένα καμιὰ εἰδηση γιὰ τὸν πατέρα μου, τὸν Ὁδυσσέα. Τοῦ κάκου ὃς τώρα περιμέναμε τὸ γυρισμό του. Πές μου, σὲ παρακαλῶ, ξέρεις ἂν ζῆ ἢ ἄν πέθανς;»

Ο Νέστορας ἀποκρίθηκε :

« Παιδί μου, πολλὰ βάσανα ἔφερες στὸ νοῦ
μου μὲ τὰ λόγια σου. Ἐννιὰ χρόνια βασανι-
στήκαμε μαζὶ μὲ τὸν πολυφημισμένο πατέρα σου,
ὅσπου νὰ πάρωμε τὴν Τροία. Κανεὶς δὲν ξε-
περνοῦσε τὸν Ὀδυσσέα στὴ γνώση καὶ στὴν ἔξυ-
πνάδα. Εἴχαμε φύγει μαζὶ ἀπὸ τὴν Τροία· ἀμα-
διμως φτάσαμε στὴν Τένεδο, χωριστήκαμε.

» Ἀπὸ τότε οὕτε τὸν ξανατῆδα, οὕτε ἔμαθα
τίποτε γι' αὐτὸν· ἵσως διμως νὰ ξέρῃ ὁ Μενέλαος.
Αὐτὸς πλανήθηκε σὲ πολλὰ μέρη, καὶ λίγον καιρὸν
ἔχει ποὺ γύρισε στὴ Σπάρτη.

» Πήγαινε ώς ἐκεῖ μὲ τὸ πλοῖο σου καὶ μὲ
τὴ συντροφιά σου. Μὰ ἀν προτιμᾶς νὰ πᾶς ἀπὸ
τὴ στεριά, πάρε τὸ ἀμάξι μου καὶ τὸ ἄλογά μου.
Μαζὶ σου ἔρχεται κι ὁ γιός μου ὁ Πεισίστρατος ».

— « Βασιλιά, λέει ὁ Μέντορας, πολὺ γνωστικὰ
μίλησες καὶ θὰ κάμωμε δσα μᾶς συμβουλεύεις.
Μὰ ἀρχισε νὰ σκοτεινιάζῃ κι εἶναι ωρα νὰ γυρί-
σωμε στὸ πλοῖο ».

— « Μήν τὸ ξαναπῆς αὐτό » ἀποκρίθηκε ὁ Νέ-
στορας. « Ποτὲ δὲ θ' ἀφήσω τὸ παιδί τοῦ καλοῦ
μου φίλου νὰ πλαγιάσῃ στὸ κατάστρωμα τοῦ πλοίου.
Καὶ κρεβάτια καὶ σκεπάσματα κι ἀπ' ὅλα ἔχομε
πλούσια στὸ παλάτι μου ».

Ο Μέντορας ἀποκρίθηκε :

« Καλὰ λές. Ο Τηλέμαχος ἀς μείνη στὸ παλάτι
σου. Ἔγὼ διμως πρέπει νὰ πάω στὸ πλοῖο, γιατὶ
οἱ σύντροφοι μὲ περιμένουν καὶ θ' ἀνησυχήσουν ἀν-
δὲν ξαναγυρίσω ».

Μ' αὐτὰ τὰ λόγια δὲ Μέντορας γύρισε στὸ πλοῖο καὶ δὲ Νέστορας μὲ τὸν Τηλέμαχο καὶ τὰ παιδιά του πῆγαν ἵσια στὸ παλάτι.

**Ω. Θ Τηλέμαχος καὶ ὁ Πεισίστρατος ἔκεινοιν
γιὲ τὴ Σπάρτη.**

Τὸ πρωί, μόλις ἔημέρωσε, σηκώθηκαν ὅλοι καὶ κάθισαν στὰ πέτρινα πελεκητὰ καὶ κάτασπρα πεζούλια, ποὺ ἦταν μπροστὰ στὴ μεγάλη πόρτα τοῦ παλατιοῦ.

Ἐκεῖ δὲ γερο-Νέστορας πρόσταξε νὰ φέρουν ἀπὸ τὸ λιβάδι ἕνα χρονιάρικο δαμάλι καὶ νὰ τὸ θυσιάσουν στὴν Ἀθηνᾶ.

Τὰ μεριὰ τὰ ἔβαλαν ἀπάνω στὸ βωμό. Τῷ ἄλλᾳ κοιμάτια τὰ λιάνισαν, τὰ πέρασαν στὴ σούβλα καὶ τὰ ἔψησαν.

Τότε κάλεσαν καὶ τὸν Τηλέμαχο στὸ πλούσιο τραπέζι.

“Υστερα δὲ Νέστορας εἶπε στοὺς γιούς του:

“Ἐμπρός, φέρτε νὰ ζέψετε τὰ πιὸ γρήγορα ἄλογα, γιὰ νὰ πᾶνε σύντομα τὸν Τηλέμαχο στὴ Σπάρτη».

Ἡ κελάρισσα ἔβαλε μέσα στὸ ἀμάξι δλα δσα χρειάζονταν γιὰ τὸ ταξίδι.

Ο Τηλέμαχος ἀνέβηκε στὸ ἀμάξι. Στὸ πλάγιο του κάθισε καὶ δὲ Πεισίστρατος, πῆρε στὰ χέρια του τὰ χαλινάρια καὶ χτίπησε τὸ καμιτσίκι στὸν δέρα.

Τῷ ἄλογα ἀμέσως ὥρμησαν ἐμπρὸς στὸν κάμπο. Ὅπου κι ἀν περνοῦσαν, ἔβλεπαν χωράφια σπαριένα σιτάρι καὶ κριθάρι.

Τὴν ἄλλη μέρα ἔφτασαν στὴ Σπάρτη. Πῆγαν
ζισια στὸ βασιλικὸ παλάτι καὶ σταμάτησαν κοντὰ στὴν
μεγάλη ἔξωπορτα.

**10. Πῶς ζέχτηκε ὁ Μενέλαος τοὺς
δυὸς ξένους.**

Ἐκείνη τὴν ἡμέρα ἦταν μεγάλη γαρὰ στὸ πα-
λάτι. Γινόταν διπλὸς γάμος, τῆς κόρης τοῦ Με-
νελάου καὶ τοῦ γιοῦ του. Τὴν κόρη του, τὴν
Ἐρμόνη, τὴν ἔστελνε πεντάμορφη νύφη μὲ ἄλογα
καὶ μὲ ἀμάξια στὴ γύρω τῶν Μυριδόνων, στὸ
Νεοπτόλεμο, τὸ γιὸ τοῦ Ἀχιλλέα.

Στὸ γιό του, τὸ Μεγαπένθη, ἔδινε γυναικα μιὰ
εὐγενικὴ Σπαρτιατοπούλα.

Πολλοὶ ἦταν οἱ καλεσμένοι συγγενεῖς καὶ φίλοι,
καὶ ξεφάντωναν στὸ μεγάλο δῶμα. Ἐνας τραγουδι-
στὴς ἔπαιξε τὴ λύρα καὶ τραγουδοῦσε, καὶ δυὸς
νέοι γόρευαν στὴ μέση.

Ἐνας ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ παλατιοῦ εἶδε
τὸ ἀμάξι καὶ τοὺς ξένους, κι ἀμέσως ἔτρεξε καὶ
ρρώτησε τὸ Μενέλαο :

« Δυὸς ξένοι ἀπὸ μεγάλο γένος, καθὼς φαίνεται,
ἥρθαν μὲ ἀμάξι καὶ στέκονται στὴν ἔξωπορτα τοῦ
παλατιοῦ. Νὰ ξεξέψω τ’ ἄλογά τους ἢ νὰ τοὺς στεί-
λω σ’ ἄλλον νὰ τοὺς φιλοξενήσῃ ; »

Ο Μενέλαος ἀποκρίθηκε δυσαρεστημένος :

« Σὲ ἥξερα ἄνθρωπο γνωστικό, τώρα διμος μί-
λησες σὰν ἀμυναλὸ παιδί. Ξέχασες πῶς φιλοξένησαν
ἔμας οἱ ἀνθρώποι, ὅταν ἥμαστε μαριὰ ἀπὸ τὴν
πατρίδα μας ; Πήγαινε γρήγορα νὰ ξεξέψης τ’ ἄλο-
γα, κι ὁδήγησε τοὺς ξένους ἐδῶ στὸ τραπέζι ».

ἀποκρίθηκε δὲ Μενέλαος. « Ή λάμψῃ τῶν ματιῶν του, τὸ κεφάλι, τὰ μαλλιά, ἡ κορμοστασιά του, εἶναι ἀπαράλλαγτα σὰν τοῦ Ὀδυσσέα. Καὶ τώρα ποὺ μιλοῦσα γιὰ τὸ φύλο μας, ἔκλαψε χωρὶς νὰ τὸν ίδουν οἱ ἄλλοι. Μὰ ἀκόμη δὲν τὸν ἔρωτησα ποιὸς εἶναι ».

— « Καλὰ τὸ καταλάβατε κι οἱ δυό » εἶπε δὲ Πεισίστρατος στὸ βασιλιά καὶ στὴν Ἐλένη. « Παιδὶ ἀλήθεια πὼς ἥρθε στὸ παλάτι μου τοῦ Ὀδυσσέα τὸ παιδί; Τὸν φίλου μου τοῦ ἀγαπημένου!...»

— « Ω Θεοί! εἶπε δὲ Μενέλαος, εἶναι λοιπὸν ἀλήθεια πὼς ἥρθε στὸ παλάτι μου τοῦ Ὀδυσσέα τὸ παιδί; Τοῦ φίλου μου τοῦ ἀγαπημένου!...»

Δὲν μπόρεσε νὰ πῆ ἄλλη λέξη ἀπὸ τὴν πολλὴ συγκίνηση. Τὰ μάτια του ἔτρεζαν βρύση.

« Εχλαγε καὶ ή Ἐλένη καὶ δὲ Τηλέμαχος καὶ δὲ Πεισίστρατος.

Τότε εἶπε δὲ γιὸς τοῦ Νέστορα :

« Βασιλιά Μεγέλαε, δὲν εἶναι ὥρα γιὰ δάκρυα ».

— « Εχεις δίκιο » ἀποκρίθηκε δὲ Μενέλαος. « Μιλεῖς γνωστικά, σὰν παιδί τοῦ Νέστορα. Ας φᾶμε λοιπὸν τώρα, ἃς πιοῦμε κι ἃς διασκεδάσωμε ».

**ΙΩ. Τέλος οὐ τηλέμαχος ἀπὸ τὸ Μενέλαον
αὐτὸν πατέρα του.**

Τὸ ἄλλο πρωὶ δὲ Μενέλαος πῆρε ξεχωριστὰ

τὸν Τηλέμαχο, κάθισε κοντά του καὶ τὸν ἔρωτησε, γιατὶ ἔκαμε αὐτὸ τὸ μεγάλο ταξίδι.

Ο Τηλέμαχος τοῦ διηγήθηκε τί βάσανα τραβοῦσε στὴν Ἰθάκη ἀπὸ τοὺς μνηστῆρες καὶ πὼς ἥρθε νὰ μάθῃ τίποτε γιὰ τὸν πατέρα του.

Ο Μενέλαιος θύμιωσε πολὺ γιὰ τὸ ἄποεπο φέροσιμο τῶν μνηστήρων. «Υστερα τοῦ διηγήθηκε καὶ αὐτὸς τί εἶδε καὶ τί εἶχε ὑποφέρει τόσα χρόνια σὲ μακρινὰ ταξίδια, στοὺς ξένους τόπους.

«Γιὰ τὸν πατέρα σου ἔμαθα πὼς μόνος καὶ ἔρημος χωρὶς πλοῖο καὶ χωρὶς συντρόφους, βρίσκεται σ' ἔνα νησὶ μακρινό.

» Καὶ τώρα, παιδί μου, τοῦ λέει στὸ τέλος, μεῖνε ἀκόμη λίγες μέρες στὸ παλάτι μου».

Ο Τηλέμαχος ἀποκρίθηκε:

«Μὲ μεγάλη μου χαρά, βασιλιά μου, θὰ ἔμενα κι ἔνα χρόνο κοντά σου. Τόσο πολὺ μοῦ ἀρέσουν τὰ φρόνιμα λόγια σου κι οἱ ιστορίες ποὺ μοῦ λέσ. Μὰ ἔχω ἀφήσει συντρόφους στὴν Πύλο μὲ τὸ πλοῖο καὶ μὲ περιμένουν».

Ι 3. Τέτοιοφασέζουν οἱ μνηστῆρες γιὰ τὸν Τηλέμαχο.

Ἐνδὸν ὁ Τηλέμαχος ἤταν στὴ Σπάρτη, οἱ μνηστῆρες στὴν Ἰθάκη διεσκέδαζαν στὴν πλακόστρωτη αὐλὴ τοῦ παλατιοῦ. [¶] Άλλοι ἔρωιζαν τὸ λιθάρι, ἄλλοι τὸ κοντάρι, καὶ ἄλλοι παράβγαιναν στὸ πήδημα.

Μονάχα δυὸς ἀπ' αὐτούς, ὁ Ἀντίνοος κι ὁ Εὔρυμαχος, κάθιονταν σ' ἔνα πεζούλι καὶ μιλοῦσαν. [¶] Εξαφνα ἔρχεται κοντά τους ἐκεῖνος ποὺ εἶχε

δώσει τὸ πλοῖο του στὸν Τηλέμαχο γιὰ νὰ πάη στὴν Πύλο καὶ τοὺς ρωτᾶ :

« Μήπως ξέρετε πότε θὰ γυρίσῃ ὁ Τηλέμαχος ἀπὸ τὴν Πύλο; Ἐφυγε μὲ τὸ πλοῖο μου γιὰ λίγες μέρες. Κι δῆμος ἀκόμη δὲν ἐφάνηκε καὶ τώρα χρειάζομαι τὸ πλοῖο νὰ πάω ταξίδι ».

Οἱ μνηστῆρες δὲν ἦξεραν πὼς ὁ Τηλέμαχος εἶχε πάει στὴν Πύλο. Νόμιζαν πὼς ἦταν στὴν ἔξοχή, στὰ κτήματά του.

“Οταν ὁ Ἀντίνοος καὶ ὁ Εὐρύμαχος ἔμαθαν πὼς ὁ Τηλέμαχος δὲν ἦταν στὴν Ἰθάκη, φώναξαν καὶ τοὺς ἄλλους. Καὶ ὅλοι μαζὶ συλλογίζονταν τί νὰ κάμουν.

‘Ο Ἀντίνοος στάθηκε στὴ μέση καὶ εἶπε :

« Ως τώρα δὲ λογαριάζαμε τὸν Τηλέμαχο. Τὸν παίρναμε γιὰ παιδί. Μὰ δέτε! Αὐτὸς ἀριμάτωσε πλοῖο καὶ πῆγε ταξίδι μὲ διαλεγτὰ παλικάρια. Κακὴ ἀρχή. Θὰ ἔχωμε συμφορές ἀπ’ αὐτόν, ἂν μείνη ζωντανός. Δῶστε μου γρήγορο πλοῖο κι εἴκοσι παλικάρια νὰ τοῦ στήσω καρτέρι στὸ στενὸ τῆς Ἰθάκης καὶ τῆς Κεφαλληνίας ».

---

14. Πῶς μεθύκνει ἡ Ηηνελόπη τὸ ταξίδι
καὶ τὸν κένδυνο τοῦ Τηλεμάχου.

Αὐτὰ τὰ εἶπαν μυστικὰ μεταξύ τους. Τὰ πῆρε δῆμος τὸ αὐτὶ τοῦ Μέδοντα, τοῦ πιστοῦ ὑπηρέτη ποὺ βρέθηκε κοντὰ ἐκεῖ καὶ τρέχει κρυφὰ στὴ βασίλισσα καὶ τῆς λέεικ.

« Οἱ μνηστῆρες μελετοῦν νὰ σκοτώσουν τὸν Τηλέμαχο, ὅταν θὰ γυρίζῃ ἀπὸ τὸ ταξίδι ».

Τῆς Ηηνελόπης τῆς κόπηκαν τὰ γόνατα, ὅταν

ἀκουσε τὴν ἔαφνική εῖδηση, γιατὶ δὲν ἦξερε πῶς
ὁ Τηλέμαχος εἶχε ταξιδέψει μὲ πλοῖο. Δὲν υποροῦσε
νὰ μιλήσῃ κάθισε στὸ κατώφλι τῆς θύρας καὶ ἐ-
κλαιγε ἀπαρηγόρητα. Ἀργά, ἀφοῦ μπόρεσε νὰ μι-
λήσῃ, εἶπε :

« Ἐγ δυστυχία μου, τί ἔπαθα! Δὲ μούφταναν
τὰ ἄλλα βάσανά μου, μὰ νὰ χάσω καὶ τὸ μονά-
κριβό μου παιδί; Γιατί δὲ μοῦ τὸ λέγατε πῶς
θὰ φύγη, γιὰ νὰ τὸν ἐμποδίσω; Τί νὰ κάμω
τώρα ἡ δυστυχισμένη; Ἄς τρέξῃ ἔνας πιστός
ἄνθρωπος νὰ τὸ πῆ τοῦ γερο-Λαέρτη. Ἰσως αὐτὸς
βρῇ τρόπο νὰ μοῦ γλιτώσῃ τὸ παιδί μου ». .

— « Ἀγαπημένη κυρά, τῆς εἶπε τότε ἡ γριὰ
Ἐνδρύκλεια, ἀφησέ με νὰ σου πῶ δλη τὴν ἀλήθεια
καὶ σὺ κάνε με δ, τι θέλεις.

» Ἔγὼ τὸ ἦξερα πῶς θὰ φύγη ὁ Τηλέμαχος,
καὶ ἔγω τέσσερα ετοίμασα δλα ὅσα χρειάζονται γιὰ τὸ
ταξίδι.

» Ἔκαμα δ, τι μποροῦσα νὰ τὸν ἐμποδίσω, μὰ
δὲ μὲ ἀκουσε. Μὲ ὕρωσε μάλιστα νὰ μὴ σου
τὸ φανερώσω πρὸν περάσουν δώδεκα μέρες. Γι' αὐ-
τὸ δὲ σου εἶπα τίποτε. Καὶ τώρα ἀκουσέ με :

» Νὰ πᾶς στὴν κάμαρά σου νὰ ντυθῆς καθαρὰ
φορέματα, καὶ ὑστερα νὰ παρακαλέσης μ' δλη τὴν
καρδιά σου τὴ θεὰ Ἀθηνᾶ νὰ προστατέψῃ τὸν
Τηλέμαχό μας. Ή θεὰ ἀγαπᾶ τὸ σπίτι σας, καὶ
δὲ θ' ἀφήσῃ τὴ γενιὰ τοῦ Λαέρτη νὰ ἔκλη-
ρίσῃ ».

Η Ηηνελόπη ἀκουσε τὰ φρόνιμα λόγια τῆς
Ἐνδρύκλειας. Κλείστηκε στὴν κάμαρά της, ντύθηκε

δόλοκάθαρα καὶ μὲ τὰ δάκρυα στὰ μάτια προσευχή-
θηκε κι εἶπε:

« Κόρη τοῦ Δία, ποὺ κανεὶς δὲ σὲ νικᾶ, γλί-
τωσε τὸ παιδί μου ».

Η θεὰ ἀκούσε τὴν προσευχή της καὶ σὲ λίγο
τῆς ἔστειλε ὑπνο γλυκὸ κι ἔνα ζωντανὸ καὶ πεοί-
εργο ὄνειρο.

Παρουσιάστηκε στὸν ὑπνο της ἡ ἀδερφή της
καὶ τῆς εἶπε:

« Πηνελόπη, μὴ λυπᾶσαι πιά. Ἐχε θάρρος
καὶ μὴ φοβᾶσαι γιὰ τὸ παιδί σου. Η Ἀθηνᾶ
μ' ἔστειλε νὰ σοῦ πῶ αὐτὰ τὰ λόγια, γιὰ νὰ μὴ
λυπᾶσαι ».

Η Πηνελόπη ξύπνησε σὲ λίγο χαρούμενη γιὰ
τὸ καλὸ ὄνειρο ποὺ εἶχε δεῖ.

Στὸ μεταξὺ ὁ Ἀντίνοος μὲ εἴκοσι διαλεχτοὺς
ναῦτες μπῆκε σ' ἔνα πλοῖο καὶ ξεκίνησαν.

Ἀνάμεσα στὴν Ἰθάκη καὶ στὴν Κεφαλληνία
εἶναι ἔνα μικρὸ ξερονήσι μὲ πολλοὺς βράχους
καὶ μὲ δυὸ λιμανάκια. Ἐκεῖ ἔστησαν οἱ μνηστῆ-
ρες τὸ καρτέρι τους.

ΜΕΡΟΣ Β'

ΙΑΝ. Πώς ὁ Δίας φροντίζει γιὰ νὰ γυρέσῃ
ο 'Οδυσσέα.

Οἱ θεοὶ εἶχαν πάλι συμβούλιο. Στὴ μέση καθύταν ὁ Δίας, ποὺ ἔχει τὴ δύναμη ν' ἀστράφτῃ καὶ νὰ βροντᾶ. Κοντά του ἡ Ἀθηνᾶ τοῦ μιλοῦσε πάλι γιὰ τὸν Ὁδυσσέα.

« Κανένας ἀπὸ σᾶς δὲ θυμιᾶται τὸν κακόμοιο τὸν Ὁδυσσέα, ποὺ ἦταν ἀληθινὸς πατέρας στὸ λαό του. Μόνος καὶ ἔρημος στενάζει σ' ἓνα μακρινὸν νησί. Οὔτε συντρόφους ἔχει πιά, οὔτε πλοῖο νὰ γυρίσῃ στὴν πατρίδα του. Καὶ τώρα νά, ἀνθρωποι κακοὶ ζητοῦν νὰ σκοτώσουν τὸ παιδί του, ποὺ πῆγε στὴν Πύλο καὶ στὴ Σπάρτη νὰ μάθη γιὰ τὸν πατέρα του».

— «Τί λόγια εἶναι αὐτὰ ποὺ λές, κόρη μου;» εἶπε ὁ Δίας. «Δὲν εἴπαμε νὰ γυρίσῃ στὸν τόπο του ὁ Ὁδυσσέας καὶ νὰ τιμωρήσῃ τοὺς μηνηστῆρες; Ἐσὺ τώρα ὅδηγησε μὲ γνώση τὸν Τηλέμαχο νὰ γυρίσῃ στὴν Ἰθάκη χωρὶς νὰ πάθη τίποτε, καὶ ἐγὼ θὰ φροντίσω γιὰ τ' ἄλλα».

Γνοῖςει τότε καὶ λέει στὸν Ἐρμῆ:

« Ἐρμῆ, ποὺ σ' ἔχω μηνυτὴ σὲ ὅλα, πέτα

γρήγορα στὸ νησὶ τῆς Καλυψῶς, καὶ πές της πώς εἶναι θέλημα τῶν θεῶν ν' ἀφήσῃ τὸν Ὀδυσσέα νὰ γυρίσῃ στὴν πατρίδα του».

Ο Ἐρμῆς ἀμέσως φόρεσε τὰ δλόχουσα πέδιλα, πῆρε στὰ χέρια του καὶ τὸ φαθό του, καὶ πετοῦσε ἀπάνω ἀπὸ τὴν στεριὰ καὶ τὴν θάλασσα, σὰ θαλασσινὸ πουλί. Σὲ λίγο εἶχε φτάσει στὸ μακρινὸ νησὶ τῆς Καλυψῶς, στὴν Ωγυγία.

Όταν ἀπὸ τὴν γαλάζια θάλασσα πάτησε στὴν ἀκρογαλιά, ή θεὰ ἦταν μέσα στὴ σπηλιά της. Καθόταν στὸν ἀργαλειό της καὶ ὑφαίνε πανὶ μὲ δλόχουσῃ σαῖτα. Ἐκείνη τὴν στιγμὴ τραγούδοῦσε μὲ φωνὴ πολὺ γλυκιά.

Τριγύρῳ στὴ σπηλιὰ ἦταν πολλὰ δέντρα φουντωμένα μὲ πράσινα φύλλα, λεῦκες ψηλές καὶ μοσκοβόλημένα κυπαρίσσια. Ἀπάνω στὰ δέντρα εἶχαν τὶς φωλιές τους γύλια δυὸ πουλιὰ τῆς στεριᾶς καὶ θαλασσοπούλια, ποὺ τοὺς ἀρέσει νὰ πετοῦν ἀπάνω ἀπὸ τὰ κύματα.

Ο Ἐρμῆς στάθηκε κι ἄκουε τὸ γλυκὸ τραγούδι τῆς θεᾶς. «Υστερα μπῆκε στὴ μεγάλη καὶ πλουσιοστολισμένη σπηλιά.

16. Ἐρμῆς καὶ Καλυψώ.

Η Καλυψὼ ἀμέσως γνώρισε τὸν Ἐρμῆ. Τὸν ἔδεχτηκε μὲ πολλὴ εὐγένεια καὶ τὸν ἔβαλε νὰ καθίσῃ σὲ πολὺ ὅμορφο καὶ λαμπερὸ θρόνο,

«Πῶς ἦταν καὶ ἥρθες στὸ νησί μου;» ρώτησε η Καλυψώ.

— «Ἡρθα, γιατὶ μὲ πρόσταξε ὁ Δίας» ἀποκρίθηκε ὁ Ἐρμῆς. «Ἐδῶ στὸ νησί σου βρίσκεται

ζένας ἄνθρωπος πολυβασανισμένος, ὁ πιὸ δυστυχισμένος ἀπὸ κείνους ποὺ πολέμησαν στὴν Τροία. Τώρα ὁ Δίας προστάζει νὰ τὸν ἀφήσῃς ἀμέσως νὰ φύγῃ καὶ νὰ γυρίσῃ στὴν πατρίδα του ».

Ἡ Καλυψώ λυπήμηκε κατάκαρδα ὅταν ὡκουσε τὰ λόγια τοῦ Ἐρμῆ καὶ εἶπε :

« Ἡρά, γιατὶ μὲ πρόσταξε δ Δίας » (σελ. 29).

« Ἔγὼ τὸν ἐγλίτωσα, ὅταν ἔσφιγγε μὲ τὰ πόδια του τὴν καρίνα, δὲλομόναγος μέσα στὸ πέλαγος· γιατὶ τὸ καράβι του τὸ εἶχε σκίσει ἔνα ἀστροπελέκι κι δὲροι οἱ σύντροφοι του γάληκαν. Ἔγὼ τὸν καλοδέχτηκα κι εἶχα σκοπὸν νὰ τὸν κάμω ἀθάνατο. Ἀφοῦ δῆμος ἐκεῖνος τὸ προστάζει, ἂς πάη πάλι ὁ ἀμοιδος μέσα στὸ ἄγρια κύματα. Ἔγὼ θὰ τοῦ πῶ πῶς νὰ φτάσῃ γερὸς στὴν πατρίδα του ».

— « Ναί, ἀφησέ τον νὰ γυρίσῃ στὸν τόπο του ». Αὐτὰ εἶπε δ Ἐρμῆς κι ἔφυγε.

Ἡ Καλυψώ ἔτρεξε ἀμέσως στὸ ἀκρογιάλι καὶ κεῖ βρῆκε τὸν Ὁδυσσέα καθισμένο ἀπάνω σ' ἔνα

βράχο. Κοίταξε μὲ βουρκομένα μάτια τὴν θάλασσα καὶ ἀναστέναξε.

« Ἀμοιδε, μὴν κλαῖς πιά. Ἡρθε ἡ ὥρα τέλος πάντων νὰ γυρίσης στὴν πατρίδα σου. Σήκω πήγαινε, κόψε μεγάλα δέντρα καὶ συνάρμοσέ τα νὰ γίνουν πλατιὰ σκεδία, γιὰ νὰ σὲ φέρῃ στὴν τρικυμισμένη θάλασσα. Ψωμί, νερὸς καὶ κρασὶ θὰ βάλω ἐγὼ στὴ σκεδία μὴν πάθης ἀπὸ πεῖνα. Θὰ σου δώσω φορέματα καὶ θὰ σου στείλω πρύμο ἄνεμο ».

Ο Ὄδυσσεας δὲν πίστεψε τὰ λόγια τῆς Καλυψῶς καὶ τῆς ἀποκρίθηκε :

« Κάτι ἄλλο ἔχεις στὸ νοῦ σου, θεά, καὶ ὅχι νὰ μὲ στείλης στὴν πατρίδα μου, ἀφοῦ μοῦ λέσ μὲ μιὰ σκεδία νὰ τολμήσω τόσο μακρινὸ ταξίδι. Μόνο ἂν μοῦ δρκιστῆς πὼς δὲν ἔχεις στὸ νοῦ σου νὰ μοῦ κάμης κακό, τότε θὰ πιστέψω τὰ λόγια σου ».

Η Καλυψὼ εἶπε :

« Ορκίζομαι στοὺς θεούς, πὼς δὲν ἔχω στὸ νοῦ μου νὰ σου κάμω κακό. Κάμε δὲ, σου λέω ».

Αὐτὰ τοῦ εἶπε ἡ Καλυψὼ καὶ σὲ λίγο γύρισαν μαζὶ στὴ σπηλιά.

**ΙΖ. Πῶς ὁ Ὄδυσσεας κατασκευάζει
τὴ σκεδία του.**

Τὴν ἄλλη μέρα, μόλις ξημέρωσε, ὁ Ὄδυσσεας πῆρε ἔνα μεγάλο τσεκούρι δίκοπο, ἔνα λαιπερὸ σκεπάρνι κοφτερὸ κι ἔνα χοντρὸ τρυπάνι. Ὅστερα πῆγε σ' ἔνα μέρος τοῦ νησιοῦ, πολὺ κοντά στὴν ἀκρογιαλιά, δπου ἦταν πολλὰ μεγάλα ξερὰ

δέντρα, λεῦκες κι ἔλατα.

‘Ο Όδυσσεας ἀμέσως ἐπιασε τὴ δουλειὰ κι [ἔ-]
κοβε τὰ δέντρα γρήγορα.

Εἶκοσι δέντρα ἔκοψε, ὕστερα τὰ πελέκησε, τὰ

«Ἀμοιβες, μὴν κλαῖς πιά». (σελ. 31),

ἔξυσε μὲ τέχνη, τὰ ἵσιασε μὲ τὴ στάφνη, τὶ
τρύπησε μὲ τὸ τρυπάνι καὶ τὰ ἔνωσε μὲ μεγάλ
ξυλόκαρφα.

"Υστερα ἔκαμε τὶς πλευρὲς τῆς σχεδίας καὶ τὶς ἔδεσε μὲ στραβόξυλα καὶ κάρφωσε μακριὰ δοκάρια.

"Επειτα ἔκαμε τὸ κατάρτι, τὸ ἔστησε, ἔβαλε τὴν ἀντένα καὶ στὴν πρύμη τὸ τιμόνι, γιὰ νὰ κυβερνᾶ τὴ σχεδία.

Καὶ γιὰ νὰ μήν μπαίνουν τὰ κύματα μέσα στὴ σχεδία, τὴν ἔφραξε δλόγυρα μὲ κλαδιὰ ἀπὸ λυγαριές.

"Η Καλυψὼ τοῦ ἔφερε χοντρόπανο, καὶ ὁ Ὁδυσσέας μὲ πολλὴ τέχνη ἔφτιασε πανιά. "Υστερα πέρασε τὰ σκοινιὰ κι ἔροιξε μέσα στὴ σχεδία καὶ λίγη σαβούρα, γιὰ νὰ μήν τὴν ἀναποδογυρίζῃ εὔκολα ὁ ἀέρας.

"Ο Ὁδυσσέας ἔβαλε ἀπὸ κάτω φαλάγγια, καὶ μὲ ἕνα μεγάλο λοστὸ ἔσπρωξε τὴ σχεδία καὶ τὴν ἔροιξε στὴ θάλασσα.

Ιε. Ηθεὶς ὁ Ὁδυσσέας φεύγει ἀπὸ τὸ νησέν.

Πέρασαν τέσσερεις ἡμέρες τὴν πέμπτη ἦταν ὅλα έτοιμα. Η θεὰ εἶχε βάλει μέσα στὴ σχεδία διάφορα φαγητά, ἕνα ἀσκὶ γεμάτο μαῦρο κρασὶ κι ἕνα ἄλλο μεγαλύτερο μὲ νερό.

"Ο Ὁδυσσέας λούστηκε, φέρεσε τὰ ὅμιορφα φορέματα ποὺ τοῦ ἔδωσε ἡ Καλυψώ, τὴν ἀποκαιρέτησε καὶ γεμάτος χαρὰ πήδησε στὴ σχεδία του. "Απλώσε τὰ πανιὰ καὶ κάθισε στὸ τιμόνι.

Τὰ πανιὰ φούσκωσαν καὶ ἡ σχεδία ἔτρεχε γρήγορα κι ἔσκει τὰ κύματα.

"Ο Ὁδυσσέας μὲ πολλὴ τέχνη κυβερνοῦσε τὴ σχεδία. Σὲ λίγο βασίλεψε ὁ ἥλιος.

Σιγὰ σιγὰ σκοτείνιασε. Ψηλὰ τ' ἀστέρια μὲ τὸ γλυκό τους φῶς πρόβαλαν στὸν οὐρανό.

‘Ο ‘Οδυσσέας ὅμως δὲν ἔκλεινε μάτι. Κάθε στιγμὴ κοίταξε ψηλὰ τ' ἀστέρια· τὰ εἶχε ὄδηγδ στὸ ταξίδι του.

Δεκαεφτά μέρες ταξίδευε ἔτσι, καὶ ἀπάνω στὶς δεκαοχτώ φάνηκαν ἀπὸ μακριὰ μέσα στὴν καταγιὰ τὰ βουνὰ ἐνὸς μεγάλου νησιοῦ.

**IΩ. Ηώς ὁ Ήσειδῶνος τεμωρεῖ
τὸν Ὀδυσσέα.**

‘Ο ‘Οδυσσέας γάρ οἷος πολύ, μόλις ἔεχώρισε ἀπὸ μακριὰ τὴν στεριά· μὰ ἡ γαρά του δὲ βάσταξε πολύ.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνη τὸν εἶδε ἀπὸ μακριὰ ὁ Ποσειδῶνας, ὃ θεὸς τῆς θάλασσας, γυρίζοντας ἀπὸ τὸ ταξίδι του,

Κορύνησε τὸ κεφάλι του καὶ εἶπε μὲ θυμό :

«Τί εἶναι αὐτό; Οἱ θεοὶ ἀλλαξαν, βλέπω, γνώμη γιὰ τὸν Ὀδυσσέα, ἐνῶ ἔγῳ ἔλειπα ἀπὸ τὸν Ὄλυμπο. Καὶ νά, σὲ λίγο φτάνει στὸ νησὶ τῶν Φαιάκων αὐτοῦ εἶναι γραφτό του νὰ τελειώσουν τὰ βάσανά του. Μὰ εἶναι στὸ γέρι μου νὰ τὸν παιδέψω ἀκόμη».

Αὐτὰ εἶπε καὶ χτύπησε μὲ τὴν τοίαινά του τὴν θάλασσα. Τρομερὰ κύματα σηκώθηκαν· μαῦρα σύννεφα σκέπασαν τὸν οὐρανό· βαθὺ σκοτύδι σκέπασε στεοὶ καὶ θάλασσα.

Ὄλοι οἱ ἄνεμοι ὥριμησαν στὴν θάλασσα.

ἴπηκαν τὰ γόνατα τοῦ Ὀδυσσέα καὶ βαριδήντας εἶπε μέσα του:

ἴμονο σὲ μένα τὸν κακότυχο! Πόσα βά-

τανα ἔχω ἀκόμη νὰ ὑποφέρω! Τί μαῦρα σύν-
νερα εἶναι αὐτά, τί ἀγρια κύματα! Τρισευτυχι-
σμένοι οἱ Ἑλλήνες ποὺ σκοτώθηκαν στὴν Τροία,
Μακάρι νὰ πέθαινα κι ἐγὼ τότε πολεμώντας. Οἱ
Ἄχαιοὶ θὰ μ' ἔμαθαν μὲ τιμὲς μεγάλες καὶ θὰ
ῆμουν δοξασμένος. Μὰ ἡ μοῖρα θέλησε νὰ βρῶ
κακὸ θάνατο! »

20. Η τρικυμία.

Ἐνῷ ἔλεγε αὐτὰ μέσα του, ἔνα πολὺ μεγάλο
κῦμα τὸν ἀρπαξε καὶ τὸν τίναξε μακριὰ μέσα στὴν
ἀγριεμένη θάλασσα. Τὸ τιμόνι εἶχε ἔειφύγει πιὰ ἀπὸ
τὰ χέρια του. Η σχεδία ἔμεινε μονάχη κι ἀκυβέρ-
νητη. Τὰ κύματα τὴν δέρονταν ἀλύπητα καὶ τὴν φέρ-
νουν πότε ἐδῶ καὶ πότε κεῖ σὰν τσόφλι ἀπὸ κα-
ρύδι.

Οἱ ἀέρας ὅσο πάει κι ἀγριεύει. Σὲ μὰ¹ στιγμὴ
θυρρεῖς πᾶς ἐνώθηκαν δῆλοι οἱ ἀνεμοί, καὶ μανιω-
μένοι τῆς ἀρπάζουν τὰ πανιά, τῆς σπάζουν τὸ κα-
τέραι καὶ τὴν ἀντένα καὶ τὴν ἀναποδογυρίζουν.

Ἄρκετὴ δρα ἔμεινε ὁ Ὁδυσσέας κάτω ἀπὸ τὸ
νερό. Δὲν μποροῦσε νὰ βγῆ ἀπάνω νὰ πάρῃ τὴν
ἀναπνοή του. Τὸν ἐβάραιναν τὰ φορέματα ποὺ τοῦ
εἶχε δάσει ἡ Καλυψώ.

Τέλος βάζει τὰ δυνατά του κι ἀνεβαίνει. Φτύνει
ἀδιάκοπα ἀπὸ τὸ στόμα του ἀρμυρὸ νερὸ τῆς θά-
λασσᾶς, κι ὁ ἀφρός τρέχει ποτάμι ἀπὸ τὸ κεφά-
λι του.

Άλλὰ μέσα στὴν παραξάλη του δὲν ξέχασε τὴν
σχεδία του. "Ωριησε στὰ κύματα, πιάνεται, ἀνε-
βαίνει καὶ κάθεται στὴ μέση.

Τ' ἀγριεμένα κύματα τὸν πετοῦσαν ἔδω καὶ κεῖ,
ὅπως δὲ δυνατὸς βοριὰς τὸ φθινόπωρο σκορπίζει τὰ
ξερὰ φύλλα στὸν κάμπο.

Ἐνῷ ἔτσι βασανίζόταν δὲ Ὁδυσσέας ἔλεγε μὲ
τὸ νοῦ του:

«Ἀλίμονο! Τί νὰ κάμω; Νὰ μείνω στὴ σχε-
δία ἢ νὰ πέσω στὴ θάλασσα; Νά τι μοῦ φαίνε-
ται καλύτερο νὰ κάμω. Ὅσο εἶναι ἐνωμένα τὰ
ξύλα τῆς σχεδίας, θὰ μείνω ἀπάνω καὶ θὰ ὑπο-
φέρω σὰν ἄντρας δὲ τι μοῦ μέλλεται νὰ πάθω. Ὅ-
ταν δημοσίευση σκορπίσουν τὰ κύματα, τότε θὰ κο-
λυμπήσω θέλοντας καὶ μὴ θέλοντας».

Ἐνῷ ἔλεγε αὐτά, ἔνα κῦμα μεγάλο καὶ φο-
βερὸ ἔρχεται μὲ δραμῇ καταπάνω του.

Ἡ σχεδία γίνεται κομπάτια καὶ τὰ μαροιά
ξύλα τῆς σκορπίσουνται στὴ θάλασσα.

Οἱ Ὁδυσσέας ἀρπάζει ἔνα ξύλο, τὸ καβαλικεύει
ὅπως δὲ καβαλάρης τὸ ἄλογο, πετᾶ τὰ φοῦχα του
στὴ θάλασσα, πέφτει μπρούμυτα στὴ θάλασσα καὶ
τεντόνει τὰ γέρια του καὶ κολυμπᾶ.

Σ.Ι. Η ΚΕΦΑΛΟΝΙΚΗΣ ΘΑΠΑΝΑ ή ΒΥΓΑΣ ΣΤΗΝ ΕΤΕΡΕΙΑ.

Σὲ λίγο δὲ οἱ ἄλλοι ἄνεμοι ἥσυχασαν καὶ
μόνο δὲ Βοριὰς φυσοῦσε καὶ ἔσπρωχνε τὸν Ὁδυ-
σσέα στὸ νησὶ τῶν Φαιάκων.

Δυὸς μέρες καὶ δυὸς νύχτες θαλασσοδεοντάν
στὸ πέλαγος δὲ Ὁδυσσέας καὶ πάλενε μὲ τὸ χάρο.
Τὴν τρίτην μέρα δὲ τοσούτην ἔλεσε δὲ μέρας, καὶ σὲ λίγο
δὲ Ὁδυσσέας σηκώνοντας τὸ κεφάλι του εἰδε πότες
ζῆταν κοντὲ στὴ στερεά. Τάρα κολυμποῦσε μὲ δῆῃ

τὴ δύναμή του, γιὰ νὰ πατήσῃ τὸ πόδι του σὲ γῆ.

Οταν ὅμως πλησίασε τόσο ὅσο φτάνει ἀνθρώπου φωνή, ἀκουσε τὴ θάλασσα νὰ χτυπᾷ στοὺς βράχους καὶ τὰ κύματα νὰ μουγκρίζουν φοβερά. Ή ἀκρογιαλιὰ ἦταν ὅλο βράχοι, καὶ τὰ κύματα ἔσπαζαν ἀπάνω τους μὲ φριγτὸ κόρτο καὶ τοὺς σκέπαζαν μὲ ἀφρούς. Τίποτ' ἄλλο δὲ φαινόταν, οὔτε λιμάνι, οὔτε μέρος γι' ἄραγμα, παρὰ μόνο πέτρες σκιττεῖς καὶ βράχοι μυτεροὶ καὶ κοφτεροί.

« Ἀλιμονο σὲ μένα ! » εἶπε τότε ὁ Ὁδυσσέας μὲ παρόπονο. « Τοῦ κάκου πέρασα τόση θάλασσα γιὰ νὰ γλιτώσω. Τώρα πιὰ πάει κάθε ἐλπίδα ! Είμαι χαμένος, ὅτι καὶ ἂν κάμω !

» Ἄγ πάω κοντὰ στὴ στεριά, θὰ μὲ ἀρπάξουν τὰ τρομερὰ κύματα καὶ θὰ μὲ τινάξουν ἀπάνω στοὺς κοφτεροὺς βράχους. Ἄγ πάλι κολυμπῶ στ' ἀνοιχτά, ὥσπου νὰ βρῶ χαμηλὸ ἀκρογιάλι, γιὰ νὰ βγῶ στὴ στεριά, φοβοῦμαι μήπως μὲ ξαναρπάξῃ ἡ τρικυμισμένη θάλασσα καὶ μὲ σύρη στὸ πέλαγος ἢ μὴ μὲ φάη κανένα ἀγριόφαρο ».

Ἐκεῖ ποὺ συλλογιζόταν αὐτά, νὰ κι ἔνα δυνατὸ κῦμα τὸν παίρνει καὶ τὸν ρίχνει ἀπάνω σ' ἔνα βράχο. Θὰ γδερνόταν ὅλο του τὸ κορμὶ καὶ θὰ ἔσπαζαν τὰ κόκκαλά του. Μὰ ἀρπάξε μὲ τὰ δυό του χέρια τὸ βράχο καὶ βογκώντας βαστιόταν κολλημένος, ὥσπου τὸ κῦμα πέρασε. Στὴν ἐπιστροφή του ὅμως τὸ κῦμα τὸν ξαναρπάζει καὶ τὸν τινάζει μακριὰ στὴν ἀφρισμένη θάλασσα.

Τὸν ἔσκεπτασε τὸ φοβερὸ κῦμα, μὰ ὁ Ὁδυσσέας δὲ χάνει τὸ θάρρος του· βγαίνει ἀπάνω, καὶ ἀπὸ

κεῖ βλέπει ἔνα ἀκρογιάλι χωρὶς βράχους.

Σ' αὐτὸ τὸ μέρος προχωρεῖ κολυμπώντας.

Ἐκεῖ εἶναι τὸ στόμα ἐνὸς ποταμοῦ.

Σέργεται ἔξω στὴν ἀμμουδιά· οὕτε γέρια οὕτε πόδια μπορεῖ πιὰ νὰ κουνήσῃ. Τὸ κορμί του, ποὺ τόσες μέρες θαλασσοδεοντίαν, ἦταν πρησμένο. Ἀπό τὴν κούραση τὴ μεγάλη ἵπαλώθηκε βαριὰ χωρὶς μιλιὰ καὶ λιποθύμησε.

---

22. Ποὺ κοιμήθηκε ὁ Ὄδυσσεας,
ἄμας θγῆκε στὴ στερεά.

Ἄλλὰ σὲ λίγο ἀνάσανε, ἥρθε στὸν ἑαυτό του σηκώθηκε, ἔφυγε ἀπὸ τὸ ποτάμι, πῆγε κι ἔπεσε κάτω ἀπὸ ἔνα σκῦνο καὶ φύλησε τὴ γῆ. Ἐπειτα εἶπε μὲ τὸ νοῦ του:

« Ποὺ νὰ πάω τώρα; » Αν περάσω ἐδῶ στὸ ποτάμι τὴν ἄγρια νυκτιά, χωρὶς ἄλλο θὰ παγώσω ἀπὸ τὸ κρύο, ἔτσι ἀδυνατισμένος ποὺ εἴμαι. « Αν πάλι ἀνέβω ψηλότερα καὶ πάω στὸν πυκνόδεντρο λόγκο, μπορεῖ νὰ μὲ κατασπαράξουν τὰ θηρία ἐκεῖ ποῦ θὰ κοιμοῦμαι βαθιά· μπορεῖ δικιάς καὶ νὰ μὴν πάθω καὶ τίποτε ».

Αὐτὸ τὸ δεύτερο τὸ βρῆκε λιγότερο ἐπικίνδυνο. Κίνησε πρὸς τὸ δάσος. Ἐκεῖ μιὰ ἐλιὰ καὶ μιὰ ἀγριελιὰ εἶχαν περιπλεγμένα τὰ κλαδιά τους· οὕτε τὸ φύσημα τῶν ἀνέμων ἔφτανε ὡς ἐκεῖ οὕτε οἱ ἀκτῖνες τοῦ ἥλιου.

Ἐκεῖ μέσα σύρθηκε ὁ Ὄδυσσεας. Στὸ χῶμα ἦταν ἀπὸ καιρὸ στρωμένα πολλὰ ἔερα φύλλα. Στὴ μέση τοῦ σωροῦ πλάγιασε, σκεπάστηκε μὲ πολλὰ

φύλλα, ἔκλεισε τὰ βλέφαρά του κι ἀποκοινήθηκε βαθιά.

23. Η Ναυσικᾶ πηγαίνει στὸ ποτάμιο.

Στὸ παλάτιο τοῦ βασιλιὰ τῶν Φαιάκων ἡ Ναυσικᾶ, ἡ δημορφὴ βασιλοπούλα, ἡ κόρη τοῦ Ἀλκινόου, ἔπυγης προὶ προϊ, καὶ πῆγε νὰ εῦρῃ τὸν πατέρα της καὶ τὴ μητέρα της.

Ἡ μητέρα της ἔμενε στὴν κάμαρά της μὲ τὶς ὑπηρέτριες κι ἔκλωθε μαλλὶ κόκκινο.

Τὸν πατέρα της τὸν ἀπάντησε στὴν πόρτα, ἔτοιμο νὰ βγῆ ἔξω. Εἶχε συμβούλιο μὲ τοὺς ἄρχοντες τῶν Φαιάκων.

«Πατέρα μου, εἶπε, πρόσταξε τοὺς δούλους νὰ μοῦ ἔτοιμάσουν ἐνα ἀμάξι. Θέλω νὰ πάω στὸ ποτάμιο νὰ πλύνω τὰ φορέματά μας. Εἶναι δὲλα ἀπλυτα, καὶ σὸν πρέπει νὰ φορῆς παστρικά, δταν κάθεσαι σὲ συμβούλια μὲ τοὺς πιὸ ἐπίσημους ἄρχοντες.

» Καὶ γιὰ τῶν ἀδεοφῶν μου τὰ ροῦχα πρέπει νὰ φροντίσω. Ποιὰ ἄλλη ἀπὸ μένα πρέπει νὰ ἔχῃ αὐτὴ τὴν ἔννοια;»

Ο Ἀλκίνοος γάρηκε πολύ, σὰν ἀκουσε τὰ φρόνιμα λόγια τοῦ κοριτσιοῦ του. Ἀμέσως προστάξει τοὺς δούλους νὰ τέψουν ἐνα ωραῖο ἀμάξι· καὶ ἡ δημορφὴ βασιλοπούλα εἶπε κι ἔφεραν δὲλα τὸ ἀπλυτα φορέματα.

Ἡ βασίλισσα, ἡ μητέρα τῆς Ναυσικᾶς, ἔβαλε στὸ ἀμάξι ἐνα καλάθι μὲ φαγητὰ κι ἐνα μικρὸ ἀσκὶ μὲ γλυκὸ κόκκινο κρασί.

Ἡ Ναυσικᾶ ἀνεβαίνει στὸ ἀμάξι, παίρνει στὰ

χέρια της τὰ χαλινάρια καὶ χτυπᾶ τὰ μουλάρια μὲ τὸ καμιτσίκι.

Τὰ μουλάρια ἀρχισαν ἀμέσως νὰ τρέχουν, καὶ τὸ ἄμαξι σὲ λίγο βγῆκε ἔξω ἀπὸ τὴν γύρα. Ἀπὸ πίσω μὲ τὰ πόδια ἀκολούθοιςαν οἱ υπορρήτριες.

**24. Η Ναυσικᾶ στὸ ποτάμιον Ιλιάς ξύπνησε
ό τ' Οδυσσέας.**

“Οταν τὸ ἄμαξι ἔφτασε στὸ ποτάμιον τὰ κορίτσια ἔβησφαν τὰ μουλάρια καὶ τ' ἄφησαν ἐλεύθερα· γιὰ νὰ βοσκήσουν. “Υστερα κουβάλησαν τὰ φορέματα στὸ μέρος ποὺ ἦταν οἱ γοῦρνες γεμάτες νερό. Κι ἀφοῦ τὰ ἐπλυναν, τ' ἀπλώσαν ἀπάνω στὰ καθαρὰ χαλίκια νὰ στεγνώσουν.“

Στὸ μεταξὺ τὰ κορίτσια λούστηκαν στ' ὁλοκάθαιρο νερό καὶ κάθισαν στὴν ὅχθη τοῦ ποταμοῦ νὰ φᾶνε.

“Υστερα ἀρχισαν νὰ παίζουν τὸ τόπι.

Πρώτη ποὺ ἔκαμε ἀρχὴ τοῦ παιγνιδιοῦ ἦταν ἡ Ναυσικᾶ.

Αὐτὴ ἔεχώριε ἀνάμεσα στὶς ἄλλες δύο τοῖς ἡ Ἀρτέμιδα, ἡ κόρη τοῦ Δία, ἀνάμεσα στὶς νύφες ποὺ τὴν συντρόφευναν.

Τὰ κορίτσια ὑστερα ἀπὸ τὸ παιγνίδι μάζεψαν τὰ φορέματα, τὰ δίπλωσαν κι ἔβησφαν τὰ μουλάρια, γιατὶ ἦταν καιρὸς πιὰ νὰ γυρίσουν στὸ παλάτι.

Η Ναυσικᾶ δύως είχε δρεξῆ νὰ παίξῃ ἀκόμη λίγο. Πῆρε τὸ τόπι καὶ τὸ ἔρριζε μὲ δύναμη σ' ἔνα ἀπὸ τὰ κορίτσια. Μὰ τὸ τόπι ἀστόχησε κι ἔπεσε στὸ ποτάμιο.

Τὰ κορίτσια τότε φώναξαν δυνατὰ κι ὁ Ὁδυσ-

σέας ξύπνησε. Ἐτριψε τὰ μάτια του μὲ τὰ χέρια
του καὶ εἶπε :

«Στὴ πόδα σου πέφτω, βασιλασσα» (σελ. 42).

«Ἄχ ! σὲ ποιὸν τόπο βρίσκομαι πάλι ; Τί ἀν-
θρώποι νὰ κατοικοῦν ἐδῶ ; Ἄγαποῦν τάχα τοὺς ξέ-
νους καὶ εἶναι θεοφοβούμενοι ἢ εἶναι ὄγροι καὶ
ἀδικοι ;

» Μοῦ φάνηκε σὰ ν' ἀκουσα φωνὴς κορυτιδνι.
Ἴσως φώναξε καμιὰ νεράιδα, ἀπ' αὐτὲς ποὺ κατοικοῦν στὶς ψηλὲς κορφὲς τῶν βουνῶν, στὶς πηγὲς τῶν ποταμῶν καὶ στὰ πράσινα λιβάδια. Μπορεῖ δῆμος καὶ νὰ εἶναι καὶ φωνὴ ἀπὸ ἄνθρωπος ποὺ κατοικοῦν ἐδῶ κοντά. "Ἄς σηκωθῶ γὰ δῶ ».

Κι ἀμέσως σηκώθηκε καὶ βγῆκε ἀπὸ τὴν κήψινα του. "Εσπασε μὲ τὰ δυνατά τον χέρια ἔνα πυκνόφυλλο κλαδί γιὰ νὰ σκεπαστῇ, γιατὶ ήταν διλόγυμνος, καὶ προχώρησε ἵσια στὸ μέρος ποὺ ἀκούσε τὶς φωνές.

XX. Ὁ Ὄδυσσεας περικικλεῖ τὴν Ναυσικᾶ
καὶ τὴν Βοηθήσεται.

Τὰ κορύτια μόλις τὸν ἀντίκρυσαν ἔξαφνα ἔτσι γυμνό, σκεπασμένο μὲ τὰ φύλλα, τρόμαξαν καὶ σκόπισαν ἐδῶ καὶ καὶ, στοὺς βράχους τῆς ἀρρογιαλίας. Μονάχα ή Ναυσικᾶ δὲ φοβήθηκε κι ἔμεινε στὴ θέση της. *

"Ο Ὄδυσσεας μόλις τὴν εἶδε, στάθηκε καὶ τῆς εἶπε :

* Στὰ πόδια σου πέφτω, βασιλισσα, εἴτε θεὰ εῖσαι εἴτε ἄνθρωπος. "Αν εῖσαι θεά, θὰ εῖσαι βέβαια ή Ἀριέμιδα, γιατὶ τῆς μοιάζεις στὸ πρόσωπο, στὴν κορμοστασιά, στὴν δμορφὴ καὶ στὶς ἄλλες χάρες.

* "Αν εῖσαι δῆμος ἄνθρωπος, τρισευτυχισμένος δι πατέρας σου καὶ ή μάνα ποὺ σὲ γέννητε, τρισευτυχισμένα καὶ τ' ἀδέρφια σου.

* Φαντάζομαι τὴν χαρά τους, δταν βλέπουν τέτοια κοπέλα νὰ σέρνη τὸ γορό. Απὸ τότε ποὺ γεν-

νήθηκα ώς τώρα, ἀκόμη δὲν εἶδα τέτοια ὅμορφιά καὶ θαυμώνουν τὰ μάτια μου ἅμα σὲ κοιτάζω. Σὲ θαυμάζω καὶ φοβοῦμαι νὰ ἔρθω κοντά σου καὶ νὰ πέσω στὰ πόδια σου, ἀν καὶ βρίσκομαι σὲ μεγάλη δυστυχία.

» Εἴκοσι μέρες εἶναι ποὺ ἔφυγα ἀπὸ ἓνα πολὺ μακρινὸν νησί, κι ἀδιάκοπα βασανίζομουν στὴν τρειςμία.

» Καὶ τώρα ἡ μοῖρα μ' ἔρριξε ἐδῶ, γιὰ νὰ ὑποφέρω ἀκόμη, γιατὶ δὲν ἔχουν τελειώσει τὰ βάσανά μου. Ἀλλά, βασῆλισσά μου, λυπήσου με, γιατὶ πρότη ἐσένα ἀπάντησα ἐμπρός μου ὕστερα ἀπὸ τόσες δυστυχίες.

» Ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ποὺ κατοικοῦν σ' αὐτὸν τὸν τόπο, κανένα δὲ γνωρίζω.

» Δῆσε μου, παρακαλῶ, ἂν ἔχῃς κανένα φόρεμα νὰ σκεπαστῷ καὶ δεῖξε μου τὴν πόλη.

» Ἀμποτε οἱ θεοὶ νὰ σοῦ δώσουν ὅσα ἐπιθυμεῖς ἡ καρδιά σου ».

26. Η Ναυσικᾶ διηγεῖται τὸν Ὀδυσσέα.

Σ' αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ Ὀδυσσέα ἀποκρίθηκε ἡ Ναυσικᾶ :

« Ξένε, δὲ μοῦ φαίνεσαι ἀνθρωπος ἄμυναλος κι ἀπὸ ταπεινὴ γενιά. Ἄν σήμερα ὑποφέρεις πολύ, παρηγορήσου. Ὁ Δίας μοιράζει τὶς εὐτυχίες καὶ τὶς συμφορές στοὺς ἀνθρώπους, καὶ στοὺς καλοὺς καὶ στοὺς κακούς, ὅπως αὐτὸς θέλει.

» Καὶ σὲ σένα ἔδωσε αὐτὰ τὰ βάσανα καὶ πρέπει νὰ τὰ ὑποφέρῃς. Καὶ τώρα ποὺ ἥρθες στὸ νησί μας, μὴ στενοχωριέσαι. Τίποτε δὲ θὰ σοῦ λεί-

Ψη. Θὰ σοῦ δώσω φορέματα, θὰ σοῦ δεῖξω τὴν πόλην καὶ θὰ σοῦ πᾶ ποιὸν κατοικοῦν σ' αὐτὸν τὸν τόπο.

»Οἱ κάτοικοι αὐτῆς τῆς χώρας λέγονται Φαίακες, καὶ ἐγὼ εἶμαι θυγατέρα τοῦ Ἀίγινόου, τοῦ βασιλιᾶ τους καὶ τῆς Ἀρήτης τῆς βασίλισσας».

Αὐτὰ εἶπε ἡ Ναυσικᾶ καὶ φύναξε στ' ἄλλα κορίτσια :

«Ἐλάτε ἐδῶ, τοὺς εἶπε, τί φοβηθήκατε; Ἔνας δυστυχισμένος ἥρθε στὸ νησί μας καὶ πρέπει νὰ τὸν περιποιηθοῦμε. Τοὺς ξένους καὶ τοὺς φτωχοὺς τοὺς στέλνει ὁ Δίας. Δεῖξετε τοῦ ξένου μὲν γυνιὰ τοῦ ποταμοῦ νὰ πάῃ νὰ λουστῇ καὶ δῶστε του διτεῖς, νὰ φάῃ καὶ νὰ πῆῃ».

Οἱ ὑπηρέταις τοῦ ἔδειξαν ἕνα ἀπάνεμο μέρος καὶ ἐκεῖ κοντὰ ἔβαλαν φορέματα.

Σὲ λίγο ὁ Ὁδυσσέας λούστηκε καλά, ἔβγαλε ἀπὸ πάνω του δλη τὴν ἄρμη τῆς θάλασσας καὶ φόρεσε τὰ φορέματα ποὺ τοῦ ἔστειλε ἡ Ναυσικᾶ. Τότε φάνηκε πιὸ ψηλὸς καὶ πιὸ ὅμοφος ἀπὸ πρῶτα.

»Υστερα τὰ κορίτσια τοῦ ἔδωσαν δσα φαγητὰ εἶχαν μείνει ἀπὸ τὸ μεσημέρι. Ἀχροταγα καὶ ἀρπαχτὰ ἔτρωγε ὁ Ὁδυσσέας. Εἶχε τόσες ἵμέλες νὰ φάῃ δικαιόνος.

---

22. Τί λέει ἡ Νικυσσική στὸν Ὁδυσσέα;

Η Ναυσικᾶ εἶπε νὰ διπλώσουν τὰ ρούχα, νὰ τὰ βάλουν στὸ ἀμάξι καὶ νὰ ζέψουν τὰ μουλάρια. Τότε ἀνέβηκε στὸ ἀμάξι, καὶ εἶπε στὸν Ὁδυσσέα :

«Πάρε ἀπὸ πίσω καὶ σύ, τὸ ἀμάξι. Θὰ πῆμε στὴν πόλη, στὸ παλάτι τοῦ πατέρα μου. Ἐκεῖ

θὰ γνωρίσης ὅλους τοὺς πρώτους τοῦ τόπου. Εἶσαι ἄνθρωπος γνωστικὸς καὶ πρόσεξε καλὰ σ' αὐτὰ ποὺ θὰ σοῦ πῶ.

» "Οσο εἴμαστε μακριὰ ἀπὸ τὴν πόλην καὶ περνοῦμε χωράφια, δὲν πειρᾶται ἀκολούθα γρήγορα μᾶς μὲ τὰ κορίτσια τὸ ἀμάξι.

» Στὸ δρόμο θ' ἀπαντήσωμε τὸ δάσος τῆς Ἀθηνᾶς, ποὺ εἶναι ὅλο λεῦκες· ἔκει θὰ βροῦμε μιὰ πηγὴ ν' ἀναβρύζῃ καὶ γύρω ἔνα λιβάδι. Αὐτοῦ πρόσμενε, ὥσπρου νὰ φτάσω στὸ παλάτι τοῦ πατέρα μου.

« Πίνε ἀπὸ πίσω καὶ σὺ τὸ ἀμάξι » (σελ. 44)

» "Οταν καταλάβης πώς ἔφτασα, τότε ἔμπα στὴν πόλην καὶ ζήτησε τὸ παλάτι τοῦ πατέρα μου. Καὶ μωρὸ παιδί εἰμι πορεῖ νὰ σοῦ τὸ δεῖξη, γιατὶ σ' ὅλη τὴν γώρα δὲν εἶναι ἄλλο σπίτι μεγαλύτερο ἀπὸ τὸ δικό μας.

» Καὶ ἡμα μπῆς μέσα, τρέξε ἵσια στὴ μητέρα μου καὶ παρακάλεσέ την νὰ σὲ βοηθήσῃ νὰ πᾶς στὴ γλυκιὰ πατρίδα σου ».

Αὐτὰ εἶπε ἡ Ναυσικᾶ καὶ ζτύπησε μὲ τ' ὅμορφο καμιτσίκι τὰ μουλάρια. Ἄμεσως αὐτὰ ἀρχίσαν νὰ τρέχουν ἵσια κατὰ τὴν γώρα.

28. Ποιὸς δείχνει στὸν Ὀδυσσέα
τὸ παλάτι τοῦ βασιλεῖ.

Ἐγερνε δὲ ἦλιος, δταν τὸ ἀμάξι ἐμπόρος, καὶ οἱ
ὑπηρέταις καὶ δὲ Ὀδυσσέας ἀπὸ πίσω, ἔφτασαν
στὸ δάσος τῆς Ἀθηνᾶς. Ἐκεῖ στάθηκε δὲ Ὀδυσ-
σέας, δπως τοῦ παράγγειλε ἡ βασιλοπούλα.

Ἡ Ναυσικᾶ προχώρησε μὲ τὶς ὑπηρέταις καὶ
ἔφτασε στὸ πλούσιο παλάτι τοῦ πατέρα της. Τότε
κάνησε καὶ δὲ Ὀδυσσέας νὰ μπῇ στὴ χώρα.

Ἡ Ἀθηνᾶ τὸν εἶχε σκεπάσει μὲ κάταχνιὰ γιὰ
νὰ μὴν τὸν ἰδῇ κανεὶς ἀπὸ τοὺς Φαίακες πρὶν φτά-
σῃ στὸ παλάτι. Στὸ δρόμο ποὺ πήγαινε, βλέπει
μαροστά του ἔνα ὅμορφο κορίτσι μ' ἔνα σταυρὸν στὸ
κεφάλι.

«Καλό μου κορίτσι, λέει δὲ Ὀδυσσέας, δὲ μοῦ
δείχνεις, σὲ παρακαλῶ, τὸ παλάτι τοῦ βασιλιᾶ;
Εἴμαι ξένος καὶ πρώτη φορὰ ἔρχομαι ἀπὸ μακριγά-
μένη σὲ τοῦτο τὸν τόπο.»

Τὸ κορίτσι ἀποκρίθηκε :

«Μετὰ χαρᾶς, ξένε μου. Ἔλα μαζί μου νὰ
σοῦ δείξω τὸ παλάτι του.»

Ο Ὀδυσσέας πήγαινε κατόπι της. Πηγαίνοντας
κοίταζε δλόγυρα του καὶ θαύμαζε. Ἔβλεπε
τ' φρατὸ λιμάνι, τὰ μεγάλα πλοῖα, τὴν πλατιὰ ἀγο-
ρὰ καὶ τὸ ψηλὸ κάστρο τῆς χώρας.

«Οταν πλησίασαν στὸ παλάτι, τὸ κόριστι στά-
θηκε καὶ τοῦ λέει :

«Νά, ξένε, τὸ παλάτι τοῦ βασιλιᾶ. Ἐμπά
μέσα. Είναι ὥρα τοῦ δείπνου καὶ θὰ τοὺς βρῆς
δλους στὸ τραπέζι.»

29. Τὸ πελάτες τοῦ Ἀλκινόου.

Αὐτὰ εἶπε τὸ κορίτσι στὸν Ὅδυσσέα κι ἔφυγε.

‘Ο Ὅδυσσέας σύμωσε στὸ παλάτι καὶ τὸ κοίταζε μὲ θαυμασμό. Ποτὲ δὲν εἶχαν δεῖ τὰ μάτια του τόσο ὅμορφο παλάτι. Ἐλαμπε ὅπως λάμπει ὁ ἥλιος.’

Οἱ πόρτες του ἦταν μαλαματένιες, τὸ ἀνώφλι ἀσημένιο· ὁ χαλκὸς τῆς πόρτας ἦταν μαλαματένιος καὶ τὰ κατώφλια χάλκινα.†

Στὸ ἔνα καὶ στὸ ἄλλο πλάγι ἦταν στημένοι μαλαματένιοι κι ἀσημένιοι σκύλοι,

Μέσα στὸ μεγάλο δῶμα ἀραδιασμένοι στὸν τοῦχο ἦταν θρόνοι, καὶ ὅλοι ἦταν σκεπασμένοι μὲ χρυσοῦν φασμένα σκεπάσματα. Ἐκεῖ κάθονταν οἱ ἀρχοντες τοῦ τόπου κι ἔτρωγαν κι ἔπιναν.

‘Απάνω σὲ στυλοβάτες στέκονταν ἀγαλματάκια καιωμένα μὲ τέχνη, νέοι μαλαματένιοι, ποὺ κρατοῦσαν στὸ δεξὶ χέρι τοὺς λαμπάδα, γιὰ νὰ φέγγουν τὴν νέχτα.

Πενήντα υπηρέτριες δούλευαν στὸ παλάτι. Ἀπ’ αὐτὲς ἄλλες ἄλεθαν τὸ σιτάρι στὸ χερόμυλο, ἄλλες ψραναν στὸν ἀργαλειό, ἄλλες ἔκλωθαν μαλλὶ καὶ ἄλλες ἔκαναν τὶς δουλιές τοῦ σπιτιοῦ.

Τὸ παλάτι εἶχε καὶ ἔνα μεγάλο περιβόλι πολὺ ὅμορφο, ποὺ τὸ περίεωνε πέτρινος φράγτης.

Μέσα στὸ περιβόλι ἦταν φυτωμένα δέντρα ψηλὰ καὶ φουντωμένα, ἀπιδιές καὶ οοδιές, γλυκόκαρπες συκιές κι ἐλιές, καὶ πολλὰ ἄλλα δέντρα. ‘Ολα ἦταν φρεστωμένα καρπό, γειμῶνα καλοκαίρι.

Σὲ ἄλλο μέρος τοῦ περιβολοῦ ἦταν φυτεμένο ἄμπελι. Στὰ καταπάσινα κλήματα ἔβλεπες λογῆς

λογῆς σταφύλια. Ἐλλα γινωμένα γιὰ τρύγημα καὶ σταφιδιάσμένα ἀπὸ τὸν ἥλιο, ἄλλα ἀγουρίδες ἀκόμη καὶ ἄλλα στὸ ἄνθισμα.

Στὸ τρίτο μέρος τοῦ περιβολιοῦ ἦταν ὡραῖες πρασιὲς φυτεμένες μὲ λαχανικὰ δροσερὰ καὶ καταπράσινα. Ἐκεὶ κοντὰ ἦταν καὶ δυὸ βρύσες. Τῆς μιᾶς τὸ δροσερὸ καὶ καθαρὸ νερὸ πότιζε τὸ περιβόλι, ἢ ἄλλη ἦταν γιὰ τοὺς κατοίκους.

30. Ὁ Ὀδυσσέας στὸ πλήντες τοὺς Ἀλκενόδος.

‘Ο Ὀδυσσέας τὰ κοίτα εἶδε ὅταν μὲ προσοχὴ καὶ τὰ ὑαύλα. Ὑστερα πέρασε τὸ κατώφλι καὶ μπῆκε στὸ δῶμα τοῦ παλατιοῦ.

Ο βασιλιὺς καὶ ἡ βασίλισσα κάθονταν στὴ μέση τοῦ προθέσμου καὶ γύρω τους οἱ ἀρχοντες, δι καθένας ἱὲ τὴ σειρά τους.

Κανένας ἀπ’ αὐτοὺς δὲν εἶδε τὸν Ὀδυσσέα ποὺ μπῆκε καὶ πήγαινε ἵσια στὴ βασίλισσα, γιατὶ ἡ Ἀθηνᾶ τὸν εἶχε κρυπτένο ἀσέρη μέσα στὴν καταγνιά. Άμα δι’ ως ἔφτεισε κοντὰ στὴ βασίλισσα καὶ ἔπιασε τὰ γάντιά της ἱὲ τὰ γέρια του, ἢ καταγνιὰ σκορπίστηκε.

‘Ἄργυρος ἔψαγαν δὲν εἰν τοὺς εἶδαν ἔξαφνα ἐμπρόδες τους έναν ξένο καὶ αγνοειτο! ’

‘Ο Ὀδυσσέας εἶπε τίτα στὴ βασίλισσα :

‘Ἀφρίη, καλὴ βασίλισσα, ἵρθα ἐδῶ ὕστερα ἀπὸ πολλὰ βάσανα, για τὸν αφαναλέσω καὶ σένα καὶ τὸν ἀγαπητὸν σου Ὀάκρου καὶ δλους τοὺς ἀρχοντες, για βὲ βοηθείσας νὰ γυρίσω στὸν τόπο μου.’

Αύτὰ εἶπε καὶ πῆγε καὶ κάθισε κοντά στὴ στάχτη τῆς ἑστίας.

“Ολοι τὸν κοίταζαν μὲ θαυμασμὸ ἀμίλητοι. Μόναχα ἕνας σοφὸς γέρος γύρισε καὶ ἐίπε στὸν Ἀλκίνοο :

‘Ο ‘Οδυσσεας πῆγε καὶ κάθισε κοντά στὴ στάχτη τῆς ἑστίας.

«Βασιλιά μου, δὲν εἶναι σωστὸ ν’ ἀφήνης τὸν ξένο νὰ κάθεται στὴν ἑστία. Πρόσταξε νὰ τοῦ δώσουν κάθισμα. Καὶ ἡ κελάρισσα ὅς δώσῃ στὸν ξένο κάτι νὰ φάη ἀπ’ ὅ,τι βρίσκεται».

‘Ο ‘Αλκίνοος ἀμέσως ἔπιασε τὸν ‘Οδυσσέα ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τὸν ἔβαλε νὰ καθίσῃ σ’ ἔναν ὠραῖο θρόνο.

Μιὰ ὑπηρέτρια ἔφερε μαλαματένιο κουμάρι κι ἀσημένια λεκάνη, κι ἔχυσε νερὸ στὸν ξένο γιὰ νὰ νιφτῆ.

“Υστερα ἡ κελάρισσα τοῦ ἔστησε μπρός του ἔνα τραπέζι μὲ πολλὰ φαγητά.

---

31. ‘Ο ‘Οδυσσέας λέει πῶς θρέθηκε στὸν
νησὶ τῶν Φικίων.

‘Ενῶ ὁ ‘Οδυσσέας ἔτρωγε καὶ ἔπινε, ἄλλη δούλα
Κευρελδη· Κονιδάρη· Καλαρᾶ, ‘Οδύδδεια, ἐκδ. 6. 15[7]25

γέμισε τὰ ποτήρια κρασί. Καὶ ὁ Ἀλκίνοος εἶπε στοὺς ἄρχοντες:+

« Ἀκοῦστε, φίλοι μου, τί θὰ σᾶς πῶ. Ἐφοῦ δειπνήσετε, νὰ πάτε νὰ κοιμηθῆτε. Καὶ αὔριο ἀπὸ τὴν αὔγῃ, θὰ καλέσω δλους τοὺς πρώτους νὰ φιλέψωμε ἐδῶ τὸν ξένο μας. Ὅποτερα θὰ φροντίσωμε πῶς καλύτερα νὰ τὸν στείλωμε στὴν πατρίδα του».

«Ολοι ἔμειναν σύμφωνοι. Καὶ ἀφοῦ δείπνησαν, πῆγαν στὰ σπίτια τους νὰ πλαγιάσουν.

«Ο Ὁδυσσέας ἔμεινε στὸ παλάτι. Κοντά του κάθονταν ὁ Ἀλκίνοος καὶ ἡ βασίλισσα.

Αὐτὴ πρωτομίλησε στὸν Ὁδυσσέα, γιατὶ γνώρισε τὰ φορέματα ποὺ φοροῦσε ὁ ξένος, καὶ τὸν ἔρωτησε:

«Ποιὸς εἶσαι, ξένε, κι ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι; Ποιὸς σοῦ ἔδωσε αὐτὰ τὰ φορέματα; Δὲ μᾶς εἶπες πῶς βγῆκες στὸ νησί μας, ἀφοῦ πολὺν καιρὸν περιπλανήθηκες στὴ θάλασσα;»

«Ο Ὁδυσσέας διηγήθηκε τότε πῶς εἶχε μείνει ἐφτὰ χρόνια στὸ νησὶ τῆς Καλυψῶς, πῶς ἔφυγε ἀπὸ κεῖ καὶ τί βάσανα εἶχε ὑποφέρει στὴ θάλασσα. Ἔπειτα εἶπε πῶς γλίτωσε στὸ στόμα τοῦ ποταμοῦ καὶ πῶς ἀπάντησε τῇ Ναυσικᾶ, ποὺ τὸν περιποιήθηκε καὶ τοῦ ἔδωσε τὰ φορέματα ποὺ φοροῦσε.

«Οταν ὁ Ὁδυσσέας τελείωσε τὴ διήγηση, ὁ Ἀλκίνοος τοῦ ὑποσχέθηκε πῶς θὰ δώσῃ διαταγὴ νὰ ἐτοιμάσουν πλοῖο, γιὰ νὰ τὸν πάη στὴν πατρίδα του.

«Ο Ὁδυσσέας χάρηκε πολύ.

Ἐπειτα ἡ βασίλισσα πρόσταξε τὶς ὑπηρέτριες νὰ στρώσουν ώραιο κρεβάτι γιὰ τὸν ξένο. Καὶ ὁ πολυβασανισμένος Ὁδυσσέας ξαπλώθηκε στὸ ἀναπαυτικὸ κρεβάτι καὶ κοιμήθηκε γλυκά.

32. Τι εἶπε ὁ Ἀλκίνοος στὸν Φιχένκες γιὰ τὸν Ὅδυσσεα

Τὸ πρῶτον δὲ Ἀλκίνοος καὶ δὲ Ὅδυσσεας πῆγαν στὴν πλατεῖα, ὅπου ἔκαμψαν συμβούλιο δὲ βασιλέας, οἱ ἄρχοντες καὶ δὲ λαός.

Ἡ πλατεῖα ἦταν κοντὰ στὴν ἀκρογιαλιά. Ἐκεῖ ἦρθαν ὅλοι σχεδὸν οἱ λάτραι καὶ κοίταζαν τὸν Ὅδυσσεα μὲ περιέργεια.

Οταν μαζεύτηκαν ὅλοι, τοὺς λέει δὲ Ἀλκίνοος :

«Φοίακες, δὲ ξένος αὐτὸς ὑστερα ἀπὸ πολλὰ βάσανα ποὺ ἔπαθε, ἦρθε καὶ μὲ παρεκάλεσε νὰ τὸν στείλω στὴν πατρίδα του. Ἄσ φίξωμε λοιπὸν στὴ θάλασσα γρήγορο πλοῖο καὶ ἂς διαλέξωμε πενηνταδύο καλοὺς ναῦτες. Αὔτοί, ἀφοῦ φροντίσουν γιὰ δὴ διασκεδάση τὸν ξένο μας μὲ τὴ λύρα καὶ τὰ γλυκὰ τραγούδια του».

» Καὶ σεῖς, ἄρχοντες, ἐλᾶτε μαζί μου στὸ παλάτι μου νὰ φιλέψωμε τὸν ξένο μας· καλέσετε καὶ τὸ Δημόδοκο, τὸν ξακουστὸ τραγουδιστὴ μας, γιὰ νὰ διασκεδάση τὸν ξένο μας μὲ τὴ λύρα καὶ τὰ γλυκὰ τραγούδια του».

Αὕτα εἶπε ὁ Ἀλκίνοος καὶ γύρισε μὲ τὸν Ὅδυσσεα καὶ τοὺς ἄρχοντες στὸ παλάτι.

Δὲν πέρασε πολλὴ ὥρα καὶ οἱ πενηνταδύο ναῦτες ἦταν ἔτοιμοι. Ἔρριξαν τὸ πλοῖο στὸ γιαλὸ καὶ φρόντισαν γιὰ δῆσα χρειάζονταν στὸ ταξίδι. «Υστερα

πῆγαν στὸ παλάτι, ποὺ τοὺς εἶχε καλέσει ὁ βασιλιάς.

33. Τὸ τραγούδι τοῦ Δημόδοκου.

Πλούσιο τραπέζι ἦταν ἔτοιμο γιὰ τιμὴ τοῦ ξένου. Καὶ σὲ λίγο γέμισε τὸ παλάτι ἀπὸ καλεσμένους, γέρους καὶ νέους.

Τότε ἥρθε καὶ ὁ Δημόδοκος. Ἡταν τυφλός, μὰ εἶχε τὸ χάρισμα νὰ τραγουδῇ ώραῖα.

Κάποιος τὸν πῆρε ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τὸν κάθισε σ' ἓνα θρόνο, καὶ τὴ λύρα του τὴν κρέμασε στὸν τοῖχο ἀπὸ ἓνα καρφί, ποὺ ἦταν λίγο πιὸ ψηλὰ ἀπὸ τὸ κεφάλι τοῦ τυφλοῦ τραγουδιστῆ.

Ἄφοῦ δὲ οἱ ἔφαγαν καλὰ καὶ ἥπιαν, ὁ Δημόδοκος πῆρε τὴ λύρα του καὶ ἀρχισε ἓνα ώραῖο τραγούδι γιὰ δυὸ ἥρωες ξακουστούς, ποὺ ἡ φήμη τους εἶχε φτάσει σ' ὅλο τὸν κόσμο, γιὰ τὸν Ἀχιλλέα καὶ γιὰ τὸν Ὁδυσσέα.

Οἱ ἄκουαν μὲν εὐχαρίστηση τὸ γλυκὸ αὐτὸ τραγούδι. Μονάχα ὁ Ὁδυσσέας φαινόταν λυπημένος καὶ ἔκρυψε τὰ μάτια του, γιὰ νὰ μὴ φανοῦν δακρυσμένα.

Οἱ Ἀλκίνοος ποὺ καθόταν κοντά του, τὸν ἄκουσε νέαναστενάζη, καὶ πρόσταξε νὰ σταματήσῃ τὸ τραγούδι καὶ νέαναστενάζη, γιὰ νὰ ἰδῃ ὁ ἔνος τὴν τέχνη καὶ τὴ λεβεντιὰ τῶν Φαιάκων.

34. Ἀγῶνες τῶν Φαιάκων.

Οἱ σηκώθηκαν τότε καὶ κίνησαν νὰ πᾶνε στὴ μεγάλη πλατεῖα.

Ἐμπρὸς πήγαιναν ὁ Ἀλκίνοος καὶ ὁ Ὁδυσσέας,

ἀκολουθοῦσαν οἱ ἄρχοντες καὶ πίσω ἐρχόταν πολὺς λαός.

Σὲ λίγο ἔφτασαν στὴ μεγάλη πλατεῖα καὶ κάθισαν στὰ καθίσματα ποὺ ἦταν ἔκει.

Τότε πολλοὶ νέοι ἄρχισαν νὰ παραβγαίνουν, ἄλλοι στὸ τρέξιμο, ἄλλοι στὸ πήδημα, ἄλλοι στὸ πάλεμα καὶ ἄλλοι στὸ δίσκο καὶ στὸ λιθάρι,

Στὸ μεταξὺ ὁ Λαοδάμας, ὁ γιὸς τοῦ Ἀλκινόου, λέει στοὺς φίλους του :

« Ἄσ παρακαλέσωμε καὶ τὸν ξένο ν' ἀγωνιστῇ καὶ αὐτός. Τὰ πόδια του, τὰ χέρια του, ὁ χοντρὸς σβέροκος του καὶ τὸ ἀνάστημά του δείγνουν ἄντρα πολὺ γερό ».

Σὲ τοῦτον ἀποκρίθηκε ὁ Ὁδυσσέας :

« Λαοδάμα, πῶς νὰ ἔχω ὅρεξη γιὰ ἀγῶνες ὕστερα ἀπὸ τόσα βάσανα ποὺ δοκίμασα »;

Τότε ὁ Εύρυαλος τοῦ λέει γελώντας καὶ κοροϊδευτικά :

« Δίκιο ἔχεις, ξένε. Ἀπὸ τὸ πρόσωπο φαίνεσαι πῶς δὲν εἶσαι γι' ἀγῶνες. Ἐσὺ μοιάζεις μὲ κανέναν ἔμπορο, ποὺ ὁ νοῦς του εἶναι πάντα στὸ φορτίο κι ἄγρυπνο ἔχει τὸ μάτι στὶς πραμάτειες καὶ συλλογίζεται πῶς νὰ κερδίζῃ ὅσο μπορεῖ περισσότερα χρήματα ».

« Ο Ὁδυσσέας πειράχτηκε μ' αὐτὰ τὰ πικρὰ λόγια. Ἀγριοκοίταξε τὸν ἀδιάντροπο νέο καὶ τοῦ λέει μὲ θυμό :

« Φύλε, ἀπὸ τὰ λόγια σου δὲ φαίνεσαι ἄνθρωπος γνωστικός. Οἱ θεοί, βλέπεις, δὲ μοιράζουν στὸν κάθε ἀνθρώπῳ δῆλα τὰ χαρίσματα. Σὲ σένα ἔδωσαν μεγάλη ὄμορφιά, ἄλλα δὲ σοῦ χάρισαν καὶ πολὺ μια-

λό. Γι' αὐτὸ τὰ λόγια σου δὲν ἔχουν καμιὰ χάρη.

»Μάθε πώς δὲν εἶμαι ἀνήξερος ἀπὸ ἀγῶνες, ὅπως θαρρεῖς. Στὰ νιάτα μου ἦμουγ ἔνα ἀπὸ τὰ πρῶτα παλικάρια στοὺς ἀγῶνες. Καὶ τώρα δικαίως, ἀν καὶ βασανίστηκα τόσο πολὺ στὴ θάλασσα, πάλι θά παραβγῷ, γιατὶ πολὺ μὲ πείραξαν τὰ πικρά σου λόγια ».

Αὐτὰ εἶπε, κι ὅπως ἦταν, πῆρε στὸ χέρι του ἔνα λιθάρι πολὺ βαρύτερο καὶ μεγαλύτερο ἀπὸ κεῖνο ποὺ ἔρριγναν οἱ Φαίακες.

Τὸ στριφογύρισε καὶ τὸ ἔρριξε μὲ δλη του τὴν τέχνη καὶ τὴ δύναμη.

Τὸ λιθάρι βούξε ψηλὰ στὸν ἀέρα κι ἔπεσε μὲ δυνατὸ βρόντο πολὺ μακρύτερα ἀπὸ τ' ἄλλα σημάδια.

Τότε ἡ Ἀθηνᾶ μεταμορφωμένη σὲ Φαίακα, προχώρησ ἐκεῖ ὅπου ἔπεσε τὸ λιθάρι, ἔβαλε σημάδι καὶ εἶπε στὸν Ὁδυσσέα :

«Καὶ τυφλὸς νὰ εἶναι κανεὶς, φάγνοντας μὲ τὰ χέρια μπορεῖ εὔκολα νὰ βρῇ τὸ σημάδι σου, ξένε. Τόσο ξεπερνᾶς τοὺς ἄλλους ποὺ ἔρριξαν τὸ λιθάρι. Μένε ἥσυχος καὶ κανεὶς δὲ θὰ μπερδέσῃ νὰ σὲ φτάσῃ ».

Ο Ὁδυσσέας πῆρε θάρρος ἀπὸ τὰ λόγια αὐτὰ καὶ λέει στοὺς Φαίακες :

«Ἐμπόρε, Φαίακες, βάλετε τὰ δυνοτά σας νὰ μὲ φτάσετε στὸ λιθάρι. Κι ἀν θέλη κανένας ἀπὸ σᾶς νὰ ἀγωνιστῇ μαζί μου στὸ τρέξιμο, στὸ πάλεμα καὶ στὸ πήδημα, ἂς ἔρθη ».

Κανεὶς δὲ μίλησε.

Τότε ὁ Ἀλκίνοος λέει στὸν Ὁδυσσέα :

«Ξένε μου, δλοι μας βλέπομε πώς είσαι παλικάρι. Ἐμεῖς δὲ λέμε πώς εἴμαστε πρῶτοι στὸ πάλεμα καὶ στὸ λιθάρι. Εἴμαστε δμως γρήγοροι στὸ τρέξιμο καὶ ξακουσμένοι χορευτὲς καὶ ναῦτες.

»Καὶ τώρα ἐμπρός, Φαίακες, χορέψετε, γιὰ νὰ σᾶς δῆ ὁ ξένος καὶ νὰ λέη στὴν πατρίδα του, πόσο ξεπερνᾶτε τοὺς ἄλλους στὸ χορὸ καὶ στὸ τραγούδι. Ἄς τρέξῃ κι ἔνας ἀπὸ σᾶς στὸ παλάτι, νὰ φέρῃ τὴ λύρα τοῦ Δημοδόκου ».

---

35. Χορὸς τῶν Φαιάκων.

Οἱ νέοι ἀρχισαν ἀμέσως τὸ χορό. Καὶ ὁ Δημόδοκος στεκόταν στὴ μέση κι ἔπαιζε τὴ λύρα καὶ τραγουδοῦσε μὲ τὴ γλυκιὰ φωνή του.

“Ολοι χύρευαν μὲ πολλὴ γάρη. Ὁ Λαοδάμας δμως καὶ ὁ Ἀλιος, τὰ βασιλόπονλα, χόρευαν ἀπὸ δλους πιὸ καλύτερα.

· Ο πρῶτος κρατοῦσε στὸ δεξὶ χέρι του ἓνα ώραιο κόκκινο τόπι, καὶ χορεύοντας τὸ ἔρωτικε πολὺ ψηλὰ στὸν ἀέρα, γέρνοντας πίσω τὸ κορμί του.

· Ο ἄλλος πηδοῦσε χωρὶς νὰ χάσῃ τὰ βήματα τοῦ χοροῦ καὶ τὸ ἄρπαζε στὸν ἀέρα μὲ μεγάλη εὐκολία.

Οἱ ἄλλοι νέοι στέκονταν γύρω καὶ τοὺς καμάρωναν.

· Οταν τελείωσε ὁ χορός, ὁ Ὅδυσσεας εἶπε στὸν Ἀλκίνοο :

· « Πολὺ δίκιο εἶχες ποὺ καυχήθηκες γιὰ τοὺς Φαίακες. Ἀληθινὰ στὸ χορὸ κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ τοὺς παραβγῇ ».

·Ο ·Αλκίνοος χάρηκε πολὺ καὶ εἶπε στοὺς Φαιάκες :

« Ἀκοῦστε, ἔρχοντες καὶ προεστοὶ τῶν Φαιάκων. ·Ο ἔνος μοῦ φαίνεται ἀνθρωπος πολὺ γνωστικός. ·Ἄς τοῦ δώσωμε λοιπὸν δῶρα ὅπως πρέπει. Σεῖς εἴστε δώδεκα καὶ ἐγὼ δεκατρεῖς.

» ·Ο καθένας μας ἄς τοῦ χαρίσῃ ἀπὸ ἓνα ὅμορφο ἐπανωφόρι κι ἕνα χιτῶνα, ἄς τοῦ δώσωμε καὶ ἀρκετὸ χρυσάφι.

» Καὶ δὲ Εὔρύαλος ἄς παοσπαθήσῃ μὲ δῶρα καὶ μὲ λόγια γλυκὰ νὰ ἔσθιμώσῃ τὸν ἔνο μας, γιατὶ ἄδικα τὸν πρόσβαλε».

·Ολοι μὲ μεγάλη εὐχαρίστηση δέχτηκαν τὰ λόγια τοῦ βασιλιᾶ καὶ ὁ καθένας ἔστειλε στὸ σπίτι του ὑπηρέτη νὰ πάρη τὰ δῶρα, νὰ τὰ πάη στὸ παλάτι καὶ νὰ τὰ παραδώσῃ στὴν ἴδια τὴ βασίλισσα.

---

36. ·Οδυσσέας καὶ Εύρύαλος.

·Ο Εύρύαλος κατάλαβε τὸ λάθος ποὺ εἶχε κάμει, κι εἶπε στὸν ·Αλκίνοο :

« Βασιλιά μου, θὰ καλοπιάσω τὸν ἔνο ὅπως εἶναι δίκιο καὶ δπως προστάζεις. Θὰ τοῦ χαρίσω τὸ ὅμορφο αὐτὸ σπαθί μου, ποὺ ἔχει λαβὴ ἀσημένια καὶ θηκάρι ἀπὸ ἐλεφαντοκόκαλο ».

Καὶ πῆγε κοντὰ στὸν ·Οδυσσέα, τοῦ ἔδωσε μὲ πολλὴ εὐγένεια τὸ λαμπερὸ σπαθὶ καὶ τοῦ εἶπε :

« Ξένε, ἀν μοῦ ἔφυγε ἀπὸ τὸ στόμα κανεὶς ἀπρεπος λόγος, ἄς τὸν πάρη ὁ ἄνεμος. Καὶ τώρα σοῦ εὔχομαι νὰ σὲ βοηθήσουν οἱ θεοὶ νὰ γυρίσης γρήγορα στὸ σπίτι σου καὶ νὰ βρῆς καλὰ τὴ γυ-

ναῖκα σου καὶ τὰ παιδιά σου, γιατὶ πολὺν καιρὸν ὑποφέρεις πίκρες καὶ βάσανα».

Σ' αὐτὸν ἀποκρίθηκε ὁ Ὁδυσσέας:

«Σ' εὐχαριστῶ, Εὔρυαλε, γιὰ τὶς εὐχές σου καὶ τὸ δῶρο σου. Μακάρι νὰ σοῦ δώσουν οἱ θεοὶ δλατὰ καλὰ καὶ ποτὲ νὰ μὴ χρειαστῆς αὐτὸν τὸ σπαθί».

Αὐτὰ εἶπε καὶ κρέμασε τὸ σπαθὶ στὸν ὄμιο του.

‘Ο ἥλιος εἶχε βασιλέψει καὶ οἱ δοῦλοι εἶχαν φέρει τὰ δῶρα στὸ παλάτι.

‘Ο Ὁδυσσέας ἀκούοντας τὸ τραγούδι δὲν μπόρεσε νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυα. (σελ. 58).

Σὲ λίγο γύρισαν στὸ παλάτι ὁ Ἀλκίνοος καὶ ὁ Ὁδυσσέας καὶ οἱ ἄρχοντες, καὶ κάθισαν στοὺς ὅμορφους θρόνους. Ὁ Ἀλκίνοος εἶπε τότε στὴ βασίλισσα νὰ βάλῃ τὰ δῶρα μέσα σ' ἔνα ὠραῖο κιβώτιο· νὰ βάλῃ μᾶζη μὲν αὐτὰ καὶ ἔνα πανωφόρι καὶ ἔνα κιτῶνα ἀπὸ μέρους τους.

‘Η βασίλισσα ἔκαψε ὅπως πρόσταξε ὁ ἄντρας της.

37. ‘Ο Ἀλκένοος παρακαλεῖ τὴν Ὁδυσσέαν νὰ τοῦ διηγηθῇ τὴν ἴστορέα του,

‘Αμα ἐτοιμάστηκε τὸ τραπέζι, ὥλοι κάθισαν τρι-

γύρω. Ὁ Ὀδυσσέας κάθισε κοντά στὸ βασιλιά.

Ἄρχισαν νὰ μοιράζουν τὸ φαγί. Ἐνας ὑπηρέτης ὠδήγησε ἀπὸ τὸ χέρι τὸν τραγουδιστὴ Δημόδοκο καὶ τὸν ἔβαλε νὰ καθίσῃ στὴ μέση τῶν καλεσμένων.

Ὁ Ὀδυσσέας ἔκοψε ἕνα διαλεχτὸ κομμάτι ἀπὸ τὴ φάγη ἐνὸς καλοψημένου χοίρου, τὸ ἔδωσε στὸν ὑπηρέτη καὶ εἶπε :

«Τὸ κρέας αὐτὸ δῶσε το στὸ Δημόδοκο νὰ τὸ φάη· θέλω νὰ τὸν περιποιηθῶ, κι ἂς εἶμαι τώρα δυστυχισμένος καὶ λυπημένος. Τοὺς τραγουδιστὲς πρέπει νὰ τοὺς τιμοῦν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, γιατὶ ἔχουν τὸ θεϊκὸ χάρισμα νὰ συγκινοῦν τὶς καρδιὲς τῶν ἀνθρώπων μὲ τὰ ώραῖα τους τραγούδια».

Ὁ ὑπηρέτης ἔβαλε τὸ κρέας στὰ χέρια τοῦ τραγουδιστῆ καὶ κεῖνος χάρηκε πολύ.

«Οταν ἔφαγαν, δ Ὀδυσσέας εἶπε στὸν τραγουδιστή :

«Δημόδοκε, πόσο ώραῖα τραγούδησες σήμερα τὸν Τρωικὸ πόλεμο! Τὰ εἶπες ὅλα σὰν νὰ ἥσουν ἔκει. Ἐλα τώρα, τραγούδησέ μας γιὰ τὸ ξύλινο ἀλογό, ποὺ μ' αὐτὸ γέλασε τοὺς Τρωαδῖτες δ Ὀδυσσέας καὶ πῆρε τὴν Τροία».

Ο Δημόδοκος ἀρχισε νὰ τραγουδῇ μὲ τὴ γλυκιὰ φωνὴ του πῶς ἔγινε τὸ ξύλινο ἀλογό, ποιοὶ μπῆκαν μέσα, πῶς οἱ Ἑλληνες ἔλυσαν τὶς σκηνὲς κι ἔφυγαν τὰ πλοῖα καὶ τὰ εἶπε ὅλα ως στὴ στιγμὴ ποὺ δ Ὀδυσσέας καὶ οἱ σύντροφοί του βγῆκαν ἀπὸ τ' ἀλογό, ἀνοιξαν τὶς πόρτες κι ἀρχισε ἡ καταστροφή.

Ο Ὀδυσσέας ἀκούοντας τὸ τραγούδι, δὲν μπόρεσε νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυα.

‘Ο Άλκινοος ποὺ καθόταν κοντά του, εἶδε τὰ δάκρυα τοῦ ξένου καὶ λέει :

«”Αρχοντες, ἂς πάψη τὸ τραγούδι, γιατὶ ἀπὸ τὴν ὥρα ποὺ ἀρχίσε ὁ Δημόδοκος νὰ τραγουδῇ, ὁ ξένος μας κλαίει. Πρέπει ὅλοι νὰ εἴμαστε γαρούμενοι καὶ μάλιστα ὁ ξένος μας.

«Καὶ σύ, ἀγαπητέ μας ξένε, ἔλα πές μας τὸ ὄνομά σου καὶ τὴν πατρίδα σου. Ήές μας σὲ τί μέρη πλανήθηκες καὶ ποιοὺς τόπους εἶδες. Ήές μας καὶ γιατὶ κλαῖς, ὅταν ὁ Δημόδοκος τραγουδῇ τὰ βάσανα, ποὺ ὑπόφεραν οἱ “Ελληνες στὴν Τροία».

ΜΕΡΟΣ Γ'

Ο ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΛΕΞΙ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ

38. Τέλης ἔπαθε ὁ Ὁδυσσέας στὴ χώρα τῶν Κικόνων.

«Ο Όδυσσέας εἶπε στὸν Ἀλκίνοο:

«Ἀλκίνοε, πολὺ γλυκὰ τραγουδεῖ ὁ τραγουδιστής σου. Καὶ γιὰ μένα τίποτε δὲν εἶναι πιὸ ὅμορφο στὸν κόσμο παρὰ νὰ βρίσκωμαι μὲ καλὴ συντροφιά, νὰ ἔχω μπροστά μου πλούσιο τραπέζι καὶ ν' ἀκούω γλυκὸ τραγούδι σὰν τώρα.»

»Ἀλλ' ἀφοῦ θέλεις νὰ μάθης ποιὸς εἶμαι, ἀπὸ ποῦ ἔρχομαι καὶ τί ἔπαθμα, θὰ σοῦ τὰ διηγηθῆ ὅλα μὲ τὴ σειρά.

»Καὶ πρῶτα πρῶτα θὰ σοῦ πῶ τ' ὄνομά μου. Εἴμαι δὲ Ὅδυσσέας, ὁ γιὸς τοῦ Λαέρτη, ἀπὸ τὴν Ἰθάκη.»

«Ολοι ξαφνίστηκαν ὅταν ἀκουσαν αὐτὸ τὸ ὄνομα. Καὶ δλοι κοίταζαν μὲ θαυμασμὸ τὸ δοξασμένο ήρωα.

«Ἡ πατρίδα μου, ἐξακολούθησε ὁ Ὅδυσσέας, εἶναι νησὶ μικρὸ καὶ δλο πέτρες, βγάζει ὅμιως διαλεχτὰ παλικάρια. Ὁταν τελείωσε ὁ Τρωικὸς πόλεμος, ἔφυγα μὲ τὰ δώδεκα πλοῖα μου καὶ μὲ τοὺς συντρόφους μου γιὰ τὴν πατρίδα μου. Ἀλλ' ἀπὸ τὶς πρῶτες ήμέρες δὲ καιρὸς ἦταν ἀνάποδος κι ἔσπρωξε τὰ πλοῖα μου στὴ χώρα τῶν Κικόνων.

"Οταν ἐτελείωσε δ Τρωικὸς πόλεμος ἔφυγα μὲ τοὺς σιντρόφους μου....» (σελ. 60).

Οι Κίκονες κατοικοῦσαν κοντά στὴν ἀκρογιαλιά.
*Ηταν δμως κι ἄλλοι, πιὸ πολλοὶ καὶ πιὸ ἀντριω-
μένοι, ποὺ κατοικοῦσαν πάρα μέσα στὰ μεσόγεια.

*Όταν φτάσαιε στὴν ἀκρογιαλιὰ καὶ δέσαιμε τὰ
πλοῖα μος, οἱ σύντροφοί μου βρῆκαν ἔξω, πῆγαν
στὴν πόλη κι ἀρπαξαν, χωρὶς τὴν ἄδειά μου, δ, τι
καλὸ βρῆκαν ἐμπρός τους, βόδια, πρόβατα, γίδια καὶ
πολλὰ ἄλλα πολύτιμα πράματα.¶

Οι Κίκονες τῆς ἀκρογιαλιᾶς θέλησαν στὴν ἀρ-
χὴ ν' ἀντισταθοῦν, μὰ οἱ σύντροφοί μου εὔκολα τοὺς
νικήσανε.¶

*Ἐγὼ εἶχα τὴ γνώμη τότε νὰ φύγωμε ἀμέσως,
μὰ εἰ σύντροφοί μου δὲν ἀκουσαν τὰ λόγια μου.
Κάθισαν στὴν ἀκρογιαλιά, ἔσφαξαν πολλὰ βόδια καὶ
πρόβατα κι ἔτρωγαν κι ἔπιναν,

Τὴ νύχτα δσοι Κίκονες γλίτωσαν ἀπὸ τὴν κα-
ταστροφή, ἔτρεξαν καὶ ζήτησαν βοήθεια ἀπὸ τοὺς
ἄλλους Κίκονες.

Τὸ πρωί, μόλις ἔημέρωσε, ὤρμησαν ἀπάνω μας
οἱ Κίκονες ποὺ κατοικοῦσαν στὰ μεσόγεια. *Ηταν
τόσοι πολλοὶ δσα εἶναι τὰ φύλλα τῶν δέντρων τὴν
ἀνοιξη. Πολεμοῦσαν ἄγρια. Μὰ κι ἐμεῖς πολεμούσα-
με γενναῖα, κι ἂς ἦταν αὐτοὶ πολλοὶ κι ἐμεῖς λίγοι.

*Οσο ἦταν μέρα δὲν τοὺς ἀφήναμε νὰ ἔρθουν
κοντὰ στὰ πλοῖα. *Όταν δμως δ ἥλιος ἔγειρε, οἱ
Κίκονες μᾶς νίκησαν, σκότωσαν ἀρκετοὺς καὶ μᾶς
ἔσπρωξαν ώς τὰ πλοῖα μας.

Φύγαμε καταλυπημένοι. Καὶ πρὸν ἔκεινήσωμε, φω-
νάξαμε τρεῖς φορὲς τὰ ὀνόματα τῶν σκοτωμένων
συντρόφων μας.

*Όταν ἀνοιχτήκαμε στὸ πέλαγος, μᾶς βρῆκε φο-

βερὴ τρικυμία. Τὰ πανιὰ ἔειπάστηκαν καὶ οἱ ἀντένες ἔσπασαν. Οἱ ναῦτες ἄρπαξαν τὰ κουπιὰ μὲ δύναμη καὶ ὑστερα ἀπὸ πολλὰ βάσανα κατωρθώσαμεν καὶ φτάσωμε σὲ μὰ ἄγνωστη καὶ ἀκατοίκητη παραλία. Ἐκεῖ τραβήξουμε τὰ πλοῖα στὴ στεριὰ καὶ ἔκπλωθήσαμε κατακουρασμένοι.

Δυὸς μέρες περιμέναμε ἐκεῖ νὰ περάσῃ ἡ τρικυμία. Τὴν τοίτη ἔλαιψε ὁ ἥλιος, γαλήνεψε ἡ θάλασσα, σπρώξαμε τὰ πλοῖα στὴ θάλασσα, καὶ ἔσκανήσαμε.

Ταξιδεύαμε πόμα καὶ λίγο λίγο πλησιάζαμε τὶς ἔλληνικὲς ἀκροθαλασσιές.

39. Στὴ χώρα τῶν Λωτοφάγων.

Νόμισα τίτε πῶς θὰ ἔφταναι χωρὶς ἄλλο στὴ γλυκιὰ πατρίδα. Ὅταν δμως πέρασα ἔνα φουρτουνιασμένο κάβο, βοριὰς φοβερὸς μὲ κύματα ἄγρια μὲ ἔσπρωξε μακρὰ στὸ πέλαγος. Ἔννιὰ μερόνυχτα μὲ βασάνιζαν κακοὶ ἀνεμοὶ μέσα στὴ θάλασσα. *

Στὶς δέκα μέρες ἔφτασα στὴ γῆ τῶν Λωτοφάγων. Αὐτοῦ τοῦ τόπου οἱ ἀνθρώποι τρῶνε τὸν καρπὸ ἐνὸς λουλουδιοῦ, ποὺ τὸ λένε λωτό, καὶ ἀπὸ κεῖ πῆραν τ' ὄνομά τους.

Βγῆκαμε στὴ στεριά, πήραμε νερὸς ἀπὸ κάποια βρύση καὶ φάγαμε στὴν ἀκρογιαλιὰ κοντὰ στὰ πλοῖα μας. Ὅστερα ἔστειλα τρεῖς διαλεχτοὺς συντρόφους νὰ μάθουν τί λογῆς ἀνθρώποι ἦταν οἱ κάτοικοι αὐτῆς τῆς χώρας.

Οἱ Λωτοφάγοι τοὺς δέχτηκαν καὶ τοὺς ἔδωσαν νὰ φᾶνε λωτό, χωρὶς κακὸ σκοπό.

Μὰ ὅποιος ἔτρωγε τὸ λωτό, ποὺ ἦταν γλυκὸς
·σὰ μέλι, ἔχεινοῦσε καὶ πατρίδα καὶ γονεῖς καὶ συν-
τρόφους, κι ἥθελε γά μένη πάντα μὲ τοὺς Λωτο-
φάγους, γιὰ νὰ τρώῃ λωτό.

Αὐτὸ ἔπαθμαν κι οἱ δικοί μας σύντροφοι καὶ δὲ
γύρισαν στὰ πλοῖα!

Τοῦ κάκου τοὺς περίμενα.

Τότε πῆγα μόνος μου νὰ
τοὺς φέρω πίσω. Αὐτοὶ δὲ
μὲ γνώρισαν, δὲν ἥθελαν νὰ
ἔρθουν κι ἔκλαιαν. Μὰ ἐγὼ
τοὺς πῆρα^θ μὲ τὴ βία, καὶ
τοὺς ἔφερα δεμένους στὰ
πλοῖα καὶ πρόσταξα τοὺς
ναῦτες νὰ καθίσουν στὰ κου-
πιὰ καὶ νὰ φύγωμε ἀμέσως.

40. Η χώρα τῶν Κυκλώπων.

·Απὸ τὸν τόπο τοῦτο μέρα νύχτα ταξιδεύοντας
φτάσαμε στὴ χώρα τῶν Κυκλώπων.

Κύκλωπας θὰ πῇ στρογγυλομάτης. Καὶ ἀλήθεια,
οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ εἶχαν μόνο ἕνα μάτι στὸ μέτωπο.

Εἶναι ἄνθρωποι ἄγριοι καὶ χωρίς νόμους.

·Ο καθένας τους κάνει δ, τι θέλει.

Βόσκουν πρόβατα καὶ δὲν καλλιεργοῦν τὴ γῆ.
Οὔτε ἀσπέρνουν, οὔτε φυτεύουν. "Όλος ὁ τόπος μέ-
νει χέρσος. Καὶ δικαίως φυτρώνουν μονάχα τους καὶ
τὸ σιτάρι καὶ τὸ κριθάρι καὶ τὸ ἀμπέλια.

Οἱ Κύκλωπες κατοικοῦν στὶς ψηλές κορυφὲς
τῶν βουνῶν μέσα σὲ σπηλιές.

Ο καθένας κατοικεῖ χωριστὰ καὶ φροντίζει μόνο γιὰ τὸν ἑαυτό του, χωρὶς νὰ τὸν νοιάζῃ γιὰ τοὺς ἄλλους.

Ἐξω ἀπὸ τὸ λιμάνι τοῦ μεγάλου νησιοῦ εἶναι ἔνα μικρὸ ἐρημόνησο κατάφυτο.

Ἄνθρωποι πόδι ποτὲ δὲν πάτησε σ° αὐτὸ τὸ νησάκι.

Στὰ βουνά του καὶ στὰ δάση του ποτὲ δὲν κυνήγησε κυνηγός.

Ποτὲ δὲ βόσκησαν ἐκεῖ τὰ πρόβατά τους βοσκοί.

Τὰ λιβάδια του καὶ τοὺς κάμπους του ποτὲ δὲν τοὺς καλλιέργησε γεωργός.

Μόνο ἀγριόγιδα ἔτρεχαν ἐδῶ καὶ κεῖ χωρὶς κανένα φόβο.

41. Τὸ ἔρημο νησάκι.

Τὸ ἐρημόνησο αὐτὸ ἔχει λιμάνι πολὺ καλό. Ἐκεῖ μέσα μένουν τὰ πλοῖα χωρὶς νὰ φίγουν ἄγκυρα καὶ νὰ δένουν σκοινιὰ στὴ στεριά.

Πολὺ κοντὰ στὸ λιμάνι, μέσα σὲ μιὰ μεγάλη σπηλιά, εἶναι μιὰ βρύση μὲ νερὸ κρύο καὶ κρυσταλλένιο. Όλόγυρα στὴ σπηλιὰ εἶναι λευκες πολὺ ψηλές.

Σ° αὐτὸ τὸ νησὶ ἀράξαμε.

Ἡταν νύχτα σκοτεινὴ ἡμα φτάσαμε ἐκεῖ.

Μαζέψαμε τὰ πανιά, τραβήξαμε τὰ πλοῖα ἔξω στὴ στεριά καὶ κοιμηθήκαμε στὴν ἀμμαυδιὰ ὡς τὸ πρωΐ.

Πρὶν καλοξημερώσῃ ξυπνήσαμε.

Σὲ λίγο σηκωθήκαμε, πήραμε ἀπὸ τὰ πλοῖα μας Κουρείδη-Κουδάρη-Καλαρᾶ, Ὁδύδεια, ἐκδ. 6. 15[7]25. 5

τὰ τόξα καὶ τὰ κοντάρια μας καὶ πήγαμε νὰ κυνηγήσωμε.

Δὲν πέρασαν πολλὲς ὡρες καὶ εῖχαμε πλούσιο κυνήγι. Τὸ κάθε πλοῖο μας πῆρε μερδικὸ ἀπὸ ἐννιά ἄγριόγιδα καὶ μόνο τὸ δικό μας πῆρε δέκα.

Ἐκείνη τὴν ἡμέρα, ἀπὸ τὸ πρωὶ ὥσπου νὰ βασιλέψῃ ὁ ἥλιος, καθόμαστε στὴν ἀκρογιαλὶὰ καὶ τρώγαμε καὶ πίναμε.

Ἄντικρυ, πολὺ κοντά, φαινόταν ἡ χώρα τῶν Κυκλώπων. Ἀκούονταν οἱ φωνές τους καὶ τὰ πρόβατα καὶ τὰ γίδια ποὺ βέλαζαν.

Οταν βασίλεψε ὁ ἥλιος κι ἀπλώθηκε παντοῦ τὸ σκοτάδι, πέσαμε κι ἐμεῖς στὴν ἀκρογιαλὶὰ καὶ κοιμηθήκαμε.

42. Ο Όδυσσεας στὸ νησὶ τῶν Κυκλώπων.

Τὸ πρωὶ φωνάζω δλους τοὺς συντρόφους μου καὶ τοὺς λέω :

«Πιστοί μου σύντροφοι, ἔγὼ θὰ πάω μὲ τὸ πλοῖο μου στὴν ἀντικρινὴ στεριά, γιὰ νὰ μάθω τὶ ἄνθρωποι κατοικοῦν ἐκεῖ· εἶναι ἄγριοι καὶ ἄδικοι ἢ φιλόξενοι καὶ θεοφοβούμενοι; Ἐσεῖς νὰ μείνετε ἐδῶ, ὥσπερ νὰ γυρίσω. Δὲ θ' ἀργήσω».

Αὐτὰ τοὺς εἶπα καὶ μπῆκα στὸ πλοῖο καὶ τοὺς πρόσταξα νὰ λύσουν τὰ παλαμάρια καὶ νὰ φύγωμε. Σὲ λίγο φτάσαμε στὴν ἀντικρινὴ στεριά.

Μόλις βγήκαμε στὸ ἀκρογιάλι, βλέπομε λίγο παραπέρα μιὰ πολὺ μεγάλη σπηλιά, ἀνάμεσα σὲ δάφνες ψηλὲς καὶ φουντωτές.

Μέσα ἐκεῖ περνοῦσαν τὴν νύχτα πολλὰ πρόβατα καὶ γίδια.

Γύρω στὴ σπηλιὰ ἦταν μιὰ ἀπλόχωρη αὐλῆ.

Μεγάλες πέτρες καὶ ψηλὰ δέντρα μὲ πυκνὴ φυλλωσία ἔκαναν γύρω γύρω ἕνα φράχτη.

Σ° αὐτὴ τὴ σπηλιὰ κατοικοῦσε ἔνας φοβερὸς γίγας, ὁ Πολύφημος. Αὐτὸς ἦταν ψηλότερος καὶ ἀγριώτερος ἀπ' ὅλους τοὺς Κύκλωπες.

Δὲν ἔμοιαζε μὲ ἄνθρωπο παρὰ ἦταν σωστὸς βράχος καὶ βράχος δασωμένος.

Ζοῦσε μονάχος. Καὶ μονάχος ἔβοσκε τὰ πρόβατά του. Μὲ κανένα δὲν εἶχε συντροφιά.

---

43. Ὁ Ὀδυσσέας στὴ σπηλιὲ τοὺς Πολυφήμου.

Ἄπὸ ὅλους τοὺς συντρόφους τοῦ πλοίου μου διάλεξα δώδεκα παλικάρια, τὰ καλύτερα. Πῆρα μαζὶ μου ἔνα ἀσκὶ δλόγλυκο κρασὶ μοσχάτο καὶ ξεκίνησα γιὰ τὴ σπηλιά.

Στὴ σπηλιὰ δὲ βρήκαμε κανένα. Ὁ Κύκλωπας ἔλειπε στὸ βουνὸ μαζὶ μὲ τὰ πρόβατά του καὶ τὶς γίδες του.

Μπήκαμε μέσα κι ἀρχίσαμε νὰ κοιτάζωμε μὲ περιέργεια τὸ καθετί.

Πολλὰ καλάθια ἦταν γεμάτα μὲ τυρί, καὶ πολλὲς καρδάρες γεμάτες μὲ τυρόγαλα καὶ γάλα. Στὴ δεξιὰ καὶ στὴν ἀριστερὴ μεριὰ τῆς σπηλιᾶς ἦταν πολλὰ γαλάρια καμωμένα ἀπὸ ξερὰ ξύλα. Μέσα σ' αὐτά, καὶ χωριστά, ἦταν κλεισμένα τὰ πρώιμα ἀρνιὰ καὶ κατσίκια, χωριστὰ τὰ λίγο μικρότερα, καὶ χωριστὰ τὰ πολὺ μικρά.

Οἱ σύντροφοί μου τότε μὲ παρακινοῦσαν νὰ πάρωμε τὰ καλάθια μὲ τὸ τυρὶ καὶ τὸ ἀρνάκια, νὰ πάμε στὸ πλοῖο μας καὶ νὰ φύγωμε.

Μὰ ἐγὼ ἥθελα νὰ δῶ τί ἄνθρωπος ἦταν αὐτὸς ὁ Κύκλωπας καὶ δὲ λογάριασα τὸν κίνδυνο.

Ἄνάψαμε λοιπὸν φωτιὰ καὶ κάμαμε θυσία στοὺς θεοὺς γιὰ νὰ μᾶς βοηθήσουν. "Υστερα περιμένοντας τὸν Κύκλωπα ἀρχίσαμε νὰ τρῶμε ἀπὸ τὸ τυρὶ ποὺ βρήκαμε.

44. Πώς δέχεται ὁ Πολύφημος τὸν Ὀδυσσέα.

Κόντευε νὰ νυχτώῃ, ὅταν ὁ Κύκλωπας γύρισε μὲ ἔνα πολὺ μεγάλο καὶ βαρὺ φόρτωμα ἔερὰ ἔύλα στὸν ὕμιο του γιὰ τὴ φωτιά.

Στὴν εἰσοδο τῆς σπηλιᾶς ἔριξε τὰ ἔύλα μὲ φοβερὸ κρότο. "Ολη ἡ σπηλιὰ σείστηκε, κι ἐμεῖς ἀπὸ τὸ φόρτο μᾶς κρυφτήκαμε σὲ μὰ γωνιά.

"Υστερα ἔβαλε μέσα στὴ σπηλιὰ τὶς προβατίνες καὶ τὶς γίδες. Τὰ κριάρια καὶ τὰ τραγιὰ τ' ἀφησε ἔξω στὴν αὐλή.

"Επειτα σφάλισε τὴν εἰσοδο τῆς σπηλιᾶς μ' ἔνα θεόρατο βράχο, ποὺ δὲν μποροῦσαν εἰκοσιδυὸ δυνατὸ ἄντρες νὰ τὸν κουνήσουν ἀπὸ τὴ θέση του.

"Ο Κύκλωπας, μόλις μπῆκε, κάθισε κι ἀρχίσε νὰ ἀρμέγῃ μὲ τὴ σειρὰ πρῶτα τὶς προβατίνες κι ὑστερα τὶς γίδες. Στὴν καθεμιὰ ποὺ ἀρμεγε, ἀφῆνε καὶ τὸ μικρό της.

"Απὸ τὸ γάλα ποὺ ἀρμεξε, τὸ μισὸ τὸ ἔπηξε τυρὶ καὶ σὲ λίγη ὥρα τὸ ἔβαλε στὰ μικρὰ καλάθια. Τὸ ἄλλο τὸ μισὸ τὸ φύλαξε στὶς καρδάρες γιὰ νὰ τὸ πίνη στὸ δεῖπνο του.

"Υστερα ἄναψε μιὰ μεγάλη φωτιά, ποὺ ἔλαμψε δλη ἡ σπηλιά. Τότε μᾶς πήρε τὸ μάτι του.

« Ποιοὶ εἶστε σεῖς κι ἀπὸ ποῦ ἔρχεστε; » μᾶς

εἶπε μὲ τρομερὴ φωνή. «Τί θέλετε ἔδω; Ἐγετε
καμιὰ δουλειά, ἢ εἰστε κλέφτες καὶ γυρίζετε ἔδω
καὶ καὶ γιὰ νὰ κάνετε κακό; »

«Ολοι τρομάξαμε, γιατὶ ἡ φωνή του ἦταν σὰ
μούγκρισμα θηρίου· ἐγὼ δικαίως πῆρα θάρρος κι ἀπο-
κρίθηκα:

«Εἴμαστε Ἑλληνες κι ἐρχόμαστε ἀπὸ τὴν Τροία.
Πηγαίναμε στὴν πατρίδα μας, ἀλλὰ μεγάλη τρικυ-
μία μᾶς ἔρριξε ἔδω πέρα.

» Σὲ παρακαλοῦμε νὰ μᾶς φιλοξενήσῃς καὶ νὰ
μᾶς προστατέψῃς. Οἱ θεοὶ τιμωροῦν ἐκείνους ποὺ
δὲ βοηθοῦν καὶ δὲ φιλοξενοῦν τοὺς ξένους ».

Καὶ κεῖνος ἀποκρίθηκε ἀσπλαγχνα:

«Ἡ ἄμυναλος εἰσαι, ξένε, ἢ ἀπὸ πολὺ μακρινὸ
τόπο ἔρχεσαι γιὰ νὰ λέσ στὸν Πολύφημο νὰ φοβᾶ-
ται τοὺς θεούς. Οἱ Κύκλωπες οὔτε τὸ Δία οὔτε
τοὺς ἄλλους θεοὺς λογοριάζουν, γιατὶ εἴμαστε πιὸ
δυνατοὶ ἀπὸ κείνους.

» Βγάλε ἀπὸ τὸ νοῦ σου πῶς θὰ προστατέψω
ἔσένα καὶ τοὺς συντρόφους σου, γιατὶ θὰ φοβηθῶ
τάχα τοὺς θεούς. Μὰ ἔλα πές μου τώρα, ποῦ ἔχεις
ἀφῆσει τὸ πλοῖο σου; μακριὰ ἢ ἔδω κοντά; »

Αὐτὰ μοῦ εἶπε γιὰ νὰ μὲ ξεγελάσῃ. Ἐγὼ δικαίως
ἔνιωσα τὸ σκοπό του καὶ τοῦ ἀποκρίθηκα:

«Τὸ πλοῖο μου τὸ ἔρριξε ἡ τρικυμία ἀπάνω
στὰ βράχια τοῦ νησιοῦ σου καὶ τὸ ἔκαιμε κομμάτια.
Κι ἐμεῖς θὰ εἴμαστε πνιγμένοι τώρα, ἀν δὲν ξέρα-
με κολύμπι. ».

«Ο ἄγριος Κύκλωπας δὲν ἔδωσε ἀπόκριση, ἀλλὰ
τινάχτηκε ἀπάνω, ἀπλωσε τὰ δυό του χέρια στοὺς
συντρόφους μου, ἀρπάξε δύο, τοὺς χτύπησε κατα-

γῆς σὰ νὰ ἦταν σκυλάκια, καὶ τοὺς ἔφαγε λαίμαργα.

Πρώτη φορὰ τὰ μάτια μου ἔβλεπαν τέτοιο θέαμα φριχτό! Ὁλους μᾶς πῆρε ὁ φόβος. Σηκώσαμε τὰ χέρια μας ψηλά, παρακαλώντας τοὺς θεοὺς νὰ μᾶς γλιτώσουν ἀπὸ τὸ φοβερὸ αὐτὸ θηρίο.

**45. Ο οδυσσέας συλλογίζεται πῶς νὰ γλιτώσῃ
ἀπὸ τὸν Κύκλωπα.**

Ο Κύκλωπας ὕστερα ἀπὸ τὸ δεῖπνο του, ἀφοῦ ἤπιε κάμποσες καρδάρες γάλα, ἵαπλώθηκε στὴ μέση τῆς σπηλιᾶς, κοιμήθηκε καὶ ἀρχισε νὰ φουχαλίζῃ.

Μου ἥρθε τότε στὸ νοῦ νὰ τὸν σκοτώσω μὲ τὸ σπαθί μου. Ὅταν διώας τὸ καλοσκέφτηκα, δὲν τὸ βρῆκα φρόνιμο. Γιατί ποιὸς θὰ μποροῦσε νὰ σπρώξῃ τὸ μεγάλο βράχο ἀπὸ τὴν εἰσοδο τῆς σπηλιᾶς;

Ἐτσι λοιπὸν μὲ μεγάλη ἀνησυχία περίμενα νὰ ξημερώση.

Τὸ φοβερὸ θηρίο ἔύπνησε πολὺ πρωὶ κι ἀμέσως ἄναψε φωτιά· ἄρμεξε τὶς προβατίνες καὶ τὶς γίδες του, κι ὕστερα ἀρπάξε πάλι δύο ἀπὸ τοὺς συντρόφους μου καὶ τοὺς ἔφαγε κι αὐτούς.

Ὑστερα ἔσπρωξε τὸ βράχο ἀπὸ τὸ στόμα τῆς σπηλιᾶς, ἔβγαλε ἔξω στὴν αὐλὴ τὶς προβατίνες καὶ τὶς γίδες του, καὶ τὴν ἔκλεισε πάλι μὲ μεγάλη εὔκολία.

Στὸ μεταξύ, ἐνῶ ὁ Κύκλωπας ὠδηγοῦσε μὲ φωνὲς καὶ σφράγιματα τὰ πρόβατα στὸ βουνό, ἐγὼ συλλογίζομουν πῶς νὰ γλιτώσω ἀπὸ τὸ φοβερὸ θάνατο τοὺς συντρόφους μου.

Πολλὲς ὕδρες βασάνισα τὸ μυαλό μου. Ἐπιτέλους βρῆκα ἔνα μέσο, καὶ ἐμεῖς νὰ σωθοῦμε κι αὐτὸν νὰ τιμωρήσωμε.

Μέσα στὴ σπηλιὰ ἦταν ἔνα γλωρὸ δύλο ἀπὸ ἄγριελιά, μακρὺ καὶ χοντρὸ ἵσαμε κατάρτι πλοίου. Ἔκοψα ἔνα κομμάτι ὡς μιὰ ὁργιὰ καὶ τὸ ἔδωσα στοὺς συντρόφους μου νὰ τὸ ξύσουν. Ὅστερα ἐγὼ μονάχος πελέκησα μιὰν ἄκρη καὶ τὴν ἔκαμα πολὺ μυτερή τὴν ἔβαλα στὴ φωτιὰ γιὰ νὰ γίνη σκληρὴ κι ἔκρυψα τὸ δύλο μέσα στὴν κοπριά, ποὺ ἦταν σωριασμένη μέσα στὴ σπηλιά.

46. Ὁ Ὀδυσσέας μεθὺ τὸν Κύκλωπα.

Ο Πολύφημος γύρισε ἀπὸ τὴ βοσκή, ὅταν ἀρχίξε νὰ νυχτώνῃ. Ἐβαλε πάλι δλα τὰ πρόβατά του στὴ σπηλιά. Αὐτὴ τὴ φορὰ δὲν ἄφησε οὔτε τὰ κριάρια οὔτε τὰ τραγιὰ στὴν αὐλή. Ποιὸς ξέρει γιατί!

Φαίνεται πῶς κάτι θὰ ὑποπτεύτηκε.

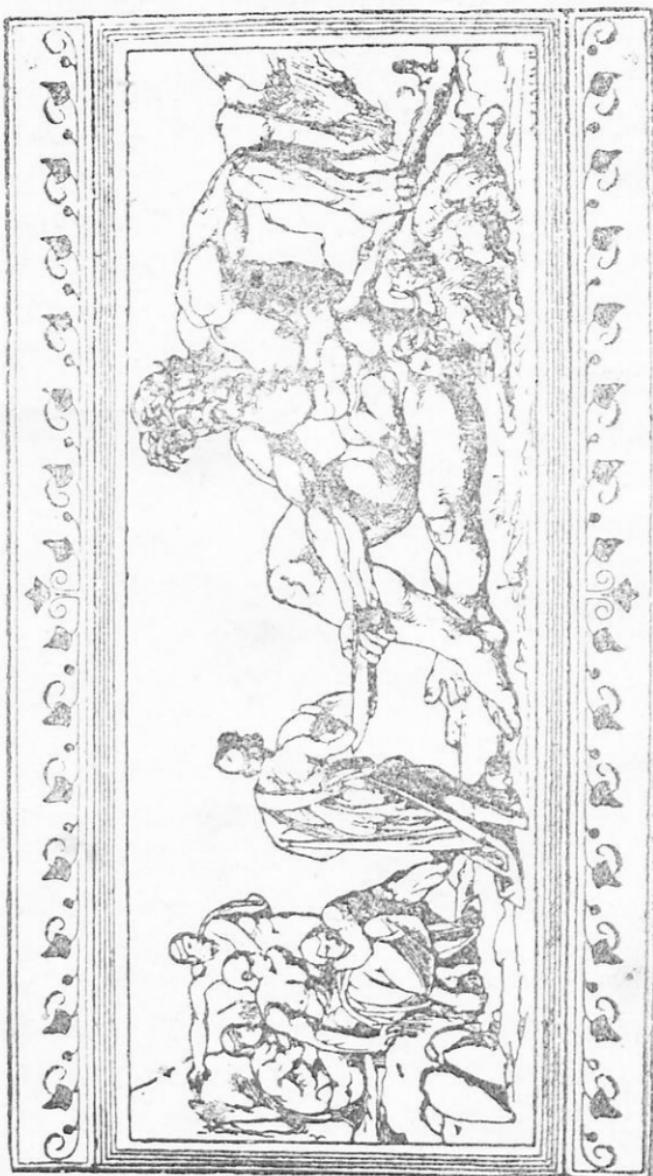
Ἄρμεξε σὲ λίγο τὶς προβατίνες καὶ τὶς γίδες, σήκωσε κι ἔβαλε πάλι τὸ βράχο στὸ ἄνοιγμα τῆς σπηλιᾶς, καὶ ὕστερα ἀρπαξε πάλι δύο ἀπὸ τοὺς συντρόφους μου καὶ τοὺς ἔφαγε.

Τότε ἐγὼ γέμισα ἔνα δύλινο ποτήρι ἀπὸ κεῖνο τὸ γλυκὸ κρασὶ ποὺ είχα φέρει ἀπὸ τὸ πλοῖο, πῆγα κοντά του προφυλακτικὰ καὶ τοῦ εἶπα :

« Πολύφημε, δοκίμασε αὐτὸ τὸ κρασί. Σοῦ τὸ ἔφερα δῶρο, ἵσως καὶ μὲ σπλαγχνιστῆς καὶ μὲ βοηθήσης νὰ γυρίσω στὴν πατρίδα μου. Πιστεύω πολὺ νὰ εὐχαριστηθῆς ἀπὸ τὸ γλυκὸ αὐτὸ πιοτό ».

Ο Κύκλωπας πῆρε τὸ ποτήρι καὶ ἤπιε τὸ κρα-

σί. Τὸ ἄσχημο πρόσωπό του ἔδειξε μεγάλη εὐχαρίστησην. "Υστερα μοῦ εἶπε :

•Πολύφρημε, δοκίμασε αὐτὸν τὸ κρυστό (σ. 71).

«Δῶσε μου κι ἄλλο καὶ πές μου πῶς σὲ λένε,
γιὰ νὰ σου δώσω κι ἐγὼ ἔνα δῶρο που πολὺ θὰ

σοῦ ἀρέσῃ. Καὶ ἔδω ἔχομε κρασί, μὰ τὸ δικό σου εἶναι σωστὸ νέκταρο».

Ἐγὼ τοῦ ἔδινα δόλοένα καὶ αὐτὸς ὁ ἀνόητος ἀμέσως τὸ ροφοῦσε· σὲ λίγο ἄρχισε νὰ ζαλίζεται.

«Πολύφημε, τοῦ εἶπα τότε ἐγώ, θὰ σοῦ πῶ τὸ ὄνομά μου, μὰ καὶ σὺ πρέπει νὰ μοῦ δώσης τὸ δῶρο ποὺ μοῦ ὑποσχέθηκες.

» Τ' ὄνομά μου εἶναι Κανένας. Ο πατέρας μου, ἡ μάνα μου καὶ οἱ φίλοι μου δῆλοι Κανένα μὲ φωνάζουν».

— «Λοιπόν, ἀποκρίθηκε ἐκεῖνος, τὸν Κανένα θὰ τὸν φάω τελευταῖο ἀπὸ δῆλους τοὺς συντρόφους του. Αὐτὸ θὰ εἶναι τὸ δῶρο σου».

Αὐτὰ εἶπε τραυλίζοντας κι ἔπεσε ἀνάσκελα ἀπὸ τὸ πολὺ μεθύσι.

Ἀμέσως τὸν πῆρε ὁ ὕπνος καὶ ἄρχισε νὰ ρουγάλλιζῃ.

17. ΘΟΜΟΙΑΣΕΧΣ ΤΥΦΛΩΝΕΣ ΤΗΝ ΚΥΚΛΩΠΑ.

Τότε ἐγὼ πῆρα τὸ μυτερὸ δύλο ποὺ εἶχα ἔτοιμάσει, τὸ πύρωσα στὴ φωτιὰ καὶ τὸ ἔμπηξα στὸ μεάλο μονάκριβο μάτι τοῦ Κύκλωπα.

Μὲ φωνὲς ἄγριες τινάχτηκε ἀπάνω τότε ὁ φοβερὸς ὁ γίγας. Ἔβγαλε φριχτὸ μουγκριτό, ποὺ βούξαν γύρω οἱ βράχοι.

Σὰν τρελὸς τράβηξε ἀπὸ τὸ μάτι του τὸ δύλο καὶ τὸ πέταξε μὲ δύναμη μακριά. Κι ὑστερα ἄρχισε νὰ φωνάζῃ καὶ νὰ ζητᾶ βοήθεια.

Ἐμᾶς μᾶς πῆρε ὁ φόβος καὶ ηρυφτήκαμε σὲ μιὰ παράμερη γωνιὰ τῆς σπηλιᾶς.

Οἱ ἄλλοι Κύκλωπες ποὺ κατοικοῦσαν διλόγυρα

στὶς κορυφὲς τῶν βουνῶν, ἀκουσαν τὶς φωνές του καὶ ἔτρεξαν νὰ δοῦν τί τρέχει. Ἡρθαν ἀπέξω ἀπὸ τὴν σπηλιὰ καὶ τὸν ἐρώτησαν:

«Τί ἔπαθες, Πολύφημε, καὶ σήκωσες τὸν κόσμο στὸ ποδάρι μὲ τὶς φωνές σου; Μήπως κλέφτες σοῦ ἀρπάζουν τὰ πρόβατα; Ἡ μήπως σὲ πείραξε κανένας; »

— « Ἄγ! φώναξε ὁ Πολύφημος, ὁ Κανένας, ὁ Κανένας μὲ σκοτώνει ». —

— « Τότε λοιπόν, εἶπαν ἐκεῖνοι, τί φωνάζεις ἀφοῦ κανένας δὲ σὲ πειράζει; Ἀν τρελάθηκες, παρακάλεσε τὸν πατέρα σου τὸν Ποσειδῶνα νὰ σὲ γιατρέψῃ. Εμεῖς δὲν μποροῦμε νὰ σοῦ κάψωμε τίποτε ». —

Αὐτὰ εἶπαν κι ἔφυγαν.

Ἐγὼ χάρηκα πολύ, ποὺ τοὺς γέλασα μὲ τὴν γνώση μου.

48. Ο Ὁδυσσέας καὶ οἱ σύντροφοί του βγαίνοντες ἀπὸ τὴν σπηλιά.

Ο Κύκλωπας παράδερνε μέσα στὴ σπηλιὰ μὲ πόνους καὶ μὲ βογκητά· καὶ μὲ τεντωμένα χέρια ἔψαχνε γιὰ νὰ μᾶς πιάσῃ.

Αμα δικιάς εἶδε πὼς τοῦ κάκου κοπίαζε, πῆγε σιγὰ σιγὰ ψάχνοντας καὶ βρῆκε τὸ ἄνοιγμα τῆς σπηλιᾶς. Ἐσπρωξε τὸ βράχο, κάθισε στὴν τρύπα καὶ ἀπλωσε τὰ χέρια του γιὰ νὰ μᾶς πιάσῃ, ἀν περνούσαμε μαζὶ μὲ τὰ πρόβατα καὶ τὰ κριάρια.

Στὸ μεταξὺ ἐγὼ βασάνιζα τὸ μιαλό μου νὰ βρῶ τρόπο νὰ βγοῦμε ἔξω. Ἐπιτέλους νὰ τί ἔκαμα.

Στὴ σπηλιὰ μαζὶ μὲ τὰ πρόβατα ἥτον καὶ πολλὰ μεγάλα κριάρια. Απ' αὐτὰ ἔβαζα πλάι πλάι τοία

στὴ σειρὰ καὶ τὰ ἔδενα μᾶζη μὲ βοῦρλα, ποὺ τὰ εἴ-
χε γιὰ στρῶμα καὶ γιὰ σκοινιὰ ὁ Κύκλωτας. "Υστε-
ρα ἀποκάτω ἀπὸ τὴν κοιλιὰ τοῦ μεσιανοῦ κριαριοῦ
ἔδενα κι ἀπὸ ἔνα σύντροφό μου.

"Αμα ἔδεσα δλους τοὺς συντρόφους μου, ἀγκά-
λιασα κι ἐγὼ τὸ μεγαλύτερο καὶ δυνατώτερο κριάρι,
καὶ χώθηκα ἀποκάτω ἀπὸ τὴν κοιλιά του.

"Ἐκεῖ κρατιόμουν σφιχτὰ πιασμένος μὲ τὰ χέρια
μου ἀπὸ τὰ μακριὰ μαλλιά του.

Μείναμε ἔτσι ἐκεῖ χωρὶς νὰ βγάζωμε λέξη ἀπὸ
τὸ στόμα μας ὥσπου ξημέρωσε.

Τότε τὰ κριάρια ἀρχισαν νὰ βγαίνουν ἀπὸ τὴν
σπηλιὰ γιὰ νὰ πᾶνε νὰ βοσκήσουν.

Οἱ προβατίνες βέλαζαν δλοένα, γιατὶ δὲν μπόρε-
σε ὁ Κύκλωπος νὰ τὶς ἀρμέξῃ καὶ τὰ μαστάρια τους
ῆταν γειάτα γάλα.

"Ο Πολύφημος ἔφαχνε μὲ τὰ χέρια του τὴν ρά-
χη τῶν κριαριῶν, μήτως κανένας ἀπὸ μᾶς κάθεται
ἀπάνω γιὰ νὰ βγῆ ἔξω.

Τὸ τελευταῖο κριάρι ποὺ προχώρησε στὸ ἄνοιγμα
τῆς σπηλιᾶς ἤταν τὸ δικό μου. Τὸ βάραυναν τὰ
πολλὰ μαλλιά του κι ἐγώ. Τὸ κριάρι αὐτὸ τὸ
πιὸ ἀγαπημένο κριάρι τοῦ Κύκλωπα.

"Ο Πολύφημος τὸ γνώρισε, τὸ χάιδεψε καὶ τοῦ
εἶπε :

« Ἀγαπημένο μου κριάρι, γιατὶ σήμερα βγαίνεις
ἔξω τελευταῖο ; Ἐσὺ ποτὲ δὲ συνήθιζες νὲ μένης
πίσω ἀπὸ τ' ἄλλα. Πάντα πρῶτο πήγαινες στὴ
βοσκὴ καὶ στὸ νερό, καὶ πρῶτο τὸ βράδυ ἔμπαινες
στὸ μαντρί.

» Σήμερα ὅμως ἔρχεσαι τελευταῖο ! Θὰ εἶσαι καὶ

σὺ λυπημένο, γιὰ τὸ κακὸ ποὺ ἔπαθε ὁ ἀφεντικός σου ἀπὸ τὸν κακοῦργο τὸν Κανένα. Ἀλλὰ μὴ στενοχωριέσαι, καὶ δὲ θὰ γλιτώσῃ ἀπὸ τὰ χέρια μου. "Ἄχ! ἂν μποροῦσες νὰ μιλήσης, ἀγαπημένο μου κριάρι, ἀμέσως θὰ μοῦ ἔλεγες ποῦ κρύβεται αὐτὸς ὁ τιποτένιος. Καὶ τότε θὰ ἔβλεπες πῶς θὰ σκορπίζονταν τὰ μυαλά του! »

Αὐτὰ εἶπε ὁ Κύκλωπας κι ἀφῆσε τὸ κριάρι νὰ βγῆ ἔξω.

49. Ὁ Οδυσσέας πειράζει τὸν Κύκλωπα.

Μόλις προχώρησαν τὰ κριάρια λίγο παραπέρα ἀπὸ τὴ σπηλιά, ἀφῆσα πρῶτος ἐγὼ τὰ μαλλιά τοῦ κριαριοῦ μου καὶ σηκώθηκα ἀπάνω. "Υστεορά ἔλυσα καὶ τοὺς συντρόφους μου. Καὶ χωρὶς νὰ χάνωμε καιρό, πήραμε γιὰ ἐνθύμηση τὰ παχιὰ κριάρια, ποὺ μᾶς ἔβγαλαν ἀπὸ τὴ σπηλιά, καὶ τραβήξαμε γρήγορα γιὰ τὸ πλοῖο μας.»

Οἱ ἀγαπημένοι σύντροφοί μας ποὺ μᾶς περίμεναν, δταν μᾶς εἶδαν χάρηκαν πολύ. "Αμα δημοσιεύμαθαν τὸ φοβερὸ θάνατο τῶν ἔξι συντρόφων μας, ἀρχισαν νὰ κλαῖνε.

"Ἐγὼ τότε, ἀφοῦ τοὺς παρηγόρησα, τοὺς πρόσταξα νὰ βάλουν τὰ κριάρια μέσα στὸ πλοῖο καὶ νὰ φύγωμε.

Οἱ σύντροφοί μου μὲ μεγάλη προθυμία ἔκαμαν δτι τοὺς εἶπα.

Σὲ λίγο ἔκεινήσαμε ἀπὸ τὸ ἀκρογιάλι.

Εἶχαμε προχωρήσει κάμποσο στὴ θάλασσα, δταν ἔξαφνα μοῦ ἥρθε στὸ νοῦ νὰ πειράξω τὸν Κύκλωπα.

«Πολύφημε; » Ε Πολύφημε! » τοῦ φωνάζω.

«Βλέπεις, κακοῦργε, τί ἔπαθες ; Τέτοια τιμωρία σοῦ
ἔπρεπε, γιὰ τὰ κακουργήματα ποὺ κάνεις».

Ο Κύκλωπας ξαφνίστηκε; ἄμα ἀκουσε τὶς φωνές. "Ετριξε τὰ δόντια του ἀπὸ τὸ θυμό του. Πετάχτηκε ἀπάνω ἀγριεμένος, ἀρπαξε ἐνα μεγάλο βράχο καὶ τὸν ἔρριξε μὲ δλη του τὴ δύναμη κατὰ κεῖ ποὺ ἐρχόταν ἡ φωνή μου.

Πήραμε γιὰ ἐνθύμηση τὰ πικιὰ κριάμια... (σελ. 76).

Ο βράχος ἔπεσε στὴ θάλασσα, λίγο πιὸ μέσα ἀπὸ τὴν πλώρη τοῦ πλοίου μας· καὶ τὰ κύματα ποὺ σήκωσε τὸ ἔσπρωξαν πίσω στὴ στεριά. Ἔγὼ ἀμέσως τότε ἀρπάξω ἐνα μακρὺ κοντάρι, σπρώχνω μὲ δλη μου τὴ δύναμη τὸ πλοῖο στὴ θάλασσα, καὶ προστάξω τοὺς συντρόφους μου νὰ τραβιοῦν κουπὶ ὅσο μπροσοῦν πιὸ δυνατά, γιὰ νὰ γλιτώσωμε ἀπὸ τὸ χαμό.

Σὲ λίγο τὸ πλοῖο μας ἀπομακρύνεται· κι ὅταν ἔφτασε σὲ διάστημα διπλὸ ἀπὸ τὸ πρῶτο, φώναξα πάλι :

«Κύκλωπα, ἂν σὲ ρωτήσουν καμιὰ φορὰ ποιὸς σὲ-

τύφλωσε, νὰ τοὺς πῆς ὁ Ὀδυσσέας, ὁ γιὸς τοῦ Λα-
έρτη, ποὺ κυρίεψε τὴν Τροία».

‘Ο Κύκλωπας ἀναστέναξε ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὴν καρ-
διά του καὶ εἶπε :

«Ἄχ ! καλὰ μοῦ τὸ εἶχε πεῖ ἔνας μάντις ἀπὸ
πολὺν καιρό, πὼς θὰ τυφλωθῶ ἀπὸ τὸν Ὀδυσσέα.
Μὰ ἐγὼ περιμενα νὰ ἴδω κανένα φοβερὸ γύγα καὶ
δχι ἔναν ἀνθρωπάκο, ποὺ μὲνίκησε μὲ τὸ κρασὶ κι ὕ-
στερα μὲ τύφλωσε.

» Μὰ ἔλα. γύρισε πίσω, Ὀδυσσέα, νὰ σοῦ δώσω
κανένα καλὸ δῶρο, καὶ νὰ παρακαλέσω καὶ τὸν πα-
τέρα μου τὸν Ποσειδῶνα, νὰ σὲ στείλη γερὸ στὴν
πατρίδα σου. Αὐτὸς ἄν θέλη, θὰ μοῦ δώσῃ πάλι
τὸ φῶς μου ».

Τότε ἐγὼ ἀποκρίθηκα :

«Κακοῦργε, θαρρεῖς πὼς μ' αὐτὰ τὰ λόγια μπο-
ρεῖς νὰ μὲ καταφέρῃς νὰ γυρίσω πίσω στὴ σπηλιά
σου ! Τί κρῆμα ποὺ δὲν μποροῦσα μαζὶ μὲ τὸ μάτι
νὰ σοῦ πάρω καὶ τὴ ζωή, καὶ νὰ σὲ στείλω στὸν
Ἀδη. Τότε οὕτε ὁ πατέρας σου ὁ Ποσειδῶνας θὰ
μποροῦσε νὰ σὲ γιατρέψῃ».

“Οταν ἀκουσε αὐτὰ τὰ λόγια ὁ Κύκλωπας, σή-
κωσε τὰ χέρια του στὸν οὐρανὸ καὶ εἶπε στὸν Πο-
σειδῶνα :

«Ἀκουσέ με, πατέρα μου. Ἄν εἴμαι ἀληθινὰ
παιδί σου, μὴν ἀφήσης τὸν Ὀδυσσέα νὰ ξαναγυ-
ρίσῃ στὴν πατρίδα του. Ἄν δμως εἴναι γραφτό
του νὰ γυρίσῃ, τότε ἂς φτάσῃ ἐκεῖ μὲ ξένο πλοῦ
κι ὕστερα ἀπὸ πολὺν καιρὸ καὶ μὲ πολλὰ βάσανα.
Καὶ στὸ σπίτι του νὰ βρῇ μεγάλες δυστυχίες καὶ
συμφορές».

“Υστερα ἄρπαξε ἔνα βράχο πιὸ μεγάλο ἀπὸ τὸν πρῶτο καὶ τὸν ἔρριξε μὲν μεγάλη δύναμη ἀπάνω μας.

Αὐτὴ τὴν φορὰ ὅμως δὲ βράχος ἐπεσε λίγο πιὸ πίσω ἀπὸ τὸ πλοῖο μας καὶ λίγο ἔλειψε νὰ χτυπήσῃ τὸ τιμόνι του. Τὰ κύματα ποὺ σήκωσε μᾶς ἐσπρωξαν τώρα πρὸς τὰ ἐμπρὸς καὶ μᾶς ἔφεραν γρηγορώτερα στὸ μικρὸν νησάκι, ὃπου μᾶς περίμεναν καταλυπημένοι οἱ σύντροφοί μας.

Καθὼς μᾶς εἶδαν ἔτρεξαν καὶ μᾶς ἀγκάλιασαν, μᾶς φιλοῦσαν καὶ ἔκλαιαν ἀπὸ τὴν ζαρά τους. Πολὺ ὅμως λυπήθηκαν ὅταν ἔμαθαν τὸ φριχτὸν θάνατο τῶν ἔξι συντρόφων μας.

Ἐγὼ γιὰ νὰ εὐχαριστήσω τὸ Δία ποὺ μᾶς ἔσωσε, τοῦ θυσίασα τὸ μεγαλύτερο κριάρι ποὺ μὲ εἶχε βγάλει ἀπὸ τὴν σπηλιά. Τοῦ κάκου δμως! Ό Δίας εἶχε ἀποφασίσει νὰ καταστρέψῃ καὶ τὰ πλοῖα καὶ τοὺς συντρόφους μου, ὃσα πάθαμε ἀπὸ τὸν Κύκλωπα.

50. Τὸ ἀστεῖ τοῦ Αἰόλου.

Τὴν ἄλλη μέρα μπήκαμε στὰ πλοῖα, μας πολὺ πρωὶ καὶ ἔκεινήσαμε.

Σὲ λίγο φτάσαμε στὸ νησὶ ποὺ κατοικοῦσε ὁ Αἴολος, ὁ θεὸς τῶν ἀνέμων. Πήγαμε στὸ παλάτι του καὶ μᾶς καλοδέχτηκε.

“Ἐνα μῆνα περάσαμε ἔκει. Ὁταν ἦρθε ἡ ὥρα νὰ φύγωμε, ὁ Αἴολος μᾶς ἔδωσε ἔνα μεγάλο ἀσκί. Μέσα σ’ αὐτὸν ἔκλεισε ὅλους τοὺς ἀνέμους. Μονά-

χα τὸ Ζέφυρο ἄφησε ἔξω ἐλεύθερο, νὰ σπρώχνῃ
μὲ τὸ φύσημά του ἥσυχα τὰ πλοῖα μας γιὰ τὴν
πατρίδα.

Ἐννιὰ μέρες κι ἐννιὰ νύχτες ταξιδεύαμε πρόμα·
ἀπάνω στὶς δέκα ἀρχιτεκτονικῶν τὰ βουνά

Ἄρπαξε ἔνα βράχο καὶ τὸν ἔρριξε μὲ μεγάλη δύναμη... (σελ. 79).
τῆς Ἰθάκης. Βλέπαμε πιὰ τὶς φωτιὲς ποὺ ἀναβαν
τὴ νύχτα οἱ βοσκοί.

Τότε μὲ πῆρε ὑπνος γλυκός, γιατὶ ἥμιουν κου-
ρασμένος ἀπὸ τοὺς κόπους καὶ τὶς ἀγρύπνιες.

Τὴν ὡρα ποὺ κοιμόμουν, οἱ σύντροφοί μου,
μὲ τὴν ἰδέα πῶς τὸ ἀσκὶ εἶναι γεμάτο ἀσήμι καὶ
χρυσάφι, τὸ ἀνοιξαν. Μονομᾶς τότε πετάχτηκαν
ἔξω μὲ δρμὴ οἱ κλεισμένοι ἀνεμοι, ἀρχισαν νὰ φυ-
σοῦν μὲ δύναμη καὶ ἐσπρωξαν τὰ πλοῖα μακριὰ ἀπὸ
τὴν πατρίδα μας.

Οι σύντροφοί μου ἔκλαιαν πικρά.

Τότε ἐγὼ τινάχτηκα ἀπὸ τὸν ὑπνο, καὶ τόσο στενοχωρέθηκα, ποὺ λίγο ἔλειψε νὰ πέσω στὴ θάλασσα καὶ νὰ πνιγῶ. Μὰ πάλι τὸ καλοσκέφθηκα καὶ δὲν τὸ βρῆκα φρόνιμο. Γι' αὐτὸ ἀποφάσισα νὰ ὑποφέρω καὶ αὐτὴ τὴ μεγάλη συμφορά.

Ἡ τρικυμία μᾶς ἔφερε πίσω στὸ νησὶ τοῦ Αἰόλου. Αὐτὸς ἔαφνίστηκε ἀμα μὲ εἶδε· μὲ ρώτησε γιατί γύρισα πίσω, κι ἐγὼ τοῦ διηγήθηκα ὅτι μὲ βρῆκε.

Τότε θύμιωσε πολὺ καὶ μοῦ εἶπε:

«Φύγε ἀπὸ δῶ. Δὲ θέλω νὰ σὲ δῶ πιά, ἀφοῦ σὲ μισοῦν καὶ σὲ κατατρέχουν οἱ θεοί».

Καὶ μ' ἔδιωξε σκληρά. Ἐγὼ ἔφυγα, βαριὰ βογιώντας ἀπὸ τὴ λύπη μου.

Καταλυπτηένοι ἔεινήσαμε καὶ ταξιδεύαμε ἔξι μέρες. Στὶς ἑφτὰ φτάσαμε στὴ χώρα τῶν Λαιστρυγόνων.

Β 1. Οἱ Λαιστρυγόνες.

Οι Λαιστρυγόνες ἦταν ἄγριοι γίγαντες κι ἀνθρώποφάγοι.

Μπήκαμε σ' ἔνα μικρὸ καὶ ἥσυχο λιμανάκι, ποὺ εἶχε στενὸ τὸ στόμα καὶ γύρω γύρω βράχους πολὺ ψηλούς. Οι σύντροφοί μου ἔδεσαν τὰ πλοῖα τους μέσα στὸ βάθος τοῦ λιμανιοῦ τὸ ἔνα κοντὰ στὸ ἄλλο. Τὸ δικό μου τὸ κράτησα ἔξω ἀπὸ τὸ λιμάνι κοντὰ στὴν εἰσοδο, καὶ τὸ ἔδεσα ἀπὸ τοὺς βράχους μὲ σκοινιά.

“Υστερα μὲ πολὺν κόπο ἀνέβηκα στὸν πιὸ ψηλὸ βράχο καὶ κοίταζα ἀπὸ ὅλες τὶς μεριές, νὰ δῶ τί τόπος εἶναι καὶ ποῦ βρίσκομαι. Τοῦ κάκου ὅμως! Τίποτε δὲν ἔβλεπα, οὕτε ἀνθρωπὸ πῆρε τὸ μάτι μου, Επερείδη-Κονδάρη-Καλαρᾶ, Ὁδύδδεια, ἔκδ. 6, 15)7)5 6

ούτε κανένα ζῶο σπιτικό. Μονάχα πολὺ μακριὰ φαινόταν σ' ἔνα μέρος καπνὸς ποὺ ἀνέβαινε ψηλά.

Ἐστειλα τότε πρὸς τὰ ἐκεῖ τρεῖς συντρόφους μου, τοὺς πιὸ γενναίους, γιὰ νὰ μοῦ φέρουν καμιὰ εἰδηση.

Στὸ δρόμο ποὺ πήγαιναν ἀπάντησαν μιὰ κόρη, ποὺ εἶχε πάει γιὰ νερὸ καὶ γύριζε στὴν πόλη. Ἡταν ἡ θυγατέρα τοῦ Ἀντιφάτη, τοῦ βασιλιᾶ τῶν Λαιστρυγόνων.

Ἡ βασιλοπούλα μὲ μεγάλη προθυμία τοὺς ὠδῆγησε στὴ χώρα καὶ τοὺς ἔδειξε τὸ παλάτι τοῦ πατέρα της.

Οἱ σύντροφοί μου μπῆκαν μέσα καὶ τοὺς καλοδέχτηκε ἡ βασίλισσα. Μὰ ἦταν τόσο πολὺ ψηλή, ποὺ οἱ σύντροφοί μου φοβήθηκαν σὰν τὴν εἶδαν. Σηκώθηκαν νὰ φύγουν, μὰ δὲν πρόλαβαν. Νὰ καὶ μπαίνει ὁ Ἀντιφάτης, ὁ ἄντρας της. Καὶ στὴ στιγμή, χωρὶς κανένα λόγο, ἀρπάζει τὸν ἔνα ἀπὸ τοὺς συντρόφους μου καὶ ἀρχίζει νὰ τὸν τρώῃ. Τότε οἱ δυὸς ἄλλοι τρομαγμένοι πετάχτηκαν ἀπὸ τὰ παράθυρα καὶ τρέχοντας ἔφτασαν στὰ πλοῖα μας. Δὲν πρόλαβαν νὰ μᾶς ποῦν τί τρέχει καὶ νὰ ἀπὸ πίσω τους ἔρχονται τρέχοντας οἱ Λαιστρυγόνες ὠπλισμένοι.

“Οἱοι τους ἦταν γίγαντες. Ἐμπρὸς σ' αὐτοὺς ἔμεῖς φαινόμαστε μεριμήγκια. Ὁριμησαν ἀπὸ πάνω ἀπὸ τοὺς βράχους καὶ μὲ μεγάλες πέτρες σκότων τοὺς συντρόφους μου κι ἔσπαζαν τὰ πλοῖα.

Σὲ λίγο κανένα ἀπὸ τὰ πλοῖα ποὺ ἦταν μέσα στὸ λιμάνι, δὲν ἔμεινε γερό. Ὅλα εἶχαν γίνει κομμάτια. Κανεὶς ἀπὸ τοὺς συντρόφους μου δὲ γλίτωσε. Ὅλους τοὺς σκότωσαν. Μὲ ἄγριες καὶ φοβερὲς

φωνὲς μάζευαν τὰ σώματα τῶν σκοτωμένων καὶ τὰ μοίραι, αν μεταξύ τους. Ἐγὼ πρόφτασα νὰ κόψω μὲ τὸ σπαθί μου τὰ σκοινιὰ ποὺ εἶχα δειμένο τὸ πλοῖο μου καὶ νὰ φύγω στ' ἀνοιχτά.

Μὲ μεγάλη λύπη κι ἀπελπισία ἔφυγα ἀπὸ τὸν καταραμένο ἐκεῖνο τόπο. Τώρα εἶχα μόνο τοὺς ναῦτες τοῦ δικοῦ μου πλοίου.

32. Τὸ παλάτι τῆς Κέρκης.

“Υστερα ἀπὸ ἀρκετὲς ἡμέρες φτάσαμε σὲ ἕνα δ-

«Προχώρεσα στὸ δάσος καὶ σκότωσα ἕνα μεγάλο λάφι...»

μορφο δασωμένο νησί. Βγήκαμε σὲ ἕνα λιμανάκι καὶ ξαπλωθήκαμε στὰ μαλακὰ χόρτα νὰ ξεκουραστοῦμε.

Ἐγὼ προχώρεσα στὸ δάσος καὶ σκότωσα ἕνα μεγάλο λάφι τὸ πῆγα στοὺς συντρόφους μου καὶ τοὺς εἶπα: «Νά, φίλοι μου, τροφὴ νὰ φᾶμε καὶ νὰ χορτάσωμε».

Βγάλαμε καὶ κρασὶ ἀπὸ τὸ πλοῖο, φάγαμε κι ἥπιαμε καὶ κοιμηθήκαμε στὴν ἀκρογιαλιά,

Τὴν ἄλλη μέρα ἔστειλα λόγους συντρόφους νὰ
ξέξετάσουν τὸ νησὶ καὶ νὰ ίδοῦν ποιὸ τὸ κατοικοῦσαν.

Αὐτοί, ἐκεῖ ποὺ πήγαιναν προσεκτικά, εἶδαν στὸ
βάθος ἐνὸς κάμπου ἓνα παλάτι ὅμορφο. Ἡταν κα-
λοχτισμένο, κι ἀπέξω τὸ τριγύριζαν ἥμεροι λύκοι καὶ
λιοντάρια.

Οταν εἶδαν τοὺς συντρόφους μου, δὲν ὠρμῆσαν
νὰ τοὺς φᾶνε. Τοὺς σίμωσαν κουνώντας τὴν οὐράν-
τους κι ἔγλειφαν τὰ χέρια τους, καθὼς κάνουν οἱ
σκύλοι στὸν ἀφέντη τους. Τοὺς κοίταζαν μὲ μάτια
λυπημένα σὰ νὰ τοὺς ἔλεγαν: «Μὴν μπῆτε σ' αὐτὸ-
τὸ σπίτι».

Φοβήθηκαν οἱ σύντροφοί μου, γιατὶ ἀπὸ τὸ νοῦ-
τους πέρασε κάποια ὑποψία.

Τὴν ὡρα ἐκείνη ἀκούστηκε μέσα ἀπὸ τὸ παλάτι
μιὰ γλυκιά, πολὺ γλυκιὰ φωνὴ καὶ ὅμορφο τραγούδι.

«Χωρὶς ἄλλο θεὰ θεὰ εἰναι» εἶπε ἔνας τους.
«Τόσο μελωδικὰ μόνο θεὰ μπορεῖ νὰ τραγουδήσῃ».

Β.Β. Οἱ κοῖροι τῆς Κέρκης.

Σὲ λόγη ὡρα τὸ τραγούδι ἔπαιψε καὶ οἱ σύντρο-
φοί μου χτύπησαν τοῦ παλατιοῦ τὴν πόρτα.

Η θεά—ἡταν ἡ θεὰ Κίρκη—ἀκουσε τὸ χτύπο-
καὶ ἀνοιξε ἀμέσως. Τοὺς δέχτηκε μὲ χαμόγελο καὶ
μὲ φιλικὰ λόγια, τοὺς ἔβαλε νὰ καθίσουν σὲ ὅμορ-
φα καὶ ἀναποντικὰ καθίσματα.

Μονάχα ἔνας ἀπ' αὐτούς, ὁ Εὔρυλοχος, ἔμεινε
ἀπέξω. Κάτι τοῦ ἔλεγε μέσα του, πὼς ὅλα ἔκεινα-
τὰ γλυκόλογα δὲν ἦταν γιὰ καλό.

Η Κίρκη πρόσταξε τὰς δοῦλες τῆς κι ἔφερα: πολ-

λὰ φαγητὰ καὶ κρασὶ μοσχάτο μέσα σὲ μιὰ στάμνα.
Μέσα στὸ κρασὶ εἶχε φίξει κρυφὰ κάποιο μαγικὸ βοτάνι.

* Η μάγισσα σήκωσε τὸ μαγεμένο φαβδί της καὶ τοὺς ξύνησε, (σελ. 86)

Οἱ σύντροφοὶ μου, ἀμα ἀδεισαν τὰ ποτήρια, τὰ
ἔχασαν ὅλα. Ξέχασαν καὶ πετρίδα καὶ συντρόφους.
Τότε ἡ θεὰ ἡ μάγισσα, σήκωσε τὸ μαγεμένο φα-

βδί της καὶ τοὺς χτύπησε. Κι ἀμέσως οἱ κακόμοιοι ἔγιναν χοῖροι κι ἔτρεχαν ἐδῶ καὶ κεῖ γουρλίζοντας.

“Υστερα τοὺς πῆγε στὸ στάβλο καὶ τοὺς ἔρ-
ριξε νὰ φᾶνε βελανίδια, τὸ συνηθισμένο φαγὶ τῶν
χοίρων.

‘Ο Εὐρύλοχος καθόταν ἀπέξω καὶ περίμενε ἀνή-
συχος. “Οταν εἶδε τοὺς χοίρους νὰ βγαίνουν, κατά-
λαβε τὸ δυστύχημα. ‘Απελπισμένος ἔτρεξε κι ἤρθε
στὸ πλοῖο. Πολλὴ ὥρα πέρασε, ποὺ δὲν μποροῦσε νὰ
μιλήσῃ ἀπὸ τὰ δάκρυα. “Οταν τέλος μοῦ διηγήθηκε
τί ἔγινε, ἄρπαξα τὸ σπαθί μου κι ἔτρεξα στὸ παλάτι
τῆς Κίρκης νὰ γλιτώσω τοὺς συντρόφους μεν.

34. Ο Οδυσσέας νεκᾶ τὴν Κέρκην.

“Εφτασα ἄφοβα στὸ παλάτι, καὶ φώναξα τὴ μά-
γισσα μὲ δυνατὴ φωνή. ‘Εκείνη μὲ δέχτηκε εὐγενικὰ

καὶ μ' ἔβαλε νὰ καθίσω
σὲ ἀναπαι τικὸ θρόνο. “Υ-
στερα μοῦ ἔδωσε νὰ
πιῶ ἀπὸ τὸ μαγεμένο
πιοτό. Μὰ ἐγὼ ἀντὶ νὰ
πάρω τὸ πιοτό, τράβηξα
τὸ σπαθί μου, χύθηκα
ἀπάνω τῆς καὶ ἔκαμα

πῶς θὰ τὴ σκοτώσω. Η Κίρκη κατάτομα γένη ἔ-
βαλε τὶς φωνὲς καὶ ἀρχισε νὰ μὲ παρακαλῇ καὶ νὰ
μοῦ λέη :

« Ποιὸς εἶσαι κι ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι; Εἶσαι ὁ πρῶ-
τος ποὺ δὲν μπόρεσα νὰ σοῦ κάμω κακό. Μὴν εἶσαι
ὁ ξακουσμένος Οδυσσέας; Μοῦ τὸ εἶπε μιὰ φορὰ

···δέ Έριπης, πώς θὰ ἔρθης ἐδῶ ὕστερα ἀπὸ πολλὰ
βάσανα. Καὶ τώρα βάλε τὸ σπαθί σου στὴ θήκη
του, γιατὶ δὲν ἔχω πιὰ στὸ νοῦ μου κακὸ γιὰ
σένα »

···Ἐγὼ τότε τῆς λέω :

« Πῶς θέλεις νὰ πιστέψω τὰ λόγια σου; Τότε
μόνο θὰ σὲ πιστέψω, ἀμα μοῦ κάμης μεγάλον δρόκο,
πῶς δὲ συλλογίζεσαι κακὸ γιὰ μένα ».

···Η Κίρκη ωραίστηκε. "Υστερα πρόσταξε τὶς δοῦ-
λες της, κι ἑτοίμασαν δροσιστικὸ λουτρὸ καὶ λαμ-
πρὸ τραπέζι. ···Ἐγὼ δημος δὲν εἶχα δρεξῆ καὶ καθό-
μουν λυπημένος καὶ συλλογισμένος.

···Η Κίρκη τότε ἥρθε κοντά μου καὶ μὲ ρωτοῦσε
τί ἔχω καὶ γιατὶ δὲν τρώγω.

« Ποιὸς γνωστικὸς ἄνθρωπος, θεά, τῆς εἶπα, μπο-
ρεῖ νὰ φάῃ καὶ νὰ πιῇ, ὅταν οἱ φίλοι του εἶναι
τόσο δυστυχισμένοι; »

···Η Κίρκη ἀμέσως τρέχει στὸ μαντρὶ κι ἀλείφει
τοὺς χοίρους μὲ ἔνα ἄλλο μαγεμένο γιατρικό. Καὶ
στὴ στιγμὴ πέφτουν οἱ τρέχεις κι αὐτοὶ γίνονται πά-
λι ἄνθρωποι, πιὸ νέοι καὶ πιὸ δυορφοὶ ἀπὸ πρίν.

Δὲν κρατήθηκα ἔτρεξα νὰ τοὺς ἴδω, κι αὐτοὶ μὲ
γνώρισαν κι ἔκλαιαν ἀπὸ τὴ χαρά τους. Μ° ἔσφιγγαν
στὴν ἀγκαλιά τους, μοῦ φιλοῦσαν τὰ χέρια καὶ δ ν
ῆξεραν πῶς νὰ μ° εὐχαριστήσουν ποὺ τοὺς ἔσωσα.

Σὲ λίγο ἔστειλα καὶ φώναξα καὶ τοὺς ἄλλους
συντρόφους μου, ποὺ ἦταν στὸ πλοῖο. "Οταν καὶ
πεῖνοι ἥρθαν, ἡ θεὰ μᾶς ἔβαλε τραπέζι καὶ φάγα-
με καὶ ἥπιαμε.

···Η Κίρκη συχνὰ μᾶς ἔλεγε :

« Νὰ τρῶτε καὶ νὰ πίνετε καλὰ γιὰ νὰ δυναμώ-

σετε· γιατὶ ἀδυνατίσατε πολὺ ἀπὸ τὶς κακοπάθειες ».

Τὰ εὐγενικὰ λόγια τῆς Κίρκης μὲ παρηγόρησαν.
«Ἐνα χρόνο ὄλοκληρο μᾶς κράτησε ἐκεῖ στὸ νησὶ^{της} μὰ ἐμεῖς ποτὲ δὲ βγάζαμε ἀπὸ τὸ νοῦ μας τὴ γλυκιὰ πατρίδα μας.

ΔΔΔ. Η Κίρκη συμβουλεύει τὸν Ὀδυσσέα
νὰ κατεβῇ στὸν "Αδη

Η Κίρκη ἥθελε νὰ μᾶς κρατήσῃ γιὰ πάντα στὸ νησὶ της. Μὲ λύπη της μᾶς ἔβλεπε ποὺ συλλογιζόμαστε ὀλοένα τὴν πατρίδα μας. Κι δταν ἀπελπίστηκε πῶς δὲν μποροῦσε νὰ μᾶς κρατήσῃ μ"^τ εὐχαρίστησή μας, μοῦ εἶπε μὰ μέρα:

« Γιὲ τοῦ Λαέρτη, ξακουσμένε Ὀδυσσέα, δὲ θέλω πιὰ νὰ σᾶς κρατῶ ἐδῶ μὲ τὴ βία. Πηγαίνετε στὸ καλό.

»Μὰ ποὺν ξεκινήσης γιὰ τὴν πατρίδα σου, πρέπει νὰ κάμης ἔνα ἄλλο ταξίδι. Εἶναι ἀνάγκη νὰ κατεβῆς στὸν "Αδη, στὸ σκοτεινὸ βασίλειο τοῦ Πλούτωνα καὶ τῆς Περσεφόνης. Ἐκεῖ εἶναι ὁ μάντις Τειρεσίας. Εἶναι τυφλός, μὰ βλέπει μὲ τὸ νοῦ του καὶ ξέρει τί θὰ γίνη. Αὐτὸν πρέπει νὰ ωτήσης γιὰ τὸ ταξίδι σου καὶ νὰ ζητήσης τὴ συμβουλή του γιὰ τοὺς κινδύνους ποὺ θ' ἀπαντήσης ».

Τὰ λόγια τῆς θεᾶς πολὺ μὲ τάραξαν, καὶ δὲν ἤξερα τί νὰ πῶ καὶ τί ν' ἀποφασίσω.

« Καὶ ποιός, θεά, τῆς εἴτα τότε, θὰ μοῦ δεῖξῃ τὸ δρόμο; Ὡς τώρα κανεὶς δὲν πῆγε ζωντανὸς στὸν "Αδη».

Η Κίρκη ἀποκρίθηκε:

« Δὲ χρειάζεσαι ὄδηγό, Ὀδυσσέα. Αμα μπῆς

στὸ πλοῖο σου καὶ ἀνοίξης τὰ πανιά, κάθισε ὥσυχος καὶ δὲ βοριὰς θὰ τὸ πάη ἵσια στὴν ἄκρη τοῦ Ὁκεανοῦ.

» "Αμα φτάσης στὸ στενὸ ἀκρογιάλι, ποὺ εἶναι τὸ ιερὸ δάσος τῆς Περσεφόνης μὲ τὶς ψηλὲς λεῦκες καὶ τὶς φουντωτὲς ἴτιές, θὰ δῆς ἔνα βράχο. Ἐκεῖ νὰ βγῆς. Νὰ σπάψῃς ἔνα λάκκο καὶ νὰ χύσῃς μέσα γιὰ τὶς ψυχὲς πρῶτα πρῶτα μέλι καὶ γάλα μαζὶ ἀνακατωμένα. Ἐπειτα γλυκὸ κρασὶ καὶ ὑστερα νερὸ καθαρό. Νὰ μὴν ἔχεις νὰ σκορπίσῃς ἀπάνω σ' αὐτὰ καὶ κάμποσο κάτασπρο ἀλεύρι.

» Τάξε ἔπειτα σ' ὅλες τὶς ψυχὲς τῶν πεθαμένων, πὼς ἀμα φτάσῃς στὴν πατρίδα σου, θὰ τοὺς θυσιάσῃς τὴν καλύτερή σου στέρφα ἀγελάδα. Καὶ στὸν Τειρεσία χωριστὰ νὰ τάξης ἔνα μαῦρο κριάρι. Ὅποτε πρόσταξε τοὺς συντρόφους σου νὰ σφάξουν ἔνα μαῦρο κριάρι καὶ μὰ μαύρη προβατίνα. Νὰ τὰ γδάρουν καὶ νὰ τὰ βάλουν στὴ φωτιὰ νὰ καοῦν.

» "Αμέσως τότε θὰ τρέξουν οἱ ψυχὲς τῶν πεθαμένων νὰ πιοῦν αἷμα. Ἐσὺ δμως νὰ τὶς ἐμποδίζῃς μὲ τὸ σπαθί σου, ὥσπου νὰ ἔρθῃ ἡ ψυχὴ τοῦ Τειρεσία, γιὰ νὰ τὴ φωτίσῃς".

Ἐγὼ τότε πῆρα τοὺς συντρόφους μου καὶ τραβήξαμε γιὰ τὸ πλοῖο μας. Στὸ δρόμο τοὺς διηγήθηκα δσα μοῦ εἶπε ἡ Κίρκη.

Οἱ σύντροφοί μου πολὺ στενοχωρέθηκαν καὶ τὰ μάτια τους γέμισαν δάκρυα. Ἐγὼ δμως τοὺς παρηγόρησα καὶ τοὺς ἔδωσα θάρρος.

ΑΕ. Ο Θευσσέχις ταξιδεύει στὸν "Αδη.

Σὲ λίγο φτέσαμε στὸ ἀκρογιάλι καὶ ἐτοιμαστήκα-

με νὰ φύγωμε. Ἐκεῖ βρήκαμε δειμένα ἔνα μαῦρο κοι-
άρι καὶ μὰ μαύρη προβατίνα καὶ ὅσα θὰ μᾶς χρει-
άζονταν γιὰ τοὺς νεκρούς. Τὰ εἶχε φέρει ἡ Κίρκη
χωρὶς νὰ τὴ δοῦμε.

Μὲ καρδιὰ λυπημένη κάμαμε πανιὰ γιὰ τὸ θλι-
βερὸ ταξίδι. Ὅταν φτάσαμε στὸ μέρος ποὺ μιοῦ εἴ-
χε πεῖ ἡ θεά, τραβήξαμε τὸ πλοῖο ἔξω στὴ στεριὰ
καὶ κάμαμε ὅ,τι εἶπε.

Μόλις χύθηκε στὸ λάκκο τὸ μαῦρο αἷμα, ἀμέ-
σως χιλιάδες ψυχὲς πετάχτηκαν ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὸν
Ἄδη τὸν κατάμαυρο, γιὰ νὰ πιοῦν. Ἐγὼ ὅμως
στεκόμουν κοντὰ στὸ λάκκο καὶ μὲ τὸ σπαθί μου τὶς
ἔμποδια, ὅπου νὰ ἔρθη ἡ ψυχὴ τοῦ Τειρεσία.

ΒΤ. Ο Θευρατέας καὶ ὁ Τειρεσίας.

Πρώτη πρώτη ἥρθε ἡ ψυχὴ τῆς ἀγαπημένης μου
μητέρας, τῆς Ἀντίκλειας, ποὺ ζοῦσε ὅταν εἶχα φύ-
γει γιὰ τὴν Τροία. Δάκρυσα μόλις τὴν εἶδα κι ἡ
καρδιά μου σπάραξε. Κρατήθηκα ὅμως καὶ δὲν τὴν
ἀφήσα νὰ πῇ αἷμα, ποὺν ωτήσω τὸν Τειρεσία.

Δὲν πέρασε πολλὴ ὥρα καὶ νά, ἔρχεται ὁ μάν-
τις. Πλησίασε σιγὰ σιγὰ μὲ τὰ χιονισμένα γένια του,
ποὺ ἔφταναν ώς κάτω ἀπὸ τὸ στῆθος του, καὶ μὲ
τὸ χρυσὸ σκῆπτρο στὸ χέρι του. Μὲ προστάζει νὰ
τραβήξω τὸ σπαθί μου καὶ νὰ τὸν ἀφήσω νὰ πῇ
αἷμα.

Μόλις ἤπιε, μὲ ρώτησε:

« Γιατί, δυστυχισμένε, ἀφήσεις τὸ χαρούμενο φῶς
τοῦ ἥλιου κι ἥρθες ἐδῶ κάτω στὸ σκοτάδι. Ξέρω
πὼς λαχταρᾶς νὰ γυρίσῃς στὸν τόπο σου. Ξέρω

καὶ γιατί ἥρθες Ἀκουσε λοιπὸν μὲ προσοχὴ τί θὰ σοῦ πῦ:

» Πολλά, πάρα πολλὰ βάσανα, κακόμοιρε, ἔχεις νὰ ὑποφέρῃς ἀκόμη Ὁ Ποσειδῶνας εἶναι πολὺ θυμωμένος μᾶζι σου, γιατὶ τύφλωσες τὸ παιδί του, τὸν Πολύφημο, Ἐπιτέλους δῆμος θὰ νικήσῃς κάθε ἐμπόδιο καὶ θὰ φτάσῃς στὴν Ἰθάκη, ἀν δὲν πειράξῃς τὶς ἀγελάδες καὶ τὰ παχιὰ πρόβατα τοῦ Ἡλιού, ποὺ βόσκουν σ' ἔνα νησὶ ποὺ τὸ λένε Τρινάκρια. Ἀν τύχη δῆμος καὶ κάμης κακὸ σ' αὐτὰ τὰ ἔωσι, τότε ἔχεις νὰ πάθῃς ἀκόμη πολλά. Τὸ πλοῖο σου θὰ χαθῇ καὶ οἱ σύντροφοί σου θὰ πνιγοῦν. Καὶ σύ, ἀν γλιτώσῃς, θὰ γυρίσῃς στὴν πατρίδα σου ὑστερα ἀπὸ πολὺν καιρό, καὶ μὲ ξένο πλοῖο. Καὶ στὸ στίτι σου θὰ βρῆς ἄλλες μεγάλες συμφορές. Ἀνθρώποι κακοὶ καὶ ἀδικοὶ θὰ τρῶνε τὴν περιουσία σου καὶ θὰ ζητοῦν νὰ πάρουν γυναῖκα τὴν ἀγαπημένη σου Πηνελόπη.

» Αὔτοὺς δῆμος θὰ τεὺς τιμωρήσῃς στὸ τέλος, δῆμος τοὺς πρέπει, καὶ θὰ βισιλέψῃς πάλι ἥσυχα καὶ εὐτυχισμένα πολλὰ χρόνια ἀκόμη. Αὔτα ποὺ σοῦ λέω θὰ γίνουν δῆλα ».

Τότε ἐγὼ τὸν ἔρωτησα :

« Τειρεσία, δῆλα αὐτὰ ποὺ μοῦ εἶπες χωρὶς ἄλλο θὰ γίνουν, γιατὶ εἶναι θέλημα τῶν θεῶν. Μὰ δὲ μοῦ λές τοῦτο; Βλέπω τὴν ψύχὴ τῆς μάνας μου νὰ στέκεται τόση ὥρα κοντὰ στὸ λάκκο, χωρὶς καθόλου νὰ μοῦ μιλῇ οὕτε νὰ γυρίσῃ νὰ μὲ δῆ. Δὲ μὲ συμβουλεύεις τί νὰ κάμω γιὰ νὰ μὲ γνωρίσῃ ; »

— « Αὔτὸ εἶναι πολὺ εὔκολο » ἀποκρύθηκε ὁ μάντις. « Ἀφησέ την νὰ πῆ αἷμα κι ἀμέσως θὰ σὲ

γνωρίση καὶ θὰ σοῦ μιλήσῃ. Τὸ ἴδιο νὰ κάμης καὶ
γιὰ κάθε ἄλλη ψυχὴ ποὺ θέλεις νὰ τῆς μιλήσῃς ».

« Πάρε πόλη βάσανα ἔτεις νὰ μορφώνεις δύριν, » (σελ. 91).

Αὐτὰ μοῦ εἶπε ἡ ψυχὴ τοῦ Τειρεσία καὶ γύρισε
πάλι στὸν "Αδην".

58. Ο 'Οδυσσέας μελετά μὲ τὴ μητέραν του.

“Οταν ἔφυγε ἡ ψυχὴ τοῦ Τειρεσία, ἦρθε πιὸ κοντὰ στὸ λάκκο ἡ ψυχὴ τῆς μητέρας μου καὶ ἥπιε αἷμα.

Μὲ γνώρισε ἀμέσως τότε καὶ μὲ ρώτησε κλαίοντας :

« Παιδί μου, πῶς ἦρθες ζωντανὸς σὲ τοῖτον τὸ σκοτεινὸν τόπο; Μήπως γνοῦντας ἀπὸ τὴν Τροία ἔχασες τὸ δρόμο καὶ ἦρθες ως ἐδῶ; »

— « Ἀγαπημένη μου μητέρα, τῆς ἀποκρίθηκα, κατέβηκα στὸν “Αδη, γιατὶ ἦταν ἀνάγκη νὰ ρωτήσω τὸν Τειρεσία γιὰ τὸ γυρισμό μου στὴν Ἰθάκη. Ἀκόμη δὲν πάτησε τὸ πόδι μου χῦμα ἑλληνικός ὄλοένα παραδέρνω στὴ μαύρη ἔσνιτιὰ καὶ βασανίζομαι. Ἐσὺ δικαίως, μάνα μου, πῶς πέθανες; Ὑπόφερες ἀπὸ ἀρρώστια ἢ πέθανες ἔαφνικά; »

» Τί γίνεται ὁ πατέρας μου καὶ ὁ γιός μου; Ἡ Πηνελόπη μὲ θυμᾶται ἀκόμη, ἢ νόμισε πῶς χάθηκε στὰ ξένα καὶ ξαναπαντρεύτηκε; »

Η μητέρα μου ἀποκρίθηκε :

« Παιδί μου, ἡ γυναικα σου μένει κλεισμένη στὸ σπίτι της καταλυπημένη καὶ κλαίει μέρα καὶ νύχτα γιὰ σένα. Τὸ βασίλειό σου εἶναι ὅπως τὸ ἄφησες. Ο Τηλέμαχος, ποὺ ἦταν μικρὸ παιδάκι ὅταν ἔφυγες, ἔγινε παλικάρι. Ο πατέρας σου δικαίως μένει στὴν ἔξοχὴ καὶ ποτὲ δὲν κατεβαίνει στὴ χώρα. Η λύπη ποὺ δὲ σὲ βλέπει νὰ γυρίσῃς, γρήγορα θὰ τὸν στείλη στὸν τάφο, καθὼς ἔστειλε καὶ μένα τὴ δυστυχίσμενη ». —

59. Ο 'Οδυσσέας μελεῖ μὲ τὸν Ἀγαμέμνονον.

Η καημένη ἦ μητέρα μου ἔφυγε σιγὰ σιγὰ μὲ δακρυσμένα μάτια καὶ γύρισε στὸ σκοτάδι.

Τότε ἥρθε κοντὰ στὸ λάκκο ἡ ψυχὴ τοῦ Ἀγαμέμνονα, μὲ γνώρισε καὶ ἄργισε νὰ κλαίη. "Απλωσε τὰ χέρια της γιὰ νὰ μ' ἀγκαλιάσῃ, μὰ δὲν μπόρεσε.

« Δοξασμένε βασιλιά, τοῦ λέω, πές μου πῶς πέθανες; Μήπως ὁ Ποσειδῶνας σήκωσε φοβερὴ τρικυμία καὶ σ' ἔπνιξε ἢ μήπως πέθανες πολεμώντας στὴ στεριά; »

« Ο 'Αγαμέμνονας μοῦ ἀποκρίθηκε:

« 'Αγαπημένε μου 'Οδυσσέα, μὴ μὲ φωτᾶς γιὰ τὸ θάνατό μου. Καλύτερα νὰ πνιγόμουν στὴ θάλασσα. Δὲν πρόφτασα ὁ ἄμοιρος νὰ καλοπατήσω τὸ χῶμα τῆς πατρίδας μας καὶ νά! ἄγριος δολοφόνος, ὁ Αἴγισθος, ὅριησε ἔξαφνα ἐπάνω μου καὶ μὲ σκότωσε, ὅπως σφάζουν τὸ βόδι μέσα στὸ στάβλο. Καὶ τὸν ἐβοηθοῦσε καὶ ἡ κακιὰ Κλυταιμήστρα; »

Αὐτὰ μοῦ εἶπε ὁ Ἀγαμέμνονας κλαίοντας. Καὶ ἔγῳ δὲν μπόρεσα νὰ κρατήσω τὰ δάκρυνά μου.

Τότε μοῦ λέει ἐκεῖνος :

« Έσύ, 'Οδυσσία, εἰσαι πολὺ εὔτυχισμένος ἀνθρωπος. Ἐχεις γυναῖκα νοικοκυρά, γνωστική, πιστή. Θυμοῦμαι, ὅταν ἐτοιμαζόμαστε νὰ φύγωμε γιὰ τὴν Τροία, ἡ Πηγελόπη ἥταν ἀκόμη νεόνυμφη καὶ βύζαινε τὸ μονάκοιβό σου παιδί, τὸν Τηλέμαχο. Αὐτὸς τώρα πιὰ θὰ εἶναι σωστὸ παῖδικάρι. »

60. Ο 'Οδυσσέας μελεῖ μὲ τὸν Ἀχελλέα.

« Εξαφνα ἐκεῖ ποὺ μιλούσαμε μὲ τὸν Ἀγαμέμνο-

να, ἔρχεται κοντὰ ἡ ψυχὴ τοῦ Ἀχιλλέα καὶ μοῦ λέει:

« Εὐγενικὴ καὶ γνωστικὴ Ὁδυσσέα, ποιὸ ἄλλο μεγαλύτερο κατόρθωμα θὰ συλλογιστῆς ἀκόμη νὰ κάμης; » Πῶς τόλιμησες καὶ κατέβηκες στὸ σκοτεινὸν καὶ φοβερὸν βασίλειο τοῦ Πλούτωνα καὶ τῆς Περσεφόνης, ποὺ κατοικοῦν μονάχα οἱ ἵσκιοι τῶν πεθαμένων; »

Αὐτὰ μοῦ εἶπε ὁ Ἀχιλλέας. Κι ἐγὼ τοῦ ἀποκρίθηκα:

« Ἀτρόμητε Ἀχιλλέα, τὸ καύχημα τῆς Ἑλλάδας, ἡ μεγάλη ἀνάγκη μὲν ἔφερε ἐδῶ κάτω. Κατέβηκα νὰ φωτήσω τὸ μάντι Τειρεσία γιὰ τὸ γυρισμό μου, γιατὶ ἀκόμη παραδέρνω καὶ βασανίζομαι στὰ ξένα.

» Ἐσὺ δημος, Ἀχιλλέα, εἶσαι ὁ πιὸ εὔτυχισμένος ἀπὸ δῆλους τοὺς ἥρωες, γιατὶ καὶ ζωντανὸς ὅταν ἦσουν σὲ τιμούσαμε δῆλοι σὰ θεό, καὶ τώρα πάλι στὸν Ἀδη βασιλιὰς τῶν πεθαμένων. Γι' αὐτὸδὲν πρέπει νὰ λυπᾶσαι ποὺ πέθανες ».

· Ο Ἀχιλλέας μοῦ ἀποκρίθηκε :

« Μὴ μὲ παρηγορεῖς γιὰ τὸ θάνατό μου, Ὁδυσσέα. Προτιμοῦσα νὰ δουλεύω σὲ φτωχὸν ἀνθρώπο καὶ νὰ βλέπω τὸ φῶς τοῦ ἥλιου παρὰ νὰ εἰμαι ἐδῶ στὸν Ἀδη βασιλιὰς τῶν πεθαμένων. Ἄς ἀφήσωμε δημος αὐτὰ κι ἔλα πές μου, ξῆ ὁ πατέρας μου ἡ πεθανε; Καὶ γιὰ τὸ παιδί μου τί ξέρεις; ἥρθε στὸν πόλεμο; Πολέμησε σὰν ἀληθινὸν παιδί μου; »

· Εγὼ τότε τοῦ ἀποκρίθηκα :

— « Γιὰ τὸ γεροπατέρα σου τὸν Πηλέα, δοξασμένε Ἀχιλλέα, τίποτε δὲν ξέρω. Γιὰ τὸ γιό σου δημος τὸ Νεοπτόλεμο ἔχω πολλὰ νὰ σου πῶ. Εγὼ ὁ ἴδιος τὸν πῆρα ἀπὸ τὴ Σκῦρο μὲ πλοῖο καὶ τὸν

πῆγα στὴν Τροία. Ἐκεῖ, ὅταν εἶχαμε συμβούλια, ἔδινε γνῶμες πολὺ γνωστικές. Ὅταν πάλι πολεμούσαμε, ἦταν πάντα ἐμπρὸς ἀπ' ὅλους. Πάντα γενναῖος, πάντα παλικάρι, πάντα φόβος στοὺς ἐχθρούς.

» Μὰ ἔχωριττά ἡ παλικαριὰ τοῦ γυιοῦ σου φάνηκε ὅταν μπήσαμε στὸ ξύλινο ἄλογο. Ὅλοι οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Ἑλλήνων ἔτρεμαν ἀπὸ φόβο· μονάχα δὲ γιός σου οὕτε κιτρίνισε οὕτε φοβήθηκε, μόνο οὗ-

*Η ψυχὴ τοῦ Ἀγαμέμνονα μὲν γιώρισε καὶ ἀρχισε νὰ κλαίῃ. (σελ. 94). Θελε καὶ καλὰ νὰ βγῆ ἔξω ἀπὸ τὸ ἄλογο καὶ νὰ δρμήσῃ στοὺς ἐχθρούς.

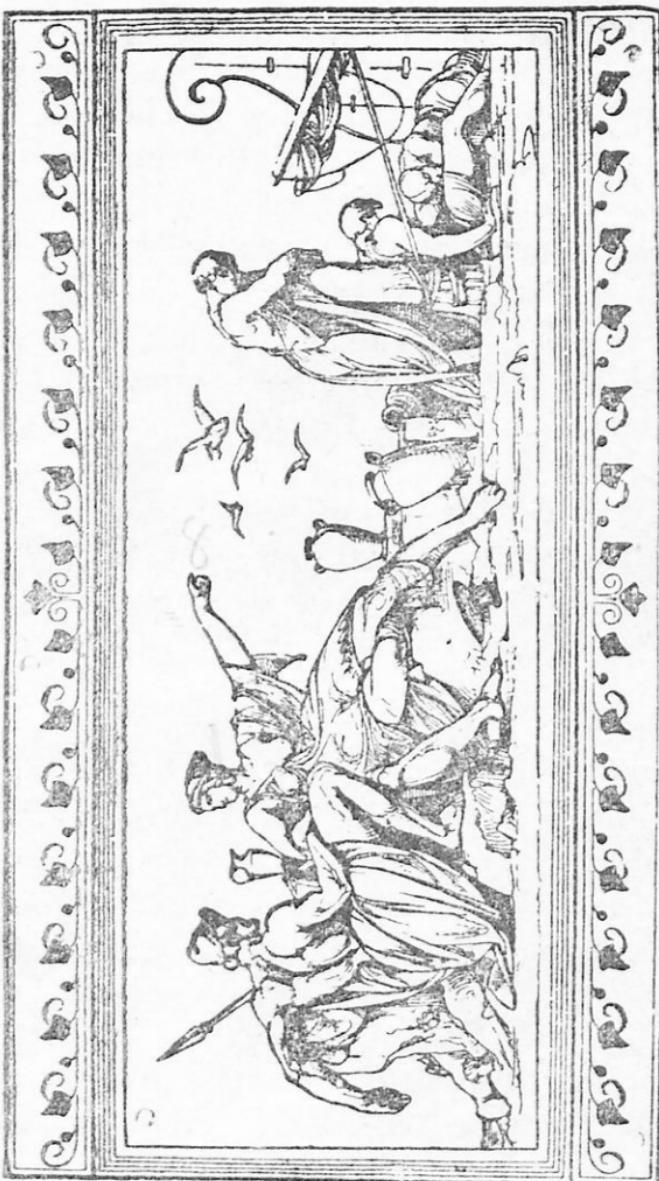
» Ὅταν τέλος πήραμε τὴν Τροία, δὲ γιός σου πῆρε πλούσιο μερδικὸ ἀπὸ τὰ λάφυρα καὶ γύρισε μὲ τὸ καλὸ στὴν πατρίδα του».

» Ὅταν δὲ Ἀχιλλέας ἀκούσε τὰ καλὰ λόγια γιὰ τὸ παιδί του, πήγαινε καὶ ἐρχόταν μὲ χαρὰ καὶ περηφάνεια στὸ καταπράσινο λιβάδι, ποὺ ἦταν γεμάτο ἀσφοδέλους.

» Υστερα εἶδα τὸν Ἡρακλῆ καὶ τὸ Θησέα, μὰ δὲν πρόφτιασα νὰ τοὺς μιλήσω, γιατὶ ἐκείνη τὴ στιγμὴ χιλιάδες ψυχὲς ἐρχονταν μὲ μεγάλο θόρυβο καὶ ταραχὴ νὰ πιοῦν αἷμα.

Τότε ἐγὼ φοβήθηκα καὶ γύρισα στὸ πλοῖο μου.

Μπῆκα μέσα καὶ πρόσταξα τοὺς συντρόφους μου νὰ

φῦγωμε ὀμέσως. Ἀπλάσαμε τὸ πανισ, λύσαμε τὰ πρυμνόσκοινα καὶ τραβήξαμε πίσω γιὰ τὸ νησὶ τῆς Κίρκης.

Κευριδη-Κονιδάρη-Καλαρᾶ, "Οδύσσεια, εκδ. 6 15)725

7

*Τὰ παλιὰ βάσινο πέρισσαν, Σὲ περιένον ἄλλα γειρότερα (σ. 98).

61. Ηώσω στὸν νησὶ τῆς Κέρκης.

”Αμα φτάσαμε στὸν νησὶ τῆς Κίρκης, σύρομε ἔξω στὸν ἄμμο τὸ πλοῖο καὶ κοιμηθήκαμε στὸ ἀκρογιάλι.

Τὴν αὐγὴν ἔμαθε ἡ θεὰ πὼς εἶχαμε φτάσει κι ἦρθε νὰ μᾶς δῆ. Στάθηκε στὴ μέση καὶ μᾶς εἶπε :

« Οἱ ἄλλοι ἀνθρώποι πεθαίνουν μιὰ φορά, σὲ σᾶς ὅμως ἥταν γραφτὸ νὰ κατεβῆτε δυὸ φορὲς στὸν ”Αδη.

» “Εμπρός, καρδιὰ τώρα! Εἴπα νὰ σᾶς φέρουν φαγητὸ καὶ κρασί. Φᾶτε καὶ πιῆτε ώς τὴν νύχτα. Καὶ αὔριο πρῶτο θὰ ξεκινήσετε γιὰ τὴν πατρίδα σας ».

“Οταν νύχτωσε, οἱ σύντροφοί μου κοιμήθηκαν κοντὰ στὸ πλοῖο. Έμένα μοῦ φώναξε ἡ θεὰ στὸ παλάτι της, γιὰ νὰ μάθῃ τί εἶδα στὸν ”Αδη. Κι ἐγὼ τῆς τὰ διηγήθηκα ὅλα ὅπως ἔγιναν.

62. Η Κέρκη συμβουλεύει τὸν Οδυσσέα.

”Η θεὰ ἀκουστε προσεχτικὰ τὰ λόγια μου καὶ μοῦ εἶπε :

« ”Οδυσσέα, ώς τώρα καλὰ τὰ κατάφερες. Πρέπει ὅμως πολὺ νὰ προσέξῃς σ’ αὐτὰ ποὺ τώρα θὰ σου πῶ, γιατὶ ἀν ξεχάσης τίποτε χάμηκες.

» Τὰ παλιὰ βάσανα πέρασαν. Σὲ περιμένουν ἄλλα, ἀκόμη χειρότερα. Καὶ πρῶτα πρῶτα στὸ δρόμο σου θ’ ἀπαντήσης τὶς Σειρῆνες. Αὔτες εἶναι γυναικες ποὺ μαγεύουν τοὺς ταξιδιώτες μὲ τὸ γλυκό τους τραγούδι. Ἀλίμονο σὲ κεῖνον ποὺ θὰ γελαστῇ νὰ πάη ἔκει μὲ τὸ καράβι του. Αὔτοὶ δὲν ξαναγυρίζει πιὰ στὴν πατρίδα του, οὕτε ξαναβλέπει τὴ γυναικα

του καὶ τὰ παιδιά του. Οἱ Σειρῆνες δόμοῦν ἀπάντω του καὶ τὸν σκοτώνουν· γι' αὐτὸ καὶ τὸ νησί εἶναι γεμάτο ἀπὸ ἀνθρωπινὰ κύκλα.

»Ἐσὺ δῶμος, ἂν θέλης ν' ἀκούσης τὸ μαγικὸ τραγούδι καὶ τὰ μὴν πάθης τίποτε, κάμε αὐτὸ ποὺ θὰ σοῦ πῶ.

»Βούλωσε μὲ κερὶ τὸ αὐτιὰ τῶν συντρόφων σου καὶ πρόσεαξέ τους νὰ σὲ δέσουν δόμιο σφιχτὰ στὸ κατάρτι τοῦ πλοίου. Καὶ νὰ προσέξουν καλὰ νὰ μὴ σὲ λύσουν διαν τοὺς παροκαλῆς, ἀλλὰ νὰ σὲ δένουν πιὸ σφιχτά, ώπου νὰ περάσῃ τὸ πλοῖο ἀπὸ τὸ μέρος ἐκεῖνο

»Ὑστερα φτάστε στὸ στενὸ ποὺ κατοικοῦν ἡ Σκύλλα καὶ ἡ Χάρυβδη. Ἀπὸ τὸ ἔνα μέρος κι ἀπὸ τὸ ἄλλο τοῦ στενοῦ εἶναι δυὸ βράχοι. Οἱ ἔνας φτάνει ως τὸν οὐρανὸ μὲ τὴ μυτερή του κορυφή, κι εἶναι σκεπασμένος μὲ καταγνιά. Στὴ μέση τοῦ βράχου εἶναι μιὰ μεγάλη καὶ σκοτεινὴ σπηλιά. Ἐκεῖ μέσα εἶναι κρυμμένη ἡ Σκύλλο, ἔνα τρομερὸ θηρίο.

»Εχει ἔξι μακριοὺς λαιμούς, ἔξι κεφάλια καὶ δώδεκα πόδια, μὲ μυτερὰ νύχια σὰ γάντζους. Σὲ κάθε κεφάλι ἔχει τρεῖς σειρὲς σουβλερὰ καὶ δυνατὰ δόντια. Μ' αὐτὰ τρώει δελφίνια καὶ φῶκες. Ποτὲ δὲν πέρασε ἀπὸ κεῖ πλοῖο χωρὶς νὰ πάθη κακό.

»Η μισὴ εἶναι κρυμμένη στὴ σπηλιά. Ἄμα περάσῃ ἀπὸ κεῖ κανένα πλοῖο, τὸ τρομερὸ θηρίο προβάλλει τὸ κεφάλι του σὰ λυσσασμένο καὶ μὲ κάθε κεφάλι ἀρπάζει ἀπὸ ἔνα ναύτη.

»Ο ἄλλος βράχος εἶναι πιὸ χαμηλός, ἀλλὰ καὶ

πιὸ φοβερὸς. Ἐεῖ κάτω ἀπὸ μιὰ πολύφυλλη ἀγριοσυκιά, παραμονεύει ἡ Χάρυβδη. Τρεῖς φορὲς τὴν ἥμέρα ρουφᾶ τὸ μαῦρο καὶ ἀρμυρὸν νερὸν τῆς θάλασσας, καὶ ἄλλες τρεῖς τὸ βγάζει πάλι μὲν μεγάλη θαλασσοταραχή. Πρόσεξε καλά, κακόμοιος, μὴ ζυγώσῃς ἐκεῖ τὴν στιγμὴν ποὺ ρουφᾶ τὸ νερόν, γατὶ τίποτε στὸν κόσμο δὲ θὰ μπορέσῃ νὰ σὲ γλιτώσῃ. Καλύτερα νὰ περάσῃς κοντὰ ἀπὸ τὸ βράχο τῆς Σκύλλας καὶ νὰ κλάψῃς ἔξι συντρόφους, παρὰ νὰ χαθῆτε δλούς μαζί ».

Αὐτὰ μοῦ εἶπε ἡ Κίρκη καὶ ἐγὼ τῆς ἀποκρίμηκας

«Θεά, δὲ μὲν συμβουλεύεις πῶς θὰ μπορέσω νὰ ἔχεφύγω τὸν κίνδυνο ἀπὸ τὴν Χάρυβδη καὶ νὰ χτυπήσω καὶ τὴν Σκύλλα, τὴν στιγμὴν ποὺ θὰ θελήσῃ νὰ ἀρπάξῃ τοὺς συντρόφους μου ;»

«Ἄτρομητε Ὁδυσσέα, ἀκόμη συλλογίζεσαι πολέμους καὶ παλικαριές ;» εἶπε ἡ θεά. «Καὶ μὲν τοὺς θεοὺς ἀκόμη θέλεις νὰ τὰ βάλῃς ; Ἡ Σκύλλα δὲν εἶναι ἀνθρωπος, εἶναι θεός, καὶ θεὰ ἀγρια καὶ τρομερή. Κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ τῆς κάμη κακό. Τὸ καλύτερο ποὺ θὰ κάμης, εἶναι νὰ περάσῃς ἀπὸ τὸ φοβερὸν μέρος ὃσο μπορεῖς πιὸ γρήγορα, γιὰ νὰ μὴν πάθης μεγαλύτερο κακό.»

Ἐνῶ ἡ Κίρκη μοῦ μιλοῦσε, ἀρχισε σιγὰ σιγὰ νὰ γλυκοχαράζῃ. Τότε τὴν ἀποχαιρέτησα καὶ γύρισα στὸ πλοῖο μου.

63. Οἱ Σειρῆνες, ἡ Σκύλλα καὶ ἡ Χάρυβδη

«Ἄμα ξημέρωσε, ἀπλώσαμε τὰ πανιὰ καὶ φύγαμε. Όταν σιμώσαμε στὶς Σειρῆνες, διηγήθηκα στοὺς

• Συντρόφους μου δσα μοῦ είπε ἡ Κίρκη κι ἔφραξα
τὸ αὐτιά τους. Ἐκεῖνοι μὲν ἔδεσαν στὸ κατάρτι δρόμο.
“Οταν πλησιάσαμε στὶς Σειρῆνες, αὐτὲς ἀρχισαν

«Ελα κοντά δοξασμένε 'Οδυσσέα» (σελ. 101).

νὰ τραγουδοῦν. Τί γλυκιὰ φωνὴ ἦταν ἐκείνη! Τί μαγευτικὴ μελῳδία! Τὸ τραγούδι τους μάγευε.
« 'Ελα κοντά, δεξασμένε 'Οδυσσέα » τραγουδοῦ-

σαν. « Σταμάτησε τὸ πλοῖο σου γιὰ ν' ἀκούσης τὸ γλυκό μας τραγούδι. Κανεὶς ώς τώρα δὲν πέρασε ἀπὸ δῶ μὲ τὸ πλοῖο τοῦ, χωρὶς νὰ σταθῇ καὶ ν' ἀκούσῃ τὴ γλυκιά μας φωνή. » Εἰα νὰ σου τραγουδήσωμε γιὰ τὴν Τροία καὶ γιὰ τοὺς φίλους σου, γιατὶ ἐμεῖς ξέρομε δλα δσα γίνονται στὸν κόπο. »

Τὸ γλυκὸ αὐτὸ τραγούδι μοῦ μάγεψε τὴν κορδιὰ καὶ ἥθελα νὰ βγῶ ἔξω. Μὲ κάθε τρόπο ἔκανα νόματα στοὺς συντρόφους μου γιὰ νὰ μὲ λύσουν, αὐτοὶ δμως, ὅπως τοὺς είχα προστάξε, μ' ἔδεναν σφιγκτότερα.

« Αμα προστεράσαιε τὸ νησὶ τῶν Σειρήνων, οἱ σύντροφοί μου ἔλυσαν τὰ δεσμά μου κι ἔγῳ ἔβγαλα ἀπὸ τ' αὐτιά τους τὸ κερί. Τότε διακρίναμε μέσα στὴν καταχνιὰ τοὺς τρομεροὺς βρέχοντες, ποὺ μοῦ είχε πεῖ ή Κίρκη.

Σὲ λίγο εἶδαμε πυκνὸ καπνὸ καὶ μεγάλα κύματα κι ἀκούσαμε φοβεροὺς χτύπους. Οἱ σύντροφοί μου ἔτρόμαξαν. Τὰ κουπιὰ ἔπεσαν ἀπὸ τὰ χέρια τους καὶ τὸ πλοῖο στάμηκε. Τότε ἐγὼ τοὺς ἔδινα θάρρος.

« Ἀγαπημένοι μου σύντροφοι, τοὺς ἔλεγο, γιατὶ φοβάστε; » Εμεῖς, ποὺ μὲ τὴν παλικαριά μας καὶ μὲ τὴν ἔξυπνάδα μας γλιτώσομε ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ Κύπλωπο, δὲ θὰ χαθοῦμε τώρα. » Ακοῦστε μονάχα τί θὰ σᾶς πῶ. Σεῖς καθισμένοι στὴ θέση σας τραβᾶτε κουπὶ δσο μπορεῖτε δυνατὰ καὶ γρήγορα. Καὶ σύ, τι ονιέρη, κράτα τὸ πλοῖο μακριὰ ἀπὸ τὸν καπνό. » Ετσι δὲ θὰ πάθωμε τίποτε. »

Αὐτὶ τοὺς εἶπα καὶ κεῖνοι μ' ἀκουσαν. Γιὰ τὴ Σκύλλα δμως λέξη δὲν τοὺς ἀνάφερα, γιατὶ ἀπὸ

τὸν τρόμο τους θὰ κρύβονταν κάτω στὸ ἄμπαρι τοῦ πλοίου καὶ τότε θὰ χανόμαστε ὅλοι.

Ἐγὼ δικαίως δὲν ἀκούσα τὴν συμβουλὴν τῆς Κίρης, νὰ μὴν τολμήσω ν' ἀντισταθῶ στὴ Σκύλλα. Φορεσα τὰ δοξοσμένα ὅπλα μου, πῆρα στὰ χέρια μου δυὸ μακριὰ κοντάρια καὶ στάθηκα στὸ κατάστρωμα τοῦ πλοίου κοντὰ στὴν πλάρη γιατὶ ἀπὸ κεῖνο τὸ μέρος νόμιζα πώς θὰ πρωτοφανῆ στὸ βράχο ἡ Σκύλλα. Κοίταξα καλὰ καλά, μὰ τὰ μάτια μου κουράστηκαν νὰ κοιτάζουν παντοῦ τὸ φοβερὸ βράχο τὸ σκεπασμένο μὲ κατοχνιά. Τίποτε δὲν μποροῦσα νὰ ξεχωρίσω.

Ἐτσι λοιπὸν περνούσαμε ἀνάμεσα στοὺς δύο βράχους· ὁ ἕνας ἦταν τῆς Σκύλλας καὶ ὁ ἄλλος τῆς Χάρουβδης, ποὺ κατάπινε μὲ φοβερὸ κρότο τὸ ἀρμυρὸ νερὸ τῆς θάλασσας.

Σὲ μιὰ στιγμὴ ποὺ γύρισα τὰ μάτια μου κατὰ τὴν Χάρουβδη, βρῆκε καιρὸ ἡ Σκύλλα κι ἀρπάξε εὖαφνα ἀπὸ τὸ πλοῖο ἔξι συντρόφους μου.

64. Στὸν νησὶ τοῦ "Ηλίου."

Ἄμα ξεφύγαμε ἀπὸ τὸ τρομερὸ αὐτὸ σιενὸ, βάλαμε πλάρη γιὰ τὸ νησὶ τοῦ Ἡλίου. Ἐκεῖ ἔβοσκαν οἱ διορφες ἀγελάδες καὶ τὰ παχιὰ πρόβατά του. Ἀπὸ μακριὰ ἀκούονταν οἱ ἀγελάδες ποὺ μούγκριζαν καὶ τὰ πρόβατα ποὺ βέλαζαν. Θυμήθηκα τὰ λόγια τοῦ Τειρεσία κι εἴπα στοὺς συντρόφους μου νὰ στρέψουν τὸ πλοῖο μακριὰ ἀπὸ τὸ νησί.

Τότε μοῦ λέει ὁ Εὐρύλοχος:

« Εἰσαι σκληρός, Ὁδυσσέα. Τέσα μερόνυχτα μᾶς δέρνει ἡ θάλασσα. Γιατὶ δὲ μᾶς ἀφήνεις νὰ βγοῦμε

στὴ στεριά; "Ας βγοῦμε νὰ ἑτοιμάσωμε τὸ φαγί μας κι ἅμα ἔημερώση φεύγομε πάλι».

— «Μόνο ἂν μιᾶς δρκιστῆτε πῶς δὲ θὰ περιάξετε οὕτε ἀγελάδα οὕτε πρόβατο, θὰ βγοῦμε στὴ στεριά»· κι αὐτοὶ μοῦ ὠρκίστηκαν.

Βγήκαμε δῆλοι ἔξω στὸ νησί. "Ανεμοὶ δυνατοὶ δμως μᾶς κράτησαν ἐκεῖ ἔνα μῆνα. Οἱ τροφές μας σώθηκαν. Γιὰ νὰ μὴν πεθάνωμε ἀπὸ τὴν πεῖνα, πηγαίναμε κυνήγι, πότε ἔγω καὶ πότε οἱ σύντροφοί μου.

"Η γλυκιὰ μυρουδιὰ τοῦ φητοῦ μοῦ χτύπησε στὴ μύτη (σ. 106).

Μιὰ μέρα προχώρεσα μονάχος μου μακριὰ ἀπὸ τὸ πλοῖο, γιὰ νὰ προσευχήθω στοὺς θεοὺς καὶ νὰ τοὺς παρακαλέσω νὰ μὲ βιηθήσουν, νὰ γυρίσω γρήγορα στὴν πατρίδα.

Στάθηκα στὸ δροσερὸ ἵσκιο ἐνδος δέντρου καὶ προσευχήθηκα. "Υστερα ἔα πλάθηκα κάτω γιὰ νὰ ἔκουραστῶ καὶ σὲ λίγο μὲ πῆρε δ ὑπνος.

65. Οἱ ἄγελάδες τοῦ "Ηλειοῦ.

"Ἐνῶ ἔγω κοιμόμουν δὲ Εὔρυλοχος λέει στοὺς ἄλλους συντρόφους μου :

« Φίλοι μου, κάθε θάνατος εἶναι κακός, μὰ δὲ οὐκόταν οὐδέ τὴν πεῖνα εἶναι δὲ χειρότερος.

Η κόρη τοῦ "Ηλιου", ή Αυγετεῖνα, ἔργον στὸν πατέρα τῆς (σελ. 106).

» Μὴν ἀκοῦτε τὰ λόγια τοῦ Ὀδυσσέα. Ελάτε νὰ σφάξωμε τὶς παχύτερες ἀγελάδες τοῦ "Ηλιου καὶ νὰ τὶς φῦμε. Κι ὅταν γυρίσωμε στὴν πατρίδα μας,

τοῦ χτίζομε ἔναν πλούσιο ναὸ καὶ τοῦ χαρίζομε ἐκεῖ ὅσα ἀφιερώματα θέλει. Ἀν δικαιούμενη καὶ θελήσῃ νὰ μᾶς καταστρέψῃ, καλύτερα νὰ πνιγῷ στὰ κύματα παρὰ νὰ βασανίζωμαι ἀπὸ τὴν πεῖνα σ' αὐτὸ τὸ ἐρημόνησο ».

Ολοι μὲ μεγάλη προθυμία παραδέχτηκαν τὰ λόγια ποὺ εἶπε ὁ Εὐρύλοχος. Καὶ στὴ στιγμὴ ἔτρεξαν στὸν κάμπο, ἐπιασαν τὶς παχιὲς ἀγελάδες, τὶς ἔσφαξαν καὶ τὶς ἔγδαραν. Τὰ ἐλόπαχα μεριὰ τὰ ἔβαλαν στὴ φωτιὰ γιὰ θυσία. Απάνω σ' αὐτὰ ἔβαλαν καὶ τὰ ἐντόσθια. Τὸ ἄλλο κρέας τὸ ἔκοφαν κομμάτια καὶ τὸ πέρασαν σὲ σοῦβλες καὶ τὸ ἔψηναν.

Στὸ μεταξὺ ἔγινησα καὶ κίνησα νὰ γυρίσω στὸ πλοῖο. Ἡ γλυκιὰ μυρουδιὰ τοῦ φητοῦ μοῦ χτύπησε στὴ μύτη ἀπὸ μακριά. Αμέσως κατάλαβα τί ἔγινε. καὶ μ' ἐπιασε μεγάλη ἀπελπισία. Ἔτρεξα γρήγορα στὴν ἀκρογιαλιὰ καὶ μάλιστα τοὺς συντρόφους μου μὲ λόγια πικρά, ἀλλὰ τί ὡφελοῦσε !

Ἡ κόρη τοῦ Ἡλιού, ἡ Λαμπετία, ἔτρεξε στὸν πατέρα της καὶ εἶπε τὸ τί ἔγινε. Ὁ Ἡλιος μὲ πολὺ θυμὸ εἶπε στοὺς ἄλλους θεούς :

« Ἄθανατοι θεοί, οἱ σύντροφοι τοῦ Ὁδυσσέα ἔσφαξαν τὶς ἀγελάδες μου, ποὺ τὶς κατέρωνα καὶ δταν ἀνέβαινα στὸν οὐρανὸ καὶ δταν κατέβαινα στὴ γῆ. Ἀν δὲν τοὺς τιμωρήσετε, ἐγὼ δὲν ἀνεβαίνω πιὰ στὸν οὐρανὸ νὰ φωτίζω ὅλο τὸν κόσμο. Θὰ κατεβῶ στὸν Ἅδη νὰ φέγγω μονάχα στοὺς νεκρούς ».

Ο Δίας τότε ἀποκρίθηκε :

« Ἡλιε, φώτιζε σὺ καθὼς πρῶτα τοὺς ἀνθρώπους· καὶ ἐγὼ δὲ θ' ἀργήσω νὰ χτυπήσω μὲ ἀστρο-

πελέκι τὸ πλοῖο τοῦ Ὀδυσσέα καὶ νὰ τὸ κάμω κοιμάτια».

Αὐτὰ ὅλα μοῦ τὰ εἶπε ἀργότερα ἡ Καλυψώ, ποὺ τὰ εἶχε μάθει ἀπὸ τὸν Ἐρμῆν.

**66. Πῶς ὁ Δέκας τεμάχιος τοὺς συντρόφους
τοῦ Ὀδυσσέα.**

Πέρασαν ἔξι μέρες ἀκόμη, καὶ ὑστεραὶ οἱ ναῦτες ἔσυραν τὸ πλοῖο στὴ θάλασσα πηδήσαμε μέσα καὶ φύγαμε.

Εἶχαμε χάσει τὸ νησὶ ἀπὸ τὰ μάτια μας καὶ τίποτ' ἄλλο δὲ φαινόταν παρὰ οὐρανὸς καὶ θάλασσα. Σὲ μὰ στιγμὴ τὸ κιθαρίο γαλάζιο χρῶμα χάθηκε. Ὁ οὐρανὸς σκοτείνιασε, ἡ θάλασσα ἔγινε μαύρη.

Φοβερὴ τρικυμία ἔσπασε· ἄγρια κύματα χτυποῦσαν τὸ πλοῖο. Ὁ ἀέρας στὸ τέλος ἔσπασε τὸ κατάρτι.

Τὸ κατάρτι πέφτοντας γτύπησε τὸν τιμονέρη στὸ κεφάλι καὶ τὸν τίναξε στὴ θάλασσα νεκρό.

Ἄστραπὲς ἔσκιζαν τὸν ἀέρα καὶ βροντὲς ἀκούονταν στὸν οὐρανό. Ἔνα ἀστροπέλέκι ἔπεσε στὴ μέση του πλοίου ποὺ παράδερνε.

Τοὺς συντρόφους μου τοὺς ἀρποῖαν τὰ κύματα καὶ τοὺς ἐπνιξαν. Μονάχα ἐγὼ ἔμεινα στὸ πλοῖο, ὥστου ή τρικυμία χώρισε τὶς πλευρὲς ἀπὸ τὴν καρίνα καὶ τὶς σκόρπισε. Μ' ἔνα πέτσινο λουρί, ποὺ ἔμεινε ἀπάνω στὸ σπασμένο κατάρτι, ἔδεσα τὴν καρίνα μὲ τὸ κατάρτι, ἔκαμα κάτι σὰ σχεδία καὶ κάθισα ἀπάνω· τ' ἄγρια κύματα μ' ἔσπρωγναν στὸ ἀφρισμένο πέλαγος.

Σὲ λίγο ἀλλαξε δ καιρός. Φύσης νοτιάς. Αὔτος δμως μ' ἔσπερωχνε τώρα πρὸς τὴν Σκύλλα καὶ τὴν Χάρυβδην.

Τὴν στιγμὴν ποὺ τὰ κύματα μ' ἔφεραν κοντά στὴν Χάρυβδην, ἐγὼ ἀρπαξα μὲ τὰ χέρια μου τὰ κλαδιὰ τῆς συκιᾶς καὶ κρεμάστηκα ἐκεῖ σὰ νυχτερίδα.

Ἡ Χάρυβδη δούφης τὸ κατάρτι μὲ τὴν καρίνα καὶ ἀμέσως τὰ ἔσανάβγαλε. Ὅταν πέρασαν κοντά μου, πήδησα, κοβαλίκεψα πάλι τὴν καρίνα καὶ ἀρχισα νὰ κουνῶ τὰ χέρια σὰ νὰ ἥταν κουπιά.

Ἐννιὰ μέρες καὶ ἐννιὰ νύχτες πάλευα μὲ τὰ κύματα. Κι ἀπάνω στὶς δέκα ἔφτασα στὸ νησὶ τῆς Καλυψῶς. Ἐκεῖ ἡ θεὰ μὲ φιλοξένησε ἑφτὰ χρόνια, καθὼς διηγήθηκα στὴ βασίλισσα καὶ σὲ σένα βασιλιὰ Ἀλκίνοε, χτὲς τὸ βράδυ ἐδῶ στὸ παλάτι σου.

---

67. Δῶρα τῶν Επιχάκων στὸν Ὁδυσσέα.

Ολοι μὲ μεγάλη προϊοχὴ ἀκοιναν τὴν ιστορία τοῦ Ὁδυσσέα. Κανεὶς δὲν ἔβγαζε λέξη ἀπὸ τὸ στόμα του κι δλοι τὸν κοίταῖαν μὲ θαυμασμό.

Πρῶτος δ Ἀλκίνοος μίλησε κι εἶπε:

«Δοξασμένε Ὁδυσσέα, τώρα ποὺ ἥρθες στὴ χώρα μας, ἐλπίζω νὰ τελειώσουν τὰ βάσανά σου. Γρήγορα θὰ δῆς τὰ βουνὰ τῆς πατρίδος σου.

»Καὶ σεῖς, ἀρχοντες, ἐλάτε νὰ δώσωμε στὸν ξένο μας ἀκόμη ἀπὸ ἓνα δῶρο δ καθένας».

Αὐτὰ εἶπε δ Ἀλκίνοος κι δλοι ἔμειναν σύμφωνοι. Ὅστερα πῆγε δ καθένας στὸ σπίτι του γιὰ νὰ κομηθῇ.

Τὴν ἄλλη μέρα οἱ ἀρχοντες ἔστειλαν στὸ πλοῖο τὰ δῶρα. Ἡταν δημορφα φορέματα κι ἄγγεια χρυσὰ κι ἀσημένια, δουλεμένα μὲ μεγάλη τέχνη.

“Υστερα οἱ ἀρχοντες πῆγαν στὸ παλάτι, ὅπου ἐτοίμαζαν πλούσιο τραπέζι.

68. Ο 'Αλκένοος κάνει τριπέζι στὸν 'Οδυσσέα.

“Αμα ἑτοιμάστηκαν τὰ φαγητὰ καὶ μαζεύτηκαν δλοι, τὸ βασιλικὸ ἀντρόγυνο κι ὁ 'Οδυσσέας κάθισαν στὸ ἀπάνω μέρος τοῦ τραπέζιοῦ καὶ δεξιὰ κι ἀριστερά τους οἱ ἀρχοντες τοῦ τόπου, ὁ καθένας μὲ τὴ σειρά του.

“Ολοι ἔτρωγαν κι ἔπιναν μὲ μεγάλη ὅρεξη. Καὶ ὁ Δημόδοκος ἔπαιξε τὴ λύρα καὶ τραγουδοῦσε. Μονάχα ὁ 'Οδυσσέας δὲν πρόσεχε πολὺ στὴ διασκέδαση. Δὲν ἔβλεπε τὴν ὥρα νὰ μπῇ στὸ πλοῖο καὶ νὰ φύγῃ. Συγνὰ γύριζε τὸ κεφάλι του κι ἔβλεπε πότε θὰ βασιλέψῃ ὁ ἥλιος. Καὶ τότε εἶπε στὸν 'Αλκένοο:

«Βασιλιά, ὁ ἥλιος βασίλεψε κι ἔφτασε ἡ ὥρα ποὺ πρέπει νὰ σᾶς ἀποχαιρετήσω καὶ νὰ σᾶς εὐχαριστή-

σω γιὰ τὴν περιπόίηση ποὺ μοῦ κάματε καὶ γιὰ τὰ δῶρα ποὺ μοῦ δώσατε. Ποτὲ ποτὲ δὲ θὰ ξεχάσω τὴν τόση καλοσύνη σας, οὕτε θὰ μπορέσω νὰ ξεπληρώσω ὅյα κάματε γιὰ μένα. Εὔχομαι ὅμως στοὺς θεοὺς νὰ σᾶς δώσουν ὅλα τὰ καλὰ καὶ ποτὲ νὰ μὴ σᾶς βρῆ σιμφορά».

Πολὺ εὐχαριστήθηκαν ὅλοι γι' αὐτὰ τὰ καλὰ λόγια τοῦ Ὀδυσσέα. Πήραν στὰ γέραια τους τὰ ποτήρια, ἔκαμαν εὐχές στὸ Δία καὶ εὐχήθηκαν στὸν ξένο καλὸ ταξίδι. Τότε οηκώθηκε κι ὁ Ὀδυσσέας μὲ τὸ ποτήρι του γεμάτο κρασί, τὸ ἔβαλε μὲ πολλὴ εὐγένεια στὸ γέρι τῆς βασίλισσας καὶ εἶπε:

«Ποτὲ ποτὲ δὲ θὰ ξεχίσω τὴν τόση καλοσύνη σας...» (σελ. 110).

«Σοῦ εὔχομαι, καλὴ βασίλισσα, εὐτυχισμένα νὰ ξήσης σ' ὅλη σου τὴν ζωή. Ή χαρὰ ποτὲ νὰ μὴ λείψῃ ἀπὸ τὸ παλάτι σου ώς τὴν τελευταία στιγμὴ τῆς ζωῆς σου, καὶ νὰ γείρεσαι τὸν καλό σου ἄντρα καὶ τὰ χαριτωμένα σου παιδιά καὶ τὸ λαό σου».

Αὐτὰ εἶπε κι ἔσφιξε τὸ γέρι ὅλων καὶ βγῆκε ἀπὸ τὸ παλάτι. Στὴν πόρτα τὸν περίμενε ἔνας πιστὸς ἄνθρωπος τοῦ Ἀλκινόου καὶ τὸν ἐσυνώδεψε ώς τὸ πλοῖο. Ἀκολούθησαν καὶ τρεῖς ὑπηρέτριες, ποὺ τὶς ξέστειλε ἡ Ἄρητη. Ή μιὰ κρατοῦσε τὸ ώραῖο πα-

νωφόρι καὶ τὸ χιτῶνα, ἡ ἄλλη τὸ καλοδούλεμένο
κιβώτιο μὲ τὰ ώραια δῶρα καὶ ἡ ἄλλη τὶς τροφὲς
καὶ τὸ κόκκινο κρασί.

---

69. Ο 'Οδυσσέας φεύγει ἀπὸ τὸ νησὶ^{τῶν Επικείμενων.}

"Αμα ἔφτασε δὲ ὁ Ὁδυσσέας στὸ πλοῖο, οἱ ναῦτες
ἔστρωσαν στὸ κατάστρωμα ἔνα δύμορφο χαλί, γιὰ
ξαπλωθῆ δὲ Ὁδυσσέας. Τοῦ ἔβολαν λινὰ σκεπάσματα
γιὰ νὰ μὴ κρυώσῃ, ἅμα κοιμηθῆ.

"Ο Ὁδυσσέας πήδησε στὸ πλοῖο καὶ πλάγιασε ἥσυ-
χα. Οἱ ναῦτες ἔλυσαν τὰ παλαμάρια. "Υστερα κάθισαν
στὰ καθίσματά τους καὶ ἀρχισαν νὰ τραβοῦν κουπί.

"Υπνος γλυκός, ὑπνος βαθὺς ἔκλεισε σιγὰ σιγὰ
τὰ μάτια τοῦ Ὁδυσσέα. Τὸ πλοῖο τοξιδεύοντας πρέ-
μα ἔσπειρε γρήγορα γρήγορα τὴν θάλασσα. Καὶ πουλὶ^{πετάμενο} δὲν μποροῦσε νὰ τὸ προσπεράσῃ.

---

70. Ο 'Οδυσσέας στὴν Ιθάκη.

Εἶχε φανῆ στὴν ἀνατολὴ δὲ αὐγερινός, τὸ λαμ-
πρὸ ἀστρο τῆς αὐγῆς, ὅταν τὸ πλοῖο ἔφτασε στὴν
Ιθάκη. "Αραξε σ' ἔνα μικρὸ λιμανάκι, ποὺ ἦταν πιὸ
πέρα ἀπὸ τὴν χώρα. "Εκεῖ κοντὰ στὸ ἀκρογιάλι ἦταν
μιὰ ψηλὴ ἐλιὰ καὶ δίπλα τῆς μιὰ μεγάλη σπηλιά.

Οἱ ναῦτες τράβηξαν τὸ πλοῖο τους στὴν ἀμ-
μουδιά. "Υστερα σήκωσαν τὸν Ὁδυσσέα ἀπαλὰ μα-
ζὶ μὲ τὸ χαλὶ καὶ τὰ σκεπάσματά του τὸν ἔβαλαν
κάτω στὸν ἄμμο, κοντὰ στὸ στόμα τῆς σπηλιᾶς,
χωρὶς νὰ ξυπνήσῃ. "Ἐπειτα ἔβγαλαν καὶ τὰ δῶρα
καὶ τὰ ἔβαλαν κοντὰ στὴ ρέα τῆς ἐλιᾶς, μακριὰ

ἀπὸ τὸ δρόμο γιὰ νὰ μὴν τὰ δῆ κανεὶς διαβάτης.

Ἐβγαλαν τὰ δῶρα καὶ τὰ ἔβαλαν κοντὰ στὴ ρίζα τῆς ἐλιᾶς. (σ. 111)

Ὑστερα ἔανομπῆκαν στὸ πλοῦτο τους κι ἔφυγαν γιὰ τὴν πατρ'δα τους.

‘Ο ήλιος ήταν πολὺ ψηλά στὸν οὐρανό, ὅταν
ξύπνησε δὲ Ὁδυσσέας. Ξαφνίστηκε ὅταν εἶδε πώς
βρισκόταν στὴ στεριά. Ἐτριψε τὰ μάτια του μὲ τὰ
χέρια του καὶ κοίταξε δεξιὰ κι ἀριστερά, γιὰ νὰ κα-
τολάβῃ ποῦ βρίσκεται. Τοῦ κάκου ὅμως! Δὲ γνώρισε
τὴν πατρίδα του, γιατὶ καὶ πολλὰ χρόνια ἔλειπε στὰ
ξένα, κι ἡ Ἀθηνᾶ εἶχε σκεπάσει μὲ καταγνιὰ ὅλο ἐ-
κεῖνο τὸ μέρος.

‘Αμέσως τοῦ πέρασε ἀπὸ τὸ νοῦ πώς τὸν ἐγέ-
λασαν οἱ Φαίακες καὶ τὸν ἔφεραν σ’ ἄλλον τόπο.
Πετάχτηκε δρόμος, ἔβγολε μεγάλο στεναγμό καὶ φό-
ναξε μὲ δάκρυα:

« ‘Αλίμονο σὲ μένα! Μὲ γέλασαν οἱ Φαίακες καὶ
στὸν ὑπνὸ μου μὲ παράτησαν σὲ ξένον τόπο. Καὶ ὅ-
μως μοῦ εἶχαν ὑποσχεθῆ πώς θὰ μὲ φέρουν στὴν
‘Ιθάκη!»

Αὐτὰ εἶπε καὶ τοιγάριε στὴν ἀκρογιαλιὰ στε-
νάζοντας. Ἐξαφνα βλέπει ἐμπρός του ἕνα νέο βο-
σκὸ μὲ φορέματα πολὺ ὅμορφα. Ἐμοιαῖε βάσιλό-
πουλο.

‘Ο Ὁδυσσέας χόρηκε πολὺ ποὺ τὸν εἶδε, γιατὶ
ἀπ’ αὐτὸν θὰ μάθαινε ποῦ βρισκόταν. Πήγε κοντά
του καὶ τοῦ εἶπε:

« ‘Ωρα καλή, καλέ μου παλικάρι. Εἶμαι ξένος καὶ
γιὰ πρώτη φορά ἔρχομαι σ’ αὐτὸν τὸν τόπο. Πές
μου τὴν ἀλήθεια τί τόπος εἶναι αὗτος καὶ τί ἀν-
θρωποι κατοικοῦν ἐδῶ;»

‘Ο βοσκὸς ἀποκρίθηκε:

« Ξένε βέβαια ἀπὸ πολὺ μακρινὸ μέρος ἔρχεσαι,
ἀφοῦ δὲν ξέρεις τὴν ‘Ιθάκη, ποὺ ἔγινε ξακουστὴ σὲ
Κουρελδη-Κονιδάρη-Καλαγᾶ, ‘Οδύσσεια, έκδ. 6. (15)7)25 8

δλον τὸν κόσμο ἀπὸ τὸν μεγάλο καὶ τρανὸ βασιλέα της, τὸν Ὀδυσσέα».

ΣΙ. Η Ἀθηνᾶ συμβουλεύει τὸν Ὀδυσσέα.

Χάρηκε δὲ ὁ Ὀδυσσέας, ἂμα ἀκουσε πῶς βρίσκεται στὴν πατρίδα του. Κρατήθηκε δῆμος καὶ δὲ φανερώθηκε στὸ νέο. Ἡθελε νὰ μάθῃ πρωτύτερα τί γίνεται στὸ σπίτι του κι ὑστερα νὰ φανερωθῇ. Εἶπε λοιπὸν πῶς ἦταν Κρητικὸς κι ἔφυγε ἀπὸ τὴν πατρίδα του, γιατὶ μάλωσε μὲ τοὺς πατριῶτες του, κι ἀλλα πολλά.

Ο βοσκὸς χαμογέλασε, τὸν ἔχαιδεψε μὲ τὸ χέρι του καὶ στὴ στιγμὴ πῆρε τὴν ἀληθινή του μορφή, ἔγινε Ἀθηνᾶ.

Ο Ὀδυσσέας τὰ ἔχασε, ἄμα εἶδε τὴ θεὰ μὲ τὴν περικεφαλοία της, μὲ τὸ κοντάρι στὸ δεξὶ της χέρι καὶ τὴ μεγάλη ἀσπίδα στὸ ἀριστερό.

« Πονηρέ, τοῦ λέει γελώντας ἡ Ἀθηνᾶ, σὲ ποιὸν τὰ λέσ αὐτά; Ἀκόμη δὲ γνώρισες τὴν Ἀθηνᾶ, ποὺ πάντα σὲ προστατεύει; Καὶ τώρα πάλι ἥρθα ἐδῶ, νὰ σὲ βοηθήσω νὰ κρύψῃς τὰ πολύτιμα δῶρα καὶ νὰ σου πῶ τί γίνεται στὸ σπίτι σου. Κοίταξε δῆμος νὰ ἔχῃς ὑπονομὴ καὶ νὰ μὴ φανερωθῆς σὲ κανένα, οὔτε σὲ ἄντρα οὔτε σὲ γυναῖκα, γιατὶ ζάμηκες. Καὶ δι τι κι ἀν πάθης, νὰ τὸ ὑποφέρῃς χωρὶς νὰ βγάλῃς λέξη».

Ο Ὀδυσσέας τῆς εἶπε:

« Σ εύχαριστῶ, θεά. Ἐσὺ πάντα μὲ προστάτευες, δταν πολεμοῦσα στὴν Τροία. Ἐσὺ μοῦ ἔδωσες θάρρος, δταν ἔφτασα στὸ νησὶ τῶν Φαιάκων, κι ἐσὺ

μέρη ώδήγησες στή χώρα τους. "Αλήθεια λοιπόν, θεά, ηρθα στήν πατρίδα μου; »

— «Ναί, είσαι στήν "Ιθάκη" ἀποκρίθηκε ἡ "Αθηνᾶ". Αύτὸς είναι τὸ λιμανάκι μὲ τὴ μεγάλη ἐλιά. Νὰ καὶ ἡ σπηλιά, ποὺ συνήθιζες νὰ κάνης τόσες θυσίες. Νὰ καὶ τὸ δασωμένο βουνό ».

"Η θεὰ σκόρπισε μονομάς τὴν καταχνιὰ καὶ φάνηκαν δῆλα τὰ μέρη πιό δ' "Οδυσσέας τὰ γνώρισε.

Βουβδές καὶ μὲ τὰ μάτια βουρκωμένα ὅπ' τὴ μεγάλη του χαρά, γονάτισε καὶ φίλησε τὸ ἀγαπημένο χῶμα τῆς πατρίδας τοι. „

"Υστερα ἡ θεὰ τοῦ ἔδειξε σὲ ποιὸ μέρος τῆς σπηλιᾶς νὰ κρύψῃ τὰ δῶρα καὶ τοῦ ιστόρησε τὴν κατάσταση τοῦ σπιτιοῦ του.

«Εἶναι τρία ὀλόκληρα χρόνια τώρα, τοῦ λέει ἡ θεά, ποὺ ἔχουν μαζευτῆ στὸ παλάτι σου οἱ πιὸ πλούσιοι νέοι τῆς "Ιθάκης καὶ τῶν ἄλλων νησιῶν. Προσπαθοῦν μὲ πλούσια δῶρα νὰ κάμουν τὴ γυναικα σου νὰ σὲ λησμονήσῃ καὶ νὰ πάρῃ ἐναν ἄπ' αὐτοὺς δάντρα. Μὰ ἡ φρόνιμη καὶ γνωστικὴ Ήηνελόπη κλαίει μέρα νύχτα γιὰ σένα καὶ δὲ βλέπει τὴν ὕρα πότε νὰ γυρίσης ».

"Ο "Οδυσσέας πολὺ ταράχτηκε δταν ἀκουσε τὰ λόγια αὐτὰ καὶ εἶπε :

« Μεγάλη θεά ! Μὲ τί τρόπο νὰ σ' εὐχαριστήσω ὅπως σοῦ ἀξίζει ; "Αν δὲν μοῦ τὰ ἔλεγες δῆλα, ἔνα πρόδις ἔνα, ποιὸς ξέρει τί μποροῦσα νὰ πάθω μέσα στὸ σπίτι μου !

» Καὶ τώρα ὀδήγησέ με τί νὰ κάμω. "Αν μὲ

βοηθήσης ἔσύ, θεά, μπορῶ μονάχος μου καὶ μὲ τρι-
ακόσιους νὰ τὰ βάλω ».

Ἡ Ἀθηνᾶ ἀποκρίθηκε :

« Ἐγε θάρρος, Ὁδυσσέα. Ἔγὼ πάντα θὰ εἰ-
μαι κοντά σου καὶ θὰ σὲ βοηθῶ. Μὰ γιὰ νὰ πε-
τύχης αὐτὸ ποὺ θέλεις, πρέπει νὰ γίνης ἀγνώριστος.

» Θὰ γίνης γέρος καὶ καμπούρης, μὲ λίγα κά-
τασπρα μαλλιά, μὲ πρόσωπο ζαρωμένο καὶ μὲ ροῦ-
χα κουρελιασμένα καὶ βρώμικα. Ἔτσι κανεὶς δὲ θὰ
σὲ γνωρίσῃ.

» Καὶ πρῶτα πρῶτα, νὰ πᾶς στὸν πιστό σου
τὸ χοιροβοσκό, τὸν Εὔμαιο, ποὺ ἀγαπᾷ πολὺ τὸ
παιδί σου κι ὅλο σου τὸ σπιτικό. Θὰ τὸν βρῆς νὰ
βόσκῃ τοὺς χοίρους σου κοντὰ στὴν πηγὴ τὴν Ἀ-
ρέθουσα. Ἄπ' αὐτὸν θὰ μάθης ὅλα ὅσα γίνονται
στὸ σπίτι σου.

» Ἔγὼ στὸ μεταξὺ θὰ πάω στὴ Σπάρτη ν' ἀν-
ταμώσω τὸ παιδί σου, νὰ τὸ φέρω πίσω ἔδω. Τα-
ξίδεψε ώς ἐκεῖ γιὰ νὰ ρωτήσῃ τὸ Μενέλαο γιὰ σένα,
ἄν βρίσκεσαι ἀκόμη στὴ ζωή ».

Αὕτα εἶπε ἡ θεά καὶ ἄγγιξε τὸν Ὁδυσσέα μὲ
τὸ χρυσὸ φαρδί της. Ἀμέσως ζάρωσε τὸ ώραῖο του
κορμού ἔπεσαν τὰ μαλλιά του κι ἔγινε ἔνας γέρος
καμπούρης, ντυμένος μὲ παλιόρουχα. Στὰ χέρια του
κρατοῦσε ἔνα χοντρὸ φαρδί ζητιάνου καὶ στὸν ώμο
του βρέθηκε κρεμασμένο ἔνσ παλιὸ ταγάρι μὲ πολ-
λὰ μπαλώματα.

Αὕτα εἶπε κι ἔλαμε ἡ Ἀθηνᾶ, κι ἔφυγε γιὰ τὴ
Σπάρτη νὰ φέρῃ τὸν Τηλέμαχο.

ΤΩ. Ηώς θέγχηκε ὁ χοιροθοσκός τὸν Ὀδυσσέα.

Σιγὰ σιγὰ ὁ Ὀδυσσέας ἀπὸ ἔνα στενὸ μονοπάτι, ποὺ ἦταν ὅλο πέτρες, ἀνέβηκε στὸ δασωμένο βουνὸ καὶ ἔφτασε στὴν καλύβα τοῦ πιστοῦ χοιροθοσκοῦ.

Τὸν εἶδε ἀπὸ μακρὶ νὰ κάθεται ἔξω στὴν αὐλή, ποὺ ἦταν πολὺ μεγάλη.

Ο Εὔμαιος εἶχε χτίσει μὲ μεγάλες πέτρες μὰ μάντρα γιὰ τοὺς χοίρους, καὶ τὴν εἶχε φράξει μὲ ἀγκαθωτὰ κλαδιὰ ἀγριαπιδιᾶς. Γύρω ἀπὸ τὴν μάντρα εἶχε μπῆξει στὴ σειρὰ πολλὰ γοντρὰ καὶ μεγάλα παλούκια ἀπὸ ξύλο βελανιδιᾶς.

Ἐκείνη τὴν στιγμὴν ὁ Εὔμαιος ἐκοβε πετσὶ ἀπὸ τομάρι βοδιοῦ, γιὰ νὰ κάμη πέδιλα.

Τέσσερα μαντρόσκυλα μεγάλα κι ἄγρια, μόλις εἶδαν τὸν Ὀδυσσέα γάργισαν δυνατὰ καὶ χύθηκαν ἐπάνω του. Ο Ὀδυσσέας γιὰ νὰ μὴν τὸ ἀγριέψῃ κάθισε καταγῆς, καὶ ἀφησε τὸ φαβδί του νὰ πέσῃ ἀπὸ τὸ χέρι του.

Χωρὶς ἄλλο θὰ τὸν καταξέσκιζαν οἱ σκύλοι, ἀν δὲν ἔτρεχε ὁ Εὔμαιος ἀμέσως νὰ τοὺς διώξῃ, μὲ φωνὲς καὶ μὲ πέτρες. Υστερα εἶπε στὸν Ὀδυσσέα :

« Κακόμοιος γέρο, λίγο ἔλειψε νὰ σὲ κομματιάσουν τὰ σκυλιά μου. Μὰ ἔλα, δῶσε μου τὸ χέρι σου καὶ σήκω νὰ πᾶμε στὴν καλύβα μου, νὰ σοῦ δώσω κάτι νὰ φᾶς καὶ νὰ πιῆς ».

Ἐμπρός ὁ χοιροθοσκός καὶ πίσω ὁ γέρος κίνησαν γιὰ τὴν καλύβα.

• ΤΞ. Τί μαθείνεις ό 'Οδυσσέας για τὰ σπίτια του..

Στὸ δρόμο ποὺ πήγαιναν, λέει ὁ χοιροβοσκὸς στὸν Ὀδυσσέα:

« Ξένε, μοῦ φαίνεσαι πολὺ βασανισμένος. Μὰ καὶ ποιὸς εἶναι χωρὶς βάσανα σ' αὐτὸν τὸν κόσμο! Μήπως θαρρεῖς πάς κι ἐγὼ ἔχω λιγότερες πίκρες καὶ βάσανα; » Αχ! νὰ ἥξερες τί ὑποφέρω κάθη μέρα γιὰ τὸν καλό μου τὸν ἀφέντη! Ποιὸς ξέρει, ἀν βρίσκεται στὴ ζωή! Καὶ ἀν εἶναι ἀκόμη ζωντανός, ποιὸς ξέρει ποῦ νὰ βρίσκεται καὶ τί βάσανα τραβᾶ, ἐνῶ οἱ ἄλλοι ἔδω τοῦ κατοστρέφουν τὴν περιουσία του! »

Μὲ τὴν ὅμιλία ἔφτασαν κι οἱ δυὸ στὴν καλύβα καὶ μπῆκαν μέσα. Ἀμέσως ὁ Εὔμαιος ἔστρωσε καταγῆς πυκνὰ κλαδιὰ κι ἀποπάνω ἔρριξε μὰ μαλλιαρή καὶ μαλακὴ προβιά. Ἐκεῖ ἔβαλε τὸν ξένο νὰ καθίσῃ.

« Ο 'Οδυσσέας χάρηκε γιὰ τὴ μεγάλη περιποίηση ποὺ τοῦ ἔκαμε ὁ Εὔμαιος καὶ τοῦ εἶπε:

« Μακάρι νὰ σοῦ δώσουν οἱ θεοί, καλέ μου ἀνθρώπε, διτι θέλει ἡ καρδιά σου».

« Ο Εὔμαιος ἀποχρίθηκε:

« Ξένε μου, τὸ ἔχω μεγάλη ἀμαρτία νὰ ἔρθη ξένος στὴν καλύβα μου καὶ νὰ μὴν τὸν καλοδεχτῶ. Οἱ ξένοι κι οἱ ζητιάνοι εἶναι ἀνθρώποι τῶν θεῶν. Λυποῦμαι μονάχα, ποὺ δὲν μπορῶ νὰ σ' εὐχαριστήσω δπως θέλει ἡ ψυχή μου. Οἱ δοῦλοι, καθὼς ξέρεις, δὲν ἔχουν πολλὰ πράματα νὰ δίνουν, καὶ μάλιστα ὅταν ἔχουν καινούρια ἀφεντικά.

» « Αχ, δικούμοιρος δὲν εἶχα τύχη νὰ ξήσῃ δι-

φέντης μου! Αύτος μ' ἀγαποῦσε καὶ θὰ μοῦ ἔδινε
ὅτι δίνουν οἱ καλοὶ ἀφεντικοὶ στοὺς πιστοὺς δού-
λους των. Μὰ τί κάθομαι καὶ λέω; Ἐκεῖνος χάθη-
κε πιά, ποὺ νὰ χαθῇ ὅλη ἡ γενιὰ τῆς Ἐλένης, ποὺ
ἔζειλε στὸν "Αδη τόσα παλικάρια".

Αὐτὰ εἶπε ὁ καλὸς χοιροβοσκὸς καὶ πῆγε στὸ
μαντρὶ κι ἔφερε δυὸς γουρούνακια. Τὰ ἔσφαξε, τὰ
τσουρούφλισε στὴ φωτιά, τὰ ἔκοψε κομμάτια, τὰ πέ-
ρασε στὴ σούβλα καὶ τὰ ἔψητε.

« "Ελα, ξένε μου" λέει τότε στὸν "Οδυσσέα.
« Τρῶγε ἀπ' αὐτὰ ποὺ ἔχομε. Οἱ μεγάλοι χοῖροι, δὲν
εἶναι γιὰ μᾶς. Τοὺς τρῶνε οἱ κακοὶ μνηστῆρες,
ποὺ μαζεύτηκαν στὸ σπίτι τῆς κυρᾶς μου καὶ τοὺς
ρημάζουν, χωρὶς νὰ φοβῶνται οὔτε θεοὺς οὔτε ἀν-
θρώπους.

» Αὐτοί, ξένε μου εἶναι χειρότεροι κι ἀπὸ τοὺς
κλέφτες. Οἱ κλέφτες, ὅμα ἀρπάζουν ὅτι βροῦν, φεύ-
γουν βιαστικά, γιατὶ ἔχουν κάποιο φόβο μέσα τους.
Οἱ μνηστῆρες δὲν τὸ πρωὶ ώς τὸ βράδυ κα-
ταστρέφουν τὴν περιουσία τοῦ ἀφέντη μου χωρὶς κα-
νένα φόβο.

» Δὲν τρῶνε οἱ ἀθεόφοιβοι ἕνα ἢ δυὸς σφαγτὰ τὴν
ἡμέρα τρῶνε πολὺ περισσότερα. "Αν ρωτᾶς καὶ γὰ
ψωμὶ καὶ κρασί, δὲ βρίσκεις λογαριασμό. Οἱ δοῦλοι
κι οἱ δοῦλες δὲν προφταίνουν νὰ κουβαλοῦν. Καὶ
πάλι, μ' ὅλο αὐτὸ τὸ σκόρπισμα ποὺ γίνεται, ὁ
ἀφέντης μου ἔχει ἀκόμη ἀρκετά, γιατὶ ἥταν πολὺ^{πολύ}
πλούσιος. "Έχει ἀκόμη πολλὰ κοπάδια χοίρους,
πρόβατα καὶ γίδια. Τὰ φυλάγουν καλοὶ βοσκοί, καὶ
κάθη μέρα ἔχουν διαταγὴ νὰ φέρνῃ ὁ καθένας στοὺς
μνηστῆρες τὸ κολύτερο σφαγτό. Κι ἐγὼ δὲ κακόμοι-

ροσ κάθε πρωὶ διαλέγω τὸν παχύτερο χοῖρο καὶ τὸν στέλνω στὴν γώρα. Δὲν τὸν πηγαίνω μόνος μου, γιατὶ ἡ καρδιά μου δὲ βαστᾶ νὰ βλέπω μὲ τὰ μάτια μου αὐτὰ ποὺ γίνονται ».

Ἐνῶ ὁ Εὔμαιος μιλοῦσε, ὁ Ὁδυσσέας ἔτρωγε καὶ ἔκανε μὲ τὸ νοῦ του σχέδια, πὼς νὰ σκοτώσῃ τοὺς μνηστῆρες.

ΤΑ. Ο Ὁδυσσέας μιλεῖ μὲ τὸν Εὔμαιο.

Ἄφοῦ χόρτασε ὁ Ὁδυσσέος, ὁ Εὔμαιος τοῦ ἔδωσε ἔνα ἔγγινο ποτήρι γεμάτο κροσί. Ὁ Ὁδυσσέας τὸ ἥπιε μ' εὐχαρίστηση κι ὑστερα τὸν ἐρώτησε.

« Καλέ μου ἀνθρωπε, δὲ μοῦ λὲς τὸ ὄνομα τοῦ ἀφέντη σου; Μπορεῖ νὰ τὸν ἐγνώρισα πουθενὰ οὐ καὶ ἔμαθα τίποτε γι' αὐτόν, καὶ νὰ σοῦ δώσω καμιὰ πληροφορία ».

— « Σώπα, γέρο μου, κι ἀπὸ τέτοια εἴμαστε χορτάτοι. Οὕτε ἡ κυρά μου, οὕτε τὸ παιδί της πιστεύσον πιὰ σὲ τέτοιες πληροφορίες. Ὁποιος ζητιάνος ἔρθη στὸ νησί μας, πάει στὴν κυρά μου καὶ τῆς λέει, πὼς εἶδε τάχα τὸν ἀφέντη μου, τὸν Ὁδυσσέα, καὶ κουβέντιασε μαζί του, καὶ πὼς σὲ λέγεις ήμέρες θὰ γυρίσῃ. Κι αὐτὴ ἡ καημένη τὸν φιλοξενεῖ καὶ τοῦ δίνει πολλὰ δῶρα.

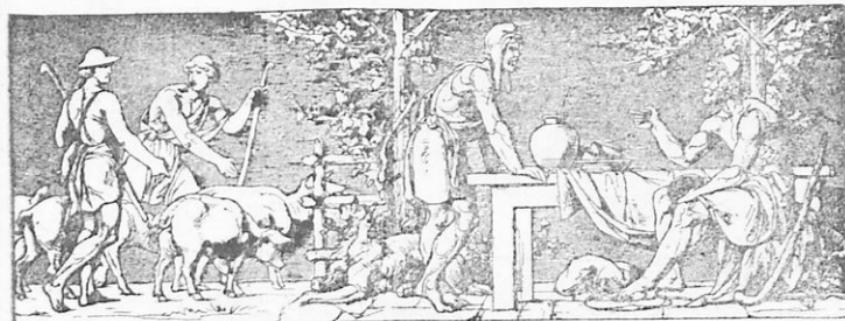
» Κι ἡ ἀφέντιά σου τώρα, γέρο μου, δὲν εἶναι παράξενο νὰ φτιάσῃς καμιὰ τέτοια ίστορία γιὰ νὰ πάρης κανένα ποκάμισο καὶ κανένα πανωφόρι. Μὰ μὴ χάνεις τὸν κόπο σου ὅδικα. Ἐμεῖς δὲν ἔχομε πιὰ καμιὰ ἐλπίδα. Ὁ ἀφέντης μου χάθηκε. Δὲ θὰ τὸν ξαναϊδοῦμε πιά. Ποιὸς ξέρει σὲ ποιὰ διμμουδιὰ;

σαπίζουν τὰ κόκαλά του, ἢ ποιοὶ σκύλοι ἢ ὅρνια τὸν ἔφαγαν! Ἐγώ, δσα χρόνια καὶ ἀν περάσουν, ποτὲ δὲ θὰ τὸν ἔχασω, γιατὶ μ' ἀγαποῦσε σὸν παιδί του. Τέτοιο καλὸ ἀφέντη δὲ θὰ τὸν ἔσαι αβρῶ».

— «Καὶ πῶς σὲ λένε;» ρώτησε ὁ Ὁδυσσέας τὸ χοιροβοσκό.

— «Εὔμαιο» ἀποκρίθηκε ἐκεῖνος.

— «Ἀκουτε λοιπόν, Εὔμοιε. Ἀφοῦ δὲν πιστεύεις στὰ λόγια μου, ἔλα νὰ σοῦ κάτιῳ ὅρκο, πῶς γνωρίζω τὸν Ὁδυσσέα καὶ πῶς γρήγορα θὰ γυρίσῃ. Μὲ ὅλη τὴ φτώχεια ποῦ με δέρνει, δὲ ζητῶ πλη-

Σὲ λέγο γνώσιαν οἱ βεσκοὶ μὲ τὰ κοπάδια τῶν χοίρων. (σελ. 122).

ρωμῇ γιὰ τὴν καλὴ εἰδηση, προτοῦ νὰ ἔρθῃ ἐδῶ ὁ Ὁδυσσέας. Μισῶ σὰν τὸ χάρο τὸν ψεύτη, ποὺ λέει ψέλατα γιὰ νὰ πάρῃ χοήματα. Σοῦ δρκίζομαι λοιπὸν στὸ Δία καὶ στὸ ψωμὶ ποὺ τρώμε τὴ στιγμὴ αὐτῆ, πῶς δὲ ἀφέντης που αὐτὸν τὸ μῆνα ἢ στὴν ἄρχῃ τοῦ ἄλλου θὰ εἶναι ἐδῶ».

«Ο καλὲς χοιροβοσκὸς χαμογέλασε καὶ εἶπε :

«Ἐλα, γρο, πίνε ἥσυχα τὸ κρασί σου κι ἀφησε τὰ παραμύνια σου. Ἄς ἀλλάξωμε διμιλία, γιατὶ ραγίζεται ἡ καρδιά μου, ὅταν κανεὶς μοῦ θυμίζῃ τὸν ἀφέντη μου. Ἄμποτε νὰ γυρίσῃ, δπας λαχτα-

ροῦν δὲ γερο-Λαέρτης δὲ πατέρας του, ἥ Πηνελόπη καὶ δὲ Τηλέμαχος.

» Καὶ τώρα σὰ νὰ μὴ μᾶς ἔρταναν ὅσα τραβοῦμε, μᾶς ἥρθε καὶ ἄλλη συμφορά. Δὲν ξέρω ποιες κακὸς δαίμονας ἔβαλε στὸ νοῦ του Τηλεμάχου νὰ πάη στὴν Πύλο καὶ στὴν Σπάρτη, μήπως μάθη τίποτε γιὰ τὸν πατέρα του. Οἱ μνηστῆρες τὸ ἔμαθαν πὼς ἔφυγε, καὶ παραφυλάγουν μὲ τὸ πλοῖο νὰ τὸν σκοτώσουν στὸ γυρισμό. Οἱ θεοὶ ἀς βάλουν πιὰ τὸ χέρι τους.«

» Τώρα, γέρο μου, εἶναι ἥ δική σου σειρά, νὰ μοῦ πῆς ἀπὸ ποὺ ἔρχεσαι, πιὰ εἶναι ἥ πατρίδα σου καὶ τί βάσανα είχες ».

ΤΕΣ. Ηώς ὁ Εὔμαιος περιποιήθηκε τὸν Ὀδυσσέα.

»Ο Ὀδυσσέας θυμήθηκε τὴ συμβουλὴ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ δὲ φανέρωσε στὸν Εὔμαιο ποιὸς εἶναι. «Εφτιασε μὲ τὸ νοῦ του μιὰ πλαστὴ ιστορία καὶ εἶπε πὼς ὅταν ἦταν νέος, πολέμησε στὴν Τροία, καὶ κεῖ εἶχε γνωρίσει τὸν Ὀδυσσέα. Πλανήθηκε σὲ πολλοὺς τόπους. Σ' ἑνα τοξίδι κακοὶ ἄνθρωποι τοῦ ἀρπάξαν δὲ, τοῦ φόρεσαν αὐτὰ τὰ κουρέλια καὶ τὸν πέταξαν σὲ μιὰν ἄκοη τοῦ νησιοῦ.

Στὸ μεταξὺ βασίλεψε δὲ ἥλιος καὶ σὲ λίγο γύρισαν οἱ βοσκοὶ μὲ τὰ κοπάδια τῶν χοίρων καὶ τοὺς ἔκλεισαν στὰ μαντριά τους. Τότε δὲ χοιροβοσκὸς γιὰ νὰ τιμῆσῃ τὸν ξένο ἔσφαξε ἑναν παγὴν χοῖρο πέντε χρονῶν, τὸν ἔκοψε κομμάτια, τὰ πέρασε στὶς σούβκες καὶ τὰ ἔψησε.

Τὸ πρῶτο κομμάτι τὸ ἀφιέρωσε στοὺς θεούς.
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

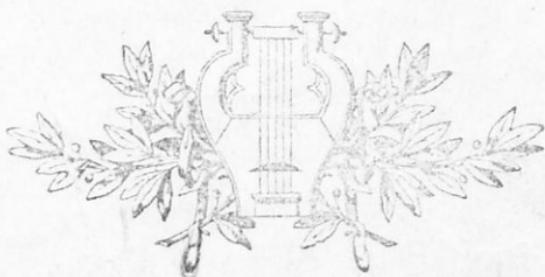
Τὰ ἄλα τὰ μοίρασε στοὺς συντρόφους του. Στὸν Ὀδυσσέα ἔδωσε τὸ καλύτερο κομμάτι, τὴν ράχη δλό-
κληρη.

“Ο Ὀδυσσέας χάρηκε γιὰ τὴν μεγάλη τιμὴ ποὺ
τοῦ ἔκαμε δὲ Εὔμαιος καὶ τοῦ εἶπε :

«Μακάρι νὰ σὲ ἀγαπήσουν δῆλοι οἱ θεοὶ δπως
ἔγὼ σὲ ἀγάπησα, γιατὶ ἂν καὶ μὲ βλέπεις σὲ τέτοια
κατάσταση, μὲ δέχεσαι τόσο φιλόξενα ».

“Υστερα δὲ Εὔμαιος τοῦ ἔστρωσε προβιὲς γιὰ
νὰ κοιμηθῇ κοντὰ στὴ φωτιά. Ἐκεῖ ἔαπλώθηκε δὲ
Ὀδυσσέας καὶ σκεπάστηκε μὲ μιὰ χοντρὴ καὶ μεγά-
λη κάπα, ποὺ τοῦ ἔδωσε γιὰ σκέπασμα δὲ χοιρο-
βοσκός.

“Ο Εὔμαιος κρέμασε ἀπὸ τὸν ὄμο του τὸ σπα-
δί του καὶ τυλίχτηκε καλὰ μὲ τὸ μεγάλο πανωφό-
ρι του. Ἐπειτα καληνύχτησε τὸν ξένο του καὶ πῆ-
γε, δπως συνήθιζε, νὰ κοιμηθῇ κοντὰ στοὺς χοί-
ρους, μέσα σὲ μιὰ βαθιὰ σπηλιὰ ποὺ δὲν τὴν ἐπια-
νε δ βοριάς.

ΜΕΡΟΣ Δ'

ΤΕ. Η Ἀθηνᾶ συμβουλεύει τὸν Τηλέμαχο.

Ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ πῆγε στὴ Σπάρτη.

Ἔταν νύχτα κι ὅλοι κοιμόνταν στὸ παλάτι τοῦ Μενελάου.

Ἡ Ἀθηνᾶ μπῆκε μέσα καὶ βρῆκε τὸν Τηλέμαχο ἄγρυπνο, γιατὶ ἡ ἔνοια τοῦ πατέρα του δὲν τὸν ἀφήνε νὰ κλείσῃ μάτι.

«Τηλέμαχε, τοῦ λέει ἡ θεά, δὲν εἶναι πιὰ καλὸ νὰ μένης μακριὰ ἀπὸ τὸ σπίτι σου. Ἡ μητέρα σου ἔμαθε πώς ἔφυγες μὲ πλοῖο κι ἔχει μεγάλη λύπη. Ἀκουσε καὶ ἔνα ἄλλο. Στὸ στενὸ ποὺ εἶναι ἀνάμεσα στὴν Κεφαλληνία καὶ στὴν Ἰθάκη, σοῦ ἔχουν στήσει καρτέρι οἱ μνηστῆρες γιὰ νὰ σὲ σκοτώσουν. Γι' αὐτό, ἂμα φτάσης κοντὰ σ' αὐτὰ τὰ νησιά, νὰ προσέξῃς νὰ περάσης ἀπὸ κεῖ νύχτα καὶ πολὺ μακριὰ ἀπὸ τὴ στεριά. Κι ὅταν φτάσης στὸ πιὸ κοντινὸ ἀκρογιάλι τῆς Ἰθάκης, στεῦλε τὸ πλοῖο καὶ τοὺς συνιδόφους σου στὴ χώρα, καὶ σὺ πήγαινε στὴν καλύβα τοῦ πιστοῦ σου χοιροβοσκοῦ, στὸν Εῦμαιο, νὰ περάσης ἐκεῖ τὴ νύχτα. Μὴ λησμονήσης νὰ εἰδοποιήσῃς τὴ μητέρα σου πώς γίρισες ἀπὸ τὸ ταξίδι σου γερός.»

ΤΩ. Ο Τηλέμαχος γυρέζει στὴν Ἰθάκη.

“Οταν ἀρχισε νὰ γλυκοχαράζῃ, δὲν Τηλέμαχος ξύπνησε τὸν Πεισίστρατο καὶ τοῦ εἶπε:

«Σήκω, Πεισίστρατε, πρέπει νὰ φύγωμε ἀμέσως».

— «Ἄς περιμένωμε λόγο, τοῦ λέει δὲ Πεισίστρατος, ώσπου νὰ σηκώθοῦν δὲ Μενέλαος καὶ ἡ Ἐλένη».

Οταν φώτισε καλὰ ἡ μέρα, σηκώθηκε καὶ δὲ Μενέλαος καὶ εἶδε τοὺς νέους, ποὺ ἦταν ἔτοιμοι γιὰ ταξίδι.

«Μενέλος» τοῦ λέει τότε δὲ Τηλέμαχος, «ἀρκετὲς ἡμέρες μείναμε στὸ παλάτι σου. Εἶναι καιρὸς πιὰ νὰ γυρίσω στὴν πατρίδα μου».

Ο Μενέλαος ἀποκρίθηκε :

«Δὲν ἥθελα νὰ φύγησ τόσο γρήγορα, παιδί μου, μὰ ἀφοῦ ἐσὺ τὸ θέλεις, πάγανε στὸ καλό. Μεῖνε μονάχα μιὰ στιγμὴ ἀκόμη, γιὰ νὰ ἐτοιμάσω τὰ δῶρα ποὺ θὰ σοῦ δώσω».

Κι ἀμέσως πηγαίνει μὲ τὴν Ἐλένη στὴ μοσκομυρισμένη κάμαρα, ποὺ φύλαγαν τὰ πλούτη τους. Ο Μενέλαος πῆρε ἔνα χρυσό ποτήρι καὶ ἔνα μικρὸ ἀσημένιο πιθαράκι, ποὺ ἦταν τὰ χείλη του χρυσά. Η Ἐλένη διάλεξε ἔναν πέπλο δλοκέντητο, πολὺ πολὺ ωραῖο, ποὺ τὸν είχε ιεντήσει μὲ τὰ γέρια της.

Ο Τηλέμαχος εὐχαρίστησε τὸ βασιλικὸ ζευγάρι γιὰ τὰ πολύτιμα δῶρα καὶ γιὰ τὴν εὐγενικὴ φιλοξενία.

Πλεύσιο τραπέζῃ τοὺς πεδίμενε. Ἐφαγαν καλὰ καὶ ἤπιαν· ύστερα ἀποχαιρέτησαν τὸ Μενέλαο καὶ τὴν Ἐλένη, ἀνέβηκαν στὸ ἄμφει καὶ ἔκεινησαν.

Τὸ ἄλογα πετοῦσαν σὸν πουλιά καὶ τὸ ἀπόγεμα τῆς ἄλλης ἡμέρας ἔφτασαν στὴν Πύλο. Ἐκεῖ δὲ Τηλέμαχος λέει στὸν Πεισίστρατο :

« Γλυκέ μου φίλε, θὰ κάμης αὐτὸ ποὺ θὰ σοῦ ζητήσω; Ἐμεῖς εἴμαστε φίλοι ἀπὸ τὰ γονικά μας, ἔχομε τὴν ἴδια ἡλικία κι αὐτὸ τὸ ταξίδι μᾶς ἔκαμε ν' ἀγαπήσωμε ὁ ἔνας τὸν ἄλλο σὰν ἀδερφό. Σὲ παρακαλῶ λοιπόν, μὴ μὲ πᾶς στὸ σπίτι σος. Ὁ πατέρας σου θὰ θελήσῃ νὰ μὲ κρατήσῃ γιὰ νὰ μὲ φιλοξενήσῃ, κι ἐγὼ βιάζομαι πολὺ νὰ φτάσω στὴν πατρίδα μου».

•Ο Τηλέμαχος καὶ δίπεισίστρατος ἀνίβηκαν στ' ἀμάξι
καὶ ἔκεινησαν (σελ. 125).

— «Γι' ἀγάπη σου θὰ κάμω αὐτὸ ποὺ μοῦ ζητᾶς» εἶπε δίπεισίστρατος, κι ἀμέσως ἔστρεψε τ' ἄλογα γιὰ τὸ ἀκρογιάλι, δπου περίμενε τὸ πλοῖο. Ηγε τὰ δῶρα ἀπὸ τὸ ἀμάξι καὶ τὰ ἔβαλε στὴν πρύμη. Ἀποχαιρέτησε τὸν Τηλέμαχο, τοῦ εὐχήθηκε καλὸ ταξίδι καὶ γύρισε τ' ἄλογα γιὰ τὴν Πύλο.

Οἱ ναῦτες ἔλυσαν τὰ παλαμάρια, ὅπλωσαν τὰ πανιὰ κι ἔβαλαν πλώρη γιὰ τὴν Ἱθάκη. Η Ἀθηνᾶ τοὺς ἔστειλε πρύμο ἀεράκι καὶ τὸ πλοῖο πετοῦσε σὰ σαΐτα πάνω στὰ κύματα.

Μὲ τὴ βοήθεια τῆς θεᾶς γλίτωσε δίπεισίστρατος ἀπὸ τὸ καρτέρι ποὺ τοῦ εἶχε στήσει δίπεισίστρατος. Ἐφτασε σὲ μιὰ ἔρημη ἀκρογιάλιὰ τῆς

Ίθάκης καὶ μόλις πήδησε ἔξω εἶπε στοὺς συντρόφους του:

« Ἐσεῖς πηγαίνετε μὲ τὸ πλοῖο στὴ γώρα. Ἔγὼ θὰ πάω στὴν ἔξοχήν, νὰ ίδω τὶ γίνεται στὰ κτήματά μου ».

Καὶ κίνησε ἵσια γιὰ τὴν καλύβα τοῦ χοιροβοσκοῦ του.

ΤΣ. Ο Τηλέμαχος στὸν Εὔμαιο.

Ο Όδυσσεας κι ὁ Εὔμαιος ξύπνησαν πολὺ πρωΐ.

Μόλις σηκώθηκαν, ὁ Εὔμαιος ἐστειλε τοὺς ἄλλους βοσκοὺς στὰ λιβάδια μὲ τοὺς χοίρους. Αὐτὸς ἔμεινε στὴν καλύβα μὲ τὸν Όδυσσέα.

Ἐξαφνα ὄκοντικαν πατήματα. Οἱ σκύλοι δμως δὲ γάργισαν, μόνο κουνοῦσαν τὴν οὐρά τους. Ο Όδυσσεας εἶπε τότε στὸν Εὔμαιο:

« Χωρὶς ἄλλο κάποιος φίλος σου ἔρχεται, γιατὶ τὰ σκυλιὰ δὲ γαβγίζουν ».

Πρὸν τελειώσῃ τὴν δμιλία του, ὁ Τηλέμαχος μπῆκε στὴν αὐλή. Ο Εὔμαιος ξαφνίστηκε, τινάχτηκε ἀπάνω κι ἔτρεξε νὰ καλοδεχτῇ τὸν κύριο του. Τὸν ἀγκάλιασε, ὅπως ἀγκαλιάζει ὁ πατέρας τὸ μονάκριβό του παιδί, ποὺ γυρίζει ἀπὸ τὰ ξένα, τοῦ φίλησε τὰ κέρια καὶ τοῦ εἶπε μὲ μάτια δακρυσμένα:

• Ήρθες, Τηλέμαχέ μου, καλέ μου ἀφέντη! Μεγάλη ἀνησυχία είχα μήπως δὲ σὲ ξαναϊδῶ. Ἐλα, παιδί μου, ἔλα μέσα νὰ χαρῇ ἡ παρδιά μου, ποὺ ἥρθες στὴν καλύβα μου μόλις γύρισες ἀπὸ τὸ ταξίδι σου. Τώρα δὲν ἔρχεσαι συχνὰ ἔδω ἔξω. Σοῦ ἀρέσει νὰ μένης στὴ γώρα καὶ νὰ βλέπης τοὺς καταραμένους μνηστῆρες ».

Ο Τηλέμοχος ἀποκρίθηκε:

«Ηρθες, Τηλέμαχέ μου, αὐλέ μου φρέντη!» (σελ. 127)

« Καλέ μου Εῦμαιε, ἐγὼ πάντα σὲ ψυμοῦμαι.
Καὶ τώρα ἐπίτηδες ἥρθα ἐδῶ, γιὰ νὰ σὲ ἵδω καὶ
γιὰ νὰ μάθω τί κάνει ἡ μητέρα μου ».

— « Ἡ μητέρα σου, παιδί μου, εἶπε δὲ Εὔμαιος,
κλαίει κι ἀναστενάζει νύχτα μέρα ».

Ο Τηλέμαχος ἔδωσε τὸ κοντάρι του στὸν Εὔ-
μαιο κι ὑστερα μπῆκε στὴν καλύβα.

Ο Ὁδυσσέας ἀμέσως σηκώθηκε καὶ πρόσφερε τὴ
θέση του στὸ νέο. Ο Τηλέμαχος δὲ δέχτηκε καὶ τοῦ
εἶπε :

« Κάθισε ξένε, στὴ θέση σου· θὰ βρεθῇ καὶ
γιὰ μένα τόπος. Ο Εὔμαιος θὰ φροντίσῃ γι' αὐτό ».

Ο Ὁδυσσέας ξανακάθισε στὴ θέση του. Σ' αὐτὸ
τὸ μεταξὺ δὲ Εὔμαιος ἔκοψε τρυφερὰ κλαδιά, τὰ
στρωσε καταγῆς κι ἅπλωσε ἀπάνω μαλακὲς προβιές.
Ἐκεῖ κάθισε τὸ μονάκριβο παιδί του Ὁδυσσέα.

Κοιτάζοντας τὸν ξένο δὲ Τηλέμαχος ρώτησε τὸ
χοιροβόητό.

« Απὸ ποῦ σοῦ ἥρθε αὐτὸς δὲ ξένος καὶ τί θέ-
λει; »

— « Μοῦ εἶπε, ἀποκρίθηκε δὲ Εὔμαιος, πῶς εἶναι
ἀπὸ τὴν Κρήτη, πῶς πλανήθηκε χρόνια πολλὰ στὰ
ξένα, καὶ πῶς βασανίστηκε πολύ. Μοῦ ἥρθε στὴν
καλύβα μὲ τὴν ψυχὴ στὸ στόμα καὶ τὸν ἐλυπήθηκε
πολύ. Εἶχα σκοπὸν ὑστερα ἀπὸ δυὸ μέρες νὰ τὸν
στείλω στὸ παλάτι, γιατὶ ἐδῶ ὅσο κι ἄν θέλω, δὲν
μπορῶ νὰ τὸν περιποιηθῶ ».

— « Εὔμαιε, εἶπε δὲ Τηλέμαχος, πῶς νὰ δεχτῶ
τὸν ξένο στὸ παλάτι μου, ποὺ οἱ κακοὶ μνηστῆρες
οὕτε στιγμὴ δὲ θὰ τὸν ἀφήσουν ἵσυχο; Καὶ ἐγὼ
τότε θὰ λυποῦμαι, ποὺ δὲ θὰ μπορῶ νὰ τὸν βοηθή-
κουειν· Κονιδάρη· Καλαρᾶ, Οδύσσειον, Εἰδ. η, Β)7)35 9

σω. Μιὰ φορὰ ποὺ ἥρθε στὴν καλύβα σου, κράτη-
σέ τον ἐδῶ. Ἐγὼ θὰ σοῦ στείλω καὶ φαγητὰ καὶ
ροῦχα. Κι ἀργότερα θὰ φροντίσω νὰ τὸν στείλω δ·
που θέλει ἡ καρδιά του ».

Δειλὰ δειλὰ μίλησε κι ὁ Ὀδυσσέας τότε καὶ εἶπε :

« Καλό μου βασιλόπουλο, σ' εὐχαριστῶ πολὺ πο-
λὺ γιὰ τὰ καλά σου λόγια. Μὰ ὁ νοῦς μου δὲν
τὸ χωρεῖ, πῶς ἔνα παλικάρι σὰν καὶ σένα ἀφήνει
στὸ παλάτι του νὰ κάνουν δὲν τι θέλουν οἱ μνηστῆ-
ρες. Ἄν ἦμουν νέος δπως σύ, καὶ παιδὶ τέτοιου
ξακουσμένου πατέρα, ἂς μου ἔκοβαν ἀμέσως τὸ κε-
φάλι μου, ἀν δὲν τοὺς σκότωνα δλους. Καὶ ἀν δὲν
τὸ κατώρθωνα, γιατὶ θὰ ἤταν πολλοί, θὰ προτι-
μοῦσα νὰ πέσω νεκρὸς μέσα στὸ παλάτι μου παρὰ
νὰ βλέπω κάθε μέρα τὸ ἄπορεπά των καμώματα ».

— « Ξένε, ἀποκρίθηκε ὁ Τηλέμαχος, μὲ τὸ δίκιο
σου τὰ λὲς αὐτά, γιατὶ δὲν ξέρεις καλὰ τί τρέχει.
Οἱ μνηστῆρες δὲν εἶναι πέντε ἢ δέκα. Εἶναι δλα τὰ
καλύτερα παλικάρια ἀπὸ τὰ νησιὰ γύρω κι οἱ καλύ-
τεροι νέοι τῆς Ἰθάκης. Χωρὶς ἄλλο θὰ μὲ θανάτω-
ναν, ἀν ἔλανα αὐτὸ ποὺ εἶπες τώρα. Μὰ δλα αὐτὰ
εἶναι στὸ χέρι τῶν θεῶν. Καὶ τώρα, Εὔμαιε, πήγαινε
στὴ χώρα καὶ πὲς κρυφὰ στὴ μητέρα μου πῶς γύρι-
σα καλὰ ἀπὸ τὴν Πύλο καὶ εἶμαι ἐδῶ ».

Ο Εὔμαιος ἀμέσως φόρεσε τὰ πέδιλά του, πήρε
τὸ ραβδί του καὶ ξεκίνησε βιαστικά.

79. Ο Τηλέμαχος γνωρίζει τὸν Ὀδυσσέα.

Μόλις ἔφυγε ὁ Εὔμαιος καὶ νά, προβάλλει μὲ τὴ
θεῖκή της δψη ἡ Ἀθηνᾶ ἔξω ἀπὸ τὴν καλύβα καὶ
κάνει νόημα στὸν Ὀδυσσέα νὰ βγῆ ἔξω.

Ο Τηλέμαχος δὲν τὴν εἶδε οὔτε κατάλαβε τίποτε. Μονάχα δὲ Οδυσσέας τὴν εἶχε δεῖ καὶ βγῆκε.

Τότε ἡ Ἀθηνᾶ τοῦ εἶπε:

«Οδυσσέα, καιρὸς εἶναι πιὰ νὰ φανερωθῆς στὸ παιδί σου. Συλλογιστῆτε τώρα μαζί, μὲ τί τρόπο θὰ τιμωρήσετε τοὺς μνηστῆρες. Νὰ ἔχετε θάρρος. Ἐγὼ πάντα θὰ εἴμαι ποντά σας καὶ θὰ σᾶς βοηθήσω».

Αὐτὰ τοῦ εἶπε ἡ Ἀθηνᾶ καὶ τὸν ἄγγιξε μὲ τὸ χειρό της ραβδί. Κι ἀμέσως δὲ ἀσχημος καὶ καταθρωμένος γέρος μεταμορφώθηκε σὲ ἄντρα δμορφο, δυνατὸ καὶ καλοφορεμένο.

Ἡ θεὰ τότε ἔγινε ἄφαντη καὶ δὲ Οδυσσέας μπήκε στὴν καλύβα.

Ο Τηλέμαχος μόλις εἶδε τὸν ξένο τόσο ἀλλιώτικο, τινάχτηκε ἀπάνω τρομαγμένος καὶ δὲν τολμοῦσε νὰ τὸν κοιτάξῃ στὸ πρόσωπο. Πέρασε ἀρκετὴ φραντσού νὰ συνέρθη. Καὶ τότε λέει μὲ φωνῇ τρεμουλιαστὴ ἀπὸ τὴ συγκίνηση:

«Ξένε, τώρα μοῦ φαίνεσαι πολὺ διαφορετικὸς ἀπὸ δὲ τι ἥσουν πρωτύτερα. Μὴν εἶσαι θεός; Γιατὶ μονάχα οἱ θεοὶ ἀλλάζουν μορφή».

— «Δὲν εἴμαι θεός, παιδί μου, ἀποκρίθηκε δὲ Οδυσσέας. Είμαι δὲ πατέρας σου».

Κι ἔτρεξε στὸν Τηλέμαχο, τὸν ἔσφιξε στὴν ἄγκα-
λιά του, τὸν ἐφίλοῦσε κι ἄφηνε νὰ τρέχουν τὰ δά-
κρυά του, ποὺ τὰ κρατοῦσε ὡς ἐκείνη τὴν σιγμή.

Ο Τηλέμαχος δῆν πίστευε ἀκόμη. Ἡθελε-
νὰ τὸν καλοεξετάση πρῶτα. Τὸν ἐξώτησε λοιπὸν γιὰ
πράματα τοῦ σπιτιοῦ τοις, ποὺ δῆν τὰ ἥξερε ἄλλος
κανεῖς. Κι δταν πιὰ βεβιώθηκε πῶς εἶχε ἐμπρός του
τὸν πατέρα του, ἔχυσε δάκρυα χαρᾶς καὶ τὸν ἐφίλοῦσε.

«Πατέρα μου, γλυκέ μου πατέρα!» ἔλεγε ὁ Τη-
λέμαχος.

— «Παιδί μου ἀγαπημένο!» ἀταντοῦσε ἐκεῖνος.

Κι οἱ δυό τους ἀπὸ τὴν χαρά τους ἔκλαιαν πολλὴ
δρα.

Ο Τηλέμαχος τέλος ρώτησε τὸν πατέρα του, πῶς
ἔφτασε στὸ νησὶ ὕστερα ἀπὸ τόσα χρόνια καὶ ποιοὶ
τὸν ἔφεραν.

Ο Ὀδυσσέας τοῦ διηγήθηκε μὲ λίγα λόγια πῶς
ἥρθε ἀπὸ τὸ νησὶ τῶν Φαιάκων.

«Καὶ τώρα, παιδί μου, εἶπε, πρέπει νὰ συλλογι-
στοῦμε πῶς νὰ τιμωρήσωμε τοὺς μνηστῆρες. Πές μου
λοιπὸν πόσοι καὶ ποιοὶ εἶναι, γιὰ νὰ δοῦμε ἂν εἴμα-
στε ἀρκετοὶ οἱ δύο μας, ἢ ἂν θὰ χρειαστοῦμε κι ἄλ-
λους νὰ μᾶς βοηθήσουν».

— «Πατέρα μου, συχνὰ ἄκουα νὰ λένε γιὰ τὴν
ἔξυπνάδα σου καὶ τὴν παλικαριά σου. Αὐτὸ δμως ποὺ
μοῦ λές τώρα, μοῦ φαίνεται σὰν ἀπίστευτο. Πῶς θὰ
μπορέσωμε, δυὸ ἄνθρωποι ἐμεῖς, νὰ πολεμήσωμε μὲ
τόσο πλῆθος; Οἱ μνηστῆρες οὕτε δέκα εἶναι οὕτε
εἴκοσι· εἶναι περισσότεροι ἀπὸ ἑκατό. Γι' αὐτὸ σκέψου-
καλύτερα ποιοὺς ἄλλους νὰ καλέσωμε γιὰ νὰ μᾶς
βοηθήσουν».

ΒΟ. Ό 'Οδυσσέας συμβουλεύει τὸν Τηλέμαχο.

‘Ο ‘Οδυσσέος εἶπε τότε στὸν Τηλέμαχο :

« Ἐχεις θάρρος, παιδί μου. Ἐχομεις τοὺς θεοὺς βοηθούς. Καὶ τώρα ἀκούσει τί νὰ κάμης. Ἀμα χαράξῃ, νὰ πᾶς στὴ χώρα καὶ νὰ φερθῆς στοὺς μνηστῆρες ὅπως καὶ πρῶτα. Ἅρα, ὅτερα θὰ μὲ φέρῃ καὶ μένα ὁ χοιροβοσκὸς μεταμορφωμένο σὲ ζητιάνο. Ἄν οἱ μνηστῆρες μὲ περιγελάσουν ἢ μὲ βρίσουν ἢ μὲ χτυπήσουν μὲ τὰ δπλα τους, κάνε τὸν ἀδιάφορο καὶ μὴ θυμωνεῖς. Μόνο συμβούλευε τους μὲ τρόπο μαλακί, νὰ μὴ μὲ μεταχειρίζωνται ἀπρεπα. Αὐτοὶ δικις βέβαια δὲ θὰ σ’ ἀκούσουν.

» Ἀκούσει καὶ τοῦτο ἀκόμη. Κανεὶς νὰ μὴ μάθῃ πῶς γύρισα κι εἴμαι ἐδῶ μήτε ἡ μητέρα σου, μήτε ὁ γερό Λαέρτης, μήτε ὁ χοιροβοσκός, μήτε κανεὶς ἀπὸ τοὺς σπιτικούς».

ΒΙ. Ό Τηλέμαχος γυρέζει στὴ χώρα.

Ἐνῶ ὁ ‘Οδυσσέας μιλοῦσε ἀκόμη μὲ τὸ παιδί του, ὁ Εὔμαιος γύρισε ἀπὸ τὴ χώρα. Μὰ προτοῦ φτάσῃ στὴν καλύβα ἡ Ἀθηνᾶ ξανάκαμε τὸν ‘Οδυσσέα καθὼς ἦταν πρίν.

Καὶ οἱ δύο ὑποδέχτηκαν μὲ χαρὰ τὸν πιστὸ ὑπηρέτη. Ὅστερα κάθισαν καὶ οἱ τρεῖς στὸ τροστένι κι ἔφαγαν, κι ἔπειτα πῆγαν νὰ κοιμηθοῦν.

Τὸ πρωί, μόλις ξύπνησαν, ὁ Τηλέμαχος λέει τοῦ χοιροβοσκοῦ :

« Καλέ μου Εὔμαιε, ἐγὼ τώρα θὰ πάω στὴ χώρα. Σὺ ἀργότερα διδήγησε τὸν ξένο ὥς ἐκεῖ. Στὴ χώρα αἱς ζητιανεύῃ. Ἐκεῖ θὰ βρῇ πολλοὺς γιὰ νὰ τοῦ δώσουν ἔνα ξεροκόμματο καὶ μιὰ σταλιὰ κρασί».

‘Ο Τηλέμαχος φόρεσε τὰ πέδιλά του, πῆρε τὸ κοντάρι του κι ἔφυγε βιαστικὸς γιὰ τὴν χώρα.

Πρώτη ποὺ εἶδε τὸν Τηλέμαχο, ὅταν μπῆκε στὸ παλάτι, ἥταν ἡ Εύρυκλεια. Ἡ γριὰ ἔτρεξε καὶ τὸν καλοδέχτηκε κλαίοντας ἀπὸ τὴν χαρά της. Μιὰ ἄλλη δούλα, ἀπὸ τὶς πιὸ πιστές, ἔτρεξε ἀμέσως στὴν κάμαρα τῆς βασίλισσας, νὰ τῆς φέρῃ τὴν καλὴν εἰδηση.

Ἡ Πηνελόπη κατέβηκε τρεχάτη τὶς σκάλες, ἀγκάλιασε τὸ παιδί της, τὸ γλυκοφίλησε στὰ μάτια καὶ τοῦ εἶπε μὲν παράπονο:

«Ἔχθες, Τηλέμαχέ μου, γλυκό μου φῶς! Ἔχθες, χαρὰ τῆς ζωῆς μου! Ἄ! τί φόβο εἶχα μήπως δὲ σὲ ξανάβλεπα! Πές μου τώρα, παιδί μου, τί ξμαθεῖς καὶ τί ἀκουσεῖς γιὰ τὸν πατέρα σου;»

Μὲ τί χαρὰ θὰ τῆς ἔλεγε ὁ Τηλέμαχος πῶς ἦρθε ὁ πατέρας του! Μὰ δὲν ἥταν ὡρα ἀκόμη νὰ τῆς τὸ φανερώσῃ· γι’ αὐτὸν τῆς εἶπε:

«Μητέρα, μὴ μοῦ κάνεις πιὸ μεγάλη τὴν λύπη μου. Φτάνει ποὺ μόλις γλίτωσα ἀπὸ τὸ μεγάλο κίνδυνο. Ἀνέβα στὸ θάλαμό σου, λούσου, φόρεσε δλοκάθαρα ροῦχα καὶ τάξε σὲ δλους τοὺς θεοὺς πλούσια δῶρα, νὰ μᾶς δώσουν αὐτὸν ποὺ θέλομε.»

---

82. Ο Μελάνθεις δρέπει τὸν Θεούσσει
καὶ τὸν Εὔρυκτο.

Στὸ μεταξὺ οἱ μνηστῆρες εἶχαν μαζευτῇ στὴν αὐλὴ τοῦ παλατιοῦ καὶ διασκέδαζαν μὲν φωνές, φίγοντας τὸ λιθάρι ἢ τὸ κοντάρι. Μαζί τους ἥταν κι ἘἈντίνοος, ποὺ μόλις εἶχε γυρίσει ἀπὸ τὸ καρτέρι μὲ δλους τοὺς συντρόφους του.

Ἐτσι περνοῦσαν πάντα κάθε πρωί, ὥσπου νὰ ἔρθη ἡ ὁρα καθίσουν στὸ τραπέζι.

Ο Εὔμαιος μὲ τὸ ζητιάνο εἶχαν ἔκεινήσει κι ἔφτασαν κοντὰ στὴ χώρα. Ἐκεῖ ἦταν μιὰ ὁραία βρύση. Τὸ κρύο καὶ κρουσταλλένιο τῆς νερὸς κατέβαινε ψηλὰ ἀπὸ τὸ βουνό.

Ἐκεῖ τοὺς βρῆκε ὁ Μελάνθιος, ὁ γιδοβοσκὸς τοῦ Ὁδυσσέα. Εἶχε μαζί του καὶ δύο ἄλλους βιοσκούς, ποὺ ἔφερναν, δπως πάντα, στοὺς μνηστῆρες δυὸς γίδια ἀπὸ τὰ καλύτερα.

Ο Μελάνθιος, μόλις τοὺς εἶδε, ἀρχισε νὰ γελᾶ καὶ νὰ λέη :

« Τί ταιριασμένο ζευγάρι ! Ο ἔνας κουρελιάρης δδηγεῖ τὸν ἄλλο. Ομοιος τὸν δμοιο !

» Καὶ δὲ μᾶς λές, καταραμένε γοιδοβοσκέ, ποὺ τὸν πᾶς αὐτὸν τὸν βρωμερὸ φωμοζήτη, τὸ γεροκαμπούρη, ποὺ γυρίζει ἀπὸ πόρτα σὲ πόρτα καὶ ἔννει τὶς πλάτες του, καὶ ψωμοζήτα δλοένα ; Δὲ μοῦ τὸν δίνεις νὰ μοῦ φυλάγῃ τὴ στάνη, νὰ μοῦ σορώνη τὸ μαντρὶ καὶ νὰ κόβῃ τρυφερὰ κλαδιὰ γιὰ τὶς γίδες μου ; Κι ἐγὼ πάλι θὰ τοῦ δίνω νὰ πίνη τυρόγαλα γιὰ νὰ παχύνη

» Μὰ τί κάθομαι καὶ λέω ! Εἶναι αὐτὸς γιὰ δουλειά ; Ἐχει πιὰ συνηθίσει νὰ γεμίζῃ τὴν ἀχόρταγη κοιλιά του μὲ τὴ ζητιανιά. Κακομοίρη, τί ἔχεις νὰ τραβήξης ἀν πατήσης στὸ παλάτι ! Μὲ τὰ σκαμνιὰ θὰ σου σπάσουν τὰ πλευρά σου οἱ μνηστῆρες ! »

Αὐτὰ εἶπε ὁ Μελάνθιος καὶ περνώντας ἔδωσε μιὰ κλοτσιὰ στὸν Ὁδυσσέα.

Ἐκεῖνος τὸν ἀγριοκοίταξε καὶ σήκωσε τὸ χοντρὸ ραβδὶ του νὰ χτυπήσῃ τὸ Μελάνθιο κατακέφα-

λα' μὰ κρατήθηκε. Ὁ Εὔμαιος δύνασε πάρα πολὺ κι ἀρχισε νὰ τὸν φοβερῆν καὶ νὰ τοῦ λέη :

« "Α ! ἐλεεινέ ! " Αμα ἔρθη ὁ Ὅδυσσεας, τότε θὰ δῆς τί ἔχεις νὰ πάθης ! Γυρεῖες καμαρώνοντας ἀπὸ τὸ πρωί ώς τὸ βράδυ στοὺς δρόμους καὶ ἀφήνεις νὰ οημάζουν τὰ κοπάδια τοῦ ἀφεντικοῦ μας ».

— « Τί λέεις, ἄθλιε ; » ἀποκρίθηκε ὁ γιδοβοσκός. « Εμένα φοβερεῖεις ; Ἐγὼ δὲν ἔχω κανένα ἀνάγκη· ἂς εἶναι καλὰ οἱ μνηστῆρες. Μόνο νὰ δώσουν οἱ θεοὶ νὰ χαθῆ γρήγορα καὶ ὁ Τηλέμαχος δπως χάθηκε καὶ ὁ πατέρας του· κι ἔτσι νὰ ξεκληρίσῃ ἡ γενιὰ τοῦ Λαέρτη ».

Αὐτὰ εἶπε ὁ Μελάνθιος καὶ τράβηξε τὸ δρόμο του γιὰ τὸ παλάτι. Σὲ λίγο ἔφτασαν ἐκεῖ καὶ ὁ Ὅδυσσεας μὲ τὸ χοιροβοσκό.

Σ. 3. Ὁ εκύλος "Αργος γνωρίζει τὴν ἀρέντη του.

« Οταν ἔφτασαν κοντὰ στὸ παλάτι, ὁ Ὅδυσσεας εἶπε στὸν Εὔμαιο :

« Χωρὶς ἄλλο αὐτὸ θὰ εἶναι τὸ παλάτι τοῦ ἀφεντικοῦ σου. Εὔκολα μπορεῖ κανεὶς νὰ τὸ καταλάβη, γιατὶ ξεχωρίζει ἀπὸ τὰ ἄλλα σπίτια. Τί μεγάλο καὶ τί ώραῖο ποὺ εἶναι ! Καὶ τί μεγάλη αὐλὴ ποὺ ἔχει ! Φαίνεται πῶς μέσα γλεντοκοποῦν, γιατὶ ἔρχεται μυρουδιὰ ἀ τὸ κρέατα ποὺ ψήνουν, κι ἀκούω τραγούδια καὶ μουσική ».

— « Καλὰ τὸ κατάλοβες, ξένε, ἀποκρίθηκε ὁ Εὔμαιος. Αὐτὸ εἶναι τὸ παλάτι. Μὰ δὲ μοῦ λέεις τί πρέπει νὰ κάμω τώρα ; Θέλεις νὰ μπῆς πρῶτος ἐσὺ μέσα, κι ὕστερα νὰ ἔρθω ἐγώ ; ἢ νὰ πάω ἐγὼ ἔμπρός

καὶ νάρθης ἔσù ӯστερα; Δὲν κάνει νὰ μποῦμε κι οἱ δυὸ μαζí ».

— « "Εμπα σù πρῶτος, ἀποκρύθηκε ὁ Ὁδυσσέας, καὶ σὲ λίγο ἔρχομαι κι ἐγώ ».

Ἐνῶ μιλοῦσαν, ἔνα γέρικο σκυλί, ποὺ ἦταν ἔαπλωμένο ἀπάνω ο' ἔνα σωρὸ κοπριά, σήκωσε τὸ κεφάλι του καὶ τ' αὐτιά του. Ἡταν ὁ κακόμοιρος ὁ Ἄργος, τὸ ἀγαπημένο σκυλί του Ὁδυσσέα. Τὸ εἶγε μεγαλώσει ὁ ἴδιος, μὰ δὲν τὸ χάρηκε, γιατὶ εἶγε φύγει στὰ ξένα

Τὸ σκυλί αὐτὸ μιὰ φορὰ ἦταν πολὺ δμορφο καὶ καλὸ λαγωνικό. Κυνηγοῦσε λάφια, ἀγριόγιδες, λαγούς, καὶ ἄλλα ἀγρίμια. Ἀπὸ τὸν καιρὸ δμως ποὺ ἔφυγε ὁ ἀφέντης του, κανεὶς δὲ γύριτσε νὰ τὸ ἴδῃ. Γι' αὐτὸ μέρα νύχτα ἦταν ἔαπλωμένο ἀπάνω στὴν κοπριά γεμάτο τοιμπούρια. Ἄμα ἔνιωσε δμως κοντὰ τὸν Ὁδυσσέα, προσπάθησε νὰ σηκωθῇ γιὰ νὰ τὸν καλοδεχτῆ, μὰ τοῦ κάκου! Δὲν εἶχε πιὰ δύναμη. Μονάχα τὴν οὐρά του κούνησε καὶ κατέβασε τ' αὐτιά.

·Ο ·Όδυσσεας τὸ εἶδε καὶ δὲν μπόρεσε νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυα. Μὰ γιὰ νὰ μὴν καταλάβῃ τίποτε ὁ Εῦμαιος, γύρισε τὸ πρόσωπό του ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος καὶ σφούγγισε τὰ μάτια του.

·Ἐνῶ ὁ ·Όδυσσεας εἶχε τὸ νοῦ του στὸ πιστὸ σκυλί του, ὁ Εῦμαιος μπῆκε στὸ παλάτι.

---

84. ·Ο ·Όδυσσεας στοὺς μνηστήρες.

Πρῶτος ὁ Τηλέμαχος εἶδε τὸ χοιροβοσκό του καὶ τοῦ ἔκαμε νόημα νὰ πάη νὰ καθίσῃ κοντά του.

Σὲ λίγο μπῆκε κι ὁ ·Όδυσσεας καὶ κάθισε στὸ κατώφλι, ἀκουμπώντας τὴν φάγη του σ' ἓνα στῦλο ἀπὸ κυπαρίσσι.

·Ο Τηλέμαχος ἔδωσε τότε στὸν Εῦμαιο ἓνα δόλοκληρο καρδέλι κι ἓνα κομμάτι κρέας, καὶ τοῦ εἶπε νὰ τὰ δώσῃ στὸ ζητιάνο. ·Ο ·Όδυσσεας τὰ πήρε, σήκωσε τὸ βλέμμα του ψηλὰ καὶ εἶπε :

« Δία, σὲ παρακαλῶ, κάμε πολὺ εὐτυχισμένο τὸν Τηλέμαχο καὶ μακάρι νὰ γίνουν δλα δσα ἡ ψυχὴ του θέλει ».

Καὶ ἀφοῦ εἶπε αὐτά, ἔστρωσε κάτω τὸ μπαλωμένο σακούλι του, τὰ ἔβαλε ἀπάνω κι ἔτρωγε. ·Υστερα σηκώθηκε καὶ γύριζε τὰ τραπέζια ἀπλώνοντας τὰ δυό του χέρια, γιὰ νὰ τοῦ δώσουν κι οἱ μνηστῆρες τίποτε. Αὕτοὶ ἀπὸ λύπη τοῦ ἔδιναν ψωμὶ καὶ κρέας, καὶ τὸν ἐρωτοῦσαν ποιὸς εἶναι κι ἀπὸ ποῦ ἥρθε.

« ·Ο χοιροβοσκὸς μᾶς τὸν κουβάλησε ἐδῶ » εἶπε ὁ Μελάνθιος· « μὰ οὔτε αὐτὸς ἔρει τὴ γενιά του ».

Τότε ὁ ·Ἀντίνοος εἶπε μὲ θυμὸ στὸν Εῦμαιο :

« Γιατί, ἀμυναλε χοιροβοσκέ, μᾶς ἔφερες ἐδῶ αὐτὸν τὸν ψωμοζήτη; Δὲ μᾶς φτάνουν δσοι ζητιάνοι

εῖναι στὸν τόπο μας; Ἐσὺ υψηλώνεις ποὺ τρῶνε τὰ πλούτη τοῦ ἀφεντικοῦ σου ξένοι, καὶ δῆμος σὰ νὰ μὴ φτάναμε ἐμεῖς, μόνος σου φέρνεις καὶ ἄλλους».

Ο χοιροβοσκὸς ἀποκρίθηκε :

«Ἀντίνοε, δὲν ταιριάζει σὲ σένα, ποὺ εἶσαι ἀπὸ μεγάλη οἰκογένεια, νὰ μιλῆς ἔτσι. Ποιὸς καλεῖ μόνος του στὸ σπίτι του ξένο, ἐκτὸς ἀπὸ γιατρὸ ή μάντι ή μαραγκό, ή κανέναν ἄλλο τεχνίτη ποὺ τὸν χρειαζόμαστε; Τοὺς ξητιάνους κανεὶς δὲν τοὺς καλεῖ, ἔρχονται μοναχοί τους. Ἐσὺ δῆμος εἶσαι πάντα ὁ πιὸ σκληρὸς μνηστῆρας στοὺς πιστοὺς ὑπηρέτες τοῦ ἀφέντη μου καὶ πιὸ πολὺ σὲ μένα. Μὰ λίγο μὲ μέλει. Ἀς εἶναι καλὰ η κυρά μου κι ὁ Τηλέμαχος. Όσο ξοῦνε αὐτοὶ καμιὰ ἀνάγκη δὲ σ' ἔχω».

ΑΑ. Ο Ἀντίνοος κτυπᾷ τὸν Οδυσσέα.

Μόνο ὁ Ἀντίνοος δὲν εἶχε δώσει τίποτε ἀκόμη τοῦ ξητιάνου. «Οταν ὁ Οδυσσέας πῆγε κοντά του καὶ τοῦ ξήτησε κάτι, ὁ Ἀντίνοος τοῦ λέει μὲ ἄγρια φωνή :

«Φύγε ἀπὸ μπρός μου, βρωμιάρη! Μακριὰ ἀπὸ τὸ τραπέζι μου. Ηρώτη φορὰ βλέπω τόσο ἀδιάντοπο καὶ ἀχέρταγο ξητιάνο!»

Ο Οδυσσέας τὸν κοίταξε καλὰ κι ὕστερα τοῦ εἶπε :

«Κρῖμα στὸ νιάτα σου καὶ στὴν δημοφιά σου, νὰ ἔχης τόσο κακιὰ ψυχή! Τέτοιο φιλάργυρο ἀνθρώπο δὲν εἶδαν τὰ μάτια μου ώς τώρα. Ἐσὺ στὸ σπίτι σου οὕτε ἀλάτι δὲ θὰ δίνης σὲ φτωχό. Καλοκάθισες καὶ τρῶς τὴν ξένη περιουσία, καὶ λυπᾶ-

σαι νὰ δώσης ἀπ' αὐτὴ ἔνα κομμάτι ψωμὶ σ' ἔνα δυστυχισμένο.».

‘Ο ‘Αντίνοος ἄφρισε ἀπὸ τὸ θυμό του:

«Ἐλεεινέ, τοῦ λέει μὲ φωνὴ δυνατή, τολμᾶς καὶ νὰ μὲ βρῶῃς; Τώρα πιὰ δὲ θὰ βγῆς γερὸς ἀπὸ ἐδῶ μέσα.».

Κι ἀμέσως ἀρπάζει τὸ σκαμνὶ ποὺ εἶχε κάτω ἀπὸ τὰ πόδια του, τὸ τινάζει μὲ δλη του τὴ δύναμη καὶ τὸν χτυπᾶ στὸ δεξὶ του ὕμο.

‘Ο ‘Οδυσσέας ἔμεινε ἀκίνητος σὰ βράχος. Τὸ δυνατὸ χτύπημα τοῦ ‘Αντίνου δὲν τὸν ἐσάλεψε ἀπὸ τὴ θέση του. Κούνησε τὸ κεφάλι του μόνο καὶ ἔρωις μιὰ ἄγρια ματιά. “Υστερα γέρισε στὴ θέση του, ἔβαλε καταγῆς τὸ σακούλι του καὶ εἶπε στὸν ‘Αντί· οο:

«Γι’ αὐτὸν ποὺ μοῦ ἔκαμες θὰ σὲ τιμωρήσουν οἱ θεοὶ καὶ θὰ σοῦ στείλουν γρήγορο καὶ κακὸ θάνατο.».

‘Ο ‘Αντίνοος ἀποκρίθηκε τρέμοντας ἀπὸ τὸ θυμό του: «”Η τρῶγε αὐτοῦ ἥσυχα καὶ μὴ μιλᾶς, ἦ φεύγα, γιατὶ μὰ τοὺς θεοὺς θὰ προστάξω τοὺς δούλους νὰ σὲ ἀρπάξουν καὶ νὰ σὲ κάμιουν κομμάτια.».

Τὸ χτύπημα ἐκεῖνο τὸ ἔνιωσε μέσα στὴν καρδιά του ὁ Τηλέμαχος, μὰ δὲν εἶπε τίποτε. Αὐτὴν τὴ ουμβουλὴ τοῦ εἶχε δώσει ὁ πατέρος του.

ΘΕ. Τέ λέει ὁ Εὔμαρος στὴν Πηγινέλόπη για τὸ ζητεάνος

Κι ἡ Πηγινέλόπη εἶχε ἀκούσει ἀπὸ τὸ ἀνοιχτὸ περάθυρο τῆς κάμιαράς της τὸ θόρυβο καὶ τὰ λό-

για τοῦ Ἀντίνοου καὶ θύμωσε πολύ, γιατὶ λυπήθηκε τὸ ζητιάνοκ Φώναξ τὸν Εῦμαιο καὶ τὸν ἐρώτητε γιὰ τὸν ξένο. Ὁ χοιροβοσκὸς τῆς εἶπε πόσο σκληρὰ τοῦ φέρτηκε ὁ Ἀντίνος.

«Ο ξένος θὰ γύρισε πολλὰ μέρη μπορεῖ νὰ ξέρῃ τίποτε γιὰ τὸν Ὀδυσσέα. Πές του νὰ ἔρθῃ ἀμέσως ἐδῶ» εἶπε ἡ Πηγελόπη.

— «Ἄχ! βασίλισσα, ἀποκρίθηκε ὁ Εῦμαιος, νὰ ἥξερες τί ὅμορφα τὰ λέει! Θὰ ἥθελες νὰ ἔχης καὶ ἄλλα δυὸς αὐτιὰ ν' ἀκοῦς! Δυὸς μέρες καὶ δυὸς νύχτες τὸν εἶχα στὴν καλινίβα μου, γιατὶ σὲ μένα πρωτοηρθε, ὅταν τὸν ἔβγαλαν στὴν ἀκρογιαλισθ, καὶ μοῦ εἶπε τὴν ἴστορία του.

»Γνωρίζει καὶ τὸν Ὀδυσσέα. Ἄκουσε, λέει, πῶς ξῆ καὶ πῶς θὰ ἔρθη στὴν πατρίδα του, φορτωμένος μὲ πολλὰ καὶ πλούσια δῶρα .

— «Τρέξε λοιπὸν γρήγορα καὶ κράξε τον, νὰ μοῦ τὰ πῆ τῆς ίδιας δῆλα» φώναξε ἡ Πηγελόπη.

Ὁ Εῦμαιος πῆγε στὸ ζητιάνο καὶ τοῦ ψιθύρισε κρυφὰ στὸ αὐτὶ τὴν προσταγὴ τῆς βασίλισσας.

«Οχι ἀκόμη» ἀποκρίθηκε σιγὰ ὁ Ὀδυσσέος «Ἄμα σκοτεινιάσῃ καὶ φύγουν οἱ μνηστῆρες ἀπὸ τὸ παλάτι, θὰ πάω νὰ τῆς πῶ δ, τι ξέρω ».

---

87. Ὁ Ὀδυσσέας μακλύνει τὰς ὑπηρέτριες.

«Ο Ὀδυσσέας, ὅταν ἔφυγαν οἱ μνηστῆρες, εἶπε στὸ παιδί του:

«Τηλέμαχε, μάζεψε γρήγορα δῆλα τὰ ὅπλα ποὺ εἶναι κρεμασμένα στοὺς τούχους καὶ κρύψε τα στὴν ἀποθήκη. Κι ὅταν τύχῃ καὶ σὲ ρωτήσουν οἱ μνηστῆ-

ρες γιατί τὰ ἔβγαλες ἀπὸ ἐδῶ, νὰ τοὺς πῆς πὼς εἶχαν γίνει ἀπὸ τὸν καπνὸν κατάμαυρα ».

‘Ο Τηλέμαχος ἔκαμε δι, τι τοῦ εἶπε ὁ πατέρας του· ὕστερα πῆγε νὰ κοιμηθῇ, γιατὶ ἦταν πολὺ κουρασμένος. ‘Ο Ὁδυσσέας ἔμεινε ἀκόμη ἐκεῖ. Περίμενε νὰ φανῇ ἡ Πηνελόπη.

Τότε ἦρθαν πολλὲς δοῦλες καὶ σήκωσαν τὰ φαγητὰ ἀπὸ τὰ τρατέαια, ἔπαιρναν τὰ ποτήρια κι ἔφερναν ἔνδια ν' ἀνάψουν φωτιά. ‘Ο Ὁδυσσέας πῆγε κοντά τους καὶ τοὺς εἶπε μὲ γλυκὸ τρόπο:

«Κοπέλες, δὲν εἶναι σωστὸ ν' ἀνακατεύετε σεῖς ἐδῶ μὲ τοὺς ἄντρες. Ηάρετε τὴν ρόκα σας καὶ πηγαίνετε κοντὰ στὴν κυρά σας. Γιὰ τὴν φωτιὰ θὰ φροντίσω ἐγώ ».

Οἱ δοῦλες ἀρχιταννοῦνται νὰ γελοῦν. Μία μάλιστα ἀπ' αὐτές, ἡ Μελανθὼ, εἶπε μὲ τρόπο πρόστυχο:

«Ορίστε κατάσταση! Νὰ τολμᾶ ἔνας κουρελιάρης καὶ βρωμερὸς ζητιάνος νὰ κάνῃ παρατήρηση καὶ νὰ δίνῃ συμβουλές. Κοίταξε καλά, κακομοίρη μου, λέει στὸν Ὁδυσσέα, νὰ μὴ φωνάξω καὶ σοῦ σπάσουν τὰ κόκαλα ».

— «Ἀδιάντροπη!» τῆς εἶπε ὁ Ὁδυσσέας μὲ θυμό. «Όλα δσα μοῦ εἶπες θὰ τὰ πῶ στὸν Τηλέμαχο νὰ σὲ κάμη κομμάτια ».

Οἱ δοῦλες φοβήθηκαν ἀμα ἀκουσαν αὐτὰ τὰ λόγια.

‘Εκείνη τὴν στιγμὴν πρόβαλε στὸ κατώφλι τῆς πόρτας ἡ Πηνελόπη, ἡ δμοδοφη βασίλισσα. Πῆρε τὸ αὐτὸν της τὸ τί ἔγινε, καὶ μάλιστε πολὺ πικρὰ τὴ Μελανθὼ. ‘Υστερα πρόσταξε νὰ φέρουν ἔνα κάθισμα στρωμένο μὲ προβιά, γιὰ νὰ καθίσῃ ὁ ξένος, καὶ νὰ τὸ βάλουν κοντὰ στὸ δικό της.

88. Ἡ Πηνελόπη μιλεῖ μὲ τὸ ζητεάνο.

Ἡ Πηνελόπη, ἅμα κάθισε, ρώτησε τὸν Ὀδυσσέα ποιὸς εἶναι καὶ ἀπὸ ποῦ ἥρθε. Ἐκεῖνος ἀρχισε νὰ τῆς λέη τὴν ἴδια ἵστορία ποὺ εἶπε καὶ στὸν Εὔμαιο.

Τότε ἡ βασίλισσα, γιὰ νὰ βεβαιωθῇ ἀν δσα τῆς εἶπε ὁ ξένος εἶναι ἀληθινά, τὸν ἐρώτησε :

«Ἀφοῦ λὲς πῶς γνώρισες τὸν Ὀδυσσέα, πῶς πολέμησες μαζί του καὶ τὸν ἐφιλοξένησες στὸ σπίτι σου, βέβαια θὰ θυμᾶσαι καὶ τί φορέματα φοροῦσε τότε, καὶ ποιὸν εἶχε μαζί του».

— «Φοροῦσε, βασίλισσα, μάλλινο πανωφόρι κόκκινο, ποὺ κούμπωνε ἐμπρὸς μὲ μιὰ μεγάλη καὶ χρυσὴ καρφίτσα. Ἀπάνω σ' αὐτὴ ἦταν σκαλισμένο ἔνα σκυλί, ποὺ κρατοῦσε μὲ τὰ μπροστινά του πόδια ἔνα μικρὸ λαφάκι καὶ προσπαθοῦσε νὰ τὸ πνίξῃ.

»Θυμοῦμαι ἀκόμη πῶς φοροῦσε χιτῶνα ποὺ εἶχε χορδιὰ κρεμμυδιοῦ. Μαζί του ἦταν πάντα κι ἔνας κήτη ρυκας κυρτός, μανιφιδερὸς καὶ μὲ κατάμαυρα σγουρῷ τὸ μαλλιά. Τὸν ἔλεγαν Εύρυβάτη. Ὁ Ὀδυσσέας πολὺ μήτὸν ἀγαποῦσε, γιατὶ ἦταν ὁ πιὸ ἔξυπνος κι ὁ πιὸ γνὲ τοῦ στικὸς ἀπ' ὅλους τοὺς ἄλλους συντρόφους του». δι εἴ-

Ἡ Πηνελόπη, μόλις ἀκούσει αὐτὰ τὰ λόγια, ἀρχγριονὰ κλαίη. Μὰ κι ὁ Ὀδυσσέας συνεκινήθηκε πολὺ ἀτὰ δάκρυα τῆς Πηνελόπης, κι ἀπὸ τὰ μάτια του ἔτσο δρεξαν δύο μεγάλα δάκρυα. Ἀμέσως διμιώς κρατήθηκε ψυχὴ καὶ τῆς λέει :

«Βασίλισσα, μὴ στενοχωριέσαι. Ὁ ἀντρας ζαφνα μέσα καὶ σὲ λίγες μέρες θὰ εἶναι ἔδω. Σοῦ δρογούρουνο μελία, πῶς δ, τι σοῦ λέω θὰ γίνη;. νὰ τὸ χτυπήσῃ

— «Ξένε, ἀποκρίθηκε ἡ Πηνελόπη καὶ χύθηκε ἀπά-

νονταν ὅσα εἶπες, καὶ τότε θὰ ἔβλεπες τί δῶρα θὰ σου χάριζα ».

»Καὶ τώρα σεῖς, κορίτσια, λέει στὶς δοῦλες, πλύνετε τὰ πόδια τοῦ ξένου κι ὑστερα στρώσετε ἔνα κρεβάτι μὲ μαλακὰ στρώματα καὶ μάλλινα σκεπάσματα, γιὰ νὰ ζεσταθῇ καὶ νὰ κοιμηθῇ ως τὸ πρωί».

— «Καλή βασίλισσα, εἶπε ὁ Ὀδυσσέας, ἀφησέ με νὰ κοιμηθῶ ἐδῶ κοντὰ στὴ φωτιά, δπως εἶμαι συνηθισμένος. Καὶ τὸ πλύσιμο τῶν ποδιῶν δὲ χρειάζεται καὶ τόσο. Μ' ἀφοῦ τὸ θέλεις, ἀς γίνη. Μόνο σὲ παρεκαλῶ, νὰ προστάξῃς καμιὰ γριὰ δούλα νὰ μου τὰ πλύνῃ».

Η Πηνελόπη ἀποκρίθηκε :

«Καλέ μου ξένε, πολὺ γνωστικὰ μιλᾶς. Ός τώρα δὲν ἥρθε στὸ παλάτι μου ἄλλος ξένος τόσο γνωτικός. Ἐχω μιὰ γερόντισσα πολὺ καλή. Ἐκείνη ποὺ ζαξε καὶ γλυκανάστησε στὴν ἀγκαλιά της τὸν ἄρρεν Ὀδυσσέα. Αὐτὴ θὰ πλύνῃ τὰ πόδια σου, ἀς σ' αἱ κι ἀδύνατη».

9. Η Εύρυκλεια γνωρίζει τὸν Ὀδυσσέαν μό

γη^η Η Πηνελόπη φώναξε τότε τὴν Εύρυκλεια καὶ εἶπε :

«Καλή μου Εύρυκλεια, πήγαινε νὰ πλύνῃς τὰ πόδια τοῦ ξένου, ποὺ εἶναι συνομήληκος μὲ τὸν ἀφέντη τας ταὶ τοῦ ἀντόρος μου τὰ πόδια καὶ τὰ χέρια δὲ της τὸν ἀλύτερο, γιατὶ τὰ βάσανα γερνοῦν γρήθω. Υστερεθρώπους.

μένο μὲ προηπα μόλις ἀκουσε τὸ ὄνομα τοῦ Ὀδυσσέαλουν κοντὰ πρόσωπο μὲ τὰ χέρια της κι ἀρχισε μὲ τρεμουλιαστὴ φωνή :

«Αχ, σὲ μένα τὴν κακομοίρα, ποὺ σὲ βύζαξα καὶ σ' ἀγάπησα σὰν παιδί μου! Ποῦ νὰ παραδέρνης καὶ ποῦ νὰ βασανίζεσαι στὰ ξένα, παιδί μου!»

Σφούγγισε ύστερα καλὰ τὰ μάτια της κι εἶπε τοῦ ξητιάνου :

«Μ° δλη μου τὴν καρδιὰ θὰ σοῦ τὰ πλύνω, δυστυχισμένε ξένε. Δὲν ξέρω γιατὶ ἡ καρδιά μου τόσο σὲ συμπόνεσε. Ἰσως γιατὶ μοιάζεις τοῦ ἀφέντη μου. Πολλοὶ ξένοι ἥρθαν στὸ παλάτι ώς τώρα, μὰ κανένα δὲν εἶδα νὰ μοιάζῃ τόσο μὲ τὸν Ὁδυσσέα μου στὴν κορμοστασιά, στὴ φωνὴ καὶ στὴν περπατησιά.»

— «Ἀλήθεια, κυρούλα, ἀποκρίθηκε δ Ὁδυσσέας, ἔχεις δίκιο. Ὁσοι μᾶς ἔχουν δεῖ καὶ τοὺς δύο, λένε πῶς μοιάζομε πολύ.».

Η Εύρυκλεια ἔβαλε σὲ μιὰ μεγάλη λεκάνη κρύ νερὸ κι ύστερα ζεστό.

Ο Ὁδυσσέας ποὺ καθόταν στὴ γωνιά, κοντὰ στὴ φλόγα, τράβηξε πιὸ πίσω τὸ σκαμνί του καὶ γύρισε τὸ πρόσωπό του στὸ σκοτεινὸ μέρος γιατὶ φοβήθηκε μῆπως τὸν γνωρίσῃ ἡ Εύρυκλεια, τὴν ὥρα ποὺ θὰ τοῦ ἐπλενε τὰ πόδια. Θυμήθηκε πῶς στὸ δεξί του πόδι εἶχε ἔνα βαθὺ σημάδι, ποὺ τοῦ εἶχε κάμει ἔνα ἀγριογούρουνο.

Οταν ἤταν πολὺ νέος, εἶχε πάει στὸν Παρνασσὸ νὰ ιδῇ τοὺς συγγενεῖς του, τὸν παππού του τὸν Αὐτόλυκο, τὸν πατέρα τῆς μητέρας του καὶ τοὺς θείους του. Μιὰ μέρα εἶχαν βγῆ στὸ κυνήγι. Ἐξαφνα μέσα ἀπὸ τὸ πυκνὸ δάσος πετάχτηκε ἔνα ἀγριογούρουνο μεγάλο. Ο Ὁδυσσέας ὠδημησε πρῶτος νὰ τὸ χτυπήσῃ μὲ τὸ κοντάρι του. Ἐκεῖνο πρόλαβε καὶ χύθηκε ἀπάκουειδη-Κονιδάρη-Καλαρᾶ, Ὁδύσσεια, ἔκδ. 6. 15]7]25 10

νω του καὶ μὲ τὰ δόντια του τὸν πλήγωσε ἀπάνω
ἀπὸ τὸ γόνατο χωρὶς νὰ πάθη τίποτε τὸ κόκκαλο.

«Αὐτὸν δύοπλας, μὴ βγάλης λέπη διὸ τὸ στόμα σον, γιατὶ γένηχα» (σελ. 147).

Καὶ μὲ δλα αὐτὰ ὁ Ὀδυσσέας τὸ σκότωσε. Τὸ πέρα-

σε μὲ τὸ κοντάρι του πέρα πέρα καὶ τὸ ἔρωτε χάμιω νεκρό. Ὁ παππούς του τότε τὸν περιποιήθηκε καὶ σὲ λίγες μέρες ἔκλεισε ἡ πληγὴ του. Ἀλλὰ τὸ βαθὺ σημάδι της ἔμεινε, καὶ αὐτὸ τὸ ἥξερε ἡ Εὔρυκλεια.

Ἡ γριὰ ἄρχισε νὰ τοῦ πλένῃ τὰ πόδια· μὰ μόλις ἔφτασαν τὰ χέρια της ἀπάνω ἀπὸ τὸ γόνατο κι ἀπάντησαν τὸ σημάδι, ἀμέσως τὸν ἐγνώρισε. Ἀπὸ τὴν πολλὴ συγκίνηση τῆς ἔφυγε ἀπὸ τὰ χέρια τὸ πόδι ποὺ κρατοῦσε. Ἔπεσε στὴ λεκάνη, τὴν ἀναποδογύρισε κι ὅλο τὸ νερὸ χύθηκε.

Ἡ Εὔρυκλεια ἦταν ἔτοιμη νὰ φωνάξῃ στὴν Πηνελόπη, πῶς ἥρθε ὁ ἀγαπημένος της ἀντρας. Μὰ ἐκεῖνος πρόλαβε, τῆς ἔκλεισε τὸ στόμα μὲ τὸ δεξί του χέρι καὶ τῆς ψιθύρισε στὸ αὐτέ :

« Ἄν μ' ἀγαπᾶς, μὴ βγάλης λέξη ἀπὸ τὸ στόμα σου, γιατὶ χάθηκα. Κανεὶς νὰ μὴ μάθη ἀκόμη πῶς εἶμαι ἐδῶ ».

Ἡ Εὔρυκλεια τοῦ ἐδωσε μὲ νόημα νὰ καταλάβῃ πῶς δὲ θὰ βγάλη τσιμουδιά. Πῆγε κι ἔφερε ἄλλο νερὸ στὴ λεκάνη καὶ τοῦ ἔπλυνε τὰ πόδια.

Ἐκεῖνος ἔσυρε πάλι τὸ κάθισμά του κοντὰ στὴ φωτιὰ γιὰ νὰ ζεσταθῇ.

ΦΟ. Τ' ὄνειρο τῆς Πηνελόπης.

Ἡ Πηνελόπη τίποτε δὲν κατάλαβε. Καθόταν κοντὰ στὴ φωτιὰ πολὺ συλλογισμένη. Ὁ νοῦς της ἦταν πάντα στὸν Ὁδυσσέα.

Ἄμα τελείωσε τὸ πλύσιμο τῶν ποδιῶν, γύρισε στὸν ἔνο καὶ τοῦ λέει :

« Ξένε, ἐσὺ ποὺ εἶσαι κοσμογυρισμένος, θὰ ξέρης καὶ ἀπ' ὄνειρα. Ἀκουσε λοιπὸν ἔνα ὄνειρο ποὺ εἶδα

χτες τὸ βράδυ. Εἶδα πὼς είχα στὴν αὐλὴ μου εἴκοσι χῆνες καὶ ἔτρωγαν δλες μαζὶ μέσα σ' ἔνα σκαφίδι. Ἔξαφνα ἀ τὸ τὰ ὑψη κατέβηκε μὲ δρμὴ ἔνας ἀετὸς καὶ τὶς ἔπνιξε δλες. Ὅτερα τίναξε τὶς φτεροῦγες του καὶ πέταξε ψηλά. Σὲ λίγο νάτος πάλι κι ἔρχεται. Πάει στὴν ἄκρη τῆς σκεπῆς τοῦ παλατιοῦ καὶ στέκεται, καὶ μὲ ἀνθρωπινὴ φωνὴ μοῦ λέει: « Δὲ βλέπεις ὅνειρο, βασίλισσα, βλέπεις ἀλήθεια καθαρή. Οἱ χῆνες εἰναι οἱ μνηστῆρες κι δ ἀετὸς ἐγὼ δ Ὁδυσσέας ποὺ ξαναγύρισα. Ὅτι ἔπαθαν οἱ χῆνες ἀπὸ τὸν ἀετό, θὰ πάθουν καὶ οἱ μνηστῆρες ἀπὸ μένα ».

»Τότε ἀπὸ τὴν ταραχή μου ἔύπνησα καὶ τινάχτηκα ἀπάνω. Τρέχω στὴν αὐλὴ καὶ βλέπω τὶς χῆνες μου δλες νὰ τρῶνε μὲ τὴν ἡσυχία τους σιτάρι μέσα στὸ σκαφίδι ».

‘Ο Ὁδυσσέας ἀποκρίθηκε :

« Βασίλισσα, τ’ ὅνειρό σου εἰναι ὄλιοφάνερο. Ἐπειτα σοῦ τὸ ἔξήγησε κι δ ἵδιος δ ἀντρας σου. Οἱ μνηστῆρες πολὺ γρήγορα θὰ τιμωρηθοῦν γιὰ τὰ κακουργήματα ποὺ κάνουν ».

— « Ἄχ, ἂς ἦταν ἀλήθεια ! Τώρα ἥθελα καὶ κάπιτολο νὰ σοῦ πῶ, ξένε, γιατὶ κάτι μοῦ λέει μέσα μου, πὼς μπορῶ νὰ ἔχω σὲ σένα ἐμπιστοσύνη.

»Ακουσε λοιπὸν τί συλλογίστηκα νὰ κάμω, γιὰ νὰ γλιτώσω ἀπὸ τὸν κακοὺς μνηστῆρες. Ὁ ἀγαπημένος μου Ὁδυσσέας συνήθιζε νὰ βάζῃ στὴ σειρὰ δώδεκα τσεκούρια· στεκόταν ἐπειτα μακριά, τέντωνε τὸ τόξο του καὶ ἔρριχνε τὴ σαΐτα καὶ τὴν περνοῦσε μέσα· ἀπὸ τὶς τρῦπες δλων τῶν τσεκουριῶν. Σ’ αὐτὸ τὸ ἀγώνισμα θὰ βάλω αὔριο τοὺς μνηστῆρες νὰ παραβγοῦν· θὰ τοὺς δώσω τὸ τόξο τοῦ ἀντρός μου καὶ τὶς σαΐ-

τες, καὶ θὰ τοὺς πῶ, ὅποιος μπορέσῃ νὰ τεντώσῃ τὸ τόξο καὶ νὰ περάσῃ μὲ τὴ σαῖτα τὰ δώδεκα τσεκούρια αὐτὸς θὰ γίνη ἄντρας μου.

»Αὐτὸ συλλογίστηκα νὰ κάμω, γιατὶ ξέρω καλὰ πῶς κανεὶς ἀπὸ αὐτοὺς δὲ θὰ μπορέσῃ νὰ τεντώσῃ τὸ τόξο καὶ νὰ φέξῃ τὶς σαῖτες».

— «Πολὺ καλὰ τὸ συλλογίστηκες, βασίλισσα» ἀποκρίθηκε ὁ Ὁδυσσέας. «Αὔριο τὸ πρωὶ χωρὶς ἄλλο νὰ τὸ κάμης».

Ἡ Πηνελόπη εἶπε πάλι στὸν Ὁδυσσέα :

«Τόσο πολὺ μοῦ ἀρέσουν τὰ λόγια σου, ξένε, ποὺ μποροῦσα ώς τὸ πρωὶ νὰ κάθισμαι ἐδῶ ἀγρυπνη γιὰ νὰ σὲ ἀκούω. Οἱ ἄνθρωποι δικαὶοι ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ ὑπνοῦ γιὰ νὰ ξεκουράζωνται».

Αὐτὸ εἶπε κι ἀνέβηκε σὴν κάμαρά της νὰ κοιμηθῇ.

Ο ξένος ἔστρωσε τότε καταγῆς πολλὲς προβιές καὶ ἔκει ξαπλώθηκε. Μιὰ ἄλλη γριὰ ὑπηρέτρια, ἡ Εύρυνόμη, τὸν ἐσκέπασε μὲ μάλλινο σκέπασμα.

ΦΙΛΙΟΝ ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΔΕΝΕΙΣ ΝΠΟΡΣΧΕΣΗ ΣΤÙΝ ΘΟΔΥΣΣΕΑ ΠΩΣ ΘÈΣΗΝ ΒΙΒΛΙΗΣΗ.

Απὸ τὴν πολλὴ συλλογὴ ὁ Ὁδυσσέας δὲν μποροῦσε νὰ κλείσῃ μάτι. Ο νοῦς του παραδερνε καὶ συλλογιζόταν πῶς νὰ βρῇ τρόπο νὰ καταστρέψῃ τοὺς μνηστῆρες. Εξαφνα προβάλλει μπροστά του ἡ Ἀθηνᾶ καὶ τοῦ λέει :

— «Γιατὶ δὲν κοιμᾶσαι, Ὁδυσσέα; Δὲν εἶσαι στὸ σπίτι σου; Δὲν εἶσαι κοντὰ στὴ γυναῖκα σου καὶ στὸ παιδί σου;»

— «Σωτὰ εἶναι ὅσα μοῦ λές, θεά μου» ἀποκρί-

θηκε ὁ Ὁδυσσέας· « συλλογίζομαι δῆμως πᾶς θὰ μπορέσω νὰ τιμωρήσω μόνος μου τόσους μνηστῆρες ».

— « Ἐχεις θάρρος, Ὁδυσσέα! » εἶπε ή θεά. « Ἔγώ πάλι θὰ σὲ βοηθήσω. Κοιμήσου τώρα, νὰ ξυπνήσῃς αὔριο μὲ νέα δύναμη! ».

Αὐτὰ τοῦ εἶπε ή θεά, τοῦ ἀγγιξε ἀπαλὰ τὰ βλέφαρά του, καὶ στὴ στιγμὴ ὁ Ὁδυσσέας κοιμήθηκε βαθιά.

ΘΕ. Τέλειος ὁ πιστὸς Φιλοίτιος στὸν Ὁδυσσέα.

“Οταν ξημέρωσε, σηκώθηκαν δῆλοι στὸ παλάτι. Ξύπνησε κι ὁ Τηλέμαχος, ντύθηκε καὶ πῆγε στὴ συνέλευση.

“Η Εύρυκλεια πρόσταξε τὶς δοῦλες νὰ κάμουν τὶς δουλειές τους γρήγορα καὶ νὰ μὴν ἀργοποδοῦν, γιατρέχαν ἐκείνη τὴν ἡμέρα γιορτή.

Οἱ δοῦλοι τῶν μνηστήρων ἥρθαν πρωὶ πρωὶ καὶ ἀρχισαν νὰ σκύζουν ξύλα. Σὲ λίγο ἔφτασε κι ὁ Εὔμαιος μὲ τρεῖς καλοθερεμένους χοίρους. Ἐπειτα ἥρθε κι ὁ Μελάνθιος, ὁ γιδοβέσκος, κι ἔρεψε τρία κατσίκια. Ἐβρισε ἄλλη μιὰ φορὰ τὸν Ὁδυσσέα, ἐκεῖνος δῆμως δὲν τοῦ ἔδωσε ἀπόκριση. Κούνησε μονάχα τὸ κεφάλι του καὶ τὸν ἀγριοκοίταξε.

“Υστερα ἥρθε ὁ Φιλοίτιος μὲνα δημορφο δαμάλι. Κοίταξε καλὰ καλὰ τὸν Ὁδυσσέα καὶ ρώτησε τὸν Εὔμαιο :

« Ποιὸς εἶναι αὐτὸς ὁ ξένος; Ὁ κακόμοιρος πᾶς ἔχει καταντῆσει! Τὸν λυποῦμαι κατάκαρδα, γιατὶ κάθε ἄλλο μοιάζει παρὰ ζητιάνος. Ἐχει κορμοστασιὰ καὶ ὅψη βασιλιά! ».

Καὶ χωρὶς νὰ περιμένη ἀπάντηση πῆγε κοντὰ στὸν Ὄδυσσεα, τοῦ ἔσφιξε τὸ χέρι καὶ τοῦ εἶπε:

« Πολὺ λυποῦμαι, ποὺ σὲ βλέπω σ' αὐτὴ τὴν κατάσταση. Κάμε υπομονή, γιατὶ σ' αὐτὸ τὸν κόσμο πολὺ λέγοι εἶναι ποὺ δὲν ὑποφέρουν! "Οταν σὲ εῖδα, θυμήθηκα τὸν καλό μου τὸν ἀφέντη, ποὺ τόσα χρόνια βασανίζεται στὰ ἔένα ».

— « Μοῦ φαίνεσαι ἄνθρωπος μὲ καλὴ καρδιά » ἀπορεύθηκε ὁ Ὄδυσσεας. « Γι" αὐτὸ θὰ σου πῶ κάτι, ποὺ γερήγορα θὰ γίνη. Ὁ Ὄδυσσεας ξῆ καὶ σὲ λίγες μέρες θὰ εἶναι ἐδῶ. Θὰ τὸν δῆς μὲ τὰ μάτια σου νὰ τιμωρῇ τοὺς κακούργους μνηστῆρες ».

— « Ἀχ, ἀς γίνονταν αὐτὰ ποὺ λές, εἶπε ὁ Φιλοίτιος, καὶ τότε θὰ ἔβλεπες τί χέρια ἔχω καὶ γιὰ ποιὸν θὰ δούλευαν ».

Θ3. Ὁ Τηλέμαχος προστεύεις τὸν ἔνοι του.

Ἐνῶ ὁ Ὄδυσσεας κουβέντιαζε μὲ τὸ Φιλοίτιο, μαζεύτηκαν στὸ παλάτι οἱ μνηστῆρες κι ἀρχισαν νὰ τρῶνε καὶ νὰ πίνουν. Οἱ δοῦλες τοὺς μοίραζαν ψωμιὰ καὶ κρέατα καὶ ὁ Μελάνθιος κερνοῦσε κρασί.

Σὲ λίγο μπῆκε στὴν αἴθουσα κι ὁ Ὄδυσσεας καὶ κάθισε στὸ κατώφλι τῆς πόρτας.

« Ο Τηλέμαχος τοῦ ἔδωσε νὰ φάῃ καὶ τοῦ εἶπε:

« Κάθισε ἐδῶ, ἔνε, ἄφοβα καὶ τρῶγε μὲ τὴν ἥσυχία σου. Κανένα δὲ θ" ἀφήσω πιὰ νὰ σὲ πειράξῃ ».

Τότε ἔνας ἀπὸ τοὺς μνηστῆρες, ἀδικος καὶ κακός, ὁ Κτήτιππος, ἀπὸ τὴ Σάμη τῆς Κεφαλληνίας, εἶπε καροϊδευτικά :

« Ὁ ἔνοις, φίλοι, πῆρε τὸ ἵδιο μερδικὸ μὲ μᾶς.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Οι ξένοι τοῦ σπιτιοῦ πρέπει νὰ καλοπερνοῦν. Γι' αὐτὸν καὶ ἐγὼ θὰ τοῦ προσφέρω κάτι παραπάνω ».

Κι ἀμέσως ἀρπάζει ἔνα κόκαλο ἀπὸ πόδι βιδινό, καὶ τὸ τινάζει μὲ δύναμη στὸν Ὀδυσσέα.

Ἐκεῖνος δμως πρόφτασε καὶ φυλάχτηκε. Καὶ τὸ ποδάρι χτύπησε στὸν τοῖχο.

‘Ο Τηλέμαχος θύμωσε πολὺ καὶ εἶπε μὲ ἄγρια φωνή :

« Εἰσαι πολὺ τυχερός, Κτήσιππε, ποὺ δὲ χτύπησες τὸ δυστυχισμένο τὸν ξένο. Ἄλλιῶς θὰ σοῦ τρυποῦσα τὸ στῆθος πέρα πέρα μὲ τὸ κοντάρι μου ».

94. Οἱ μνηστῆρες καὶ τὸ τόξο τοῦ Ὀδυσσέα.

Ἐκείνη τὴν στιγμὴν μπῆκε στὸ μεγάλο δῶμα ἡ Πηνελόπη. Κρατοῦσε στὸ δεξί της χέρι τὸ μεγάλο τόξο τοῦ ἀντρός της, καὶ στὸ ἀριστερὸ μιὰ θήκη γεμάτη μὲ σαΐτες. Καὶ λέει στοὺς μνηστῆρες :

« Ἐσεῖς μαζεύεστε τόσον καιρὸ στὸ σπίτι μου καὶ τρῶτε καὶ πίνετε δλη μέρα, γιὰ νὰ μὲ ἀναγκάσετε νὰ πάρω ἀντρα μου ἐναν ἀπὸ σᾶς. Τὸ ξέρετε δλοι σας, πῶς δὲ μὲ ἀρέσει αὐτὸ ποὺ κάνετε. Μὰ οὔτε καὶ ὁ Τηλέμαχος θέλω νὰ ὑποφέρῃ ἐξ αἰτίας μου. Γι' αὐτὸ τὸ πῆρα ἀπόφαση νὰ πάρω ἀντρα μου ἐκεῖνον ἀπὸ σᾶς, ποὺ θὰ νικήσῃ στὸ ἀγώνισμα τῶν τσεκουριῶν. Πάρετε λοιπὸν τὸ τόξο αὐτὸ καὶ τὶς σαΐτες καὶ παραβγῆτε. Κι δποιος ἀπὸ σᾶς τὸ τεντώση καὶ περάση τὴ σαΐτα του ἀπὸ τὶς τρῦπες καὶ τῶν δώδεκα τσεκουριῶν, θὰ γίνη ἀντρας μου ».

Αὐτὰ εἶπε ἡ βασίλισσα καὶ οἱ μνηστῆρες τὸ δέχτηκαν.

‘Ο Τηλέμαχος, ποὺ ἥξερε πῶς γίνεται τὸ ἀγώνι-

σμα αὐτό, ἔσκαψε καὶ ἔβαλε στὴ γῆ τὰ δώδεκα τσεκούρια στὴ σειρά.

Καὶ οἱ μνηστῆρες ἔπαιρναν μὲ τὴ σειρὰ στὰ χέρια τους τὸ τόξο καὶ δοκίμαζαν μὲ ὅλη τους τὴ δύναμη γιὰ νὰ τὸ τεντώσουν. Μὰ τοῦ κάκου! Τὰ χέρια τους κουράζονταν χωρὶς κανένα ἀποτέλεσμα. Κανεὶς δὲν μπόρεσε νὰ τὸ τεντώσῃ. "Εμειαν δμως δύο ποὺ δὲν εἶχαν δοκιμάσει ἀκόμη, ὁ Ἀντίνοος καὶ ὁ Εὔρυμαχος, οἱ ἀρχηγοὶ τῶν μνηστήρων. Αὐτοὶ ἦταν οἱ πιὸ δυνατοὶ ἀπ' ὅλους τοὺς ἄλλους.

"Εκείνη τὴ στιγμὴ βγῆκαν ἔξω ὁ Φιλοίτιος καὶ ὁ Εῦμαιος· σὲ λίγο βγῆκε κι ὁ Ὁδυσσέας.

**ΦΩ. Ο Ὁδυσσέας φκνερώνεται στὸν Εῦμαιο
καὶ στὸν Φιλοίτιο.**

"Ο Ὁδυσσέας πῆγε κοντὰ στὸν Εῦμαιο καὶ στὸ Φιλοίτιο καὶ τοὺς ρώτησε:

« Δὲ μοῦ λέτε, τί θὰ κάνατε ἀν ἐρχόταν αὐτὴ τὴν ὥρα ὁ Ὁδυσσέας; Ἐκεῖνον θὰ βοηθούσατε ἢ τοὺς μνηστῆρες; ».

— « Ἄχ, ἃς ἐρχόταν ὁ ἀφέντης, ἀποκρίθηκε ὁ Φιλοίτιος, καὶ τότε θὰ ἔβλεπες τί θὰ ἔκανα ». —

Καὶ ὁ Εῦμαιος τὰ ἴδια εἶπε.

"Ο Ὁδυσσέας κατάλαβε τότε καλὰ τὴ μεγάλη ἀγάπη ποὺ τοῦ εἶχαν οἱ δυὸ δοῦλοι του, καὶ τοὺς λέει:

« Δὲ μὲ γνωρίσατε λοιπὸν ἀκόμη; Κοιτάξετέ με καλά. Δὲν εἶμαι ὁ ἀφέντης σας ὁ Ὁδυσσέας; "Υστερα ἀπὸ εἴκοσι χρόνια ἔφτασα τέλος στὴν πατρίδα μου.

» Βλέπω πὼς ἐσεῖς οἱ δυὸ μονάχα ἀπὸ τοὺς δούλους μου μείνατε πιστοὶ σὲ μένα. "Ἄς μὲ βοηθήσουν

οἱ θεοὶ νὰ τιμωρήσω τοὺς κακούργους ποὺ εἶναι μέσα στὸ παλάτι μου, καὶ τότε βλέπετε πόσο εὔτυχι-
σμένους θὰ σᾶς κάμω ».

Αὐτὰ τοὺς εἶπε καὶ γιὰ νὰ πειστοῦν τοὺς ἔδειξε
τὸ σημάδι ποὺ τοῦ εἶχε κάμει τὸ ἀγριογούρουνο.

‘Ο Εῦμαιος κι ὁ Φιλοίτιος γνώρισαν τότε τὸν
ἀφέντη τους, καὶ ἀπὸ τὴ μεγάλῃ τους χαρὰ ἔκλαιαν
καὶ τοῦ φιλοῦταν ἀδιάκοτα τὰ χέρια.

« Μὴν κλαῖτε πιά, τοὺς λέει ὁ Ὁδυσσέας, γιατὶ
μπορεῖ νὰ βγῆ κανεὶς ἀπὸ τοὺς μνηστῆρες καὶ νὰ
σᾶς δῆ. Καὶ τότε χωρὶς ἄλλο θὰ ὑποψιαστῇ πῶς
κάτι γίνεται ἐδῶ πέρα.

« Κοιτάζετέ με καλά. Δὲν εἴμαι ὁ ἀφέντης σας
δ' Ὁδυσσέας;» (σελ. 153)

» “Ἄς πᾶμε τώρα μέσσα, μὰ δχι καὶ οἱ τρεῖς μα-
ζι. Πρῶτα θὰ μπῶ ἐγὼ κι ὑστερα μπαίνετε καὶ σεῖς.

» “Οταν μποῦμε μέσα καὶ καθίσωμε, θὰ ζητήσω
ἀπὸ τοὺς μνηστῆρες τὸ τόξο γιὰ νὰ τὸ τεντώσω
κι ἐγὼ καὶ νὰ φέξω τὴ σαΐτα στὸ σημάδι.

» Οἱ μνηστῆρες τότε θὰ θυμώσουν καὶ θ' ἀρχί-
ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σουν νὰ φωνάζουν καὶ νὰ βρέζουν. Ἐκεῖ στὴν ταραχὴν ἀπάνω σύ, Εῦμαιε, ἄρπαξε τὸ τόξο μὲ τρόπο καὶ δῶσε μού το. Ὑστερα πήγαινε στὴν Εὔρυκλεια καὶ πές της ἀπὸ μέρος μου νὰ προστάξῃ τὶς δοῦλες νὰ κλείσουν καλὰ τὶς πόρτες καὶ νὰ μὴν τολμήσῃ καμιὰ νὰ βγῆ ἀπὸ τὴν κάμαρά της, ὅτι κι ἀν ἀκούσῃ.

»Καὶ σύ, Φιλοίτιε, κλεῖσε καλὰ τὴν πόρτα τῆς αὐλῆς.»

Αὐτὸ τοὺς εἶπε ὁ Ὁδυσσέας καὶ πῆγε καὶ κάθισε στὴ θέση του. Σὲ λόγο μπῆκαν καὶ οἱ δυὸ δοῦλοι.

ΦΕ. Ο Ὁδυσσέας ζητεῖ νὰ ρέξῃ κι αὐτὸς μὲ τὸ τόξο.

Οἱ μνηστῆρες ἔβαζαν ἀκόμη τὰ δυνατά τους νὰ τεντώσουν τὸ τόξο. Μὰ τοῦ κάκου. Κανεὶς δὲν μποροῦσε νὰ κάμη τίποτε. Τότε ὁ Ὁδυσσέας τοὺς λέει :

«Δῶστε καὶ σὲ μένα, μνηστῆρες, τὸ τόξο γιὰ νὰ δοκιμάσω κι ἐγὼ τὴ δύναμή μου.»

Οἱ μνηστῆρες θύμωσαν κι ἀρχισαν νὰ φωνάζουν καὶ νὰ τὸν βρέζουν :

«Ἐλεεινὲ ψωμοῦήτη» τοῦ φώναξε ὁ Ἀντίνοος μὲ ἀγρια φωνή. «Ἐσὺ νὰ παραβγῆς μὲ μᾶς! Μὴ μέθυσες καὶ θέλεις νὰ μᾶς κάμης τὸ παλικάρι;

»Κοίταξε, κακόμοιρε, μὴν τὸ ξαναπῆς, γιατὶ σ'ἀρπάζω ἀπὸ τὰ χέρια κι ἀπὸ τὰ πόδια καὶ σὲ πετῶ ἔξω ἀπὸ τὸ παράθυρο!»

Ἡ Πηνελόπη λέει τότε στὸν Ἀντίνοο μὲ αὐστηρὴ φωνή :

«Ντροπή σου νὰ μιλῆς ἔτσι καὶ νὰ βρέζης τοὺς ξένους τοῦ σπιτιοῦ μου. Φοβήθηκες πώς ἀν μπορέσῃ

οἱ θεοὶ νὰ τιμωρήσω τοὺς κακούργους ποὺ εἶναι μέσα στὸ παλάτι μου, καὶ τότε βλέπετε πόσο εὔτυχισμένους θὰ σᾶς κάμω».

Αὐτὰ τοὺς εἶπε καὶ γιὰ νὰ πειστοῦν τοὺς ἔδειξε τὸ σημάδι ποὺ τοῦ εἶχε κάμει τὸ ἀγριογούροντο.

«Ο Εῦμαιος καὶ ὁ Φιλοίτιος γνώρισαν τότε τὸν ἀφέντη τους, καὶ ἀπὸ τὴν μεγάλη τους χαρὰ ἔκλαιαν καὶ τοῦ φιλοῦσαν ἀδιάκοτα τὰ χέρια.

«Μὴν κλαῖτε πιά, τοὺς λέει ὁ Ὁδυσσέας, γιατὶ μπορεῖ νὰ βγῆ κανεὶς ἀπὸ τοὺς μνηστῆρες καὶ νὰ σᾶς δῆ. Καὶ τότε χωρὶς ἄλλο θὰ ὑποψιαστῇ πῶς κάτι γίνεται ἐδῶ πέρα.

«Κοιτάξετέ με καλά. Δὲν είμαι ὁ ἀφέντης σας
ὁ Ὁδυσσέας;» (σελ. 153)

» "Ἄς πᾶμε τώρα μέσα, μὰ δχι καὶ οἱ τρεῖς μαζί. Πρῶτα θὰ μπῶ ἐγὼ κι υστερα μπαίνετε καὶ σεῖς.

» "Οταν μποῦμε μέσα καὶ καθίσωμε, θὰ ξητήσω ἀπὸ τοὺς μνηστῆρες τὸ τόξο γιὰ νὰ τὸ τεντώσω κι ἐγὼ καὶ νὰ φέξω τὴ σαίτα στὸ σημάδι.

» Οἱ μνηστῆρες τότε θὰ θυμώσουν καὶ θ' ἀρχί-
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τουν νὰ φωνάζουν καὶ νὰ βρέζουν. Ὁτε στὴν ταραχὴ ἀπάνω σύ, Εῦμαιε, ἀρπαξε τὸ τόξο μὲ τρόπο καὶ δῶσε μού το. Ὅτερα πήγαινε στὴν Εὐρύκλεια καὶ πές της ἀπὸ μέρος μου νὰ προστάξῃ τὶς δοῦλες νὰ κλείσουν καλὰ τὶς πόρτες καὶ νὰ μὴν τολμήσῃ καμιὰ νὰ βγῆ ἀπὸ τὴν κάμαρά της, διτι κι ἀν ἀκούσῃ.

»Καὶ σύ, Φιλοίτιε, κλεῖσε καλὰ τὴν πόρτα τῆς αὐλῆς.»

Αὐτὸς τοὺς εἶπε ὁ Ὁδυσσέας καὶ πῆγε καὶ κάθισε στὴ θέση του. Σὲ λίγο μπῆκαν καὶ οἱ δυὸς δοῦλοι.

ΦΕ. Ο Ὁδυσσέας ζητεῖ νὰ ρέξῃ κι αὐτὸς μὲ τὸ τόξο.

Οἱ μνηστῆρες ἔβαζαν ἀκόμη τὰ δυνατά τους νὰ τεντώσουν τὸ τόξο. Μὰ τοῦ κάκου. Κανεὶς δὲν μποροῦσε νὰ κάμη τίποτε. Τότε ὁ Ὁδυσσέας τοὺς λέει :

«Δῶστε καὶ σὲ μένα, μνηστῆρες, τὸ τόξο γιὰ νὰ δοκιμάσω κι ἐγὼ τὴ δύναμή μου.»

Οἱ μνηστῆρες θύμωσαν κι ἀρχισαν νὰ φωνάζουν καὶ νὰ τὸν βρέζουν :

«Ἐλεεινὲ ψωμοῖήτη» τοῦ φώναξε ὁ Ἀντίνοος μὲ ἀγρια φωνή. «Ἐσὺ νὰ παραβγῆς μὲ μᾶς! Μὴ μέθυσες καὶ θέλεις νὰ μᾶς κάμης τὸ παλικάρι;

»Κοίταξε, κακόμοιρε, μὴν τὸ ξαναπῆς, γιατὶ σ'ἀρπάζω ἀπὸ τὰ χέρια κι ἀπὸ τὰ πόδια καὶ σὲ πετῶ ἔξω ἀπὸ τὸ παράθυρο!»

Η Πηνελόπη λέει τότε στὸν Ἀντίνοο μὲ αὐστηρὴ φωνή :

«Ντροπή σου νὰ μιλῆς ἔτσι καὶ νὰ βρέζης τοὺς ξένους τοῦ σπιτιοῦ μου. Φοβήθηκες πώς ἀν μπορέσῃ

αὐτὸς νὰ τεντώσῃ τὸ τόξο καὶ πετύχῃ τὸ σημάδι, θὰ μὲ πάρη γυναικα του; Μήτε αὐτὸς ὁ κακόμοιρος συλλογίστηκε τέτοιο πρᾶμα, μήτε ἐγὼ τὸ καταδέχομαι».

— «Δὲν εἴμαστε τόσο ἀνόητοι, βασίλισσα, γιὰ νὰ βάλωμε στὸ νοῦ μας τέτοια ὑποψία» ἀποκρίθηκε ὁ Εὔρυμαχος. «Ἄλλο φοβούμαστε, μὴ μάθη ὁ κόσμος πῶς ἔμεῖς δὲν μπορέσαμε νὰ τεντώσωμε τὸ τόξο τοῦ Ὁδυσσέο, καὶ τὸ τέντωσε ἔνας γέρος ψωμοζήτης. Καὶ τότε ὅλοι μὲ τὸ δίκιο τους θὰ μᾶς κατηγοροῦν καὶ θὰ λένε: «Νιροπή τους!»

Ἡ Πηνελόπη τότε ἀποκρίθηκε :

«Καὶ δὲν εἶναι νιροπή, Εὔρυμαχε, αὐτὸς ποὺ κάνετε, νὰ οημάζετε, τὸ σπίτι ἐνδει πολυφημισμένου ἥρωα; Αὐτὸς ὁ ξένος φαίνεται δυνατός. Δῶστε του τὸ τόξο τοῦ Ὁδυσσέα γιὰ νὰ ἴδοῦμε τί θὰ κάμη. Κι ἀκούστε τί ἀπόφαση ἔχω.

» "Αν μπορέσῃ νὰ τεντώσῃ τὸ τόξο, θὰ τοῦ χαρίσω ώραῖα φορέματα, θὰ τοῦ δώσω ἔνα ἀκονισμένο ἀκόντιο κι ἔνα δίκοπο σπαθί, θὰ τοῦ δώσω καὶ πέδιλα καὶ θὰ τὸν στείλω ἐκεῖ δπου ἡ καρδιά του τοῦ λέει νὰ πάη».

Τότε εἶπε καὶ ὁ Τηλέμαχος :

«Μητέρα, κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ μὲ μποδίσῃ νὰ δώσω αὐτὸς τὸ τόξο σ' δποιον θελήσω. Κανένας ἀπὸ αὐτοὺς ἐδῶ δὲν μπορεῖ νὰ μ' ἀναγκάσῃ νὰ μὴ δώσω τὸ τόξο τοῦ πατέρα μου στὸν ξένο μου. Ἄλλα σὺ πήγαινε νὰ φροντίσης γιὰ τὸ νοικοκυριό τοῦ παλατιοῦ καὶ νὰ δώσῃς διαταγὲς στὶς ὑπηρέτριες πῶς νὰ κλώσουν τὸ νῆπια καὶ πῶς νὰ ὑφάνουν στὸν ἀργαλειό. Τὰ τόξα εἶναι δουλειὰ τῶν ἀντρῶν, καὶ πρὸ

πάντων δική μου, ποὺ διατάξω μέσα σ' αὐτὸ τὸ παλάτι ».

‘Η Πηγελόπη θαύμασε τὸ θάρρος τοῦ Τηλεμάχου καὶ εἶπε μὲ τὸ νοῦ της.

«Σωστὰ καὶ παλικαρίσια μίλησε ὁ γιός μου!»

Καὶ ἀνέβηκε στὸν κοιτῶνα τῆς καὶ συλλογιζόταν μὲ δάκρυα πάλι τὸν πολυαγαπημένο της Ὀδυσσέα, ωσπου ἡ Ἀθηνᾶ τὴ βύθισε σὲ γλυκὸ ὑπο.

ΦΖ. Θ Ὀδυσσέας περνᾷ τὴ σκέτα ἀπὸ τὸς τρύπες τῶν τσεκουριῶν.

Στὸ μεταξὺ ὁ Εὔμαιος πῆρε τὸ τόξο, νὰ τὸ φέρῃ στὸν Ὀδυσσέα.

Οἱ μνηστῆρες ὥρμησαν μὲ φωνὲς καὶ μὲ βρισιές.

«Ποῦ πᾶς τὸ τόξο, ἄθλιε χοιροβοσκέ; × Γερήγορα, θαρρῶ, θὰ φᾶνε οἱ σκύλοι τὸ κορμί σου».

‘Ο χοιροβοσκὸς τρόμαξε κι ἀφησε κάτω τὸ τόξο. Μὰ ὁ Τηλέμαχος τινάχτηκε ἀπάνω καὶ πρόστοξε τὸ φοβισμένο Εὔμαιο :

«Δῶσε τὸ τόξο στὸν ξένο ἀμέσως. Ἐμένα θ’ ἀκοῦς καὶ κανέναν ἄλλο».

‘Ο Εὔμαιος ἔφερε τὸ τόξο στὸ ζητιάνο. ‘Υστερα πῆγε στὴν Εὐρύκλεια καὶ τῆς εἶπε ὅσα παράγγειλε ὁ Ὀδυσσέας.

‘Η Εὐρύκλεια ἔκαμε καθὼς τὴν πρόσταξε ὁ ἀφέντης της. Τότε καὶ ὁ Φιλοίτιος βγῆκε στὴν αὐλὴ κι ἔκλεισε καλὰ τὴν ἔξωπορτα.

‘Ο Ὀδυσσέας κοίταξε μὲ προσοχὴ τὸ τόξο. Καὶ δταν εἶδε πώς ἦταν σὲ καλὴ κατάσταση, δοκίμασε καὶ τὴ χορδὴ μὲ τὸ δεξί του χέρι. ‘Υστερα δρπαξε

τὶς σαῖτες, ποὺ ἦταν ἀπάνω στὸ τραπέζι, καὶ τέντωσε χωρὶς δυσκολία τὴν χορδή. Τότε σημάδεψε καὶ ἔρριξε τὴν σαΐτα.

‘Η σαΐτα πέρασε ἀπ’ ὅλες τὶς τρῦπες τῶν τσεκουριῶν, ἀπὸ τὴν πρώτη ώς τὴν τελευταία.

Τότε εἶπε ἥσυχα στὸ παιδί του :

«Τηλέμαχε, δὲν πιστεύω νὰ σὲ ντρόπιασε ὁ ξένος σου. Καὶ τώρα εἶναι καιρὸς νὰ ἐτοιμαστῇ ἔνα καλὸ δεῖπνο γιὰ τοὺς μηνηστῆρες».

Κι ἔκαμε νόημα στὸν Τηλέμαχο.

Καὶ αὐτὸς ἀμέσως ζώστηκε τὸ ἀκονισμένο σπαθί του, πῆρε τὸ κοντάρι καὶ στάθηκε κοντά στὸν πατέρα του.

Φ8. Τιμωρέαν τῶν μηνηστήρων.

Τότε ὁ Ὁδυσσέας πέταξε τὰ κουρέλια του καὶ πῆρε τὸ τόξο καὶ τὴν θήκη μὲ τὶς σαῖτες. Πήδησε μὲ δρμὴ ἐπάνω στὸ ψηλὸ κατώφλι τῆς πόρτας καὶ σκόρπισε ἐμπρός του ὅλες τὶς σαῖτες καὶ τοὺς εἶπε :

«Ο ἀγῶνας αὐτὸς τελείωσε. Τώρα θ’ ἀρχίσῃ ἄλλος. Θὰ φένω σ’ ἔνα σημάδι, ποὺ ώς στὴ στιγμὴ αὐτὴ κανεὶς δὲν μπόρεσε νὰ τὸ πετύχῃ».

Κι ἀμέσως φίγηνε τὴ σαΐτα του καὶ πετυχαίνει τὸν Ἀντίνοο στὴ μέση τοῦ λαιμοῦ. Αὐτὸς τὴν ώρα ἐκείνη σήκωνε χρυσὸ ποτήρι γεμάτο μὲ κρασί, γιὰ νὰ τὸ πιῇ. Τοῦ ἔπεισε ἀπὸ τὰ χέρια τὸ ποτήρι, τὸ αἷμα ἔτρεξε μὲ δρμὴ κι ὁ Ἀντίνοος ἔαπλώθηκε νεκρός.

Τότε οἱ μηνηστῆρες σηκώθηκαν ἀπάνω ἄγριοι καὶ φώναζαν κι ἔβριζαν τὸν Ὁδυσσέα.

«Τί ἔκαμες, ἄθλιε;» τοῦ ἔλεγαν. «Γιατί δὲν πρό-

σεχες; Σκότωσες τὸ καλύτερο παλικάρι τῆς Ἰθάκης. Τώρα, δυστυχισμένε, χάθηκες καὶ θὰ σὲ φᾶνε τὰ ὅρνια! »

Νόμιζαν οἱ ἀνόητοι πὼς ἄθελα ὁ Ὁδυσσέας εἶχε γχυπήσει τὸν Ἀντίνοο. Δὲν ἔβλεπαν πὼς ἔφτασε ἡ ἥμέρα τοῦ χαμοῦ τους.

Τότε ὁ Ὁδυσσέας τοὺς κοίταξε μὲ βλέμμα ἄγριο καὶ φόναξε:

« Νομίζατε, κακοῦργοι, πὼς δὲ θὰ ξαναγύριξα· γι' αὐτὸ σκορπίζατε τὴν περιουσία μου καὶ ζητούσατε νὰ παντρευτῆτε τὴ γυναικα μου καὶ νὰ σκοτώσετε τὸ παιδί μου. Οὕτε θεοὺς οὔτε ἀνθρώπους φοβηθήκατε ».

Φόβος καὶ τρόμος ἔπιασε τότε τοὺς μνηστῆρες, καὶ ὁ καθένας κοίταξε πῶς νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ τὸ θάνατο.

Μονάχα ὁ Εὔρυμαχος ἔδειξε λίγο θάρρος προσπάθησε νὰ μαλακώσῃ τὴν καρδιὰ τοῦ Ὁδυσσέα, παρακαλώντας νὰ τοὺς συχωρέσῃ. Μὰ ἐκεῖνος τοῦ ἀποκρίθηκε:

« Τὰ κακουργήματα ποὺ ἔγιναν ἐδῶ μέσα ζητοῦν ἔκδικηση καὶ τιμωρία. Μὴν περιμένετε συγχώρεση. Διαλέξετε ἓνα ἀπὸ τὰ δύο, νὰ πολεμήσετε ἢ νὰ φύγετε, ἀν μπορέσετε ».

---

99. Οἱ μνηστῆρες ὄρμαιν νὰ σκοτώσουν τὸν Ὁδυσσέα.

Ο Εὔρυμαχος, μόλις ἀκουσε τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Ὁδυσσέα, φόναξε :

« Μνηστῆρες, γρήγορα βγάλτε τὰ σπαθιά σας καὶ ὅρμηστε ὅλοι μαζὶ ἀπάνω του ».

Κι ἔκαμε πρῶτος τὴν ἀρχή.

Τὴν ἴδια στιγμὴν δῆμος μιὰ σαΐτα τοῦ Ὀδυσσέα τὸν πέτυχε κατάστηθα καὶ τὸν ἔρριξε καταγῆς νεκρό.

Κι ἔνας ἄλλος, δὲ Ἄμφινος, χύμηκε μὲ τὸ σπαθί του· μὰ δὲ Τηλέμαχος μὲ τὸ κοντάρι του τὸν πέρασε ἀπὸ τὴν πλάτην ὡς στὸ στῆθος πέρα πέρα καὶ τὸν ἄφησε στὸ τόπο.

Ο Τηλέμαχος δὲν εἶχε καιρὸν νὰ χάσῃ γιὰ νὰ βγάλῃ τὸ κοντάρι του, καὶ λέει γρήγορα στὸν Ὀδυσσέα:

«Πατέρα τρέχω νὰ σου φέρω ἀκόμη δυὸ κοντάρια κι ἀσπίδα καὶ περικεφαλαία χάλκινη. Καὶ δὲ Εὔμαιος καὶ δὲ Φιλοίτιος κι ἐγὼ τὰ ἴδια θὰ φορέσωμε».

Ο Ὀδυσσέας ἀποκρίθηκε :

Τρέχα, παιδί μου, γρήγορα, γιατὶ σὲ λίγο οἱ σαΐτες θὰ σωθοῦν καὶ οἱ ἔχθροι μας εἶναι πολλοὶ ἀκόμη».

Ἐτρεξε δὲ Τηλέμαχος στὴν ἀποθήκη κι ἔφερε ἀσπίδες καὶ κοντάρια, χάλκινες περικεφαλαῖες καὶ ἀφθονες σαΐτες.

Πρῶτος ἀρματώθηκε δὲ Τηλέμαχος, κι ὑστερα οἱ δύο δοῦλοι.

Ο Ὀδυσσέας, ἀφοῦ ἔρριξε δλες τὶς σαΐτες του καὶ σκότωσε πολλοὺς μνηστῆρες, φόρεσε κι αὐτὸς τὴν περικεφαλαία. Υστερα πῆρε τὴν ἀσπίδα καὶ τὰ δυὸ κοντάρια ποὺ τοῦ ἔφερε δὲ Τηλέμαχος.

---

100. Πῶς τιμωρήθηκε ὁ Μελάνθιος.

Ο Μελάνθιος εἶδε τὸν Τηλέμαχο ἀπὸ ποῦ πῆρε τὰ δπλα, κι ἀμέσως ἐτρεξε καὶ αὐτὸς κι ἔφερε κουφὰ δπλα στοὺς μνηστῆρες.

Ο Ὀδυσσέας, ἅμα εἶδε τοὺς μνηστῆρες ὠπλι-

σμένους, λίγο ἔλειψε νὰ δειλιάσῃ, γιατὶ αὐτοὶ ἥταν ἀκόμη εἴκοσι φορὲς περισσότεροι· κατάλαβε τὸ τί ἔγινε, κι ἀμέσως στέλνει τὸ Φιλοίτιο καὶ τὸν Εὔμαιο νὰ κλείσουν καλὰ τὴν ὁπλοθήκη. Τοὺς ἔδωσε διαταγή, ἂν βροῦνε μέσα κανένα νὰ παίριη ὅπλα γιὰ τοὺς μνηστῆρες, νὰ τὸν δέσουν καὶ νὰ τὸν κρεμάσουν.

Σὲ μιὰ στιγμὴ οἱ δυὸ δοῦλοι πῆγαν στὴν ἀποθήκη· μέσα ἔκει βρῆκαν τὸ Μελάνθιο, ποὺ μάζευε κι ἄλλα ὅπλα, νὰ τὰ πάη στοὺς μνηστῆρες. Ἀμέσως τὸν ἀρπάζουν, τὸν ἔαπλώνουν καταγῆς καὶ τὸν δένουν χεροπόδσρα. "Υστερά τὸν κρεμοῦν ψηλά, ἀπὸ ἔνα πατερό, κλείνοιν καλὰ τὴν πόρτα καὶ γυρίζουν στὸν ἀφέντη τους.

101. Ὁ Ὀδυσσέας σκότωγε εἶλοντας τοὺς
μνηστῆρες.

Ἡ μάχη ἔξακολουθοῦσε μὲ μεγάλη λύσσα.

Τέσσερεις μνηστῆρες ἔρριξαν μὲ δύναμη τὰ κοντάρια τους ἀπάνω στὸν Ὀδυσσέα. Μὰ κανένα δὲν τὸν πέτυχε.

Ὁ Ὀδυσσέας ὅμως, ὁ Τηλέμαχος καὶ οἱ δυὸ βοσκοὶ σκότωσαν τότε καὶ τοὺς τέσσερεις αὐτοὺς μνηστῆρες.

Δεῖλιασαν τότε οἱ μνηστῆρες καὶ τραβήχτηκαν πίσω, μὰ σὲ λίγο ὕρμησαν πάλι μὲ μανία.

Ὁ Ὀδυσσέας ὅμως κι οἱ δικοὶ του ἐν ἔχασαν τὸ θάρρος καὶ ὀλοένα ἔαπλωναν νεκροὺς πολλοὺς ἀπὸ τοὺς μνηστῆρες.

Τὸν κακὸ τὸν Κτήσιππο, ποὺ εἶχε φίξει τὸ βό-

δινὸς πόδι, τὸν τρύπησε στὸ στῆθος ὁ Φιλοίτιος μὲ τὸ κοντάρι του καὶ τοῦ εἶπε :

« Τώρα πιὰ τελειώνουν οἱ ἀδικίες σδυ καὶ οἱ βριτιές σου. Πάρε αὐτὸ τὸ δῶρο γιὰ τὸ βοδινὸ πόδι, ποὺ πέταξες στὸν ἀφέντη μου ».

Κι ἄλλους μνηστῆρες σκότωσαν ὁ Ὁδυσσέας κι ὁ Τηλέμαχος μὲ τοὺς συντρόφους των. Καὶ τέτοιος τρόμος ἔπιασε τοὺς μνηστῆρες, ποὺ ἔτρεχαν μέσα στὸ μεγάλο δῶμα σὰ βόδια ποὺ τὰ κυνηγᾶ τὸ καλοκαίρι ἥ ἀλογόμιγα.

Ο Ὁδυσσέας ὥρμητε τότε μὲ τοὺς γενναίους

« Μὴ μὲ σκοτώσης ἐμένα τὸν τραγουδιστή » (σελ. 162). βιοηθούς του, καὶ ὅλοι σὲ λίγο κυλίστηκαν στὸ αἷμα τους.

Τὸ θάνατο τὸν ἔφυγε μονάχα ὁ Φήμιος, ὁ τραγουδιστής.

Σηκώθηκε ἀπὸ τὴν ἄκρη ποὺ καθόταν, ἔβαλε χάμιω τὴ λύρα του, ἔτρεξε κι ἔπιασε τὰ γόνατα τοῦ Ὁδυσσέα καὶ τοῦ εἶπε :

« Λυπήσου με, Ὁδυσσέα. Μὴ μὲ σκοτώσης ἐμένα τὸν τραγουδιστή. Ἐμένα μοῦ ἔβαλε ὁ θεὸς μέσα στὴν καρδιά μου τὰ τραγούδια, καὶ τραγουδῶ τὰ κατορθώματα ποὺ κάνουν οἱ θεοὶ κι οἱ ἀνθρω-

ποι. Ρώτησε τὸν Τηλέμαχο γιὰ μένα. "Αθελα ὁ ἄ-
μοιρος καὶ μὲ τὴ βίᾳ τραγουδοῦσα στὰ τραπέζια τῶν
μνηστήρων, γιατὶ ἦταν πολλοὶ καὶ δυνατοί".

Τότε ὁ Τηλέμαχος λέει στὸν πατέρα του:

« Στάσου, πατέρα, καὶ μὴ χτυπήσῃς μὲ τὸ σπα-
θί σου τὸ Φήμιο. Δὲ φταίει ὁ κακόμοιρος. Μήτε
τὸ Μέδοντα νὰ πειράξωμεν· χάρισέ του τὴ ζωή. Θυ-
μήσου πῶς μὲ πρόσεχε καὶ τί ἀγάπη μοῦ εἶχε ὅταν
ζῆμουν παιδί! »

Ο Μέδοντας, ὁ πιστὸς δοῦλος ποὺ φανέρωσε
στὴν Πηγελόπη τὸ καρτέρι τῶν μνηστήρων, ἦταν
κρυμμένος κάτω ἀπὸ ἕνα κάθισμα καὶ σκεπασμένος
μὲ ἕνα δέρμα βοδινό. Καθὼς ἀκουσε τὰ λόγια αὐτά,
τινάχτηκε ἀπάνω, πέταξε τὸ σκέτασμα κι εἶπε στὸν
Τηλέμαχο:

« Ἐδῶ εἴμαι! »

Ο Ὁδυσσέας χαμογέλασε καὶ τοῦ εἶπε:

« Μὴ φοβᾶσαι. Τώρα ὁ τραγουδιστὴς καὶ σὺ νὰ
βγῆτε ἔξω στὴν αὐλή, ὥσπου νὰ κάμω ἐδῶ ὅτι χρει-
άζεται ἀκόμη ».

Ο Ὁδυσσέας τότε κοίταξε γύρω, μήπως βρισκό-
ταν κρυμμένος πουθενά κανεὶς ἄλλος μνηστήρας.
Οἱοι κοίτανταν στὰ χώματα αἴματος λισμένοι.

Τότε ὁ Ὁδυσσέας εἶπε στὸν Τηλέμαχο νὰ φέρῃ
τὴν Εὔρύκλεια.

**102. Τί δευταγὴ δίνει ὁ Ὁδυσσέας
στὴν Εὔρύκλεια.**

Η Εύρυκλεια ἔτοεξε ὅσο μποροῦσε. Κι ἀμα εἶδε
τὸν Ὁδυσσέα νικητὴ καὶ σκωτωμένους ὅλους τοὺς
μνηστῆρες, ἄρχισε νὰ φωνάξῃ μὲ χαρά.

« Γερόντισσα, τῆς λέει ὁ Ὁδυσσέας, κράτα τὴν χαρά σου μέσα σου καὶ μὴ φωνάζεις, γιατὶ δὲν εἶναι σωστὸν νὰ χαίρεται κανεὶς γιὰ τὸ θάνατο τῶν ἄλλων. Αὐτοὺς ἔδω οἱ θεοὶ τοὺς τιμώρησαν ἐγὼ τὸ θέλημα ἐκείνων ἔκαμα.

» Καὶ τώρα, ἔλα πές μου, ποιεῖς ἀπὸ τὶς γυναικεῖς τοῦ παλατιοῦ φάνηκαν κακές καὶ ποιεῖς ἔμειναν πιστές ».

— « Ἀπὸ τὶς πενήντα δοῦλες ποὺ ἔχομε στὸ παλάτι, ἀποκρύθηκε ἡ Εὔρυκλεισ, οἱ δώδεκα ἦταν μὲ τοὺς μνηστῆρες· ἦταν πολὺ κακές, καὶ δὲ σέβονταν οὗτε ἐμένα οὕτε τὴν ἴδια τὴν βασίλισσα ».

— « Νὰ μοῦ τὶς φέρης ἔδω ἀμέσως » πρόσταξε μὲ θυμὸν ὁ Ὁδυσσέας.

Ἡ Εὔρυκλεια πῆγε καὶ τὶς ἔφερε. Καὶ ὁ Ὁδυσσέας τὶς πρόσταξε νὰ σύρουν ἔξω στὴν αὐλὴν τοὺς σκοτωμένους καὶ νὰ καθαρίσουν τὰ καθίσματα, τὰ τραπέζια καὶ τὸ πάτωμα.

« Υστερα οἱ δύο βισκοὶ ὠδήγησαν τὶς ἀπιστες καὶ κακές δοῦλες σ' ἓναν παράμερο τόπο καὶ τὶς κρέμασαν.

Ἐπειτα εἶπε ὁ Ὁδυσσέας στὴν Εὔρυκλεια:

« Φέρε, γερόντισσα, θειάφι νὰ καπνίσωμε καὶ νὰ καθαρίσωμε τὸ παλάτι. Καὶ φώναξε καὶ τὶς καλέσ δοῦλες νὰ ἔρθουν ἐμπρός μου ».

Ἡ Εὔρυκλεια ἔκαμε δὲ της εἶπε ὁ Ὁδυσσέας.

Οἱ πιστὲς δοῦλες περικύκλωσαν τὸν ἀγαπημένο τους ἀφέντη καὶ τοῦ φιλοῦσαν μὲ δάκρυα τὰ χέρια του. Καὶ κεῖνος συγκινήθηκε καὶ δάκρυα ἀνέβηκαν στὰ μάτια του.

103. Ἡ Εύρύκλεια φυνερώνει στὴν Πηνελόπη πὼς ἥρθε ὁ Ὀδυσσέας.

Χαρούμενη ἀνέβηκε ἡ Εύρύκλεια στὴν κάμαρα τῆς κυρᾶς της, γιὰ νὰ φέρῃ τὴν καλὴ εἰδηση. Ἡθελε νὰ τρέξῃ, μὰ τὰ γόνατά της δὲν τὴν ἔβοιηθοῦσαν.

“Ανοιξε σιγὰ σιγὰ τὴν πόρτα, καὶ μπῆκε μέσσα. Ἡ Πηνελόπη ἦταν βυθισμένη ἀκόμη στὸ γλυκό της ὑπνο. Ἡ Εύρύκλεια στάθηκε κοντὰ στὸ προσκέφαλό της καὶ τῆς εἶπε :

«Ξύπνησε, Πηνελόπη μου, νὰ ἴδης ἐκεῖνον ποὺ ἡ καρδιά σου περίμενε μὲ λαχτάρα τόσον καιρό. Ὁ Ὀδυσσέας σου ἥρθε καὶ σκότωσε δλούς τοὺς μνηστῆρες».

Ἡ Πηνελόπη ἔσφριστηκε μέσα στὸν ὑπνο της, ἀνοιξε τὸ μάτια της καὶ τῆς εἶπε :

«Καλή μου Εύρύκλεια, τί ἔπαθες σήμερα ; Τί εἶναι οὐτὰ ποὺ λέσ ; Τρελάθηκες ; »

— «Παιδί μου, σοῦ λέω τὴν ἀλήθεια. Ὁ ἀφέντης ἥρθε. Εἶναι κάτω. Τὸν εἶδες καὶ σὺ χτές τὸ βράδυ καὶ μιλήσατε μαζί. Ἡταν δὲ κουρελιάρης ζητιάνος. Ὁ Τηλέμαχος τὸ ἥξερε, μὰ τὸ φύλαγε μυστικό, ὥσπου νὰ τιμωρήτῃ τοὺς μνηστῆρες».

Ἡ Πηνελόπη πήδησε τότε ἀπὸ τὸ κρεβάτι της, ἀγκάλιασε σφιχτὰ τὴν καλὴ γριὰ καὶ τὴν ρώτησε :

«Πές μου, καλή μου Εύρύκλεια, πές μου, ἀλήθεια εἶναι ; Καὶ πῶς μπόρεσε μονάχος νὰ σκοτώσῃ τόσους μνηστῆρες ; »

— «Μὲ τὰ μάτια μου δὲν τὸ εἶδα, γιατὶ δὲ Ὁδυσσέας μᾶς εἶχε κλείσει πρωτύτερα σ’ ἄλλη κάμαρα. Ἀκουσα δμως τὶς φωνὲς καὶ τὰ βογκητά.

» Κι ὅταν ὁ Τηλέμαχος μὲ φώναξε νὰ πάω στὸ δῶμα, βρῆκα ἐκεῖ τὸν Ὁδυσσέα ἀρματωμένο καὶ δλους τοὺς μνηστῆρες σκοτωμένους.

» Καὶ τώρα πᾶμε κάτω, Πηνελόπη μου. Μ' ἔστειλε ὁ ἕδιος ».

Ἡ Πηνελόπη ἀποκρίθηκε :

« Ἀκόμη δὲν μπορῶ νὰ τὸ πιστέψω αὐτὸ ποὺ λέσ. Δὲν τὸ χωρεῖ τὸ μυαλό μου πὼς αὐτὸς ὁ ζητιάνος εἶναι ὁ ἄντρας μου. Ὁ Ὁδυσσέας μου πέθανε στὰ ξένα ».

— « Μὰ γιατί, κόρη μου, δὲ μὲ πιστεύεις ; Σοῦ λέω πὼς ὁ ἄντρας σου εἶναι κάτω. Τὴν ἐγγάρισα ἀπὸ τὸ σημάδι ποὺ ἔχει ἀπάνω ἀπὸ τὸ γόνατο. Τὸ εῖδα, ὅταν τοῦ ἔπλενα τὰ πέδια, κι ἡθελα νὰ σοῦ τὸ πῶ, μὰ ἐκεῖνος δὲ μ' ἄφησε ».

ΙΟΣ. Ἡ Πηνελόπη γνωρίζει τὸν Ὁδυσσέα.

Ἡ Πηνελόπη κατέβηκε κάτω μαζὶ μὲ τὴ γριὰς Εὔρυκλεια καὶ πῆγε δλοῖσια στὴν ἑστία.

Ἡ καρδιά της χτυποῦσε δυνατά. Δὲν ἦξερε, ἀντὶ πρεπει νὰ ρωτήσῃ τὸν ξένο, γιὰ νὰ δῆ, ἢν εἶναι ἀληθινὰ ὁ ἄντρας της, ἢ νὰ χυθῆ καὶ νὰ τὸν σφίξῃ μέσα στὴν ἀγκαλιά της.

Ἔρθε καὶ κάθισε ἀντίκρυ στὸν Ὁδυσσέα, στὴν ἄλλη ἄκρη τῆς γωνιᾶς, ποὺ τὴ φωτιὲς ἡ φωτιά.

Ὁ Ὁδυσσέας εἰχε ἔαναφορέσει τὰ κουρέλια τοῦ ζητιάνου, καθόταν κοντὰ σὲ μιὰ κολόνα καὶ κοίταζε κάτω, περιμένοντας νὰ τοῦ μιλήσῃ ἡ Πηνελόπη.

Μὰ ἐκείνη γιὰ πολλὴ ὥρα ἔμεινε βουβή καὶ ἀκίνητη.

Δὲν ἥξερε τί νὰ κάμη. "Οταν τὸν κοίταξε στὰ μάτια, ἔβρισκε πῶς δὲν ἦταν ὁ Ὁδυσσέας της μέσα σὲ κεῖνα τὰ κουρέλια.

Τότε ὁ Τηλέμαχος τῆς λέει :

"Ἐκείνη γιὰ πολλὴ ὡρα ἔμεινε βουβὴ καὶ
ἀκίνητη (σελ. 106).

«Μητέρα μου, ἄπως ἀλλαξε ἡ καρδιά σου κι ἔγινε τόσο σκληρὴ καὶ ἅπονη; "Υστερα ἀπὸ τέτοιο χωρισμὸ καὶ ἀπὸ τόσα βάσανα, πῶς σοῦ βαστᾶ ἡ καρδιὰ νὰ μένης ἀσυγκίνητη; »

— «Παιδί μου, ἀποκρίθηκε ἡ Πηγελόπη, οὔτε καὶ ἔγὼ δὲν ξέρω τί ἔπαθμα, καὶ δὲν μπορῶ οὔτε νὰ τὸν ρωτήσω οὔτε νὰ τὸν κοιτάξω ».

«Ο Ὁδυσσέας χαμογέλασε καὶ εἶπε στὸν Τηλέμαχο :

« Παιδί μου, ἄφησε τὴ μητέρα σου νὰ μὲ δοκιμάσῃ. Τώρα δὲ μὲ γνωρίζει μέσα σ' αὐτὰ τὰ κουρέλια. Σὲ λίγο θὰ μὲ γνωρίση.

» Τώρα πρέπει νὰ συλλογιστοῦμε, πῶς νὰ μὴ μάθουν ἀμέσως οἱ συγγενεῖς τῶν μνηστήρων ὅσα ἔγιναν ἐδῶ.

» Νὰ λοιπὸν τί νὰ κάμωμε λουστῆτε ὅλοι, φορέσετε γιορτινὰ φορέματα καὶ προστάξτε τὸν τραγουδιστὴ νὰ τραγουδῇ καὶ νὰ παιᾶῃ μὲ τὴ λύρα του τραγούδια τοῦ χοροῦ. Κι οἱ διαβάτες ποὺ θ' ἀκοῦν, θὰ νομίζουν πῶς γίνεται γάμος στὸ παλάτι μας. Ἔτσι θὰ βροῦμε καιρὸν νὰ φύγωμε γιὰ τὴν ἔξοχήν. Καὶ κεῖ πιὰ θὰ σκεφτοῦμε μὲ τὴν ἡσυχία μας τί θὰ κάμωμε. »

Ἐκεῖνοι ἄκουσαν πρόθυμα αὐτὰ τὰ λόγια.

Δὲν πέρασε ὥρα πολλὴ κι ὅλοι εἶχαν φορέσει ωραῖα φορέματα. Ὅστερα ἀρχισαν τὰ τραγούδια καὶ ὁ χορός καὶ τὸ πάτωμα μέσα βροντοῦσε ἀπὸ τὸ χτύπημα τῶν ποδιῶν.

Οἱ διαβάτες ἔλεγαν μέσα τους:

« Η βασίλισσά μας παντρεύεται κάτιον ἀπὸ τοὺς μνηστῆρες. Ντροπή της! νὰ ξεχάσῃ τὸν καλὸν καὶ ξακουστὸν Ὀδυσσέα, καὶ νὰ μὴν τὸν περιμένῃ! »

Σὲ λίγο λούστηκε κι ὁ Ὀδυσσέας καὶ φόρεσε ωραῖα φορέματα. Τότε ἡ Ἄθηνᾶ τὸν ἔκαμε πάλι ὄμορφο, πιὸ νέο καὶ πιὸ πολλὴ χάρη καὶ λεβεντιά. Δὲν ἦταν πιὰ ὁ κουρελιάρης ζητιάνος.

« Εἶται μεταμορφωμένος γύρισε καὶ κάθισε στὸ κάθισμα ποὺ καθόταν πρῶτα, ἀντίκρυ ἀπὸ τὴ γυναικα του.

« Η Πηνελόπη τὸν ἐρώτησε τότε, ἀν ἦξερε κάτι

μυστικὰ τοῦ σπιτιοῦ των, ποὺ τὰ ἥξερε μονάχα αὐτὴ καὶ δ ἄντρας της. Καὶ δταν τῆς τὰ εἶπε δ Ὁδυσσέας, τότε πιὰ βεβαιώθηκε πῶς ἦταν δ ἄντρας της.

Ἡ καρδιά της χτυποῦσε δυνατά, τὰ γόνια της ἔτρεμαν καὶ δάκρυα ἔτρεχαν ἀπὸ τὰ μάτια της. Ἐτρέξε μὲ λαχτάρα, τὸν ἀγκάλιασε καὶ τὸν ἐφιλοῦσε.

Ο Ὁδυσσέας ἀγκάλιασε κι αὐτὸς μὲ δάκρυα τὴν ποστή του γυναῖκα, τὴν καταφιλοῦσε καὶ τὴν ἔσφιγγε στὸ στῆθος του.

Καὶ ἡ Πηνελόπη κρατοῦσε ἀγκαλιασμένο μὲ τὰ δλόασπρα χέρια της τὸν Ὁδυσσέα καὶ τὸν ἔσφιγγε, σὰ νὰ μὴν ἤθελε νὰ τὸν ἀφήσῃ πιὰ γὰ φύγη.

ΙΟΣ. Ὁ Ὁδυσσέας φενερώνεται στὸν πατέρα του.

Τὴν αὐγὴν δ Ὁδυσσέας, ἅμα σηκώθηκε, εἶπε στὴν Πηνελόπη:

«Ἐγὼ τώρα θὰ πάω στὸ δυστυχισμένο πατέρα μου στὴν ἔξοχήν.

» "Αμα σηκωθῇ λίγο δ ἥλιος, θὰ μάθη δ κό-

σμος πάς ἐγὼ σκότωσα τοὺς μνηστῆρες καὶ θὰ γίνῃ μεγάλη ταραχὴ στὴ χώρα. Γι' αὐτὸ ἀνέβα ἐσὺ μὲ τὶς δοῦλες σου στὴν κάμαρά σου. Κλείσου ἐκεῖ κοὶ μὴ ρωτᾶς γιὰ τίποτε ».

Αὐτὰ εἶπε καὶ φόρεσε τὸ ἄρματά του, ἔύπνησε τὸν Τηλέμαχο καὶ τὸ χοιροβοσκὸ καὶ ἔκεινησαν γιὰ τοὺς ἀγρούς.

‘Η Ἀθηνᾶ τοὺς σκέπασε μὲ καταχνιὰ καὶ δὲν τοὺς ἔβλεπε κανείς.

“Υστερα ἀπὸ πολλὴ ὥρα ἔφτασαν σ’ ἓνα περιβόλι, ποὺ ἦταν ἀνάμεσα σὲ δυὸ ψηλώματα γεμάτα δέντρα.

Τὸ περιβόλι εἶχε κι ἓνα σπιτάκι. Ἐκεῖ κατοικοῦσε ὁ γερο-Λαέρτης, ὁ πατέρας τοῦ Ὁδυσσέα καὶ γύρω εἶχε κολύβα γιὰ τοὺς δούλους.

‘Η πόρτα τοῦ περιβολιοῦ ἦταν ἀνοιχτὴ καὶ μπῆκαν μέσα.

Τότε ὁ Ὁδυσσέας λέει στὸν Τηλέμαχο καὶ στοὺς δυὸ δούλους:

« Ἔσεῖς πηγαίνετε στὸ σπίτι κι ἑτοιμάσετε κάτι νὰ φᾶμε. Νά, πάρετε καὶ τὰ ὅτλα μου. Ἐγὼ θὰ πάω στὸ περιβόλι, γιὰ νὰ βρῶ τὸν πατέρα μου ».

Πέρας πρῶτα ἀπὸ τὸ λαζανόκηπο. Αὐτοῦ δὲν ἦταν κανεὶς.

“Υστερα προχώρησε στὸν ἀνθόκηπο.

Ἐκεῖ εἶδε ἕνα γέρο, ποὺ σκάλιζε τὸ χῶμα γύρω σ’ ἓνα φυτό.

Τὸ ντύσιμό του ἦταν φτωχικό. Τὰ γένια του ἦταν κάτασπρα. Καὶ στὸ πρόσωπό του φαινόταν ζωγραφισμένη ἡ λύπη.

·Ο ·Οδυσσέας, ἀμα εἶδε τὸν πατέρα του οὲ τέτοια.

Πήγε σιγὰ σιγὰ κοντά του (σελ. 172).

ἔλεεινή κατάσταση, κρύφτηκε πίσω ἀπὸ μιὰ μεγάλη ἀπιδιὰ καὶ δάκρυσε. Δὲν ἦθελε νὰ φανερωθῇ μονο-

μιᾶς, γιατὶ ἡ ἔαφνικὴ χαρὰ μποροῦσε νὰ φέρῃ τὸ θάνατο στὸν ἀδύνατο γέρο.

Πῆγε λοιπὸν σιγὰ σιγὰ κοντά του, τὸν ἔχαιρέτη-
σε σὰ νὰ ἥταν ἔνος, καὶ τοῦ λέει :

« Γέρο, μὲ μεγάλη τέχνη, βλέπω, καλλιεργεῖς τὸν
κῆπο σου. Τίποτε δὲν ἀφήνεις ἀπεριποίητο, οὕτε βρα-
γιά, οὕτε κλῆμα, οὕτε δέντρο. Μονάχα γιὰ τὸν ἔαυ-
τό σου δὲ φροντίζεις. Αὐτὸ δύναμις δὲν εἶναι σωστό.
Ἐσύ, καθώς μου φαίνεσαι, δὲν εἶσαι δοῦλος. Στὸ
πρόσωπο καὶ στὴν κορμοστασιὰ μοιάζεις μὲ βασιλέα.
Πέρι μου, τίνος εἶναι τὸ περιβόλι ποὺ σκάβεις; Ἀ-
λήθεια εἶναι ἐδῶ ἡ Ἰθάκη, δύναμις μοῦ εἶπαν;
Ἐγδω-
μιὰ φορὰ φιλοξένησα στὸ σπίτι μου ἔιαν ἀπὸ τὸν
τόπο τοῦτο, ποὺ ἐλεγε πώς εἶναι γιὸς τοῦ Λαέρτη,
καὶ τὸν ἔεπροβόδησα μὲ πολλὰ δῶρα ».

— « Ξένε, στὴν Ἰθάκη βρίσκεται » τοῦ λέει δὲ
γέρος. « Κι ἂν ἥταν ζωντανὸς ὁ φίλος σου, θὰ σὲ
φιλοξενοῦσε κι αὐτὸς καὶ θὰ σοῦ χάριζε πολλὰ δῶρα.
Ἀχ, τί ψάρια θὰ τὸ ἔφαγαν τὸ παιδί μου στὴ θά-
λασσα ἢ τί θηρία θὰ τὸ ξέσκισαν στὴ στεριά!

» Μὰ πές μου ποιὸς εἶσαι καὶ πῶς ἥρθες;...»

— « Ἡρθα ἀπὸ μοκριά. Καιοδὸς εἶναι ποὺ ἀπάν-
τησα τὸν Ὀδυσσέα. Μὰ τότε ποὺ ἔφευγε κάποια ση-
μάδια φανέρωναν πώς θὰ γυρίσῃ στὸν τόπο του.
Εἶχα τὴν ἐλπίδα νὰ τὸν βρῶ ἐδῶ! »

Ο γερώ Λαέρτης ἔσκυψε καὶ πῆρε μὲ τὰ δυό-
του χέρια χῶμα ἀπὸ τὴ γῆ καὶ τὸ σκόρπισε ἀπά-
νω στὸ κάτασπρο κεφάλι του. Κι ἔκλαιε ἀπαρηγό-
ρητα.

Ραγιζόταν τοῦ Ὀδυσσέα ἡ καρδιά· δὲν μπόρεσε

νὰ βαστάξῃ πιά· χύθηκε, τὸν ἔσφιξε στὴν ἀγκαλιά του καὶ τοῦ εἶπε :

« Πατέρα μου, ἐγὼ εἶμαι ὁ γιός σου, ἐγὼ εἶμαι ὁ Ὀδυσσέας σου ποὺ περιμένεις. Ἄφησε πιὰ τὰ δάκρυα. Ἡρθα καὶ σκότωσα δλῶς τοὺς μνηστῆρες ».

— « Ἐσὺ εἶται τὸ παιδί μου! » φώναξε ὁ Λαέρτης τρέμοντας ἀπὸ τὴν συγκίνησην.

Μὰ δὲν πίστευε ἀκόμη. Ἡθελε σημάδι γιὰ νὰ πιστέψῃ.

« Πατέρα, σημάδι θέλεις ; Νά, κοίταξε ἐδῶ τὸ σημάδι ποὺ μοῦ ἔκαμε στὸν Παρνασσὸν τὸ ἀγριογούρουνο. Θέλεις νὰ σοῦ πῶ καὶ γιὰ τὰ δέντρα τοῦ κήπου ποὺ μοῦ χάρισες, δταν ἥμουν παιδί ;

» Μὲ ὀδηγοῦσες ουχὶνὰ ἀπὸ τὸ χέρι στὸ περιβόλι, ἐγὼ σὲ ρωτοῦσα καὶ σὺ μοῦ ἔλεγες κάθε δέντρο μὲ τὸ ὄνομά του ».

Ο Λαέρτης ἀγκάλιασε τὸν Ὀδυσσέα καὶ λιποθύμησε.

« Ο Ὀδυσσέας τὸν πῆρε στὴν ἀγκαλιά του. Σὲ λίγο ὅμως ἥρθε στὸν ἑαυτό του, ἀνοιξε τὰ μάτια του, τὸν ἀγκάλιασε πάλι καὶ τὸν ἐφίλησε στὸ στόμα.

Πατέρας καὶ γιὸς ἀνέβηκαν στὸ σπιτάκι. Τὸ τραπέζι ἦταν ἔτοιμο.

Ο Λαέρτης πρὸιν νὰ καθίσῃ πῆγε καὶ λούστηκε καὶ φόρεσε φορέματα καινούρια.

Τώρα φαινόταν πιὸ ώραῖος καὶ πιὸ ψηλὸς ἀπὸ πρῶτα. Θὰ ἔλεγε κανεὶς πώς ἡ χαρὰ τὸν εἶχε ξανιώσει.

**106. Οἱ συγγενεῖς τῶν μνηστήρων κάνουν
ἐπανάσταση.**

Ἐνῶ δὲ ὁ Ὀδυσσέας καὶ οἱ ἄλλοι ἦταν στὴν ἔξοχήν,
στὴν χώραν ἀπὸ στόμα σὲ στόμα μαθεύτηκε πῶς ἥρθε
ὁ Ὀδυσσέας καὶ σκότωσε δόλους τοὺς μνηστῆρες.

Οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι τους ἔτρεχαν στὸ παλάτι
μὲ δάκρυα καὶ μὲ θρήνους. Οἱ καθένας ἔπαιρνε τὸ
νεκρό τους καὶ τὸν πήγαινε νὰ τὸν θάψῃ.

Ὑστερα μαζεύτηκαν δόλοι στὴν πλατεῖα καὶ συλλογίζονταν πῶς νὰ ἐκδικηθοῦν τὸν Ὀδυσσέα.

Ἐκεῖ ἔτυχε νὰ εἶναι κι ἔνας γέρος πολὺ σοφός,
ὁ Ἀληθέρσης, καὶ τοὺς λέει :

« Σᾶς συμβουλεύω, φίλοι μου, νὰ καθίσετε ἡσυχα,
γιατὶ δὲ φταίει ὁ Ὀδυσσέας.

» Ἡ αἰλία τοῦ κακοῦ εἶστε σεῖς, ποὺ ἀφήνατε
τὰ παιδιά σας νὰ κάνουν τέτοια κακουργήματα. Ἐγὼ κι
ὁ Μέντορας τόσες φορὲς σᾶς εἴπαμε : κρατᾶτε
τὰ παιδιά σας νὰ μὴ οημάζουν τὸ παλάτι ἐνδεσ τέτοιου
ξακοισμένου βασιλέα. Ἔπρεπε νὰ τὸ συλλογιστῆτε,
πῶς οἱ θεοὶ θὰ τὰ τιμωροῦσαν μιὰ μέρα ».

Πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς ἀκουσαν τὴν συμβουλὴν τοῦ
Ἀληθέρση κι ἔφυγαν. Ἄλλοι δικαστὴραν τὰ δηλα
τους καὶ κίνησαν γιὰ τὴν ἔξοχήν, γιατὶ εἶχαν μάθει
πῶς ὁ Ὀδυσσέας πῆγε στὸ ἔξοχικὸ σπιτάκι τοῦ πα-
τέρα του. Ἀρχηγό τους εἶχαν τὸν πατέρα τοῦ Ἀντινόου.

**107. Ὁ Ὀδυσσέας φελεώνεται μὲ τὸ λεό του
καὶ ζῇ εύτυχεσμένος.**

Ἡταν ἀκόμη στὸ τραπέζι, ὅταν ἔνας ἀπὸ τοὺς
δούλους τρέχη λοχανιασμένος καὶ λέη στὸν Ὀδυσσέα:

« Πολλοί ἀνθρωποι ἀρματωμένοι ἔρχονται ἐδῶ ».

‘Αμέσως σηκώθηκαν, ἀρματώθηκαν καὶ βγῆκαν
ἔξω. Ὁ Ὀδυσσέας εἶπε τότε στὸν Τηλέμαχο:

« Νὰ ἡ στιγμή, παιδί μου, νὰ δείξης τὴν παλικα-
ριά σου. Πρόσιξε καλὰ νὰ μὴ ντροπιάσης τὴν γε-
νιά μας ».

— « Περίμενε, πατέρα, καὶ σὲ λίγο θὰ δῆς ἄν
είμαι ἀξιο παιδί σου » ἀποκρίθηκε ὁ Τηλέμαχος.

Τ' ἀκουσε αὐτὰ ὁ γερο - Λαέρτης καὶ χάρηκε
πολύ.

III. Ἀνάμνηση τῆς πατρός.

Ἐδῶ πίσω στὴν κοιλάδα
ἔνα ποταμάκι τρέχει,
τῶν ἀγρῶν τὴν πρασινάδα
τὸ νερό του δροσοβρέχει,
καὶ κατροκυλᾶ ἡρύχως
καὶ μὲ γλύκα μουρμουρίζει.
ὁ γλυκός του ὅμως ἥκος
τὴν καρδιά μου δὲ γεμίζει.

Ω ! ποῦ εἶσαι ποταμάκι
πώτρεγες εἰς τὸ χωριό μου
δταν ἥμουνα παιδάκι,
ποταμάκι ἀγαπητό μου ;

Ἄχ, τὰ δέντρα ἔκεῖνα ποῦναι
ποὺ σκιάζουν τὰ νερά σου ;
ποὺ τ' ἀηδόνια ποὺ λαλοῦνε
βράδυ βράδυ σιᾶ διαπισχοῦν;

νὰ τὸ φυλάξω ὀλάκερες χρονιές, ἀκέριους μῆνες,
ῶσπου ναρθῆ μὰν ἀνοιξη, ναρθῆ ἔνα καλοκαίρι
νὰ γύρη ἀπ' τὴ μακρινὴ τὴν ἔνειτειά διός μου,
νὰ κατεβῶ μὲς τὴν αὔλη, νὰ πιάσω τ' ἄλογό του,

ναστάτες ἀπὸ τὸ φόβο τους πέταξαν τὰ δπλα καὶ γύρισαν στὴν πόλη, γιὰ νὰ σώσουν τὴ ζωὴ τους.

“Οταν δὲ Ὁδυσσέας γύρισε στὴν πόλη, δλοι τὸν ὑποδέχτηκαν μὲ χαρές. Ὅλα τὰ ἔχασαν καὶ φιλιώθηκαν.

‘Απὸ τότε ἔζησαν δλοι ἀγαπημένοι. Καὶ δὲ Ὁδυσσέας βασίλεψε ἥσυχα κι εὔτυχισμένα πολλὰ πολλὰ χρόνια ἀκόμη.

‘Ως τὰ βαθιὰ γερατειὰ ὁ λαός του τὸν ἀγαπούλογίζονταν πῶς νὰ ἐκδικηθοῦν τὸν Ὁδυσσέα.

‘Εκεῖ ἔτυχε νὰ είναι κι ἔνας γέρος πολὺ σοφός, ὁ Ἀληθέρσης, καὶ τοὺς λέει :

« Σᾶς συμβουλεύω, φίλοι μου, νὰ καθίσετε ἥσυχος, γιατὶ δὲ φταίει δὲ Ὁδυσσέας.

» ‘Η αἰλία τοῦ κακοῦ εἶστε σεῖς, ποὺ ἀφήνατε τὰ παιδιά σας νὰ κάνουν τέτοια κακουργήματα. Ἔγὼ καὶ δὲ Μέντορας τόσες φορὲς σᾶς εἴπαμε : κρατᾶτε τὰ παιδιά σας νὰ μὴ οημάζουν τὸ παλάτι ἐνδὸς τέτοιου ἔακοισμένου βασιλέα. Ἔπειτα νὰ τὸ συλλογιστῆτε, πῶς οἱ θεοὶ θὰ τὰ τιμωροῦσαν μιὰ μέρα ».

Πολλοὶ ἀπ’ αὐτοὺς ἀκουσαν τὴν συμβουλὴν τοῦ Ἀληθέρση κι ἔφυγαν. Ἄλλοι δικασταὶ πῆραν τὰ δπλα τους καὶ κίνησαν γιὰ τὴν ἔξοχήν, γιατὶ εἶχαν μάθει πῶς δὲ Ὁδυσσέας πῆγε στὸ ἔξοχικὸ σπιτάκι τοῦ πατέρα του. Ἀρχηγό τους εἶχαν τὸν πατέρα τοῦ Ἀντινόου.

ΤΟΥ. Ο Ὁδυσσέας φελεώνετες μὲ τὸ λαό του καὶ ζῇ εὔτυχισμένος.

‘Ηταν ἀκόμη στὸ τραπέζι, ὅταν ἔνας ἀπὸ τοὺς δούλους τρέχη λαζανιασμένος καὶ λέη στὸν Ὁδυσσέα :

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Ι. Ἀνάμνηση τῆς πατρίδας.

Ἐδῶ πίσω στὴν κοιλάδα
ἔνα ποταμάκι τρέχει,
τῶν ἀγρῶν τὴν πρασινάδα
τὸ νερό του δροσοβρέχει,
καὶ κατροκυλᾶ ἡ χώρα
καὶ μὲν γλύκα μουρμουρίζει·
ὅ γλυκός του ὅμως ἥγκος,
τὴν καρδιά μου δὲ γεμίζει.

Ω! ποῦ εἶσαι ποταμάκι
πώτρεχες εἰς τὸ χωριό μου
ὅταν ἥμουνα παιδάκι,
ποταμάκι ἀγαπητό μου;

Ἄχ, τὰ δέντρα ἔκεῖνα ποῦναι
ποὺ σκιάζουν τὰ νερά σου;
ποὺ τ' ἀηδόνια ποὺ λαλοῦνε
βράδυ βρύζουσι δρυόνθινα .....

νὰ τὸ φυλάξω διλάχερες χρονιές, ἀκέριους μῆνες,
ῶσπου ναρθῆ μιὰν ἄνοιξη, ναρθῆ ἔνα καλοκαίρι
νὰ γύρη ἀπ' τὴ μακρινὴ τὴν ἔνειτειὰ ὁ γιός μου,
νὰ κατεβῶ μὲς τὴν αὖλήν, νὰ πιάσω τ' ἄλογό του,

Πλὴν τὰ μάτια τὰ δικά μου,
ἀφοῦ εἶμαι σὲ γῆ ξένη,
τίποτε δὲν τὰ εὐφραίνει...
ἔμαρτικε ἡ καρδιά μου !

2. Τραγούδι τῆς ξενιτειᾶς.

Θὰ πάρω ἔναν ἀνήφορο νὰ βγῶ σὲ κορφοβοῦνι,
νὰ βρῶ κλαράκι φουντωτὸ καὶ οιζιμὸ λιθάρι,
νὰ βρῶ καὶ μιὰ κρυόβρυση, νὰ ξαπλωθῶ στὸν

[ισκιο,

νὰ πιῶ νερὸ νὰ δροσιστῶ, νὰ πάρω λίγη ἀνάσα,
ν' ἀρχίσω νὰ συλλογιστῶ τῆς ξενιτειᾶς τὰ πάθη,
νὰ εἰπῶ τὰ μαῦρα ντέρτια μου καὶ τὰ παράπονά

[μου:

«Τὰ ξένα ἔχουνε καημοὺς καὶ καταφρόνια πλῆθος !
Στὰ ξένα δὲν ἀνθίζουνε τὴν ἄνοιξη τὰ δέντρα,
καὶ δὲ λαλοῦνε τὰ πουλιά, ζεστὸς δὲ λάμπει ὁ

[ἡλιος

καὶ δὲ δροσίζει τὸ νερό, καὶ τὸ ψωμὶ πικραίνει !...
Στὰ ξένα ποιὸς θὰ σὲ χαρῇ καὶ ποιὸς θὰ σοῦ

[γελάσῃ;

Ποῦναι τὰ γέλοια τὸ ἀδερφοῦ κι ἡ συντροφιὰ τοῦ
[φίλου,

τῆς ἀδερφούλας ἡ ματιὰ καὶ τὰ γλυκὰ τὰ λόγια ;
"Αν ἀρρωστήσης ποιὸς θαρρή στὴν ξενιτειὰ σιμά

**ΙΟΥ. Ο Θησεός φελεώνεται μὲ τὸ λαό του
καὶ ξῆ εύτυχισιμένος.**

"Ηταν ἀκόμη στὸ τραπέζι, ὅταν ἔνας ἀπὸ τοὺς
δούλους τρέχη λαχανιασμένος καὶ λέη στὸν Όδυσσέα:

ποιὸς θὰ βρεθῇ στὸ πλάι σου τὰ μάτια νὰ σου
[κλείσῃ ;]

ποιὸς θὰ σου λουση τὸ κορμί, ποιὸς θὰ σὲ σαβα-
[νώσῃ ;]

Στὸ λείψανό σου ποιὸς θαρρῇ λουλούδια νὰ σὲ
[ράνῃ ;]
καὶ ποιὸς μὲ πόνο θὰ φιγτῇ στὸ νεκροκρέβατό σου
γιὰ νὰ σὲ κλάψῃ ; Ποιὸς θὰ πῆ γιὰ σένα μοιρο-
[λόγι ;]

Ἄγ πῶς τοὺς θάφτουν νάξερες καὶ πῶς τοὺς
πᾶν τοὺς ἔνους
χωρὶς λιβάνι καὶ κερί, χωρὶς παπὰ καὶ ψάλτη !

Ανάθεμά σε ἔνιτειά, μὲ τὰ φαρμάκια πώχεις !

3. Τραγούδες τοῦ τρύγου.

Τὸ λέει ὁ πετροκότυφας στὸ δροσερὸ τὸ αὐλάκι.

Τὸ λὲν στὰ πλάγια οἱ πέρδικες, στὴν ποταμὶα τὸ ἀη-
[δόνια.]

Τὸ λὲν στὸ ἀμπέλια οἱ λυγερές, τὸ λὲν μὲ χίλια γέ-
[λια.]

Τὸ λέει κι ἡ μάνα ἡ ἄμιοιρη, ποὺ ἔχει τὸ γιὸ στὰ ἔνα.

«Αμπέλι μου πλατύφυλλο καὶ καλοκλαδεμένο,
δέσε σταφύλια κόκκινα νὰ μπῶ νὰ σὲ τρυγήσω,
νὰ κάμω ἀθάνατο κρασί, μοσχοβολιὰ γιομάτο,
μέσ' τὰ κατώγια τὰ βαθιὰ σὰ μόσχο νὰ τὸ κρύψω,
νὰ τὸ φυλάξω διλάκερες χρονιές, ἀκέριους μῆνες,
ῶσπου ναρθῇ μιὰν ἄνοιξη, ναρθῇ ἔνα καλοκαίρι
νὰ γύρη ἀπ' τὴ μακρινὴ τὴν ἔνιτειά δι γιός μου,
νὰ κατεβῶ μὲς τὴν αὖλήν, νὰ πιάσω τὸ ἄλογό του,

νὰ τὸν φιλήσω ἀγκαλιαστὰ στὰ μάτια καὶ στὸ στόμα,
νὰ τὸν κεράσω, ἀμπέλι μου, τὸ ἀθάνατο κρασί σου,
τῆς ἔνειτειᾶς τὰ βάσανα νὰ πᾶν, νὰ τὰ ἔχασῃ.

4. Ὁ Ἑλληνας ναύτης.

Τὰ νέφη ἀστράφτουν στὸ βουνό,
βροντοῦν καὶ μπουμπουνίζουν,
ἔσκεπασαν τὸν οὐρανό,
τὸ κῦμα φοβερίζουν.

Μὰ ὁ νέος ναύτης τραγουδεῖ
καὶ τὸ πανί του σιάζει :
« Ἔγώ μαι ἑλληνικὸ παιδί,
τὸ νέφος δὲ μὲ σκιάζει ».

« Ἀγέρας πέφτει στὰ πανιά,
τὰ σκίζει καὶ τὸ ἀρπάζει,
σφυρίζει μέσα στὰ σκοινιά
καὶ τὸ κατάρτι σπάζει.

Μὰ ὁ νέος ναύτης τραγουδεῖ,
παρὼν ὅπου τὸν κράζουν :
« Ἔγώ μαι ἑλληνικὸ παιδί,
ἀνέμοι δὲ μὲ σκιάζουν ».

« Η θάλασσα λυσσομανᾶ
καὶ κυματεῖ κι ἀφρίζει,
τὸ πλοῖο τὸ καταπονᾶ,
τὸ σπᾶ καὶ τὸ σκορπίζει :

« Ο νέος ναύτης τραγουδεῖ
καὶ μιὰ σανίδα ἀρπάζει.
« Ἔγώ μαι ἑλληνικὸ παιδί,
τὸ κῦμα δὲ μὲ σκιάζει ».

Τὸ ἔνα κῦμα τὸν πεῖται,
τὸ ἄλλο τόνε χάρτει
κινή Μαύρη θάλασσα ζητᾶ
νὰ καταπιῇ τὸ ναύτη.

Μ' αὐτὸς ἀκόμη τῷ γουδεῖ
καὶ κολυμπᾶ καὶ πάει :
«Ἐγώ μαι Ἑλληνικὸς παιδὶ^ν
κινή ὁ Πλόστιης μὲ φυλάει ».

Δ. Θ γλάρος.

Ἐνα πουλάκι ἐλέταξε μιὰ μέρα
στοὺς μαύρους βράχους ποῦ τὸ κῦμα σπᾷ,
κι εἰδε ψηλὰ τὸ γλάρο στὸν ἀέρα
τὰ κάτασπρα φτερά του νὰ χτυπᾶ.

Καὶ κάτω του τὸ πέλαγο βογγοῦσε
στὸ φύσημα τοῦ ἀκούραστου βοριᾶ,
κι ἀπ' τὸ θυμό του λές πώς ἐπετοῦσε
τὸν ἀσημένιο ἀφρό του στὴ στεριά.

Καὶ τὸ φτωχὸ πουλάκι τρομαγμένο,
εἶπε στὸ γλάρο μὲ γλυκιὰ φωνή :
« Πῶς ζῆς ἐδῶ, πουλὶ δυστυχισμένο ;
καθένας ποὺ σὲ βλέπει σὲ πονεῖ ...»

Γυρίζει τὴν περήφανη ματιά του
ἐν γλάρος καὶ κοιτάζει τὸ πουλί,
κοντὰ σιμώνει μὲ ἔνα πέταγμά του
σὰν τὴ σαΐτα, κι ἔτσι τοῦ μιλεῖ :

«Μικρὸ πουλί, στὰ δέντρα τὸ ἀνθισμένα
σὰν τὴν ἀχτίδα φεύγεις καὶ πηδᾶς,
ὅλημερὶς μὲ ταίρια ἀγαπημένα
χαρούμενα τραγούδια τραγουδᾶς.

» Μὰ ἐγώ, βραχὺ παιδί τῆς τριχυμίας,
στὰ κύματα οἰώνια γυρνῶ,
φωλιάζω στὶς σπηλιές τῆς παραλίας
κι ἀνεμοζάλη πάντοτε μηνῶ.

Είμαι τοῦ ναύτη ὁ σύντροφος· γνωρίζω
τῆς θάλασσας τὰ τόσα μυστικὰ
καὶ κεῖ ποὺ μὲς στὰ σύννεφα γυρίζω
τὰ μαῦρα της κοιτάζω σωθικά.

Καὶ σὺ μοῦ λές τὰ κύματα νὸ ἀφήσω,
τὶς ξέρεις, τὰ καράβια, τὸ βοριᾶ !
Μακρυά τους δὲν μπορῶ στιγμὴ νὰ ξήσω.
Θαλασσινὸ πουλί, θὰ ξεψυχήσω
ἄμα κλειστῶ μιὰ μέρα στὴ στεριά.

---

6. Τὰ νησιώπουλα.

Οἱ ἄνεμοι βογγοῦνε, τὰ κύματα φουσκώνουνε,
Καὶ τὰ πανιὰ κοντεύουνε νὰ σπάσουνε τὰ ξάρτια
[μας.

Μικροὶ—μεγάλοι ναῦτες μὲ θάρρος σκαρφαλώ-
[νουνε

Κι ἀνεβοκατεβαίνουν ἀπάνω στὰ κατάρτια μας.

Ἄχόρτατη φουρτούνα, καράβι μου χαθήκαμε!
Θὰ φτάσουν στὸ λιμάνι μονάχα τὰ κομμάτια
σου.

Ναυτόπουλα, τὸ νοῦ σας, στὴν δρα ποὺ βρευθή-
[καμε,
Θανάση, στὸ τιμόνι τέσσερα τὰ μάτια σου.

Οσα πανιὰ σκισμένα ἀμέσως νὰ τὰ φάψωμε
καὶ μὴ φοβᾶστε διόλου ἄν εἰσαστε Ἐλληνόπουλα!
Αἱ-Νικόλα βόηθα, λαιπάδα νὰ σ' ἀνάψωμε
κι ὁ γέρο καπετάνιος καὶ δλα τὰ ναυτόπουλα».

Σωπᾶσαν οἱ ἀνέμοι καὶ πέσανε τὰ κύματα·
ναυτόπουλα, κουράγιο, κουράγιο καὶ σωθήκαμε,
μὲ τὰ πανιὰ σκισμένα, μὲ τὰ κατάρτια τρίμματα
δὲ ἥσυχο λιμάνι γιὰ μιὰ στιγμὴ βρευθήκαμε.

Ἐγια- μόλα, ἔγια- λέσα
Στὸ λιμάνι εἴμαστε μέσα.

Τ. Ο γυρισμὸς τοῦ ξενιτεμένου.

Ἐρρόδισε ἡ ἀνατολὴ καὶ ἔημερώνει ἡ δύση,
γλυκοχαράζουν τὰ βουνὰ κι ὁ αὐγερινὸς τραβιέται,
πᾶν τὰ πουλάκια στὴ βοσκὴ κι οἱ λυγερὲς στὴ βρύση,
βγαίνω κι ἔγδι κι ὁ μαῦρος μου ~~κατὰ~~ λαγωνικά
μου,

βρίσκω μιὰ κόρη πώπλενε σὲ μαρμαρένια γούρνα.
Τὴ χαιρετάω δὲ μοῦ μιλᾶ, τῆς κρένω δὲ μοῦ κρένει.

«Κόρη, γιὰ βιγάλε μας νερό, τὴν καλὴ μοῖρα νάχης, νὰ πιῶ κι ἔγὼ κι ὁ μαῦρος μου καὶ τὰ λαγωνικά μου».

Σαράντα σίκλους ἔβγαλε στὰ μάτια δὲν τὴν εἶδα κι ἀπάνω στοὺς σαράντα δυὸς τὴ βλέπω δακρυσμένη.

«Γιατί δακρύζεις, λυγερή, καὶ βαρυαναστενάζεις;

Μήνα πεινᾶς, μήνα διψᾶς, μήνη ἔχεις κακὴ μάνα;»

— «Μήτε πεινῶ, μήτε διψῶ, μήτ' ἔχω κακὴ μάνα. Ξένε μου, κι ἀν ἐδάκρυσα κι ἀν βαρυαναστενάζω, τὸν ἄντρα χω στὴν ξενιτειὰ καὶ λείπει δέκα χρόνους κι ἀκόμη δυὸς τὸν καρτερῶ; στοὺς τρεῖς τὸν παντε-

[χαίνω.

κι ἀν δὲν ἔρθη κι ἄδε φανῆ, καλόγρια θὲ νὰ γένω θὰ πάγω σ' ἔρημια βουνὰ νὰ στήσω μοναστήρι ἔκειδὸν νὰ τρώγη ἡ ξενιτειὰ κι ἐμὲ τὰ μαῦρα ράσα.

— «Κυρά μου ὁ ἄντρας σου πέθανε, ὁ ἄντρας σου ἔχάμη,

τὰ χέρια μου τὸν κράτησαν, τὰ χέρια μου τὸν θάψαν, ψωμί κερὶ τοῦ μοίρασα κι εἶπε νὰ τὰ πλερώσης».

— «Ψωμί, κερὶ τοῦ μοίρασες, διπλὰ νὰ στὰ πλερώσω».

— «Κυρά μου, ἔγὼ εἴμι ὁ ἄντρας σου; ἔγὼ είμαι κι ὁ καλός σου».

— «Ξένε μου, ἀν εἰσαι ὁ ἄντρας μου, ἀν εἰσαι κι ὁ καλός μου· δεῖξε σημάδια τῆς αὐλῆς καὶ τότες νὰ πιστέψω».

— «Ἐχεις μηλιὰ στὴν πόρτα σου καὶ αλῆμα στὴν αὐλή σου,

κάνει σταφύλι φαγακί καὶ τὸ κρασὶ μοσχᾶτο
κι δποιος τὸ πιῆ δροσίζεται καὶ πάλι ἀναζητᾶ το». 14.
— «Αὐτὰ εἰν[·] σημάδια τῆς αὐλῆς, τὰ ξέρει ὁ κόσμος
δλος[·]
διαβάτης ήσουν, πέρασες τὰ εἶδες καὶ μοῦ τὰ λέεις.
Πές μου σημάδια τοῦ σπιτιοῦ καὶ τότε νὰ πιστέψω».
— «Ἀνάμεσα στὴν κάμαρα χρυσὸ καντῆλι ἀνάφτει
καὶ φέγγει σου νὰ γδύνεσαι καὶ πλέκης τὰ μαλλιά
σου»..
— «Κάποιος κακός μου γείτονας σου τᾶπε καὶ τὰ
ξέρεις.
Πές μου σημάδια τοῦ κορμιοῦ καὶ τότε νὰ πιστέψω».
Κι αὐτὸς σημάδια τοῦ κορμιοῦ τῆς λέει ἔνα πρὸς
ἔνα.
«Ξένε μου, ἐσὺ εἶσαι ὁ ἄντρας μου ἐσύ σαι
κι ὁ καλός μου».

---

8. Ή φωλεά.

Στὴ μαύρη τὴ σπηλιὰ τὴ μαυρισμένη
ἀπ[·] τὴ φωτιὰ ποὺ ἀνάβουν οἱ ψαράδες,
τὰ χελεδόνια ἔχουνε χτισμένη
φωλιὰ μέσα στοῦ βράχου τὶς σκισμάδες.
“Ολημερὶς φωνάζουν καὶ γυρίζουν
ἐδῶ κι ἐκεῖ μὲ πέταγμα ἑλαφρό,
πότε τὰ χείλη τῆς σπηλιᾶς ἀγγίζουν
καὶ πότε τοῦ πελάγου τὸν ἀφρό.

Ψαράδες ποὺ ψαρεύουν μὲ τὴν τράτα,
κοιτάζουνε μὲ ἀγάπη τὴν φωλιά τους,
τὰ γρήγορα φτερά τους τὰ σπαθᾶτα
κι ἀκοῦνε τὸ μικρὸ τερέτισμά τους.
Παράξενα ἡ φύση ταιριασμένα
χαρίζει στὴ σπηλιὰ τρελὰ πουλιά
καὶ στὰ βουβὰ τὰ βράχια τ’ ἀγριεμένοι
ἀχτῖδ’ ἀγάπης, πρόσχαρη φωλιά.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΟΔΥΣΣΕΙΑ

ΜΕΡΟΣ Α'

1	Τί ἀποφασίζουν οἱ θεοὶ γιὰ τὸν Ὀδυσσέα . . . σελ.	3
2	Ἡ Ἀθηνᾶ πηγαίνει στὸ παλάτι τοῦ Ὀδυσσέα . . . >	6
3	Πῶς ὁ Τηλέμαχος δέχτηκε στὸ παλάτι τὸ Μέντη . >	7
4	Ἡ συμβουλὴ τοῦ Μέντη . . . . . >	9
5	Ο Τηλέμαχος προσκαλεῖ τὸν λαὸ σὲ συνέλευση . . . >	10
6	Τί γίνεται στὴ συνέλευση . . . . . >	12
7	Ο Τηλέμαχος φανερώνει τὸ σκοπό του στὴ γριὰ Εὐρύκλεια . . . . . >	14
8	Ο Τηλέμαχος φτάνει μὲ τὸ Μέντορα στὴν Πύλο . >	16
9	Ο Τηλέμαχος καὶ ὁ Πεισίστρατος ξεκινοῦν γιὰ τὴ Σπάρτη . . . . . >	19
10	Πῶς δέχτηκε ὁ Μενέλαος τοὺς ξένους . . . >	20
11	Πῶς ὁ Μενέλαος καὶ ἡ Ἐλένη γνώρισαν τὸν Τηλέ- μαχο . . . , ... >	21
12	Τί ἔμαθε ὁ Τηλέμαχος ἀπὸ τὸ Μενέλαο γιὰ τὸν πατέρα του . . . . . >	23
13	Τί ἀποφασίζουν οἱ μνηστῆρες γιὰ τὸν Τηλέμαχο . >	24
14	Πῶς μαθαίνει ἡ Πηγελόπη τὸ ταξίδι καὶ τὸν κίν- δυνο τοῦ Τηλέμαχου . . . . . >	25

ΜΕΡΟΣ Β'

15	Πῶς ὁ Δίας φροντίζει γιὰ τὸ γυρισμὸ τοῦ Ὀδυσσέα >	28
16	Ἐρμῆς καὶ Καλυψώ . . . . . >	29
17	Πῶς ὁ Ὀδυσσέας κατασκευάζει τὴ σχεδία του . >	31

18	Πῶς ὁ Ὁδυσσέας φεύγει ἀπὸ τὸ νησί	σελ.33
19	Πῶς ὁ Ποσειδῶνας τιμωρεῖ τὸν Ὁδυσσέα	> 34
20	Ἡ τρικυμία	> 35
21	Ο Ὁδυσσέας ὥσπου νὰ βγῆ στὴ στεριά	> 36
22	Ποῦ κοιμήθηκε ὁ Ὁδυσσέας ἅμα βγῆκε στὴ στεριὰ .	> 38
23	Ἡ Ναυσικᾶ πηγαίνει στὸ ποτάμι	> 39
24	Ἡ Ναυσικᾶ στὸ ποτάμι. Πῶς ξύπνησε ὁ Ὁδυσσέας	> 40
25	Ο Ὁδυσσέας παρακαλεῖ τὴ Ναυσικᾶ νὰ τὸν βοηθήσῃ	> 42
26	Ἡ Ναυσικᾶ βοηθεῖ τὸν Ὁδυσσέα	> 43
27	Τί λέει ἡ Ναυσικᾶ στὸν Ὁδυσσέα	> 44
28	Ποιὸς δείχνει στὸν Ὁδυσσέα τὸ παλάτι τοῦ βασιλιά .	> 46
29	Τὸ παλάτι τοῦ Ἀλκινόου	> 47
30	Ο Ὁδυσσέας στὸ παλάτι τοῦ Ἀλκινόου	> 48
31	Ο Ὁδυσσέας λέει πῶς βρέθηκε στὸ νησὶ τῶν Φαιάκων	> 49
32	Τί εἶπε ὁ Ἀλκίνοος στοὺς Φαιάκες γιὰ τὸν Ὁδυσσέα .	> 51
33	Τὸ τραγούδι τοῦ Δημόδοκου	> 52
34	Ἀγῶνες τῶν Φαιάκων	> 52
35	Χορὸς τῶν Φαιάκων	> 55
36	Ὀδυσσέας καὶ Εὐρύαλος	> 56
37	Ο Ἀλκίνοος παρακαλεῖ τὸν Ὁδυσσέα νὰ διηγηθῇ τὴν ἴστορία του	> 57

ΜΕΡΟΣ Γ'

38	Τί ἔπαθε ὁ Ὁδυσσέας στὴ χώρα τῶν Κικόνων .	> 60
39	Στὴ χώρα τῶν Λωτοφάγων	> 63

40	Ἡ γόρα τῶν Κυκλώπων	σελ.	64
41	Τὸ ἔρημο νησάκι	>	65
42	Ο Ὀδυσσέας στὸ νησὶ τῶν Κυκλώπων	>	66
43	Ο Ὀδυσσέας σὺν σπηλιὰ τοῦ Πολύφημου	>	67
44	Πῶς δέχτηκε ὁ Πολύφημος τὸν Ὀδυσσέα	>	68
45	Ο Ὀδυσσέας συλλογίζεται πῶς νὰ γλιτώσῃ ἀπὸ τὸν Κύκλωπα	>	70
46	Ο Ὀδυσσέας μεθᾶ τὸν Κύκλωπα	>	71
47	Ο Ὀδυσσέας ινφίώιει τὸν Κύκλωπα	>	73
48	Ο Ὀδυσσέας κι οἱ σύντροφοι του βγαίνουν ἀπὸ τὴ σπηλιὰ	>	74
49	Ο Ὀδυσσέας πειράζει τὸν Κύκλωπα	>	76
50	Τὸ ἀσκὶ τοῦ Αἰόλου	>	80
51	Οἱ Λαιστρυγόνες	>	81
52	Τὸ παλάι τῆς Κίρκης	>	83
53	Οἱ χοῖροι τῆς Κίρκης	>	84
54	Ο Ὀδυσσέας νικᾶ τὴν Κίρκη	>	86
55	Ἡ Κίρκη σιμβουλεύει τὸν Ὀδυσσέα νὰ κατεβῇ στὸν Ἄδη	>	88
56	Ο Ὀδυσσέας ταξιδεύει στὸν Ἄδη	>	89
57	Ο Ὀδυσσέας καὶ ὁ Τειρεσίας	>	90
58	Ο Ὀδυσσέας μιλεῖ μὲ τὴ μητέρα του	>	93
59	Ο Ὀδυσσέας μιλεῖ μὲ τὸν Ἀγαμέμνονα	>	94
60	Ο Ὀδυσσέας μιλεῖ μὲ τὸν Ἀχιλλέα	>	95
61	Πίσω στὸ νησὶ τῆς Κίρκης	>	97
62	Ἡ Κίρκη σιμβουλεύει τὸν Ὀδυσσέα	>	97
63	Οἱ Σειρῆνες, ἡ Σχύλλα καὶ ἡ Χάρυβδη	>	100
64	Τὸ νησὶ τοῦ Ηλίου , ...	>	103

65	Οι ἀγελάδες τοῦ "Ηλιου	σελ. 104
66	Πῶς ὁ Δίας τιμώρησε τοὺς συντρόφους τοῦ "Οδυσσέα	» 107
67	Δῶρα τῶν Φαιάκων στὸν "Οδυσσέα . . .	» 108
68	"Ο Ἀλκίνοος κάνει τραπέζι στὸν "Οδυσσέα . .	» 109
69	"Ο "Οδυσσέας φεύγει ἀπὸ τὸ νησὶ τῶν Φαιάκων.	» 111
70	"Ο "Οδυσσέας στὴν Ἰθάκη	» 111
71	"Η Ἀθηνᾶ συμβουλεύει τὸν "Οδυσσέα . . .	» 114
72	Πῶς δέχτηκε ὁ χοιροβούσκος τὸν "Οδυσσέα . .	» 117
73	Τί μαθαίνει ὁ "Οδυσσέας γιὰ τὸ σπίτι του . .	» 118
74	"Ο "Οδυσσέας μιλεῖ μὲ τὸν Εὔμαιο	» 120
75	Πῶς ὁ Εὔμαιος περιποιήθηκε τὸν "Οδυσσέα . .	» 122

ΜΕΡΟΣ Δ'

76	"Η Ἀθηνᾶ συμβουλεύει τὸν Τηλέμαχο	» 124
77	"Ο Τηλέμαχος γνωίζει στὴν Ἰθάκη	» 124
78	"Ο Τηλέμαχος στὸν Εὔμαιο	» 127
79	"Ο Τηλέμαχος γνωρίζει τὸν "Οδυσσέα	» 130
80	"Ο "Οδυσσέας συμβουλεύει τὸν Τηλέμαχο . .	» 133
81	"Ο Τηλέμαχος γνείζει στὴ χώρα	» 133
82	"Ο Μελάνθιος βρίζει τὸν "Οδυσσέα καὶ τὸν Εὔμαιο	» 134
83	"Ο σκύλος "Αργος γνωρίζει τὸν ἀφέντῃ του . .	» 136
84	"Ο "Οδυσσέας στοὺς μνησιῆρες	» 138
85	"Ο Ἀντίνοος χτυπᾷ τὸν "Οδυσσέα	» 139
86	Τί λέει ὁ Εὔμαιος στὴν Πηνελόπη γιὰ τὸ ζητιάνο	» 140
87	"Ο "Οδυσσέας μαλώνει τὶς ὑπηρέτριες	» 141
88	"Η Πηνελόπη μιλεῖ μὲ τὸ ζητιάνο	» 143

89	‘Η Εύρυκλεια γνωρίζει τὸν Ὀδυσσέα	σελ.144
90	Τ’ δνειρο τῆς Πηγελόπης	» 147
91	‘Η Ἀθηνᾶ δίνει ὑπόσχεση στὸν Ὀδυσσέα πὼς θὰ τὸν βοηθήσῃ	» 149
92	Τί λέει ὁ πιστὸς Φιλοίτιος στὸν Ὀδυσσέα	» 150
93	‘Ο Τηλέμαχος προστατεύει τὸν ξένο του	» 151
94	Οἱ μνηστῆρες καὶ τὸ τόξο τοῦ Ὀδυσσέα	» 152
95	‘Ο Ὀδυσσέας φανερώνεται στὸν Εὔμαιο καὶ στὸ Φιλοίτιο	» 153
96	‘Ο Ὀδυσσέας ζητεῖ νὰ φένη κι αὐτὸς μὲ τὸ τόξο .	» 155
97	‘Ο Ὀδυσσέας περνᾶ τὴ σάττα ἀπὸ τὶς τρύπες τῶν ισεκουριῶν	» 157
98	Τιμωρία τῶν μνηστήρων	» 158
99	Οἱ μνηστῆρες δρμοῦν νὰ σκοτώσουν τὸν Ὀδυσσέα	» 159
100	Πῶς τιμωρήθηκε ὁ Μελάνθιος	» 160
101	‘Ο Ὀδυσσέας σκοτώνει ὅλους μνηστῆρες	» 161
102	Τί διαταγὴ δείνει ὁ Ὀδυσσέας στὴν Εύρυκλεια	» 163
103	‘Η Εύρυκλεια φανερώνει στὴν Πηγελόπη πὼς ἥρθε ὁ Ὀδυσσέας	» 165
104	‘Η Πηγελόπη γνωρίζει τὸν Ὀδυσσέα	» 166
105	‘Ο Ὀδυσσέας φανερώνεται στὸν πατέρα του .	» 169
106	Οἱ συγγενεῖς τῶν μνηστήρων κάνουν ἐπανάσταση	» 174
107	‘Ο Ὀδυσσέας φιλιώνεται μὲ τὸ λαό του καὶ ζῆ εὐτυχισμένος	» 174

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

1	'Ανάμνηση τῆς πατρίδας (Δ. Βικέλα)	σελ. 177
2	Τραγούδι τῆς ξενιτειᾶς (Κ. Κρυστάλλη)	» 178
3	Τραγούδι τοῦ τρύγου (Κ. Κρυστάλλη)	» 179
4	'Ο "Ελληνας ναύτης (Γ. Βιζυηνοῦ)	» 180
5	'Ο γλάρος (Ν. Δαμιανοῦ)	« 181
6	Τὰ ναυτόπουλα (Ι. Πολέμη)	» 182
7	'Ο γυρισμὸς τοῦ ξενιτεμένου (Δημοτικὸ)	» 183
8	'Η φωλιὰ (Ν. Δαμιανοῦ)	» 185

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ,

ΙΩΑΝ. Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ
44 ΣΤΑΔΙΟΥ 44

ΤΑ ΝΕΑ ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ ΒΙΒΑΙΑ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤ. ΣΧΟΛΕΙΩΝ

I. Συκόβιη, 'Άλφαβητάριο Α' μέρος

I. Συκόβιη, 'Άλφαβητάριο Β' μέρος

Σενοπούλου - Κονιδάρη. «Ο Καλδς δρόμος». 'Αναγνωστικό για τὴν Β' τάξη.

A. Κουρτίδη. «Ιστορίες». 'Αναγνωστικό κιὰ τῇ Β' τάξη.

Κουρτίδη - Κονιδάρη - Καλαρά. «Οδύσσεια» 'Αναγνωστικό γιὰ τὴν Γ' τάξη.

Κουρτίδη - Κονιδάρη. «Στὰ παλιὰ χρόνια». 'Αναγνωστικό γιὰ τὴν Δ' τάξη.

Κονιδάρη - Καλαρά κλπ. 'Αναγνωσματάριον ΣΤ' τάξεως

Χωραφᾶ - Ποταμιάνου. Ιστορία τῆς Ἑλληνικῆς Αθτοκρατορίας γιὰ τὴν Ε' τάξη (μόνη ἐγκεκριμένη).

Χωραφᾶ - Ποταμιάνου. Νέα Ἑλληνική Ιστορία γιὰ τὴν Σ' τάξη.

'Απὸ τὸ ἔδιο Βιβλιοπωλεῖο ἔξεδόθησαν:

Χωραφᾶ - Ποταμιάνου. Ἀρχαία Ἑλληνική Ιστορία γιὰ τὴν Δ' τοῦ Δημοτικοῦ.

Χωραφᾶ - Ποταμιάνου. Οἱ ἡρωες τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων γιὰ τὴν Γ' τοῦ Δημοτικοῦ.

N. Μεταξᾶ. Γεωγραφικοὶ χάρτες Ἑλλάδος, Ἑλλ. Χερσονήσου, Ἀσιατικῆς Τουρκίας καὶ Εὐρώπης.

—Συνεπείᾳ τῆς ὥρας 690/22-8-24 πράξεως τῶν γενικῶν συνδριῶν τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου αὐξάνεται ἡ τελικὴ τιμὴ τῶν διδακτικῶν βιβλίων τῶν σχολειῶν τῆς μέσης καὶ δημοτικῆς ἐκπαίδευσεως κατὰ 10%, ἐφ' ὃσον ταῦτα μεταφέρονται ἐκ τῆς πόλεως ἐν ἡ ξέδοθησαν εἰς ἄλλας πόλεις.

ΕΦΕΒ. ΕΓΓΡΑΦΗ Η. 200

